

Saaremaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne

Eelnõu

Planeerimisprotsessi

korraldaja: Saaremaa Vallavalitsus

Planeeringu koostaja: Saaremaa Vallavalitsus

KSH läbiviija: Alkranel OÜ

Juhtekspert: Alar Noorvee

Tartu 2019-2024

SISUKORD

SISUKORD	3
SISSEJUHATUS	5
1. ÜLEVAADE PLANEERINGUST JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISEST HINDAMISEST	6
1.1 Üldplaneeringu KSH eesmärk ja sisu	6
1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest	6
2. ASJAKOHASED PLANEERIMISDOKUMENDID	9
2.1 Üleriigiline planeering Eesti 2030+	9
2.2 Saare maakonnaplaneering 2030+	10
2.3 Lääne-Eesti veemajanduskava 2022-2027	10
2.4 Saare maakonna arengustrateegia 2019-2030	11
2.5 Saaremaa valla arengukava 2019-2030	12
3. PLANEERINGUALA OLEMASOLEV OLUKORD JA PLANEERINGUGA KAASNEVAD MÕJUD	14
3.1 Asukoht ja üldandmed	14
3.2 Looduskeskkond	15
3.2.1 Maastik, mullastik, geoloogia (sh radoon), maavarad ja jääkreostus	15
3.2.2 Pinnavesi (veekogud, sh ehituskeeluvööndi vähendamine)	22
3.2.3 Väärtuslik põllumajandusmaa	113
3.2.4 Rohevõrgustik	115
3.2.5 Metsaalad	118
3.2.6 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused	118
3.2.7 Natura 2000 võrgustiku alad ja Natura asjakohane hindamine	133
3.3 Kultuuriline Keskkond	223
3.3.1 Väärtuslikud maastikud	223
3.3.2 Kultuuriväärtused ja pärandkultuuriobjektid	227
3.4 Tehniline taristu ja jäätmemajandus	251
3.4.1 Teed ja transport	251
3.4.2 Energia- ja soojamajandus, kaugküte	257
3.4.3 Ühisveevärk ja- kanalisatsioon	261
3.4.4 Jäätmemajandus ja jääkreostusobjektid	264
3.4.5 Ohtlikud ja suurõnnetusohuga ettevõtted ning objektid	269
3.5 Sotsiaalmajanduslik keskkond	270
3.5.1 Rahvastik ja asustus	270

3.5.2	Sotsiaalne taristu	272
3.5.3	Inimeste tervis ja heaolu (sh müra ja välisõhu kvaliteet)	275
3.5.4	Ettevõtluskeskkond, sh turism.....	282
3.5.5	Riigikaitse ehitised.....	283
3.6	Muud valdkonnad	285
3.6.1	Kliimamuutustega kohanemine	285
3.6.2	Invasiivsed võõrliigid	287
3.6.3	Kumulatiivsed mõjud	289
3.6.4	Piiriülene mõju	289
4.	KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED JA MÕÕDETAVATE INDIKAATORITE KIRJELDUS.....	290
5.	ÜLEVAADE KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROTSESSIST JA MÕJUDE HINDAMISE KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST	291
	ARUANDE JA HINDAMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE, sh leevendavad meetmed	292
	KASUTATUD ALLIKAD.....	295
	LISAD	299

LISA 1. Saaremaa valla üldplaneeringu KSH VTK

SISSEJUHATUS

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) objektiks on Saaremaa valla üldplaneering (edaspidi ka ÜP). Saaremaa vald on moodustunud 12 omavalitsuse – Kuressaare linna, Kihelkonna valla, Laimjala valla, Leisi valla, Lääne-Saare valla, Mustjala valla, Orissaare valla, Pihtla valla, Pöide valla, Salme valla, Torgu valla ja Valjala valla – liitumise tulemusena 2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu korraliste valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval. Saaremaa vald on ainuke omavalitsus Saaremaa saarel.

Saaremaa valla KSH eesmärgiks on selgitada, kirjeldada ja hinnata ÜP elluviimisega kaasnevaid olulisi keskkonnamõjusid ja analüüsida nende mõjude vältimise või leevendamise võimalusi. KSH aruande koostamise aluseks on KSH väljatöötamise kavatsus koos ÜP lähteseisukohtadega, mis on esitatud aruande lisa 1.

Üldplaneeringu koostajaks on Saaremaa Vallavalitsus koostöös Consultare OÜ konsultantitega. KSH viis läbi Alkranel OÜ (KSH juhtekspert Alar Noorvee). KSH töögrupi liikmed on esitatud ptk 1.2.

Üldplaneeringu koostamine on pikaajaline protsess, mille käigus planeeringulahendused pidevalt täienevad. KSH toimub samaaegselt üldplaneeringu koostamisega. KSH aruanne on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (*planeerimisseadus* § 3 lõige 4).

1. ÜLEVAADE PLANEERINGUST JA KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISEST HINDAMISEST

1.1 Üldplaneeringu KSH eesmärk ja sisu

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (edaspidi ka *KSH*) objektiks on Saaremaa valla üldplaneering. Saaremaa vald on omavalitsusüksus Saare maakonnas, mis on moodustatud 2017. aasta kohaliku omavalituse volikogu korraliste valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval endistest 12 omavalitsusest – Kuressaare linn, Kihelkonna vald, Laimjala vald, Leisi vald, Lääne-Saare vald, Mustjala vald, Orissaare vald, Pihtla vald, Põide vald, Salme vald, Torgu vald ja Valjala vald. Saaremaa on suurima territooriumiga (2717,3 km²) omavalitsusüksus Eestis (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Saaremaa valla üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati 27.septembril 2018 otsusega nr 1-3/96. Üldplaneeringu alaks on Saaremaa vald ning seosed lähiümbrusega (naaberomavalitsustega), et tagada sidusate võrgustike (taristud, roheline võrgustik) toimimine. KSH ala ühtib planeeringu alaga: KSH viiakse läbi Saaremaa valla haldusterritooriumi kohta.

Tulenevalt *keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse* § 31¹ on KSH eesmärgiks arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja edendada säästvat arengut.

Saaremaa valla üldplaneeringu KSH peaesmärk on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Põhieesmärgi saavutamiseks on KSH alameesmärgid hinnata üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju, selgitada välja alternatiivsete lahenduste võimalused, määrata vajadusel mõjude leevendusmeetmed, arvestades üldplaneeringu eesmarke ja käsitletavat territooriumi. Oluliste mõjude käsitlemisega samatähtis on planeeringu elluviimisega kaasnevate oluliste soodsate mõjude hindamine ja nende võimendamise võimaluste väljapakkumine.

KSH näitab, milliste oluliste keskkonnaargumentide alusel toimub üldplaneeringu kaalutusprotsessi jooksul valikute tegemine ja otsusteni jõudmine. Mõjude hindamisel püsitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju hinnatakse nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast.

KSH aruanne on üldplaneeringu juurde kuuluv lisa (*planeerimisseadus* § 3 lõige 4).

1.2 Ülevaade keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldusest

Käesolev keskkonnamõju strateegiline hindamine viidi läbi tuginedes üldplaneeringule, *Planeerimisseadusele* ja *Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele* (edaspidi *KeHJS*), aluseks on võetud Saaremaa Vallavolikogu poolt vastu võetud KSH algatamise otsus (27.09.2018 otsus nr 1-3/96; leitav VTK lisa nr 1).

KSH korraldusest protsessist ja avalikkuse kaasamisest annab ülevaate KSH programm (vt Lisa 1). KSH läbiviimiseks moodustati Alkranel OÜ poolt ekspertrühm koosseisus:

- ✓ Alar Noorvee (Alkranel OÜ) – KSH juhtekspert;
- ✓ Tanel Esperk (Alkranel OÜ) – keskkonnaekspert
- ✓ Elar Põldvere (Alkranel OÜ) – keskkonnaspetsialist;
- ✓ Terje Liblik (Alkranel OÜ) – keskkonnaspetsialist (osales töörühmas kuni märts 2023);
- ✓ Katrina Kaasik (Alkranel OÜ) – keskkonnakonsultant (osales töörühmas periood aprill – august 2023).

Täiendavalt olid töögruppi kaasatud Saaremaa valla ametnikud (ÜP planeeringu koostaja), Consultare OÜ konsultandid ning Tallinna Tehnikaülikooli töögrupp.

Mõjude hindamise läbiviimisel lähtuti nii üldplaneeringu lahendusega kaasnevatest keskkonnamõjudest kui ka keskkonnakomponentidest tulenevatest mõjuteguritest. Mõjude hindamise lähtekohaks on üldplaneeringu kui strateegilise ruumilise arengudokumendi iseloom. Mõjude hindamisel püsitakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida ning mis on konkreetse planeeringulahenduse puhul olulised. KSH koostamisel kasutati kaht peamist meetodilist lähenemist: vastavusanalüüs ja välismõjude analüüs. Nii mõjude hindamise kui üldplaneeringu koostamise käigus viidi läbi tööseminare, välitöid kohalike oludega tutvumiseks, analüüsi olemasolevaid planeeringuid, arengukavasid ja alusuuringute dokumente. Muuhulgas kasutati mõjude hindamisel erinevate varem teostatud uuringute andmeid, analoogiaid, geoinfosüsteemide (GIS) rakendusi, erinevaid riiklike andmebaaside andmeid (nt EELIS, Maaamet) ja muud asjakohast teavet või vahendit, mis võimaldas tagada KSH aruande järelduste adekvaatsuse (sh mõju ja olulise mõju eristamise).

Peamiselt viiakse KSH läbi välismõjude analüüsi kasutades. Välismõjude analüüs on lähenemine, mis võrdleb kavandatavaid tegevusi välismõjude spektri osas (kas tänu kavandatavale tegevusele võivad keskkonnatingimused muutuda paremaks või halvemaks). Välismõjude analüüsi käigus hinnatakse mõjusid eeskätt kvalitatiivselt (kirjeldavalt) erinevate loodus- ja sotsiaal-majandusliku keskkonna elementide suhtes (ekspertarvamused, konsultatsioonid jms). Võimalusel hinnatakse mõjusid eri keskkonnaelementidele ka kvantitatiivselt. Arvestades üldplaneeringu strateegilist taset ja seda, et planeeritu osas puudub sageli piisavalt detailne informatsioon, on siiski kvantitatiivsete hinnangute andmine keeruline ning seetõttu pole paljude keskkonnaelementide osas kvantitatiivsete hinnangute andmine võimalik. KSH käigus antavad hinnangud jagunevad üldjuhul lühi- ja pikaajalisteks, siiski üldplaneeringu ajaperspektiivi silmas pidades on peamine rõhk pikaajalistel mõjudel. Hinnangute andmisel tuginetakse olemasolevatele planeeringute, uuringute, riiklike ja maakondlike sektorarengukavade, seire- ja statistika- ning teadusandmetele ja muude allikate materjalidele. Näiteks on üheks üldplaneeringu ja KSH sisendiks projekt „Coast4us”, sealhulgas Tallinna Tehnikaülikooli projekti analüüsid ja planeeringu tulemused.

Muuhulgas tuginetakse juhendmaterjalile „Keskkonnamõju strateegilise hindamise käsiraamat“ (2017) (http://www.envir.ee/sites/default/files/raamat_2017_final.pdf).

Valla arengusuundumuse (arengustsenaarium) määramisel on lähtutud Saaremaa valla arengukavas esitatud elanike arvu prognoosist¹ ja selles esitatud stsenaariumitest. Töökohtade

loomiseks jätab üldplaneering suhteliselt vabad võimalused, seejuures lähtutakse põhimõttest, et keskkonahäiringuga tootmine peab olema ümbritsevatest elamutest ja puhkekohtadest piisavalt kaugel.

Üldplaneeringu seletuskirja kohaselt on Saaremaa valla ruumilised väärtused:

1. Saare kultuuriruum sh füüsiline pärand ja asustusstruktuur ajalooliste sumb-, rida- ja hajaküladega.
2. Kuressaare kui ajalooline linn ja tugev tõmbekeskus.
3. Ettevõtlus-, iseäranis tööstusalad, millele tugineb saare majandus.
4. Põllumajandusmaad sh pool-looduslikud kooslused kui saare maastike kujundajad ning oluline ökoloogiline ja majanduslik ressurss.
5. Metsad, iseäranis rohevõrgustikku kuuluvad, rekreatiivse-, kaitsefunktsiooniga või muul viisil kogukonnale olulised metsad.
6. Ulatuslik ranna-ala, mis on atraktiivne nii elamuehituseks, puhkamiseks, turismiks kui sinimajanduseks, aga kus asub ka kaitset vajavaid looduskooslusi ning liike.
7. Väljakujunenud sadamate võrgustik kui saarelise identiteedi kandja, pääs merele ja merelt.
8. Eesti parim tuulest ja päikesest taastuenergia tootmise potentsiaal nii maismaal kui merel.

Ruumilise arengus lähtutakse Saaremaa valla arengukavas 2019-2030 seatud visioonist:

Saaremaa on uutele tuulele avatud, traditsioone hoidev, turvalise ja puhta elukeskkonnaga, mere ja taeva kaudu ühendatud tugeva ja kasvava kogukonnaga saar.

2. ASJAKOHASED PLANEERIMISDOKUMENDID

2.1 Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu, ehk Eesti 2030+ eesmärgiks on Eesti ruumilise arengu suunamine kõige üldisemates küsimustes. Üleriigiline planeering annab üldiseid põhimõtteid maakonnaplaneeringute ja omavalitsuste üldplaneeringute koostamiseks.

Eesti 2030+ täpsustab ja arendab edasi varasemas üleriigilises planeeringus võetud ruumilise arengu suundi. Planeering kajastab erinevaid teemasid, näiteks territoriaalseid ja ka merealaseid ning käsitleb nii linnade kui maapiirkondade arengut. Tähtsaim arengueesmärk on tagada head elamisvõimalused igas Eesti paigas, nagu näiteks kvaliteetne elukeskkond ning hea taristusteesem. Asustusstruktuuri arendamisel on peamisteks eesmärkideks tagada parem töökohtade, hariduse ja erinevate teenuste kättesaadavus ning seda saab parandada toimepiirkondade sisese ja omavahelise sidustamise kaudu.

Maa kohtade planeerimisel tuleb meeles pidada, et sealne elanikkond tegeleb enamasti põllu- ja metsamajandusega. Lisandväärtusena on juurde tekkinud teist tüüpi töökohti, nagu majutus-, toitlustus- ja turismiteenused, kaugtöö, erinevad ökotalud; aina rohkem töötajaid osaleb igapäevases tööalases pendelrändes linna ja maa vahel. Kuna maal elavad inimesed on üha enam linnastunud, siis tuleb maapiirkondade planeerimisel arvestada uut tüüpi kogukondadega. Püüasustuse hoidmiseks peab kõigis maakohtades olema aastaringselt sõidukõlblik avalik teedevõrk, võimalus liituda mõistliku hinna eest elektrivõrguga, kiire andmesidevõrguga ja saada puhast joogivett. Inimene peab saama lähikonnast otstarbekal viisil esmatähtsaid teenuseid ning pääseda ühissõidukiga iga päev maakonnakeskusesse².

Saaremaa valla üldplaneeringu puhul on eelnevate põhimõtetega arvestatud. Üldplaneeringuga on tiheasustusalaks määratud Kuresaare linn ja Orissaare alevik asustusüksuste piirides, maa-alad Kudjape, Nasva, Salme, Aste, Leisi, Kärla, Valjala ja Kihelkonna alevikes ning Kuressaare linnaga piirnev maa-ala Sikassaare külas Alevikes määratud tiheasustusalad on üldjuhul väiksemad alevike kui asustusüksuste piiridest, kuna enamiku alevike piiridesse jääb ka hajusa iseloomuga hoonestamata alasid. Üldplaneeringuga määratud tiheasustusalast välja jäävat aleviku osa käsitletakse kui hajaasustusega ala. Ülejäänud valla territoorium on määratletud hajaasustusalana.

Püüasustuse hoidmiseks peab kõigis maakohtades olema aastaringselt sõidukõlblik avalik teedevõrk, võimalus liituda mõistliku hinna eest elektrivõrguga, kiire andmesidevõrguga ja saada puhast joogivett. Inimene peab saama lähikonnast otstarbekal viisil esmatähtsaid teenuseid ning pääseda ühissõidukiga iga päev maakonna-, ja vallakeskusesse. Sisuliselt tagavad viimase olemasolev teedevõrk, mida üldplaneeringuga säilitatakse ning hooldatakse. Üldplaneeringuga on kavandatud kergliiklusteede võrk, mis seob valla alevid ja alevikud ümbritsevate piirkondadega.

²Üleriigiline planeering Eesti 2030+.

2.2 Saare maakonnaplaneering 2030+

Kehtestatud maakonnaplaneeringu ruumilise arengu läbiv eesmärk on maakonna hea sisemine sidustatud ja territoriaalne tasakaalustatus. Maakonnaplaneeringu arengustrateegias on seatud aastani 2020 kolm spetsiifilist eesmärki:

- 1) nutikas majanduskasv;
- 2) kandvate majandusharude konkurentsivõime;
- 3) majandusarengut toetav ettevõtlus- ja elukeskkond.

Lisaks spetsiifilistele eesmärkidele on aastaks 2025 määratletud neli üldeesmärki:

- 1) rändesaldo vanuserühmas 15-35 on tänasest oluliselt tasakaalustatum, sisse- ja väljarände koondsald on tasakaalus;
- 2) keskmine kuu brutotöötasu on vähemalt 85% Eesti keskmisest;
- 3) kolmanda taseme haridusega tööjõu osatähtsus vähemalt 30%;
- 4) väljaspool Kuressaaret ja endist Kaarma valda asuvate äriühingute müügitulu moodustab vähemalt 25% kogu maakonna näitajast.

Suurimaks väljakutseks Saare maakonnas peetakse demograafilist hääbumist ning ääremaastumise peatamist.

Saaremaa üldplaneeringus on eeltoodud põhimõtetega arvestatud ning sõltuvalt temaatikast on maakonnaplaneeringus seatud tingimusi ning nendega arvestamise põhimõtteid käsitletud ka peatükis 3.

2.3 Lääne-Eesti veemajanduskava 2022-2027

Eestis on moodustatud kolm veemajanduskavade koostamisel aluseks olevat veemajanduse korraldamise põhiüksust ehk vesikonda: Ida-Eesti vesikond, Lääne-Eesti vesikond ning Koiva vesikond. Vesikonna veemajanduskavadega antakse ülevaade vesikonda mõjutatavatest koormustest, inimtegevustest tulenevatest mõjudest pinna- ja põhjaveele, pinnavee, põhjavee ja kaitset vajavate alade keskkonnaeesmärgid ning meetmed eesmärkide saavutamiseks (Keskkonnaministerium, 2022).

Meetmeprogramm on vesikonna veemajanduskava lahutamatu osa. Programmis esitatakse vee kasutamise ja kaitse meetmed, et saavutada pinna- ja põhjavee keskkonnaeesmärgid. Meetmeprogrammi tegevused jagunevad pinna- ja põhjavee meetmeprogrammi vahel, seejuures sisaldab pinnavesi nii seis- kui ka vooluveekogusid ning rannikumere osi (Keskkonnaministerium, Meetmeprogramm 2022-2027. Ida-Eesti vesikond, Lääne-Eesti vesikond, Koiva vesikond., 2022).

Saaremaa vald kuulub Lääne-Eesti vesikonda. Veemajanduskava meetmeprogrammi kohaselt on pinnaveekogumite seisund rakendamisperioodil halvenenud (veekogumite seisundi koondhinnangu alusel). Halvenenud seisundil on aga nii statistilisi kui sisulisi põhjuseid, nt kaudsed hinnangud; hajutatud seired. Lääne-Eesti veemajanduskava 2022-2027 kohaselt on 35 veekogumi seisund paranenud ning 57 veekogumi seisund halvenenud, seda võrreldes eelmise veemajanduskavade koostamise perioodiga (2013. a).

Üldplaneeringus kavandatud tegevused ning ÜP KSH-s määratud leevendavad meetmed toetavad veemajanduskava – dokumentides on käsitletud üleujutusohuga alasid ning kliimamuutustega kaasnevaid muutuseid ja mõjusid ning sademevee käitlust. Veemajanduskava meetmetega seonduvat on hinnatud ptk 3.2.1, 3.2.2, 3.4.3. KSH koostaja

leiab, et üldplaneeringu ja KSH koostamisel on arvestatud veemajanduskavas esitatud põhimõtetega.

Veemajanduskava meetmeprogrammis on kohalikele omavalitsustele kehtestatud mitmeid meetmeid, kuid need ei ole üldplaneeringuga lahendatavad küsimused, vaid pigem lahendatakse antud küsimusi ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavade kaudu, KOVi poolsete eeskirjade kaudu jm taoliste administratiivsete ja ka tehniliste meetmete kaudu.

Lisaks on kõikidele KOV-idele kehtestatud meede: *Üldplaneeringutes veekaitsemeetmetega arvestamine. Veemajanduskava alguperioodiga paralleelselt toimub kohalike omavalitsuste üldplaneeringute uuendamine. Sademevee (immutamise) ja muud vajalikud veekaitsemeetmed tuleb arvestada üldplaneeringutesse, et pikemas perspektiivis oleks tagatud probleemide vaba asustuse suunamine.*

Meetmeprogrammis kavandatud meetmeid tuleb arvesse võtta, lisaks üldplaneeringutele kui koostatakse, ajakohastatakse ja muudetakse riigi arengukava, maakonna arengustrateegiat ning kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava, sealhulgas kohaliku omavalitsuse üksuse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava, planeerimisseaduse kohaseid planeeringuid ning muid vee kasutamise ja kaitsega seotud kavasid.

Üldplaneeringusse on tugiinfona kantud olemasolevad reoveekogumisalad ja reoveepuhastid. Üldplaneeringu lahendus tugineb Saaremaa valla ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavale.

Tiheasustusega ala piires realiseeruvad uued arendused liidetakse ühisvee- ja kanalisatsioonivõrkudega. Võrkude võimalikud rekonstrueerimise ja laiendamise ulatused määratakse valla ÜVKA-ga, milles on detailsemale analüüsile tuginedes võimaldades teha operatiivseid ja vajaduspõhiseid otsuseid. Üldplaneering annab pikemaajalisi üldiseid suuniseid taristu arendamisel.

2.4 Saare maakonna arengustrateegia 2019-2030

Saare maakonna arengustrateegia on koostatud kolme omavalitsuse koostöös – Saaremaa, Muhu ja Ruhnu. Saare maakonna eripäraks on selle saarelisus, mis ühelt poolt on soodustanud piirkonna omapära säilimist ja teatud probleemidest hoidumist, teisalt loob saarelisus aga väljakutseid nii majanduse arengu kui rahvastiku jätkusuutlikkuse kontekstis (Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus, Ruhnu Vallavalitsus, 2018).

Maakonna konkurentsieelisteks on (Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus, Ruhnu Vallavalitsus, 2018):

- looduslik ja puhas elukeskkond;
- säilinud traditsioonid ja looduslähedus;
- turvaline elukeskkond;
- tugev kogukond.

Saare maakonna ruumilise arengu läbivaks eesmärgiks on maakonna hea sisemine sidustus ja territoriaalne tasakaalustus. Maakonnaplaneering on seejuures eelkõige vahend majandusarengut toetava ettevõtlus- ja elukeskkonna kujundamiseks.

Saare maakonna arengustrateegia visiooniks on (Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus, Ruhnu Vallavalitsus, 2018):

Saare maakond on atraktiivne nii töö- kui elukohana võrreldes nii Eesti kui ka välisriikidega.

Konkurentsivõimeline keskmine palk, konkurentsivõimeline haridus, mitmekesise töö pakkumine ja kõrge kvalifikatsiooniga töökohad on olulisel määral tasakaalustanud rände ja loonud aluse maakonna demograafilise olukorra ja jätkusuutlikkuse paranemiseks.

Arengustrateegias on esitatud järgmised strateegilised eesmärgid ja meetmed (Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus, Ruhnu Vallavalitsus, 2018):

Strateegiline eesmärk 1: Saare maakonnas kasutatakse taastuvenergiat olulises mahu, tagatud on energia varustuskindlus.

Meede: Taristu ja kommunaalmajanduse arendamine

Seos üldplaneeringuga: Üldplaneeringus määratletakse võimalikud taastuvenergeetika arendamise asukohad ning tingimused.

Strateegiline eesmärk 2: Saare maakond on ühendatud Eesti-siseselt ja rahvusvaheliselt vajadustele vastavate ja kvaliteetsete ühendustega.

Meede: Taristu ja kommunaalmajanduse arendamine

Seos üldplaneeringuga: Üldplaneeringuga nähakse ette kergliiklusteede rajamine, kavandatakse ühendusteel mandri ja ümberkaudsete saartega.

Strateegiline eesmärk 3: Saare maakonnas on parim elukeskkond Eestis koos majandusarengut toetava ettevõtluskeskkonnaga

Meede: Elu ja -ettevõtluskeskkonna arendamine

Seos üldplaneeringuga: Üldplaneeringuga nähakse ette maakasutusfunktsioonide määramine, luues võimalused ettevõtlustegevuseks.

2.5 Saaremaa valla arengukava 2019-2030

Saaremaa on uutele tuultele avatud, traditsioone hoidev, turvalise ja puhta elukeskkonnaga, mere ja taeva kaudu ühendatud tugeva kogukonnaga saar.

-Saaremaa valla visioon

Saaremaa valla arengukava keskseks eesmärgiks on saarlaste heaolu ning Saaremaa konkurentsivõime. Eelnevalt lähtudes on valla tuleviku kujundamisel keskseteks võtmesõnadeks inimkeskus ja hoolivus ning tasakaalustatud ja jätkusuutlik areng (*Saaremaa valla arengukava 2019-2030*).

Saaremaa valla arengukavas 2019-2030 on määratletud seitse üldist arengusuunda:

- 1) jätkusuutliku arengu tagamine;
- 2) elukeskkonna väärtustamine;
- 3) ühtse ja turvalise valla kujundamine;
- 4) piirkondliku pärandi, külaelu ja keele hoidmine;
- 5) Saaremaa eripära arvestava konkurentsivõimelise majanduskeskkonna arendamine;
- 6) Saaremaa kui külalislahke ja erinevaid puhkamisvõimalusi pakkuva sihtkoha arendamine ning turundamine;

7) Kuressaare linna identiteedi hoidmine ja linnalise elukeskkonna arendamine.

Valla arengukavas on esitatud valdkondlikud eesmärgid, millest üldplaneeringu kontekstist lähtuvalt on kõige asjakohaseimad järgmised eesmärgid ja meetmed:

Strateegilised eesmärgid: 1. Saaremaa on avatud saar, mis on regulaarliiniga ühendatud mitme Euroopa riigiga. 2. Saaremaa on rahvusvaheliselt tuntud kui tugev kvaliteedimärk ja turismisihtkoht. 3. Kogukonna vajadustele vastav tänapäevane, kvaliteetne ja säästlik tehniline taristu ning energiatootmine ja pädevad planeerimisprotsessid. 4. Saaremaa ettevõtlust veab mitmekesine, traditsioonidele toetuv, eksportiv ja innovaatiline tööstus. 5. Vallaelanike ja külaliste vajadustele vastavad transpordiühendused. 6. Kvaliteetne joogivesi ja nõuetekohane reoveekäitlus. 7. Väärtustatud ja hoitud keskkond, jätkusuutlik looduskasutus ning keskkonnateadlikud elanikud. 8. Kultuuri- ja sporditaristud on efektiivselt kasutatud, säästvalt majandatud ja kaasajastatud.

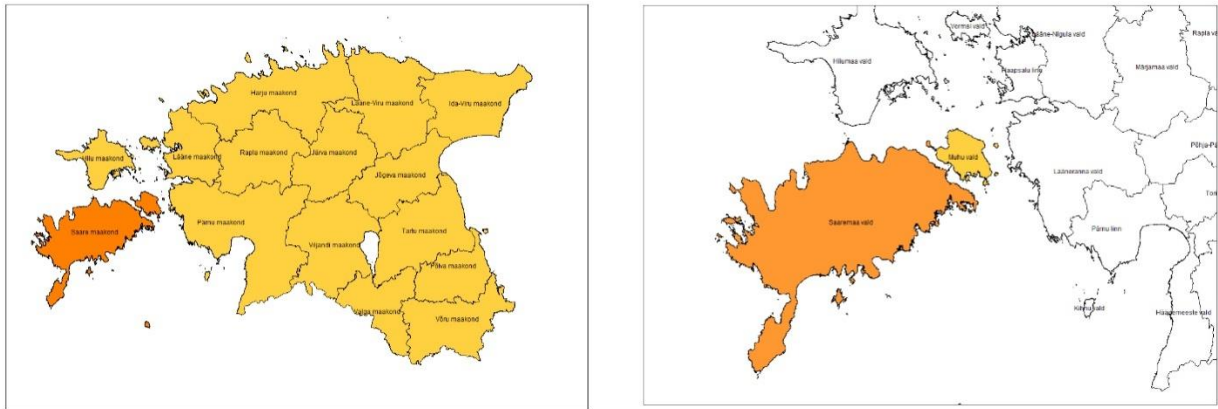
Valdkonnad: Taristu ja keskkond; ettevõtluskeskkond ja majandus

Seos: Üldplaneeringuga nähakse ette kergliiklusteede rajamine, kavandatakse ühendusteed mandri ja lähedal asuvate saartega, üldplaneeringus on teostatud maakasutusfunktsioonide määramine, luues võimalused ettevõtlustegevuseks, määratletakse perspektiivsed reoveekogumisalad.

3. PLANEERINGUALA OLEMASOLEV OLUKORD JA PLANEERINGUGA KAASNEVAD MÕJUD

3.1 Asukoht ja üldandmed

Saaremaa vald paikneb Lääne-Eestis, Saare maakonnas (vt Joonis 3.1). Saaremaa vald moodustus 2017. aastal toimunud haldusreformi tulemusel 12 omavalitsuse liitumisel. Liitusid Kuressaare linn, Kihelkonna vald, Laimjala vald, Leisi vald, Lääne-Saare vald, Mustjala vald, Orissaare vald, Pihtla vald, Pöide vald, Salme vald, Torgu vald ja Valjala vald. Saaremaa valla kogupindala on 2717,83 km², olles seeläbi suurima territooriumiga vald Eestis (*Saaremaa valla arengukava, 2019*).

Joonis 3.1. Saaremaa valla paiknemine (vasakul Saare maakond tähistatud oranži alana; paremal on Saare maakond värvitud ala, Saaremaa vald tähistatud oranžiga). Alus: Maa-amet, 2019.

Saaremaa naaberomavalitsused on põhjas Hiiumaa, kirdes Haapsalu, Lääne-Nigula ja Vormsi, idas Muhu ja Läänerranna, kagus Pärnu, Kihnu ja Häädemeeste, lõunas Ruhnu. Läänes Saaremaal naaberomavalitsusi ei ole.

Kuressaare linna kaugus on Tallinnast ligikaudu 220 km ning Tartust ligikaudu 330 km.

Saaremaa valla keskus asub Kuressaare linnas. Lisaks on vallas 9 alevikku (Aste, Kihelkonna, Kudjape, Kärla, Leisi, Nasva, Orissaare, Salme, Valjala) ja 427 küla. Valla koosseisu kuuluvad püüasustusega saared Abruka, Vilsandi ja Kõinastu, lisaks mitmed väiksemad saared (*Saaremaa valla arengukava, 2019*).

3.2 Looduskeskkond

3.2.1 Maastik, mullastik, geoloogia (sh radoon), maavarad ja jääkreostus

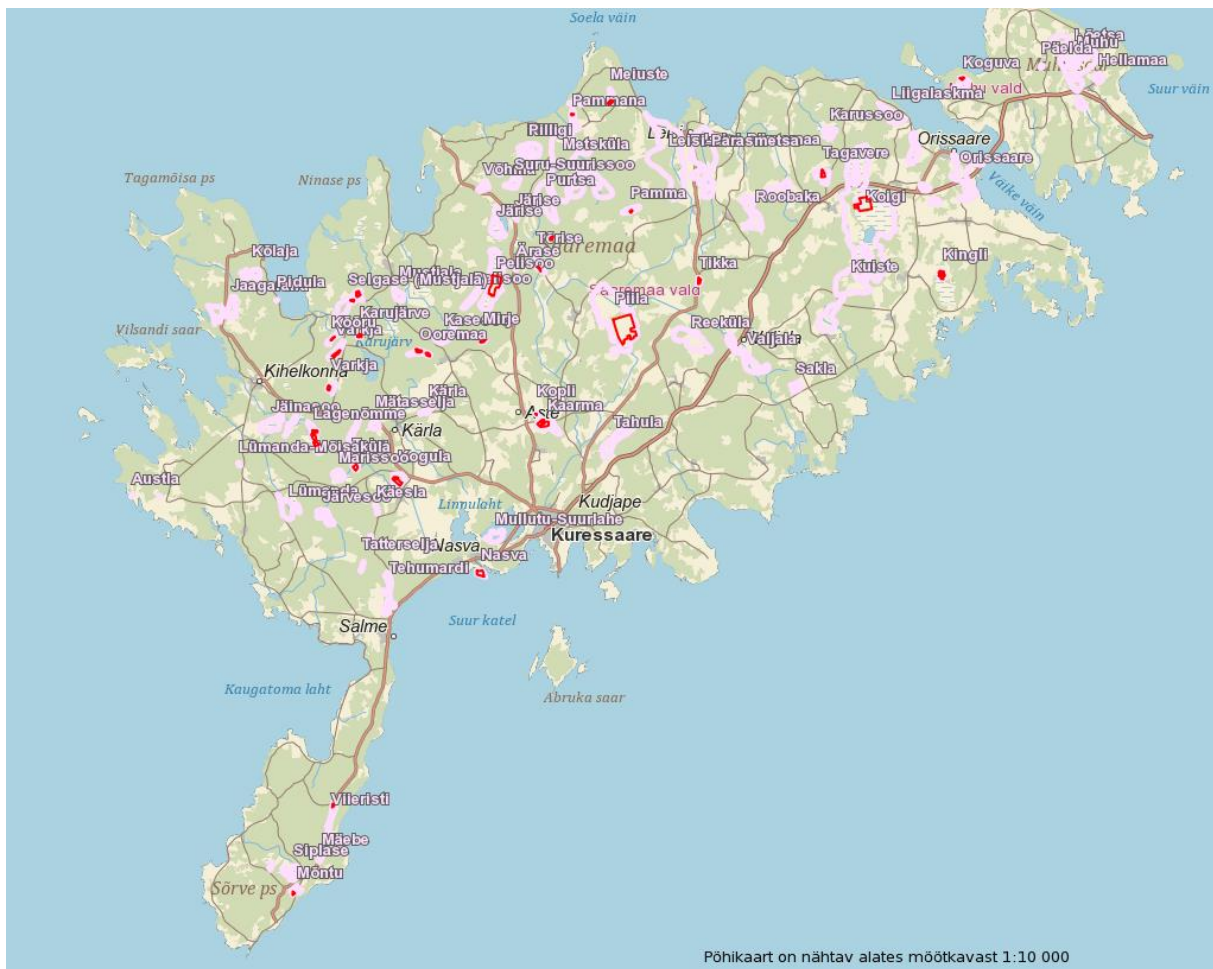
Saaremaa vald paikneb Saaremaa maastikurajoonis. Saaremaa maastikurajooni lääne- ja lõunarannik on arvukate paekaljaste neemede ja nendevaheliste lahekestega, kus on palju pisisaari ning rannajärvi. Saaremaa maastikurajoon on kujunenud Siluri ladestu 7 lademe kivimite avamusel. Saaremaa maastikurajooni põhjapiiri on suures osas määranud Jaagutahu lademe avamuse põhjapiir, mille kõvemate kivimkehade (biohermide) tõttu on kujunenud katkendlik Siluri e Lääne-Eesti klint, viimane kujutab endast pankrannavööndit. Pank- ja paerannavööndite läheduses on veeristiku- ning kruusarannad (Arold, 2005).

Saaremaa maastikurajooni muldadele on üldiselt iseloomulik suur gleimuldade osatähtsus, paepealsed mullad ning muldade suur kivisus. Kõige ulatuslikumaid alasid hõlmavad maastikurajoonis lainetest uhutud ja tasandatud karbonaatse kattega liivsaviged moreenitasandikud. Uhtumise tõttu on aga need mullad üldiselt suure kruusasisaldusega, kuid osaliselt kaetud ka vettpidavama savika ainesega. Paese aluspõhjaga moreenil on levinumad leostunud gleimullad ning väikese veehoidevõimega rähkmullad, mis vahelduvad leostunud muldadega (Arold, 2005).

Jääjärve-, järve- ja merelahtedest kujunenud meretasandikud hõlmavad maastikurajoonist ligi 27%. Viimastel on kujunenud valdavalt leostunud ja leetjad gleimullad. Märjad mineraalmullad hõlmavad ligi pool maastikurajoonist (49%) (Arold, 2005).

Enamik paetasandikke asub Saaremaa ja Muhu põhjaosas, kus jääkulutus on olnud suurem. Paetasandikele on iseloomulikud õhukesed ja väga õhukesed paepealsed mullad. Viimasel kasvavad kidurakasvulised loometsad (Arold, 2005).

Maavaradest on Saaremaa vallas esindatud dolokivi, kruus, liiv, lubjakivi, meremuda, savi, turvas (vt Tabel 3.1). Saaremaa valla maardlate ja mäeeraldiste asukohad on esitatud Joonis 3.2.

Joonis 3.2. Saaremaa vallas olevate maardlate asukohad (roosa joonega on tähistatud maardlate piirid, punase joonega on tähistatud mäeeraldiste piirid; Allikas: Maa-amet, Maardlate kaardirakendus, seisuga 01.08.2023).

Tabel 3.1. Saaremaa vallas asuvad maardlad (Allikas: Maa-amet, Maardlate kaardirakendus³, seisuga 01.08.2023).

Reg. Nr	Maardla nimetus	Põhimaavara	Pindala (ha)
227	Sakla	savi	43,94
443	Valjala	savi	250,78
446	Reeküla	savi	351,9
444	Kuiste	savi	715
122	Koigi	turvas	2985,67
798	Tikka	kruus	8,62
822	Kingli	kruus	22,04
442	Roobaka	savi	414,18
441	Orissaare	savi	613,9
437	Leisi-Parasmetsa	savi	1272,5
438	Leisi-Pärsamaa	savi	790,62
20	Tagavere	dolokivi	101,19
289	Tomba	kruus	4,82

³https://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis?app_id=UU213&user_id=at&bbox=365000,6232455.35714286,740000,6777544.64285714&LANG=1

Reg. Nr	Maardla nimetus	Põhimaavara	Pindala (ha)
418	Karussoo	turvas	67,17
667	Liigalaskma	dolokivi	146,04
100	Pelisoo	turvas	527,79
475	Pelisoo	liiv	76,89
555	Mustjala	kruus	60,15
427	Kõlaja	turvas	88,32
499	Tõrise	kruus	35,76
128	Ärase	kruus	5,27
430	Järise	turvas	146,38
432	Purtsa	turvas	308,34
108	Järise	liiv	4,45
474	Pamma	liiv	29,51
439	Metsküla	savi	1599,4
500	Võhma	kruus	77,72
420	Suru-Suurisoo	turvas	83,25
416	Kongi	turvas	66,36
494	Pilli	liiv	103,73
783	Pammana	kruus	50,14
105	Meiuste	liiv	31,24
163	Jaagarahu	lubjakivi	206,85
408	Jäinasoo	turvas	154,52
126	Pidula	liiv	0,95
130	Lagenõmme	kruus	117,97
125	Kõõru	liiv	17,5
810	Varkja	kruus	30,74
107	Varkja	liiv	59,79
61	Selgase (Mustjala)	dolokivi	204,76
725	Karujärve	kruus	9,24
445	Mätasselja	savi	44,38
132	Ooremaa	kruus	44,79
129	Kärla	liiv	26,25
419	Kasesoo	turvas	115,49
806	Mirje	liiv	4,35
190	Kopli	dolokivi	1,4
42	Kaarma	dolokivi	109,33
121	Piila	turvas	1318,93
447	Tahula	savi	207,5
131	Mõntu	kruus	41
429	Siplase	turvas	99,22
495	Mäebe	liiv	15,89
167	Viieristi	kruus	49,23
127	Tehumardi	kruus	55,8
882	Nasva	liiv	27,74

Reg. Nr	Maardla nimetus	Põhimaavara	Pindala (ha)
170	Tatterselja	kruus	6,04
497	Käesla	kruus	21,4
242	Mullutu-Suurlahe	meremuda	105,5
426	Järvesoo	turvas	88,33
417	Lümanda	turvas	170,78
288	Austla	kruus	1,09
290	Karala	kruus	0,32
80	Kogula	lubjakivi	84,39
431	Marissoo	turvas	69,45
498	Tehu	kruus	102,89
70	Lümanda-Mõisaküla	lubjakivi	3,74

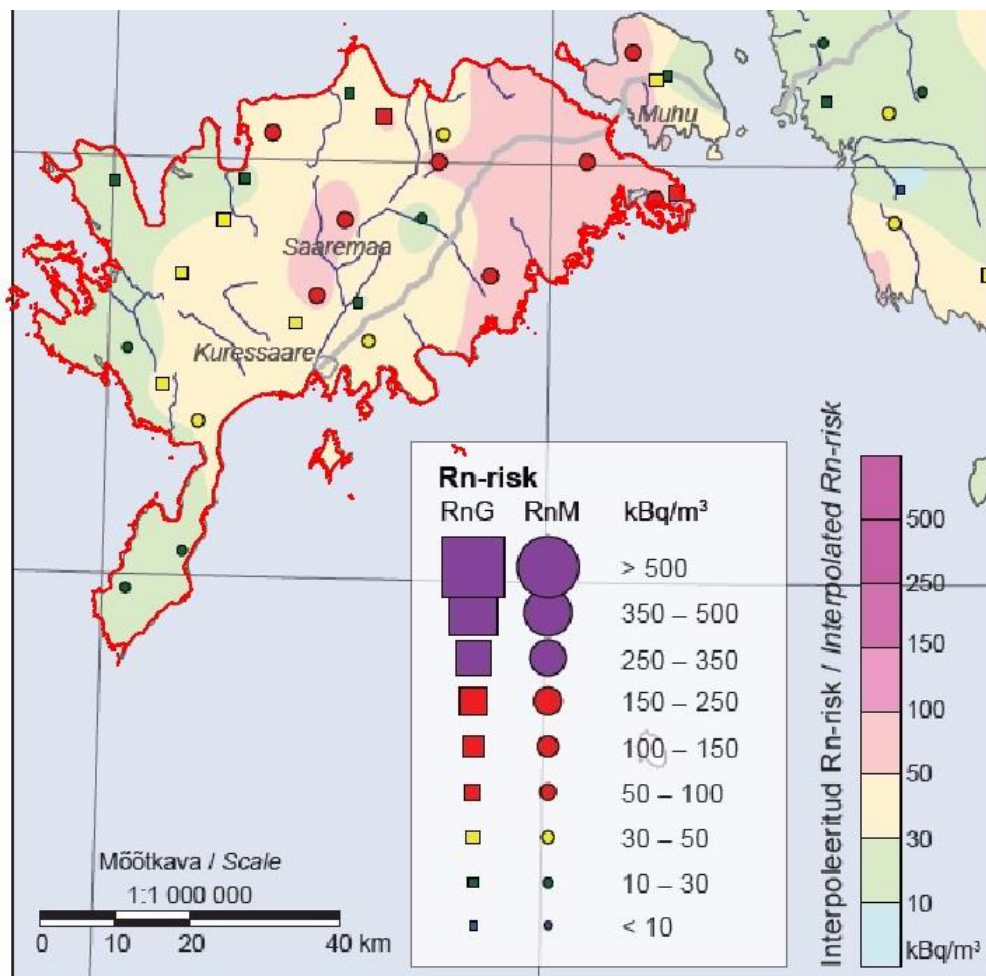
Eesti radooniriski levilate kaardi alusel on Saaremaa vallas valdavalt esindatud madala ja normaalse radooniriskiga alad⁴. Kokku eristatakse nelja pinnaseõhu radooniohutaset: 1) 0–10 kBq/m³ madal; 2) 10–50 kBq/m³ normaalne; 3) 50–250 kBq/m³ kõrge ja 4) > 250 kBq/m³ ülikõrge. Radooniohtlikuks liigitatakse sellised looduslikud pinnased, kus radoonisisaldus 1 m sügavusel pinnaseõhus ületab 50 kBq/m³ ja ehitusel tuleb kasutusele võtta Rn-ohtu minimeerivad meetmed.

Lähtuvalt eelnevast ning esialgse Eesti radooniriski levilate kaardist (OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2004) ning Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlasest (OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017) alusel on suur osa Saaremaa valla kesk- ja idaosast kõrge radooniriskiga alal (vt Joonis 3.3), Küll aga ei kuulu valla haldusterritoorium keskkonnaministri 30.07.2018 määruse nr 28 *Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetase, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel* kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu.

Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlase (OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017) kohaselt soovitatakse, et aladel, kus Rn-sisaldus pinnaseõhus ületab 30 kBq/m³, on otstarbekas elamute, olme- ja teiste sarnaste hoonete projekteerimisel teha eelnevalt detailsemad uuringud. Maja asukoha pinnase kõrge Rn-sisalduse korral tuleb rakendada ehitamisel kehtestatud radoonikaitse nõudeid, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini.

Eesti Geoloogiakeskus (2017) alusel on Saaremaa vallas radoon pinnaseõhus praktiliselt kõikjal (va arvatud Lääne-Saaremaa) üle 30 kBq/m³. Kõrge radoonisisaldus >50 kBq/m³ esineb valla ida- ja keskosas. Kõrge radoonisisaldusega ala potentsiaalse radooniohtlikkuse tõttu on hoonete projekteerimisel ja ehitamisel vajalik hoonete radoonikaitse meetmete rakendamine, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini.

⁴ OÜ Eesti geoloogiakeskus, 2017. Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas. Tallinn.

Joonis 3.3. Radooniriski levik Saaremaa valla piirkonnas (Allikas: Eesti pinnase radooniriski ja looduskiirguse atlas, 2017).

Saaremaa vald paikneb Lääne-Eesti vesikonnas, Läänesaarte alamvesikonnas. Keskkonnaminister kinnitas 6.aprillil 2006. aastal käskkirjaga nr 404 Saare maakonna põhjaveevarud (vt Tabel 3.2). Valdav osa kinnitatud põhjaveevarude tarbimisele kehtestatud tähtajad kaotasid kehtivuse 2017. aastal. Põhjaveevaru tuleb piirkonnas hinnata juhul, kui veehaarde tootlikkus on üle 500 m³ ööpäevas. 2017. a põhjaveevaru bilansi aruande kohaselt (Keskkonnaagentuur, 2018) on kinnitatud varudega Siluri-Saaremaa põhjaveekogumis kokku tarbitud 2017. a vett 2059 m³/ööp.

Tabel 3.2. Saaremaa vallas kinnitatud põhjaveevarud (Keskkonnaministeerium, 2022).

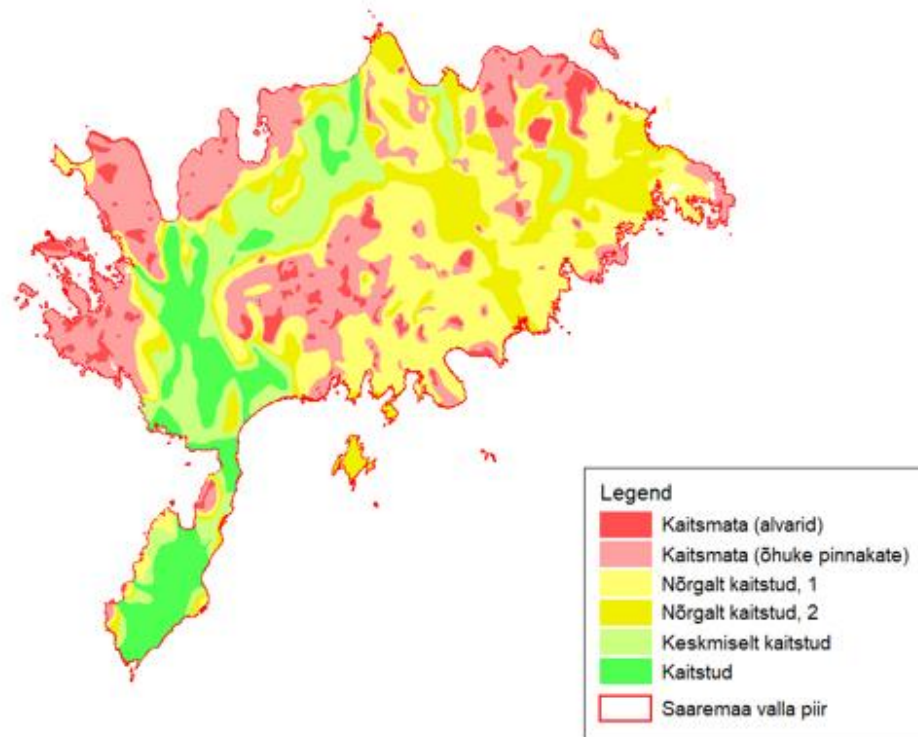
Põhjaveemaardla	Põhjaveemaardla piirkond	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjaveevaru, m ³ /d	Varu kategooria ja otstarve	Kehtivuse lõpp
Kaarma	Nasva	S	1000	P	Kuni 2017
Kuressaare	Kuressaare	S	2000	T ₂ tootmisvesi	Kuni 2017
	Kuressaare-1	C-V	297	Mineraalvesi	Kuni 2017
	Kuressaare-2	O-C	109	Mineraalvesi	Kuni 2017
	Unimäe	S	500	T ₁ joogivesi	Kuni 2017
	Tõlli	S	8000	T ₁ joogivesi	Kuni 2023
Läätsa	Läätsa	S	1500	T ₁ tootmisvesi	Kuni 2023

Põhjaveemaardla	Põhjaveemaardla piirkond	Veekihi geoloogiline indeks	Põhjaveevaru, m ³ /d	Varu kategooria ja otstarve	Kehtivuse lõpp
Orissaare	Orissaare	S	1000	T ₁ joogivesi	Kuni 2017

Põhjavesi on meie elanikkonna peamiseks joogiveeallikaks, mistõttu on selle seisundi jälgimine olulise tähtsusega. Põhjaveekogumite seisundit tuleb hoida võimalikult loodusliku seisundi lähedasena. Põhjavee seisundit hinnatakse mitmesuguste keemiliste ja koguseliste näitajate järgi.

2004. aastal koostas OÜ Eesti Geoloogiakeskus Saare maakonna põhjavee kaitstuse digitaalse kaardi (vt Joonis 3.4), mille alusel on Saaremaa vald valdavalt nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega alal, põhja-edela suunas kulgeb keskmiselt kaitstud ja kaitstud põhjavee piirkond.

■

Joonis 3.4. Põhjavee kaitstuse kaart (Allikas: Maa-amet, 2019; EESTI GEOLOOGIAKESKUS Hüdrokeoloogia osakond, 2004)

2018. aastal koostatud (2021. aastal ülevaadatud) Saaremaa valla arengukava 2019-2030 kohaselt on vallas piisavas koguses joogikõlblikku põhjavett. Joogivett ohustavate teguritena on välja toodud reovee kohtkäitlus, mis on vallas suures osas amortiseerunud ja/ või ise rajatud, mistõttu esineb nõuetele mittevastavaid süsteeme, heitvee illegaalne purgimine, haljasaladele pumpamine ja põldudele laotamine. Probleemide lahendamine peaks käima arengukava kohaselt läbi inimeste teadlikkuse tõstmise, järelevalve tõhustamise ning koostöö edendamisel erinevate ametiasustustega. Seetõttu on valla sooviks jätkata lokaalsete reovesüsteemide rajamise ja rekonstrueerimise toetamist.

3.2.1.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringuga ei nähta ette uute mäetööstusmaade reserveerimist, üldplaneeringu kaardimaterjalile on kantud mäetööstusmaa juhtotstarve informatiivselt kehtivate mäeeraldistele ning nende teenindusmaadele ja taotletavatele mäeeraldistele. Üldplaneeringuga on maakasutuse juhtfunktsioonid määratletud tiheasustusaladel ja hajaasustusaladel paiknevates valla keskustes, samuti suurematel/olulisematel puhke-, virgestuse- ja rohealadel, ettevõtluse-, mäetööstuse-, riigikaitse-, sadama-, motosporti- jt aladel, mille maakasutus mõjutab tegevusi piirnevatel aladel, kus maardlaid ei paikne.

Üldplaneeringuga kavandatud tuuleenergeetika arendusalasest asub ala S12 osaliselt Reeküla savimaardlal ja ala S15 asub osaliselt Roobaka savimaardlal. Reeküla ja Roobaka savimaardlates on keraamilise savi reservvaru. Maardlate kohta ei ole kehtivat kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust. Samuti on üldplaneeringuga on kavandatud Elering AS-i ja Elektrilevi OÜ ühise arenguplaani raames aastate 2020-2045 perspektiivis Saaremaal paiknevate 35 kV Leisi-Järise-kihelkonna-Läätsa-Sikassare õhuliinide rekonstrueerimine 110 kV pingele, samuti on võimalik Hiiumaal 110 kV ringtoite rajamine. Hiiumaal 110 kV ringtoite rajamise teine etapp näeb ette Saaremaa valla territooriumil asuva Leisi - Pammana ühise riputusega 35 kV liinide rekonstrueerimist ja šunteerimist. Leisi-Pammana vahele rajatakse eraldi 35(110) kV mastidel liinid. Nimetatud elektrivõrgu rekonstrueerimise tööd kattuvad Reeküla savimaardlaga, Valjala savimaardlaga, Orissaare savimaardlaga, Leisi-Pärsamaa savimaardlaga, Leisi-Parasmetsa savimaardlaga ja Metsküla savimaardlaga. Üheski nimetatud asukohas ei ole tegemist hetkel mäetööstusmaaga.

Maapõue ja maavara kaitse põhimõtted on määratud maapõueseaduses ning sellest lähtuvalt tuleb maardlatega kattuvatel aladel, kui maavara pole ammendunud, ehitusseadustiku mõistes püsiva iseloomuga ehitiste ja rajatiste kavandamisel küsida Kliimaministeeriumilt või valdkonna eest vastutava ministri volitatud asutuse luba. Maapõueseaduse (MaaPS) § 14 lõike 1 kohaselt tuleb haldusorganil maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tagada:

- 1) maavara kaevandamisväärsena säilimine juhul, kui ei ole tegemist maavara kaevandamisega, muul viisil looduslikust seisundist eemaldamise, kasutamise ega tarbimisega käesolevas seaduses või selle alusel lubatud ulatuses;
- 2) juurdepääs maavarale;
- 3) maavara majanduslikult otstarbekas ja säästlik kasutamine.

MaaPS) § 14 lõike 2 kohaselt võib Kliimaministeerium või Vabariigi Valitsuse volitatud asutus lubada maapõue seisundit ja kasutamist mõjutavat tegevust üksnes juhul, kui kavandatav tegevus:

- 1) ei halvenda maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda;
- 2) halvendab maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegevus ei ole püsiva iseloomuga või
- 3) halvendab maavara kaevandamisväärsena säilimise või maavarale juurdepääsu olemasolevat olukorda, kuid tegemist on ülekaaluka avaliku huviga ehitisega, sealhulgas tehnovõrgu, rajatise või ehitusseadustiku tähenduses riigikaitse ehitise (edaspidi *riigikaitse ehitis*) ehitamisega, mille jaoks ei ole mõistlikku alternatiivset asukohta, või tegemist on elektrituruseaduse tähenduses taastuvat energiaallikat

kasutava elektrienergia tootmiseseadme ja seonduva taristu (edaspidi *taastuenergia ehitis*) ehitamisega.

MaaPS § 14 lõike 2¹ kohaselt võib Kliimaministeerium või Vabariigi Valitsuse volitatud asutus lubada taastuenergia ehitise ehitamist:

- 1) turbamaardla alal, mis ei ole kantud kaevandamiseks sobivate turbaalade nimekirja ja mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust; savi-, järvemuda-, järvelubja-, meremuda- ja põlevkivimaardla alal, mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust, tähtajaliselt kuni 35 aastaks; muude maavarade maardla alal, mille kohta ei ole kehtivat kaevandamisluba ega geoloogilise uuringu luba ning ei ole esitatud selle maavara kaevandamisloa ega geoloogilise uuringu loa taotlust ning kui tegevusega on nõustunud Kliimaministeerium, juhul kui ta ei ole käesolevas lõikes sätestatud loa andjaks, tähtajaliselt kuni 35 aastaks.

Tuulikuparkide ja elektrivõrgu rajamine on vastavalt MaaPS võimalik maardlate aladele. Elektrivõrgu projekteerimisel arvestada piirkonnas olemasoleva maardlaga ning paigutada elektriliinide vahepostid selliselt, et postide arv maardla-alal on viidud miinimumi.

Saaremaa valla haldusterritooriumil paikneb suurel hulgal erinevaid kaitsealuselisi objekte, mis kattuvad suurel osal ka haldusterritooriumil paiknevate maardlatega. **Eelnevast lähtudes on karjäärade avamisel oluline hinnata võimalike mõjude esinemist looduskaitselestele objektidele vastavalt Eestis kehtivale korrale.**

Eesti Geoloogiakeskuse (2017) alusel on Saaremaa vallas radoon pinnaseõhus praktiliselt kõikjal üle 30 kBq/m³, seejuures saare kesk- ja idaosason radoonitasemed pinnaseõhus 50-100 kBq/m³ vahel. Valla haldusterritoorium ei kuulu keskkonnaministri 30.07.2018 määruse nr 28 „Tööruumide õhu radoonisisalduse viitetas, õhu radoonisisalduse mõõtmise kord ja tööandja kohustused kõrgendatud radooniriskiga töökohtadel“ kõrgendatud radooniriskiga maa-alade loetellu. **Nendel aladel (Saaremaa kesk- ja idaosas), kus esineb kõrge radoonisisaldus >50 kBq/m³ on hoonete projekteerimisel ja ehitamisel vajalik hoonete radoonikaitse meetmete rakendamine, et vähendada Rn-sisaldust majade siseõhus miinimumini (vt ka joonis 3.3).**

Põhjavee kaitstust arvestades ei ole üldplaneeringuga kavandatava maakasutusega seoses võimalikku ebasoodsat mõju põhjaveeseisundile, kui rakendatakse korrektset reovee- ja jäätmekäitlust. Reovee käitluse temaatikat on käsitletud peatükis 3.4.3.

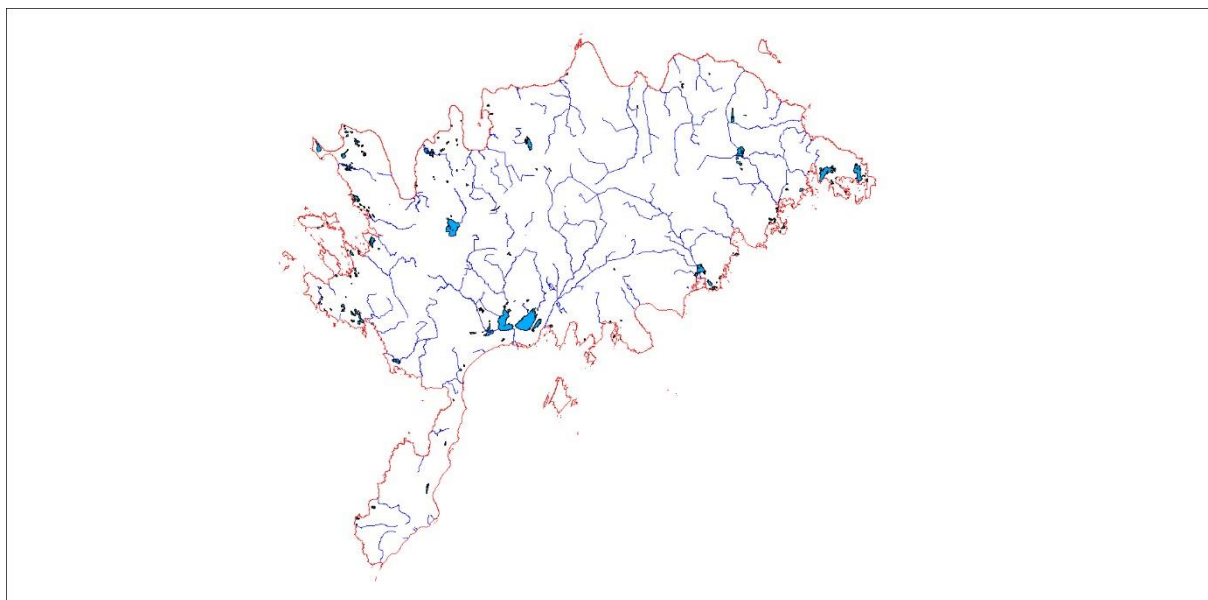
Üldplaneeringuga kavandatu alusel ei ole põhjavee tarbimisega seoses ette näha veekasutuse olulist suurenemist ning arvestades põhjaveevarusid ning tegelikku tarbimist (mis jääb oluliselt allapoole varudest), pole põhjust eeldada ebasoodsate mõjude avaldumist põhjavee koguselisele seisundile.

3.2.2 Pinnavesi (veekogud, sh ehituskeeluvööndi vähendamine)

Valla territooriumil paikneb palju looduslikke- (187) ning pais- ja tehisjärvi (23). Neist suuremad tehis- ja paisjärved Marjassoo järv (VEE2062260) (35,1 ha), Väike-Marjassoo järv (VEE2062250) (19,7 ha), Pidula veskitiik (VEE2070390) (1,4 ha) ning looduslikest järvedest

Suurlaht (VEE2088600) (539,5 ha), Mullutu suur laht (VEE2088610) (410,5 ha), Karujärv (VEE2076800) (348 ha), Undu laht (VEE2078730) (225,7 ha), Arjulaht (VEE2072910) (181,6 ha), Koigi järv (VEE2071500) (122,3 ha) ja Oessaare laht (VEE2078700) (116,4 ha) (Keskkonnaregister, 2019).

Saaremaa vald kuulub Lääne-Eesti vesikonda. Valla territooriumile jäävad vooluveekogud ja järved on esitatud järgnevalt – Joonis 3.5.

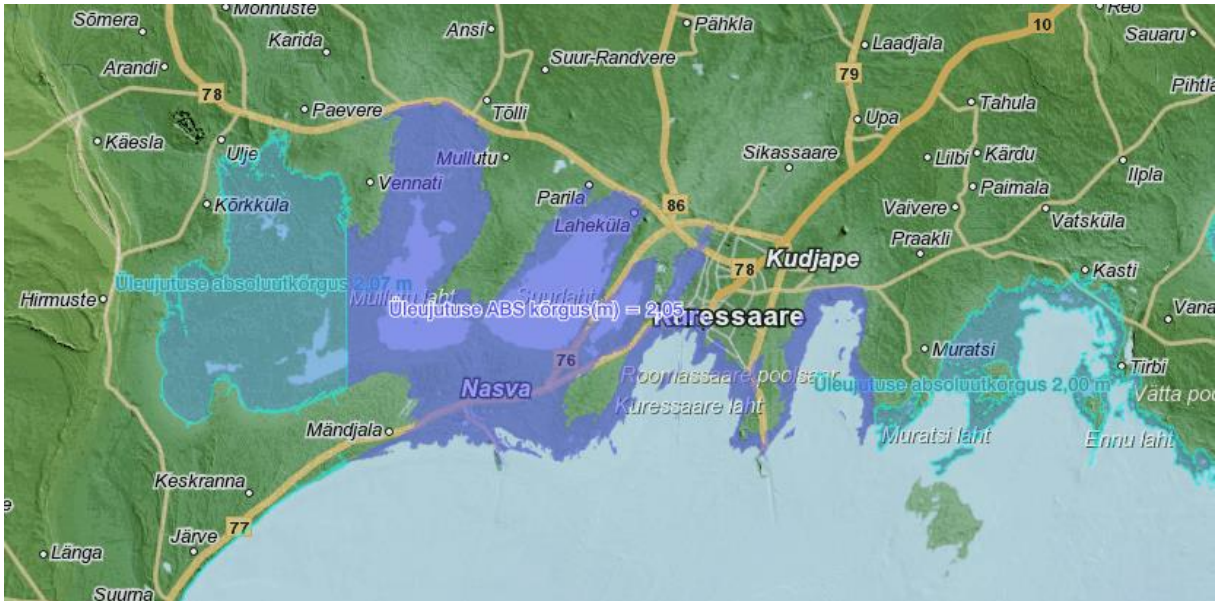
Joonis 3.5. Saaremaa valla veekogud (Allikas: Eesti Looduse infosüsteem EELIS, 2019).

2018. a koostatud valla arengukavas on esitatud, et mitmetel vooluveekogudel on hädavajalik kallaste ja jõesängi puhastamine, seeläbi vooluveekogude seisundi parandamine.

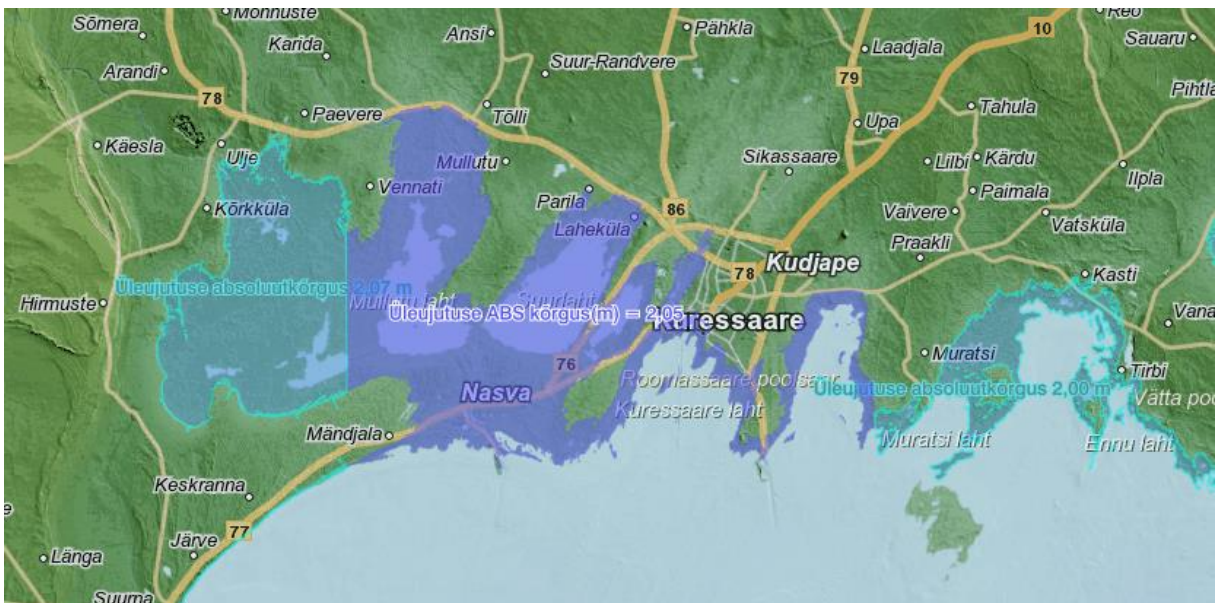
Saaremaa vallas on Keskkonnaministri 28.05.2004 määruse nr 58 *Suurte üleujutusala*dega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord kohaselt 3 suure üleujutusega siseveekogu – Mullutu-Suurlaht kogu kalda ulatuses, Nasva jõgi kogu ulatuses, Riksu laht kogu kalda ulatuses. Seejuures on määruse kohaselt suurte üleujutusala de ga siseveekogudel kõrgveepiiriks alaliselt liigniiskete alluviaalsete soomuldade levialapiir veekogu veepiirist arvates.

Maa-ameti Üleujutusala de kaardirakenduse (2023) kohaselt võib suurel osal Saaremaa rannikust esineda üleujutust rannikul (põhineb töö l „Rannikualade üleujutuste tõenäosusstsenaariumite koostamine ja kaardistamine“, Keskkonnaagentuur 2020). Maa-ameti Üleujutusala de kaardirakenduses (2023) on esitatud üleujutused erinevate esinemistõenäosuste

korral.

Joonis 3.6 on toodud näide Kuressaare linnas ja selle ümbruses üleujutatavatest aladest 1% tõenäosuse korral ehk selline üleujutus esineb üks kord 100 aasta jooksul.

Joonis 3.6. Kuressaare linnas ja selle ümbruses üleujutatavad alad 1% tõenäosuse korral ehk selline üleujutus esineb üks kord 100 aasta jooksul (helesinisega on tähistatud ranniku üleujutusala ja tumesinisega üleujutuse riskipiirkond). Allikas: Maa-amet, 2023.

Terviseameti veebilehe alusel paikneb 2018. aasta seisuga Saaremaa vallas 2 avalikku supluskohta (Kuressaare, Mändjala), millest teostatakse ka suplusvee kvaliteedi seiret.

3.2.2.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Supluskohtade kasutamise mõjude iseloomustamiseks veekogudele võib kirjeldada Elva Verevi järve näitel, kus on hinnatud suplejate poolset reostuskoormust veekogule Verevi järve meetmekava koostamisel (EMÜ Põllumajandus- ja Keskkonnainstituudi Limnoloogiakeskus,

2016). Verevi järve suplusala külastab kuupal suvepäeval 2000-3000 inimest. Suplejad toovad higi ja päevituskreemidega järve vette fosfori- ja lämmastikuühendeid, mida jõuab vette ka uriini ja ekskrementidega. Samuti suurendab fosfori ja lämmastiku hulka vees ka jalgadega ülesliigutatud vesi. Verevi järve meetmekava hinnangul moodustavad suplejate poolt Verevi järve jõudvad toitainete kogused vastavalt umbes 1,5 % fosfori ja 0,6% lämmastiku kogustest, mis tulevad järve sissevoolude kaudu. Kuna atmosfääri kaudu sademetega järve lisanduv fosfori hulk on sellest 6 korda suurem ja lämmastiku hulk 25 korda suurem, on leitud, et suplejate mõju järvele on tühine (EMÜ Põllumajandus- ja Keskkonnainstituudi Limnoloogiakeskus, 2016). Nõuetele vastavalt rajatud ja hooldatud supluskohtade kasutamise kaasaegne mõju piirkonna elanike heaolule ja tervisele ning nende kasutamisel ei ole ette näha ebasoodsat mõju veekogu seisundi säilimisele. Samuti mõjutab supluskohtade määramine ja seal kasvõi jäätmete kogumiseks konteinertite paigaldamine veekeskonda positiivselt seeläbi, et väheneb prügistamise risk rannal ja kaldal ja seeläbi jäätmete veekeskonda kandumise võimalus. Kuivõrd supluskohti on kavandatud asukohtadesse, kus teadaolevalt inimesed nagnii suplemas käivad, siis selline kontrollitud tegevus antud aladel on võrreldes praeguse olukorraga positiivne.

Pinnavee seisundit võib mõjutada asustuse tihendamine. Sellega seoses on olulised nii nõuetekohane reoveekäitus, kui ka sademeveekäitus. Üldplaneeringuga on peamine arendustegevus kavandatud olemasolevatele tiheasustusaladele ja keskusaladele või nende laiendusena. Suur osa tiheasustusalasid ja keskusalasid on ühtlasi (vähemalt osaliselt) arvatud reoveekogumisalade hulka. Nimetatud piirkondades toimib ühisveevõrgu ja -kanalisatsiooniteenus, millega on võimalik liituda ka uutel majapidamistel. Samuti on seatud tingimused reoveekäitluseks hajaasustuses. Nõuetekohase reovee- ja sademeveekäitluse rakendamisel olulist mõju pinnaveele ei kaasne, pigem toob ühiskanalisatsiooni ala laiendamine positiivseid mõjusid veekeskonnale ja aitab kaasa veekogumite hea seisundi saavutamisele.

Sadamaalade funktsioonide mitmekesistamisel võib kahjulik mõju veekvaliteedile lähtuda näiteks puudulikkust jäätme ja reovee käitlemisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

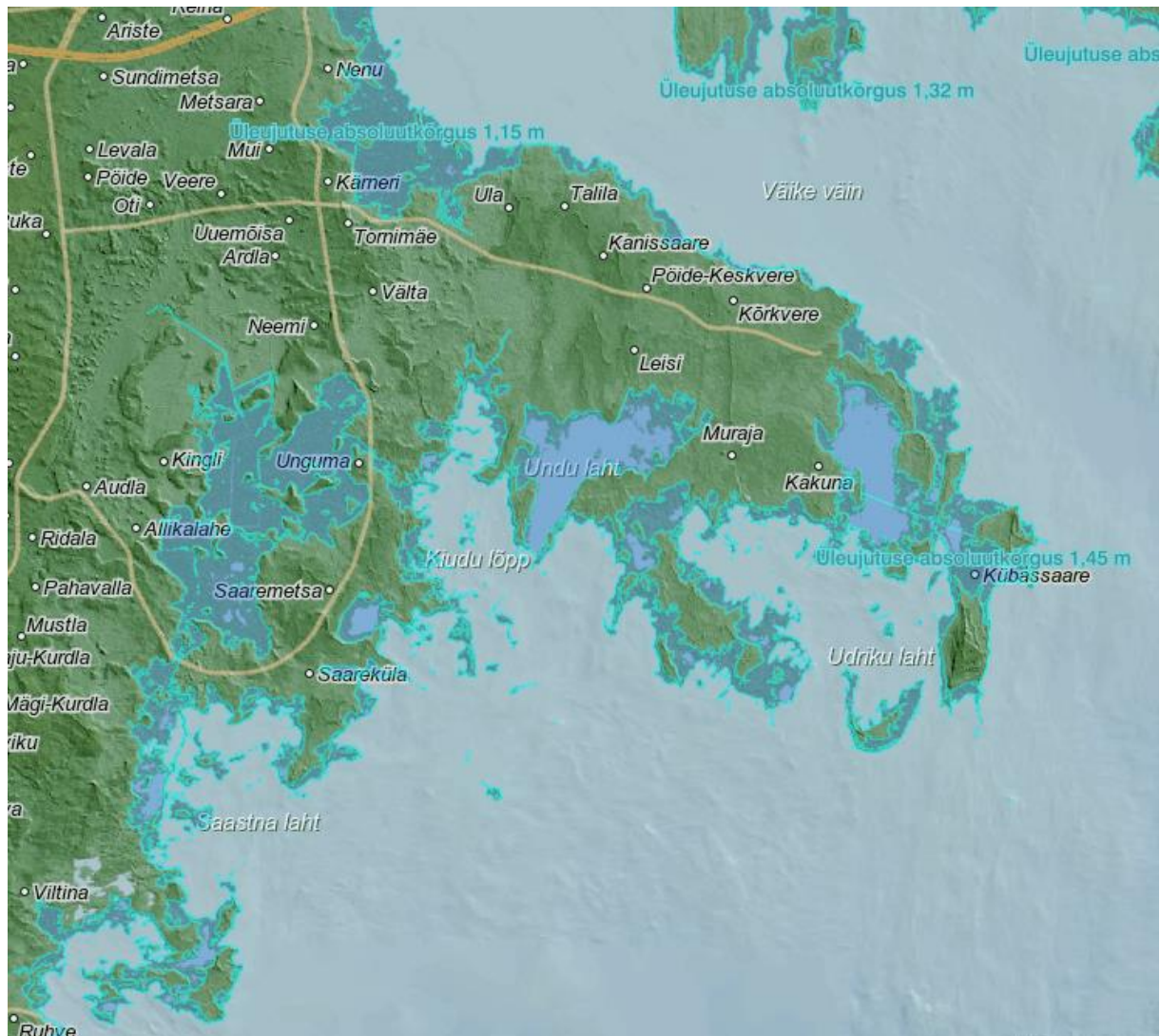
Üldplaneeringu täpsusastmes ei ole võimalik reguleerida põllumajandusliku hajureostusega seonduvaid koormusi veekeskonnale, kuna üldplaneeringuga ei saa reguleerida kas ja milliseid väetiseid kindlates piirkondades tuleks kasutada (lähtuvalt veekogumi seisundist) või milliseid põllumajandusliku tootmise võtteid ja tehnoloogiaid peab kasutama.

Muud võimalikud koormused pinnavee kvaliteedile:

- Veekogude füüsilised muutmised (kuivendus, paisud, veekogudest pinnase kaevandamine, laevateede süvendamine) – eelpool nimetatud tegevusi üldplaneeringuga ei kavandata.
- olme- ja tööstusveevõtt - reguleeritakse detailselt mitte üldplaneeringuga, vaid kohaliku omavalitsuse ühisveevõrgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavaga ja keskkonnalubadega;
- maavarade kaevandamisega kaasnev veeheide, kuivendus, olemasolevate veekogude kadumine ja uute teke – üldplaneering ei kehtesta maavara kaevandamisega kaasnevaid tegevusi. Üldplaneeringus esitatakse maardla alad ning mäetööstusmaadena alad, kus on väljastatud keskkonnaluba maavarade kaevandamiseks, maavarade kaevandamist reguleeritakse läbi keskkonnakaitselubade;
- reovee ja sademevee kogumine ja puhastamine (veeheide) – reguleeritakse detailselt mitte üldplaneeringuga, vaid kehtivate õigusaktidega, kohaliku omavalitsuse

ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavaga ja keskkonnalubadega. ÜPs on seatud tingimused reovee kohtkäitlusele ja põhimõtted sademeveesüsteemide edasisel hooldamisel ja arendamisel;

Üleujutus võib põhjustada tõsiseid tagajärgi: kahjustada keskkonda, ohustada inimeste vara ja tervist ning seada riski alla majandustegevust. Üleujutuste tõenäosuse ja negatiivsete mõjude suurenemisele annavad tõuke inimasulate ja majandustegevuste kasv mererannikul ja jõgede lammialadel kui ka loodusliku vee äravoolu tõkestamine kas inimtegevuse tulemusena, nt veevoolu takistamine maakasutuse tõttu, või mõnel muul viisil (Keskkonnaministeerium, 2016). *Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030* (Keskkonnaministeerium, 2017) kohaselt on üleujutustega kaasnevad probleemid seostatavad ka kliimamuutustega ning võrreldes rannikualadega hinnatakse siseveekogude üleujutusrisiki oluliselt madalamaks. Seoses üleujutuste direktiivi 2007/60/EÜ rakendamisega on hinnatud Eestis aset leidnud üleujutusi, millega eristati olulise kahjuliku mõjuga üleujutused ning üleujutusohuga seotud riskipiirkondi. Saaremaa vallas kuulub üleujutusohuga riskipiirkondade hulka Kuressaare linn ning Nasva alevik. Ranniku üleujutuspiirkonda kuulub suur osas Saaremaa rannikust. Joonisel 3.7 on esitatud näide Saaremaa idaosas esinevast ranniku üleujutusest 1 kord 10 aasta jooksul

Joonis 3.7. Saaremaa idaosas rannikul üleujutatavad alad 10% tõenäosuse korral ehk selline üleujutus esineb üks kord 10 aasta jooksul (helesinisega on tähistatud ranniku üleujutusala). Allikas: Maa-amet, 2023.

Looduskaitse kohaselt ei loeta automaatselt kõikjal rannikul olevaid alasid korduvalt üleujutatavateks aladeks, vaid lähtutakse reaalsest olukorrast looduses. Korduvalt üleujutatav ala on ala, mille puhul on eelkõige mullastikust (ranniku sooldunud mullad, peamiselt Ar, ArG, Ar(G), Arv, Arg) ja taimestikust (nt roostikud, madalamad rannaniidud) võimalik järeldada, et tegemist on pidevalt teatud kindlate perioodide järel üleujutatava alaga. Korduva üleujutusega alade hulka ei arvestata alasid, mis võivad olla üle ujutatud erakordsete tormide või muude ebatavaliste juhtude puhul. Oluline on märkida, et olemasolev mullastiku andmestik ja Eesti mullastiku kaart on koostatud perioodil 1997-2001, mis tähendab, et andmestik ei arvesta viimase 19 aasta jooksul toimunud muutustega mullastikus. Eelnevast lähtudes, ei ole 2001. aastal koostatud mullastiku kaardi alusel võimalik teha lõplikke järeldusi üleujutatavate alade ulatuse osas. Mullastike alusel tehtavate järelduste tarbeks on vajalik viia läbi täiendavaid uuringuid. Mullastik ei ole aga ainukene aspekt, millega tuleb arvestada korduvalt üleujutatava ala ulatuse määramisel, arvestada tuleb ka nt tuultele avatuse ja tuulesuundadega.

Saaremaa valla territooriumil on (korduva) üleujutusala määratud teadaolevalt nelja erineva uuringu alusel:

- 1) „*Eesti Vabariigi rannikuvööndi kaitse skeem. Saaremaa ehituskeelualad*”, 1993. Eesti Maahitusprojekt AS;
- 2) „*Läänemere Läänesaarte alamvesikonna piiresse jääva ranna ajuveeala piiride täpsustamine ja erinevate veeseisude kaartide ning meetmeprogrammi koostamine*”, 2008;
- 3) „*Coast4Us. Ülevaade modelleerimisest ja üleujutusosalad*“, 2019. TTÜ Meresüsteemide Instituut;
- 4) „*Saaremaa valla üleujutusosalade uuring*“, 2021. Lainemudel OÜ.

Täiendavalt on Keskkonnaagentuur esitanud oma 2019. aastal koostatud töös Eesti rannikujaamades perioodil 2009-2018 mõõdetud maksimaalsed veetasemed. Rannikujaamadest paiknes Kuressaares Roomassaare rannikujaam. Keskkonnaagentuuri andmetel mõõdeti Roomassaares maksimaalseks veetasemeks kõrgussüsteemis EH2000 (Amsterdami null) 136,4 cm (vanas kõrgussüsteemis 115,4 cm). Keskkonnaagentuuri töös on arvutatud ka korduvad maksimaalsed veetasemed (arvestab maksimumveetasemete varieeruvust), mis olid kõnealusel perioodil Roomassaares 89,46 cm (BK77 kõrgussüsteemis 68,5 cm) (Keskkonnaagentuur, 2019).

Saaremaa valla üldplaneeringus võeti korduva üleujutusega alade määramise aluseks 2021. aasta OÜ Lainemudel „Saaremaa valla üleujutusosalade uuring“⁵. Korduvalt üleujutatud alaks määrati statistiliselt vähemalt korra aastas üleujutatud ala. Korduvalt üleujutatud ala veetasemele vastav kaugus pikaajalise keskmisega veetasemega määratud veepiirist. Nt Tori ja Roomassaare mõõtejaamade andmete põhjal oli see 1 m (EH2000) ning see vastab nivoole, mis ületatakse statistiliselt 1 päev aastas. Lõplikul korduva üleujutusega alade määramisel kontrolliti täiendavalt, kas mullastik, taimestik ja asustus osundavad üleujutustele ning arvestati ka varem kehtestatud planeeringutes määratud üleujutusosalade piiridega. Korduva üleujutusega alaks ei saa arvata kõiki alasid mererannal, vaid neid, kus maapinna kõrgustest, mullastikust (ranniku sooldunud mullad), taimestikust (n roostikud, madalamad rannaniidud) ja olemasoleva asustuse puudumisest lähtuvalt on võimalik järeldada, et tegemist on perioodiliselt üleujutatava alaga. Korduva üleujutusosalana ei ole silmas peetud ala, mis on üle ujutatud näiteks erakordsete tormide korral.

⁵ R-Konsult OÜ. Saaremaa valla riiklikult üleujutatavate alade uuring. Töö nr. 2-7.4/2020

Ehituskeeluvöönd mererannal on Saaremaa valla üldplaneeringuga määratud järgmiselt:

1. Üldjuhul on ehituskeeluvööndi laiuseks 200 m põhikaardile kantud veepiirist;
2. Kui korduva üleujutusega ala on 200 m laiusest ehituskeeluvööndist ulatuslikum, on ehituskeeluvööndi piiriks korduva üleujutusega ala piir.

Üldplaneeringuga määratud tiheasustusaladel on üldjuhul ehituskeeluvööndi laiuseks 50 m. Kui tiheasustusalal olev korduva üleujutusega ala on 50 m laiusest ehituskeeluvööndist ulatuslikum, on ehituskeeluvööndi piiriks korduva üleujutusega ala piir.

Ranna ja kalda kaitse eesmärkidest lähtuvalt peab korduva üleujutuse vältimine tagama inimtegevuse kahjuliku mõju piiramise veekeskkonnale. Samuti on korduva üleujutusega alasid mererannikul oluline teada ka inimese ohutuse seisukohast.

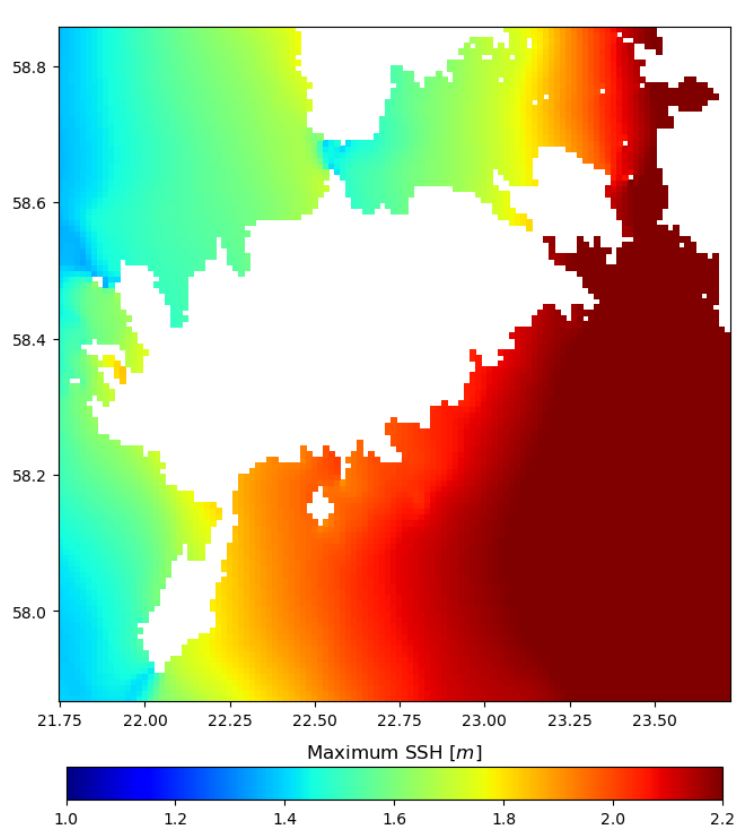
Seega tuleb aladel, mis jäävad korduva üleujutusega alast ja ehituskeeluvööndist väljapoole, kuid ulatuvad tõenäoliselt 10 aasta jooksul üleujutatavate alade hulka (abs kõrgus kuni 1,5 m), loobuda keldrikorruse ehitamisest, või arvestada kõrgema sokli rajamisega ning vajadusel teiste meetmete rakendamisega – nt kõrgemad teetammid, pinnase kuhjamine vms. Taolistel aladel ehitamisel tuleb järgida ka keskkonnakaitselisi meetmeid, nt reovee, põhjavee kaitstuse vms aspektides.

Kuivõrd Kuressaare linnas ja Nasva alevikus on korduva üleujutusala veetasemeks 100 cm ning 50 aasta jooksul korduva üleujutuse tasemeks 160 cm, on üldplaneeringus määratletud soovitus, mille kohaselt tuleks hoonete esimese korruse absoluutkõrgus määrata Nasva alevikus 100 cm ning Kuressaare linnas 140 cm kõrgemale üleujutusala kõrgusest.

Keskkonnaregistrisse kantud veekogude ranna ja kalda **ehituskeeluvööndi** ulatust arvestatakse üldjuhul Eesti põhikaardile kantud veekogu veepiirist. Seega on ehituskeeluvööndi arvestamise lähtejoon, sõltuvalt põhikaardi ajakohastamisest, ajas muutuv. Looduskaitseasutuses on sätestatud, et üldplaneeringuga tuleb määrata korduva üleujutusega ala piir mererannal. LKS § 35 lõige 4 kohaselt koosnevad korduva üleujutusega veekogude ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd üleujutatavast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusest. Seega tuleb ehituskeeluvööndi arvestamise lähtejoonena (tavapärase veekogu veepiiri asemel) arvestada korduva üleujutusega ala piiri või suurte üleujutusalaodega siseveekogudel kõrgveepiiri. Antud seaduse punkti osas on olnud erinevaid seisukohti, kas selline lähenemine on õigustatud. Õiguskantsler (30.11.2017 kiri nr 7-5/171251/1705491) on avaldanud seisukoha, *et LKS § 35 lõike 2 järgi arvestatakse nii piiranguvööndi, ehituskeeluvööndi kui ka veekaitsevööndi laiust põhikaardile kantud veekogu piirist. See tähendab, et erinevate vööndite üksteisele liitmist seadus ette ei näe. Üleujutusala ja ehituskeeluvööndi üksteisele liitmisel oleks ehituspiirangutega ala seaduses sätestatust oluliselt laiem.* Samas Keskkonnaministeerium (22.02.2018 kiri nr 8-2/18/360-2) kui LKS väljatöötaja on avaldanud seisukoha ja *peab põhjendatuks, et ehituskeeluvööndi laius liidetakse üleujutatava ala laiusele. Lauged perioodiliselt üleujutatavad kaldaalad vajavad lisapuhvrit, et oleks täidetud nende kaitse eesmärgid. Ühtlasi on tegemist omandi täiendava kaitsega üleujutuste eest, mis esinevad äärmuslike ilmastikutingimustega.* Sarnast seisukohta on Keskkonnaministeerium avaldanud ka varem (nt 6.10.2016 kiri nr 8-2/16/6610-6). Küsimusi on tekitanud ka asjaolu, et kas vööndite liitmine kehtib ainult korduva üleujutusega alal mererannal. Samas on siin nii Õiguskantsler (30.11.2017 kiri nr 7-5/171251/1705491) kui

Keskonnaministeerium (22.02.2018 kiri nr 8-2/18/360-2) olnud seisukohal, et vastav põhimõte rakendub ka suurte üleujutusosaladega siseveekogude puhul. Täiendavalt on LKS-s (§ 35 lõige 5) toodud säte, et üle viie meetri kõrgusel ja Eesti topograafia andmekogu põhikaardile kantud veekogu veepiirile lähemal kui 200 meetrit oleval kaldaastangul koosnevad ranna või kalda piiranguvöönd, veekaitsevöönd ja ehituskeeluvöönd kaldaastangu alla kuni veepiirini jäävast alast ja käesoleva seaduse §-des 37–39 sätestatud vööndi laiusel. LKS kohaselt on meresaartel ehituskeeluvööndi ulatuseks 200 m (lisandub metsamaa erisus, kus ehituskeeluvöönd kehtib piiranguvööndi piirini ehk mererannal 200 m).

2019. aastal koostas Tallinna Tehnikaülikooli ekspertgrupp projekti Cost4us raames uuringu, mille eesmärgiks oli välja selgitada kõrgendatud riskiga üleujutusosalad (Tallinna Tehnikaülikool, 2019). Töös hinnati üleujutusriske perspektiivis 10, 20 ja 50 aastat. Maksimaalse veetaseme modelleerimise (perioodil 1968-2015) tulemusena leiti, et suurimad väärtused jäävad Liivi lahe idaossa ning väiksemad Väinamere ja Läänemere avaosas (Saaremaa lääne- ja põhjarannik) (vt Joonis 3.8).

Joonis 3.8. Modelleeritud maksimaalse veetaseme ruumiline jaotus perioodil 1968-2015 Saaremaa ümbruses (Väljavõte Tallinna Tehnikaülikooli tööst, 2019).

Modelleerimise ja analüüsitulemused näitasid, et lühima kordumisperioodiga/suurima kordumisväärtusega veetasemed on Virtsus ning väikseimad Sõrves ja Roomassaares (Tallinna Tehnikaülikool, 2019). Töös hinnati suurenevate üleujutusriskiga alade pindalalisi väärtuseid, mis näitasid, et enim ohustatud on madalad piirkonnad Saaremaa ida- ning lõunaosas, kus LIDARiga teostatud mõõtmiste kohaselt on kõrgus merepinnast alla meetri. Maailmamere veetaseme tõusu 80 cm korral suureneksid nendes piirkondades üleujutusohuga alade pindala 2100. aastaks kuni 7734 ha võrra (käesoleva kliimaga 16309 hektarilt 24043 hektarile) (Tallinna Tehnikaülikool, 2019). Koostatud töö raames joonistati kaardile kõrge üleujutusohuga alade joon, seejuures võeti üldplaneeringus arvesse 10 aastast perspektiivi, mis

on üldplaneeringu ajaskaalat arvestades tõenäolisim. Valikut toetab ka asjaolu, et kliimastenaariumides ei ole ühest hinnangut, millal saavutatakse erineva globaalse veetaseme tõusu väärtus ja milline see väärtus on.

OÜ Lainemudel „Saaremaa valla üleujutusosalade uuring“⁶ lähtus nimetatud TTÜ Meresüsteemide Instituudi arvutustest ning võttis täiendavalt arvesse maapinna kõrgusarve lahusvõimega 10 meetrit, olemasolevaid ehitisi ja planeeringuid. Oma uuringus märkisid nad samuti, et Saaremaa valla rannajoon on väga pikk ja liigendatud ning sellel aset leidvad veetasemete kõikumised on asukohati väga erinevad. Seepärast jagati valla rannajoon mitmeks osaks ning rakendati erinevaid veetasemeid.

Eeltoodust tulenevalt võeti Saaremaa valla üldplaneeringus korduva üleujutusega alade määramise lõplikuks aluseks 2021. aasta OÜ Lainemudel „Saaremaa valla üleujutusosalade uuring“⁷. Lõplikul korduva üleujutusega alade määramisel kontrolliti täiendavalt, kas mullastik, taimestik ja asustus osundavad üleujutustele ning arvestati ka varem kehtestatud planeeringutes määratud üleujutusosalade piiridega.

Saaremaa valla arengukava kohaselt veavad Saare maakonna majandust töötleva tööstuse sektori (nt toiduainetootmine) kõrval kaubandus, turism ja majutus. Üldplaneeringuga soovitakse muuhulgas luua võimalused nende valdkondade arendamiseks. Ühtlasi soovitakse luua võimalused ka kahaneva rahvastikuga tingimustes arendada eelkõige olemasolevaid keskuseid nende tihendamise võimaldamise kaudu. Ehituskeeluvööndi vähendamiseks vajalike ja sobilike kohtade leidmiseks viidi üldplaneeringu raames läbi kaardianalüüs. Kaardianalüüsi tulemusena jagunesid EKV vähendamist vajavad alad algses ÜP eskiislahenduses nelja kategooriasse:

- 1) Saaremaa valla suuniseks on eelkõige arendada olemasolevaid ja ajaloolisi asustusi ja/või hoonestusega alasid ning vältida uute arendusalade rajamist – olemasolevast ja ajaloolisest hoonestusjoonest tulenev EKV vähendamine;
- 2) menetluses olevad detailplaneeringud, millega tehakse ettepanek kehtiva EKV vähendamised ning kehtivad DP-d ja ÜP-d, milles on arvestatud varem kehtinud EKV-ga või kus on EKVd varem vähendatud;
- 3) sadamaalad – kuhu on perspektiivis soov rajada multifunktsionaalne sadama-ala (nt kalasadam, kohvik);
- 4) ideekorjelt ja üldplaneeringu koostamise käigus saabunud ettepanekud EKV vähendamiseks;
- 5) Lisaks puhketaristuga seotud EKV vähendamise alad.

Looduskaitseaduse § 40 lg 1 kohaselt võib ranna- ja kalda ehituskeeluvööndit vähendada arvestades ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtudes taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. *Looduskaitseaduse* § 34 kohaselt on ranna kaitse eesmärk kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. *Looduskaitseaduse* § 38 lg 5 ütleb, et ehituskeeld ei laiene mh detail- või üldplaneeringuga kavandatud sadamaehitistele, veeliiklusrajatistele, tehnovõrgule- ja rajatisele ning avalikult kasutatavale teele.

⁶ OÜ Lainemudel „Saaremaa valla üleujutusosalade uuring“. Tallinn, 2021.

⁷ R-Konsult OÜ. Saaremaa valla riiklikult üleujutatavate alade uuring. Töö nr. 2-7.4/2020

EKV vähendamine – olemasolevast ja ajaloolisest hoonestusjoonest tulenev EKV vähendamine

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

EELISe (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaagentuur) andmete (31.03.2023. a) alusel paiknevad mitmed olemasoleva ajaloolise hoonestusjoonega alad osaliselt või täielikult rahvusvahelisel – ja/või siseriiklikul kaitsealal (vt Tabel 3.3), mõningal juhul ka kaitsealuste taimeliikide kasvukohas.

Mõju looduskaitsele objektidele on võimalik hinnata täpsemalt DP ja/või projekteerimise etapis. **Kuivõrd liikide ja elupaigatüüpide peamiseks ohuteguriks on kasvukohtade ja elupaigatüüpide hävimine, tuleb tegevused planeerida väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti ning väljapoole elupaigatüüpide leiukohti. Vajadusel viia läbi taimestiku inventuur, selgitamaks välja isendite täpsem paiknemine ning kasukoha jätkuv sobivus.** Hoonestuse ja rajatised peab paigutama alal selliselt, et nende alla jääks minimaalselt kaitstavate taimeliikide isendeid ning liigi isendi kaitse tagamiseks tuleb korraldada töötsooni jäävate kaitsealuste taimeliikide ümberasustamine, taotledes selleks vastavat luba Keskkonnaametilt. Täpne ümberasustamise asukoht ja tingimused tuleb välja selgitada koostöös vastava eriala eksperdiga, lähtudes seejuures Vabariigi Valitsuse 15.07.2004 määrusest nr 248 *Kaitsealuse liigi isendi ümberasustamise kord*. **Hoonestus planeerida väljapoole loodusala kaitse-eesmärgiks olevaid elupaigatüüpe.** Samuti tuleb ala kavandamisel läbi viia vähemalt keskkonnamõju eelhindamine. Eelnevate tingimuste järgimisel ebasoodsad mõjud puuduvad.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu. Olemasoleva ja ajaloolise hoonestusjoonega arvestamine võimaldab ära kasutada paremini olemasolevat taristut ja seeläbi vähendada inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju.

Lähtuvalt asjaolust, et valdav osa Saaremaa rannikust on nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega aladel, on soovituslik hajaasustuses, kus puuduvad reoveekogumisalad, lahendada reoveekäitlussüsteem kogumismahutina või kui on olemas suublana kasutatav kraav, oja või jõgi, siis bioloogilise puhastina. Heitvee pinnasesse immutamiseks immutuskoha rajamine nt metsa nõuab raadamist, mis looduskoosluste maksimaalse säilitamise tõttu ei ole soovitatav. Samuti võib esineda probleeme immutamiseks sobiva ala leidmisega tulenevalt kõrgemast põhjaveetasemest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel detailplaneeringu aladel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Tegemist on olemasoleva hoonestusega, ajalooliselt kujunenud hoonestusjoonega aladega. Olemasolevate alade tihendamine võimaldab säilitada metsa- ja põllumassiive, seejuures avada ja elavdada mereäärseid alasid. Viimased on vastavuses üldplaneeringu eesmärkidega. Sellegipoolest on alade tihendamisel vajalik arvestada kalda eripäraga ning hoonete projekteerimistingimuste/detailplaneeringu koostamise etapis on vajalik läbi viia keskkonnamõjude eelhindamine.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on mittelaevatavatel veekogudel neli meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veeseaduse alusel kehtivasse veekaitsevööndisse, seega tagatakse vaba liikumine. Veekaitsevööndi laius Läänemerel on 20 m, jõgedel, järvedel, ojadel, allikatel, kanalitel, peakraavidel ning maaparandussüsteemide avatud eesvooludele 10 m.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Antud piirkonnad on olemasoleva teede- ja tehnovõrguga, mistõttu nende alade laiendamine ja tihendamine on mõistlik nii majanduslikust kui ka keskkonnakaitselisest aspektist.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et olemasoleva hoonestusega, ajaloolise hoonestusjoonega alade tihendamine on mõistlik nii majanduslikust kui keskkonnakaitselisest aspektist. Sellisel lähenemisel hoitakse Saaremaa valla looduslikku keskkonda, samal ajal võimaldades juba hoonestatud alade arengut. Nõuetekohaselt ja keskkonnahoidlikult alade tihendamisel on ehituskeeluvööndi vähendamine põhjendatud.

Tabel 3.3. Olemasolevast ja ajaloolisest hoonestusjoonest tulenev EKV vähendamine, sh varasemate üldplaneeringutega tehtud EKV vähendamised.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
100 m veepiirist, olemasoleva hoonestuse laiendamine Nr 12	Kaavi küla, Mõntuma kinnistu	Puuduvad	Puuduvad	Jahimaja tee (tee nr 8070222)	EKV vähendamise alal esineb rannikult lähtuv üleujutusoh kord 100 aasta jooksul kogu ida- ja keskosal. Kord 10 a jooksul esinev ranniku üleujutusoh puudub.	Tegemist oleks olemasoleva hoonestuse tihendamisega. EKV vähendamine on asjakohane, kui juurde ehitatavad hooned rajatakse maastikku sobivalt, ning alal paiknev kõrghaljastus säilitatakse maksimaalsel määral. Viimane toimib mh merelt tuleva tuule tõkkena.
50 m rannast Olemasolev hoonestatud tootmismaa Nr 22 ja olemasoleva hoonestuse vahel ja osaliselt hoonestatud Nr 21	Läätsa küla	Puuduvad	Puuduvad	Kuressaare - Sääre tee (tee nr 77)	EKV vähendamise alal rannikult lähtuv üleujutusoh kord 100 aasta jooksul sisuliselt puudub	Alal oleks tegemist olemasoleva hoonestuse tihendamisega. Kuivõrd tegemist on juba pikaajaliselt inimõju all olnud alaga, siis täiendavat mõju kaldakaitse eesmärkidele ei kaasne
Ajaloolise talukoha taastamine Kadastiku kü-1, olemasoleva hoonestuse laiendamine Nr 151	Jõgela küla	Piirneb Karala-Pilguse linnuala ja Karala-Pilguse loodusala, Karala-Pilguse hoiualaga	Puudub	Pangapõllu tee (tee nr 4400504)	EKV vähendamise alal esineb rannikult lähtuv üleujutusoh kord 100 aasta	Kadastiku kinnistul ajaloolise asustuse välja arendamine. Kinnistul puuduvad looduskaitse piirangud. Tuleb kinnistu

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					jooksul. Vähesel määral ka kord 10 aasta jooksul toimuda võiva üleujutuse oht.	hoonestusel järgida ajalooliste hoonete vundamentide asetust. Vanaõue ja Pussa-Aadu kinnistutel on hoonestus olemas ning kuna LKS § 38 lg 4 kohaselt ei laienene ehituskeeld hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse. Seega nimetatud kinnistutel puudub vajadus EKV vähendamiseks.
Ajalooliselt asustatud, inimõjuga ala. Sõrve tuletorni linnaku piirkond Nr 1	Sääre küla	Puuduvad	Puuduvad	Sääre majaka tee (tee nr 21175)	Rannikult lähtuv üleujutusoh korda 100 aasta jooksul praktiliselt puudub.	EKV vähendamiseks puudub vajadus elamumaadel. Tegemist on olemasoleva hoonestusega. LKS kohaselt ei rakendu ehituskeeluvöönd LKS § 38 lg 4 p 1 hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						veekaitsevööndisse (Läänemerel 20m). EKV vähendamine on vajalik äri- ja tootmismaa kinnistutel. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Avo Laid avaldus, endise talukoha taastamiseks Sadama maaüksus (40302:001:0199) Nr 85	Triigi küla	Puuduvad	Puuduvad	Leisi – Triigi tee (tee nr 21144)	Soovitud EKV vähendamise ala on rannikust ~120 m kaugusel ja kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus EKV vähendamisealani ei ulatu.	Maa-ameti kaardirakenduse kohaselt puuduvad viited ajaloolisele asukohale (puuduvad vundamenti jäänused kinnistul) ja ka ajaloolised kaardid ei näita kinnistul hoonestust. Lähtuvalt piirkonna hoonestusest, ei näe KSH koostaja põhjust, miks antud alale ei võiks elamuhoonet rajada.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						Kuna kõrghaljastus käitub ka kaitsemetsana merelt tulevate tuulte eest, tuleks elamuhoonete projekteerimisel arvestada maksimaalse kõrghaljastuse säilitamisega.
Ühisplaneeringuga vähendatud 4 m-ni Nr 36	Kuressaare linn,	Puuduvad	Puuduvad	Kuressaare - Sääre tee (tee nr 77)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub suures osas kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus. Kord 10 aasta jooksul toimub ranniku ulatus alale ei ulatu.	Põduste jõe EKV vähendamine. Konfliktid kaitsealuste loodusobjektidega puuduvad. Ümbruses samuti hoonestus.
Ehituskeeluvöönd teeni Nr 3	Läbara küla, Mõntu küla	Puuduvad	Nurmlauk (<i>Allium vineale</i>) leiukoht ühel kinnistul (Rulli tee 3) (ei ole kaitse-ega hoiuala)	Läätša - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ei ulatu.	Alal puuduvad rannikukooslused. Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						eraldajaks on kaldast maantee. Läbi viia kaitsealuse taimeliikide inventuur ning vajadusel taimi ümberasustada, Vältida kaitsealuse taime isendite peale ehitamist.
Torgu rannaala ÜP-ga vähendatud Nr 169	Tammuna küla, Karuste küla	Osaliselt Kura Kurgu linnuala ja Vesitükimaa loodusala, osaliselt Kura Kurgu hoiuala	Jynx torquilla (väänkael) Lanius collurio (punaselg-õgija), püramiidkoerakäpp (<i>Anacamptis pyramidalis</i>), (ei ole kaitse-ega hoiuala)	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Vähesel määral ulatub EKV vähendamise alale ranniku üleujutus kord 10 aasta jooksul ja mõnevõrra suuremas ulatuses kord 100 aasta jooksul.	Viia läbi taimestikuinventuur ning vajaduse korral kaitsealused taimed ümberasustada, mis ehituse alla võivad jääda. Või vältida ehitamist kaitstavate taimede kasvukohtades. Ettepanek on korrigeerida EKV vähendamise ala viisil, et EKV vähendamise ala jääks linnu- ja loodusaladelt välja.
Ettepanek ehituskeeluvööndi vähendamiseks, Ranna katastriüksusel ajalooline	Poka küla	Puuduvad	Puuduvad	Poka tee nr 4030355)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul	71401:001:1629. -

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
talukoht, olemasoleva hoonestuse laiendamine. 71401:001:1630; 71401:001:1629; 71401:001:1631. Nr 99					toimuv ranniku üleujutus ei ulatu.	rannikule lähemal alal paikneb ajalooline talukoht. Arvestades kalda eripära ning taastades ajaloolise talukoha samal hoone alal (mh alal vähem kõrghaljastust), ei näe KSH koostaja ette olulise ebasoodsa mõju kaasnemist. 71401:001:1631 - puhul ei ole täpsed eesmärgid teada samuti ei ole teada ajalooline hoonestus ning talukoha olemasolu. Samas puuduvad alal looduskaitsetelised kitsendused ja ka rannikelupaigatüübid.
Ettepanek vana talukoha taastamiseks (30101:005:0188) Nr 137	Kiirassaare küla	Vilsandi linnuala, Vilsandi loodusala, Vilsandi rahvuspark	puuduvad	Kiirassaare sadama tee (tee nr 3010262)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus sisuliselt ei ulatu (vaid väga	Kinnistul on säilinud omaaegse hoone vundament. Ebasoodne mõju kalda kaitse eesmärkidele puudub.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					väikesele alale kinnistu loodenurgas).	
Orissaare sadam – nr 73 ja Kehtiv Illiku laiu detailplaneering – nr 191	Orissaare alevik	läheduses Väinamere linnuala ja Väikese väina loodusala, Väikese väina hoiuala	Piirneb Podiceps auritus (sarvikpütt) ja Cygnus columbianus bewickii (väikeluik) leiukohaga	Sadama tänav (tee nr 5500063)	Kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ulatub valdavale osale soovitud EKV vähendamise alast. Kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus vaid Sadama tn 11 kinnistule.	EKV vähendamise alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Kahjuliku mõju piiramiseks peab kas vältima hoonete ehitamist kord 10 aasta jooksul toimuva üleujutusega alale (üleujutuse abs kõrgus 1,68 m) või rakendama meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Järve kohvik, inimõjuga ala, endine rannahoone ja parkla (34801:008:0034) Nr 26	Keskranna küla	Järve loodusala, Järve luidete maastikukaitseala	Kinnistu kaguküljel 2180, 2130*, EKV väh. alaga piirneb nõmmnelk (Dianthus arenarius), (jah) nurmlauk (Allium vineale), Gmelini kilbirohi (Alyssum montanum subsp. Gmelinii), väikeseõiene hiirehernes (Vicia	Kuressaare - Sääre tee (tee nr 77)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ei ulatu.	EKV vähendamine on asjakohane osas, kus juba on hoonestus ja parkla olemas. Samuti parkla loodeküljele. Vältida kaitsealuste taimede elupaigale ehitamist ja elupaiga kahjustamist Vältida Natura loodusalaal paiknevatele elupaigatüüpidele 2130* ja 2180 ehitamist. Viia

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
			lathyroides), aaskarukell (Pulsatilla pratensis), pruunikas pesajuur (Neottia nidus-avis)			läbi vähemalt Natura eelhinnang välistamaks negatiivseid mõjusid loodusalale.
Kesknõmme kalakasvatus Nr 189	Kehila küla	Piirneb Kesknõmme loodusalaga	9010* (kuid ei asu looduslal) ning kinnistu põhjaosas III kaitse-kategooria taimed: vööthuul-sõrmkäpp (Dactylorhiza fuchsi) Dactylorhiza incarnata (kähkjaspunane sõrmkäpp), Epipactis atrorubens (tumepunane neiuvaip), Epipactis palustris (soo-neiuvaip), Dactylorhiza fuchsi (vööthuul-sõrmkäpp), Dactylorhiza baltica (balti sõrmkäpp),	Pidula - Veere tee (tee nr 21114)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ei ulatu.	Vältida kaitsealuse taimede kasvukohale ehitamist. Viia läbi taimestikuinventuur ning vajadusel kaitsealune taim ümberasustada. Looduskaitseeaduse alusel Ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga, kehtestatud üldplaneeringuga või kehtestatud tuuleparki kavandava kohaliku omavalitsuse eriplaneeringuga kavandatud kalakasvatusehitisele

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
			Gymnadenia conopsea (harilik kõöraamat)			
Kämpingu ala, võimaldada rajada puhkeotstarbelisi ehitisi (34801:008:0642; 71401:001:1446; 71401:001:1444) nr 29	Mändjala küla	Puuduvad	Osaliselt 2180, nõmmelk (Dianthus arenarius)(ei ole kaitse- ega hoiuala)	Kuressaare – Sääre tee (tee nr 77)	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ei ulatu.	Tegemist on olemasoleva kämpingualaga kinnistul Kämpingu. Vältida kaitsealuste taimede kahjustamist. Viia läbi taimestiku inventuur, vajaduse korral kaitsealused taimed ümberasustada. EKV vähendamise alast peaks eemaldama Luite tee 3 kinnistu, kuna seal ei ole sisuliselt ilma kaitsealuseid taimi kahjustamata võimalik ehitada. Samuti on keeruline vältida loodusväärtuste kahjustamist Luite tee 1 kinnistul, kus levivad kaitsealused liigid ja ülejäänud osas natura elupaik 2180 (metsastunud luited). Seega peaks EKV

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						vähendamise ala piirduma kinnistuga „Kämpingu“. ÜP lahenduses on ettepanekuga arvestatud
Laiendada olemasolevat ajaloolist hoonestust, 70 m veepiirist Nr 15 72101:003:0364 72101:003:0367 72101:003:0366 72101:003:0365	Sõrve-Hindu küla	Puuduvad	6280* osaliselt kinnistul 72101:003:0364 (ei ole kaitse-ega hoiuala)	Hindreku talutee (tee nr 7210311)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus.	Kattumine kaitstavate loodusobjektidega puudub. Säilitada maksimaalselt elupaika.
Olemasoleva hoonestuse laiendamine Kinnistute 72101:001:0393 ja 71401:001:0077 vaheline piirkond Nr 155	Möldri küla, Tiirimetsa küla	Väikeses osas Kaugatoma-Lõu lahe linnuala ja Kaugatoma-Lõu loodusala, väikeses osas Kaugatoma-Lõu hoiuala	Väikeses osas 1630*, väikeses osas liivatüll (Charadrius hiaticula) (jah)	Lõmala - Kaugatoma (tee nr 21108)	Osaliselt ulatub alale kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Vältida Natura loodusalale ehitamist. Korrigeerida EKV vähendamise ettepaneku piire selliselt, et EKV vähenduse ala jääks Natura aladest välja. Piiriks määrata Lõmala – Kaugatoma tee. Sel juhul kattumised kaitstavate loodusobjektidega puuduks ja ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee.
Olemasoleva hoonestuse laiendamine, 100 m veepiirist Nr 10	Kaavi küla	Puuduvad	Puuduvad	Jahimaja tee (tee nr 8070222)	Osaliselt ulatub alale kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Olemasoleva kompaktses hoonestusega ala tihendamise. Alal puuduvad looduskaitsete piirangud, küll aga väheneb uute ehitiste rajamisel alal muude looduskoosluste osakaal. Arvestades aga asjaolu, et vähendamise taotlus ei ole kogu ranniku ulatuses, ei hinnata looduskoosluse vähenemist üldises plaanis oluliseks. Ehitiste planeerimisel tuleks säilitada ala kõrghaljastus maksimaalsel määral.
Olemasoleva hoonestuse tihendamine Nr 82	Hindu küla	Puuduvad	väikeses ulatuses 6280*, 6210, 9070, (ei ole kaitse-ega hoiuala)	Ligipääs Paaste-Tinuri tee (nr 4030056).	Soovitud EKV vähendamise alale kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku	Vältida ehitust kaitseala natura elupaigatüüpidesse.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					üleujutus praktiliselt ei ulatu	
Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneering. Nr 41	Muratsi küla	Osaliselt Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe loodusala, osaliselt Kasti lahe hoiuala	EKV vähendamise ala lõunaosas 5130 ja 1630*	Muratsi sadama tee (tee nr 21170) Muu tee (ETAK ID 4554636)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub olulisel määral kord 100 aasta jooksul ja ka kord 10 a jooksul toimuv ranniku üleujutus	EKV vähendamise ala lõunaosa ulatub Vältida ehitustegevust Kasti lahe linnualal ja Kasti lahe looduslal. Soovitav on korrigeerida EKV piire selliselt, et ala jääks Natura alast välja. Osaliselt kattub väljaspool kaitsealaid paikneva natura elupaik kadastikud (5130). Elupaik ümbritseb kohati olemasolevat hoonestust. Elupaiga piires ehitades on vajalik maksimaalselt kadastiku säilitamine.
Orissaare valla rannala üldplaneeringuga vähendatud Nr 76 ja 77	Maasi küla,	Piirneb Väinamere linnuala ja Väikese väina loodusala, väikeses osas Väikese väina hoiuala	osaliselt kattub väljaspool loodusala 6280* (jah)	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku	Vältida Natura elupaigatüüpidele ehitamist Vältida kord 10 aasta jooksul toimuva üleujutusala piires

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					üleujutus ja osaliselt ka kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	ehitamist või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Salme rannaalade üldplaneeringuga vähendatud maanteeni Nr 159	Rahuste küla ja Lõu küla	Osaliselt (EKV vähendamise ala põhjaosas) Kaugatoma-Lõu lahe linnuala ja Kaugatoma-Lõu loodusala, osaliselt Kaugatoma-Lõu hoiuala	1630*, 6210*, 6280*, 6410 (jah). Elupaigad suuresti väljaspool loodusala	Läätsa-Jämaja-Sääre-Mäebe tee	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja vähesel määral ka kord 10 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus.	EKV vähendamine on asjakohane Natura loodusalast väljaspool. Soovitatav on korrigeerida EKV piire selliselt, et ala jääks Natura alast välja. Säilitada maksimaalselt natura elupaigatüüpe väljaspool loodusala.
Vähendada loogilise piirini. Hoonestuse laiendamine Nr 102	Liiküla küla	Puuduvad	6280* (ei ole kaitseega hoiuala)	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus.	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Natura elupaigatüüp ei asu looduslal. Säilitada maksimaalselt natura elupaigatüüpe väljaspool loodusala.
Olemasoleva hoonestus, merepääste , 60 m rannast Nr 179	Kõinastu küla	Kattumine Väinamere linnuala ja Väikese väina loodusala ning Kõinastu hoiualaga.	Osaliselt kattumine natura elupaikadega 6280* ja 6530* (jah).	Muu tee (ETAK id 8359178)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta	Alal on olemasolev hoonestus, mida soovitakse tihendada/laiendada.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohht - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					jooksul toimuv ranniku üleujutus.	Kuna kõrghaljastus käitub ka kaitsemetsana merelt tulevate tuulte eest, tuleks projekteerimisel arvestada maksimaalse kõrghaljastuse säilitamisega. Vältida tuleb ehitamist kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele.
Mustjala külade ÜP-ga vähendatud Nr 105 ja 103	Liiküla küla	Puuduvad	9070, 6510 ja 5130 alal nr 103 (ei asu kaitse- või hoiualal)	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on olemasolev hoonestus, mida soovitakse tihendada/laiendada. projekteerimisel arvestada maksimaalse kõrghaljastuse säilitamisega. Vältida ehitamist natura elupaigatüüpidel
Leisi valla ÜP-ga vähendatud 100 meetrini ja 20 meetrini Nr 96	Murika küla	Puuduvad	Puuduvad	Lautri tee (nr 4030403)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Ninase ÜP vähendatud Nr 114	Ninase küla	Puuduvad	EKV vähendamise ala lõunaosas Cephalanthera longifolia (valge tolmpea), Lathyrus niger (must seahernes), Gymnadenia conopsea (harilik käoraamat), Dactylorhiza fuchsii (vööthuul-sõrmkäpp), Epipactis helleborine (laialehine neiuvaip), Orchis militaris (hall käpp), Listera ovata (suur käopõll), Platanthera bifolia (kahelehine käokeel). Väga väikesel alal Myrica gale (harilik porss) ja Cladium mariscus (läänemõökrohi)	Tõlli-Mustjala-Tagaranna tee (nr 21101)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust. Vältida kaitsealuste taimede leiukohtadele ehitamist.
Mustjala külade ÜPga vähendatud Nr 112	Paatsa küla	Osaline kattumine Küdema lahe loodusala ja Küdema lahe linnualaga ning	Minimaalselt 9010*, 9070 (jah)	Orissaare-Leisi-Mustjala tee (nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta	Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et natura aladega kattumised

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
		Küdema lahe hoiualaga			jooksul toimuv üleujutus, kui jätta eraldajaks Orissaare-Leisi-Mustjala tee.	puuduksid (jätta eraldajaks natura ala ja EKV vähendamise ala vahele Orissaare-Leisi-Mustjala tee). Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust.
Paaste ÜP, olemasolev hoonestus Nr 83	Mujaste küla, Jõiste küla	Väikeses osas Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala, väikeses osas Väinamere hoiuala (Saare)	Minimaalses ulatuses 9070	Orissaare-Leisi-Mustjala tee (nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale praktiliselt ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus, ei ulatu üldse kord 10 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal on laialdaselt olemasolevat hoonestust. Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid (jätta eraldajaks natura ala ja EKV vähendamise ala vahele Orissaare-Leisi-Mustjala tee) Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust.
ÜP, (kehtiv MÄde DP, menetluses MÄde II DP) Nr 80	Pulli küla, Haapsu küla	Puuduvad	Puuduvad	Muu tee (ETAK ID 4754372)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on kohati olemasolevat hoonestust. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohu - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust.
Laimaja valla ÜPg-ga vähendatud Ärmpu maaüksuse endise talukoha õuema piires kuni 115 m tavalisest veepiirist, ÜP kaardile pole märgitud Nr 55	Ruhve küla	Kattub osaliselt Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiualaga.	Puuduvad	Muu tee (ETAK ID 5014025)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vähesel määral kord 100 ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid. Vältida ehitustegevust natura ala piires. Sel juhul on välditud ka üleujutusohuga alal ehitamine ja olulist mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele ei kaasne
Pihtla valla ÜPga vähendatud Nr 48	SutKu küla	Piirneb Sutu lahe linnuala ja Sutu lahe loodusala, Sutu lahe hoiualaga	Piirneb 1630* (jah) Kattub 6280* (ei asu kaitse- või hoiualal). Väikeses osas kattub Buteo buteo (hiireviu) leiukohaga.	Sutu külatee (nr 5920013)	Soovitud EKV vähendamise alale praktiliselt ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus, ei ulatu üldse kord 10 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus	Hiireviu leiukohaga kattuv kinnistu on juba hoonestatud. Ka mitmed muud kinnistud on hoonestatud. Rannast ja natura alast on eraldajaks Sutu küla tee ja seega ranna ja kalda kaitse eesmäärke oluliselt ei mõjutata

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud, 100 m veepiirist Nr 11	Kaavi küla	Puuduvad	Puuduvad	Kaavi-Kaaviranna (nr 8070003)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus, ei ulatu kord 10 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal on kohati olemasolevat hoonestust. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust.
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud Nr 8	Mäebe küla	Puuduvad	6210, 1630* (ei asu kaitse- ega hoiualal)	Mäeberanna tee (nr 8070005)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vähesel määral kord 100 ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on kohati olemasolevat hoonestust. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada Natura elupaigatüüpide säilitamisega maksimaalses ulatuses

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud - Mõntu sadama lähiala Nr 4	Mõntu küla	Puuduvad	Puuduvad	Mõntu sadama tee (tee nr 8070230)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on kohati olemasolevat hoonestust. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte.
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud Nr 2	Sääre küla	Puuduvad	Minimaalses ulatuses 2130* ja Anacamptis pyramidalis (püramiid-koerakäpp) (ei asu kaitse- või hoiualal)	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vähesel määral kord 100. ei ulatu kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Vältida ehitustegevust natura elupaiga piires ja kaitsealuse taimeliigi leiukohal. Valdavas osas on ranna ja EKV vähendamise ala eraldajaks Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee, seega ranna ja kalda kaitse eesmäärke ei mõjutata.
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud - olemasolev ja ajalooline hoonestus Nr 167	Jämaja küla, Ohesaare küla	Puuduvad	Osaliselt 6430, 6410, 9020* ja 6280*. piirneb Emberiza hortulana (põldsiitsitaja) leiukohaga	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja vähesel määral. ka kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on kohati olemasolev hoonestus. Vältida ehitustegevust natura elupaiga piires Valdavas osas on ranna ja EKV vähendamise ala eraldajaks Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee, seega ranna ja kalda kaitse eesmäärke ei mõjutata.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Torgu rannikuala ÜPga vähendatud - olemasolev ja ajalooline hoonestus Nr 164	Kaunispes küla	Piirneb Kaunispes loodusala, Kura kurgu linnuala ja Kaunispes hoiualaga	6430, 6510, 6210 ja 6280*.	Kaunispes sadamatee (tee nr 8070001) Muu tee (ETAK id 8581794)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja vähesel määral ka kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Alal on kohati olemasolev hoonestus. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada Natura elupaigatüüpide säilitamisega maksimaalses ulatuses. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Torgu rannaala ÜPga vähendatud Nr 163	Kaunispes küla	Piirneb põhjast Lindmetsa loodusala, Kura kurgu linnuala ja Lindmetsa hoiualaga	Kattub osaliselt kaitsealuste taimeliikide leiukohaga <i>Listera ovata</i> (suur käöpõll) ja <i>Epipactis atrorubens</i>	Rahuste-Kaunispes tee (nr 21176)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv üleujutus	Vältida ehitustegevust kaitsealuste taimeliikide leiukohal või teostada taimestiku inventuur ja vajadusel taimede isendeid ümber asustada.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
			(tumeapunane neiuvaip)			
Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni Nr 158	Kaugatoma küla	Piirneb osas Kaugatoma-Lõu lahe linnuala ja Kaugatoma-Lõu loodusala, väikeses osas Kaugatoma-Lõu hoiuala	6280* Öelse maaüksusel (ei asu kaitse- või hoiualal)	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebee tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja vähesel määral ka kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada Natura elupaigatüüpide säilitamisega maksimaalses ulatuses.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Salme valla rannaala ÜP-ga vähendatud Nr 154	Möldri küla, Lõmala küla	Piirneb Riksu ranniku linnu- ja loodusala, Riksu ranniku hoiualaga	6270*, 6210, 6510, 9070, 6280* (ei asu kaitse- või hoiualal)	Lõmala - Kaugatoma (tee nr 21108)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus. Ei ulatu kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada Natura elupaigatüüpide säilitamisega maksimaalses ulatuses.
Soela ÜP Nr 95	Soela küla	Puuduvad	Põhjaosas 9070 (ei asu kaitse- või hoiualal)	Metsküla-Meiuste tee (nr 21128), Saare tee (nr 4030405) ja muu tee id (ETAK id 4598663)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vaid põhjaosas kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus. Valdav osa EKV vähendamise	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Ala on osaliselt asustatud.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohu - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					alast ei ole üleujutusohuga	
Laimjala ÜP-ga vähendatud Nr 57	Ruhve küla	puuduvad	puuduvad	Kahtla – Ruhve tee (tee nr 21168)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vaid põhjaosas kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus. Valdav osa EKV vähendamise alast ei ole üleujutusohuga	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee.
Lümmanda valla üldplaneeringuga vähendatud Roopa sadama ümbruses Nr 148	Karala küla	Karala-Pilguse linnu- ja loodusala, Karala-Pilguse hoiuala	6510 (ei), väikeses osas 6280* (jah)	Saarevälja tee nr 4400435)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus ei ulatu	Ala on osaliselt hoonestatud. Olemasoleva hoonestuse õuealal saab ehitada ilma EKV-d vähendamata. Vältima peab ehitustegevust kaitse-eesmärkides toodud elupaigatüübil 6280*
Torgu valla rannaala ÜPga vähendatud, välja võetud Jaandi hoiuala Nr 168	Türju küla	Piirneb põhjast Ohessaare loodusala, Kura kurgu linnuala ja Jaandi hoiualaga	Puuduvad	Läätša - Jämaja - Sääre - Mäebe	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
				tee (tee nr 21103)	jooksul toimuv üleujutus	mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee.
Vähendatud Salme rannaala ÜPga, traditsiooniline ehitusjoon piki rannateed, kehtiv Muumioru ja Niidi DP Nr 18	Imara küla	Puuduvad	Puuduvad	Ringtee (nr 7210124)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus. Valdav osa EKV vähendamise alast ei ole üleujutusohuga	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. alal on kohati olemasolev hoonestus. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Salme aleviku ja sisemaa ÜP-ga vähendatud ajuveeala piirini. Nr 23 ja 24	Salme alevik	Nr 23 puuduvad Nr 24 piirneb Kura kurgu linnuala, Kura Kurgu hoiualaga	Puuduvad	Kuressaare-Sääre tee (tee nr 77)	EKV vähendamise alale nr 23 ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja osaliselt kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus.	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					EKV vähendamise alale nr 24 ei ulatu kord 100 a jooksul toimuda võiv üleujutus	
Ühisplaneeringuga vähendatud 10 m-ni Nr 37	Kuressaare linn	Puuduvad	Puuduvad	Erinevad Kuressaare linna tänavad	Alale ulatub kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus ja osaliselt kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus.	Ala on suures osas hoonestatud. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
ÜPga vähendatud Nr 27	Mändjala küla	Puuduvad	Puuduvad	Kuressaare-Sääre tee (tee nr 77)	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal on olemasolev hoonestus
Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) Nr 190	Saareküla küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kübassaare maastikukaitsealaga	Puuduvad	Kolliranna tee (nr 3860203)	Alale ulatub minimaalselt kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus, ei ulatu kord 10 a	Alal on osaliselt olemasolev hoonestus. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					jooksul toimuda võiv üleujutus	
Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) Nr 60	Saareküla küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kübassaare maastikukaitsealaga	Puuduvad	Pinnasrada	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte.
Ninase ÜPga vähendatud Tagaranna olemasoleva ja ajaloolise asustuse osas Nr 117	Tagaranna küla, Ninase küla	Piirneb kohati Küdema lahe linnuala ja Küdema lahe loodusala, Küdema lahe hoiualaga	Puuduvad	Tõlli-Mustjala-Tagaranna tee (nr 32560)	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Alal on osaliselt olemasolev hoonestus
Ühisplaneeringuga vähendatud ajuveealal piirini Nr 40 ja nr 193	Kudjape alevik, Muratsi küla	Nr 40 puuduvad Nr 193 piirneb Sepamaa loodusala Sepamaa hoiualaga	Nr 40 6280* ja vähesel määral 7230. Minimaalsel määral kattumine Gymnadenia conopsea (harilik käoraamat) ning Epipactis palustris (soo-neiuvaip) leiukohaga (ei asu kaitse- või hoiualal) Nr 193 puuduvad	Ala nr 40 Rannaotsa tee (nr 2700941). Ala nr 193 Männiku tee (4330016)	Alale nr 193 ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võiv üleujutus. Alale nr 40 ulatub kord 100 a jooksul toimuda võiv üleujutus ja osaliselt ka kord 10 a jooksul toimuda võib üleujutus	Ala nr 193 on osaliselt hoonestatud. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Vähendatud Pihtla valla rannaala ÜP-ga. Kehtivad DP-d. Nr 45	Tirbi küla	Osaliselt kattub Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe loodusala ning Kasti lahe hoiualaga	5130 (jah; valdavalt väljaspool hoiuala)	Laheküla - Tirbi tee (nr 5920051)	Alale ulatub osaliselt kord 100 a jooksul toimuda võib üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe loodusalaga.
Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni, olemasolev ja ajalooline hoonestus. Nr 157	Üüdibe küla	Piirneb ja osaliselt kattub Kaugatoma-Lõu lahe linnuala ja Kaugatoma-Lõu loodusala, Kaugatoma-Lõu hoiualaga	6410, 6210, 6430, 6280*, 9070, 6530* (jah)	Lõmala - Kaugatoma (tee nr 21108)	Alale ulatub osaliselt kord 100 a jooksul toimuda võib üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Kaugatoma-Lõu lahe linnuala ja Kaugatoma-Lõu loodusalaga. Ehitamisega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid kalda kaitse eesmärkidele, kuna eraldajaks on kaldast maantee.
Salme rannala ÜP-ga vähendatud 70 m veepiirist, ajalooline asustustruktuur Nr 14	Vintri küla	Osaliselt kattub Ranna loodusala, Kura kurgu linnuala, Ranna hoiualaga	Osaliselt 6530*, 6270* ja 6510, vähesel määral Hindu merikotka püsielupaik	Vintri-Nikarniidi (nr 7210001) ja Hindu-Ranna tee (7210131)	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Ranna loodusala ja Kura kurgu linnualaga.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusoh - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Valjala ÜPga vähendatud Nr 51	Kungla küla	Puuduvad	Vähesel määral 1630* (ei asu kaitse- või hoiualal)	Laiduse tee (nr 8580230) ja Kungla sadamatee (tee nr 8580034) ja Roosu tee (nr 8580272)	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud.
Ühisplaneeringuga vähendatud, 25 m Nasva jõest Nr 31 ja nr 33	Nasva alevik	Põhjaosa kattub Mullutu-Loode loodusala, Mullutu-Loode linnuala, Mullutu-loode looduskaitseala	7230, 6430 (jah) II kat looma leiukoht Botaurus stellaris (hüüp) (jah) 9080* (ei asu kaitse ja hoiualal)	Ülejõe tänav (nr 2700096) Nr 33 muu tee (ETAK id 5296646)	Alale ulatub kord 100 a jooksul toimuda võib üleujutus ja ka kord 10 a jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Mullutu-Loode loodusala, Mullutu-Loode linnuala. Rakendada meetmeid, et kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal üleujutus ei ulatuks õuealani.
Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud Nr 142	Atla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Osaliselt 6280* (jah)	Atlaranna tee (tee nr 4400234)	Alale ei ulatu kord 100 jooksul toimuda võib üleujutus	Ala on osaliselt hoonestatud. Vältida ehitustegevust kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigas

EKV vähendamine – kehtivad ja menetluses olevad detailplaneeringud

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

Suurel osal kehtivatest detailplaneeringutest on Keskkonnaministeeriumi või Keskkonnaameti kooskõlastus olemas. EKV vähendamise kooskõlastamisel arvestati ka taimestiku ja looduskoosluste säilitamisega.

EELISE (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaagentuur) andmete (31.03.2023. a) alusel paikneb seitsmest menetluses olevast detailplaneeringust kolm osaliselt või täielikult rahvusvahelisel – ja/või siseriiklikul kaitsealal (vt Tabel 3.4). Kõik menetluses olevate DP-de alad paiknevad nõrgalt kaitstud või kaitsemata põhjaveega alal. Osal menetluses olevatest detailplaneeringutest paiknevad kaitstavad loodusobjektid. Võimalike ebasoodsate mõjude vältimiseks on vajalik vältida elupaigatüüpidele ja liikide kasvukohtadele ehitiste ja rajatiste püstitamist või tagada kaitsealuste liikide ümber istutamine. Viimase puhul on vajalik läbi viia taimestiku inventuur ning kaasata töödesse bioloog/botaanik, kes annab vajalikud suunised taimeliikide ümberistutamiseks.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Saaremaa vallavalitsus on Triigi küla DP algatamise otsuses teinud mh ettepaneku, lahendada reoveekäitlussüsteem kogumismahutina, kuna immutuskoha rajamine metsa nõuab raadamist, mis esineva looduskoosluse tõttu ei ole lubatud. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel detailplaneeringu aladel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Detailplaneeringute koostamisel suurendatakse ala väärtust ning kasutust – kasutusse võetakse reeglina vanad ajaloolised talukohad ning arendatakse ja tihendatakse juba olemasolevaid hoonestatud alasid. Viimane käsitlus võimaldab säilitada metsa- ja põllumassiive, seejuures avada mereäärseid alasid, viimased on vastavuses üldplaneeringu eesmärkidega. Sellegipoolest on vajalik arvestada kalda eripäraga.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on mittelaevatavatel veekogudel neli meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veekaitsevööndisse, seega tagatakse vaba liikumine.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Juurdepääs olemasolevatele ja planeeritavatele aladele on tagatud mööda kõrvalmaanteid ja kohalikke teid. Valdav osa DP alast jääb reoveekogumisalast välja.

Arvestades DPga kavandatava tegevuse iseloomu ja ulatust ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna valdavalt on tegemist olemasoleva asustusega alade laiendamisega, mille nõuetekohasel rajamisel ei kaasne negatiivseid mõjusid kalda kaitse-eesmärkidele, on ehituskeeluvööndi vähendamine põhjendatud.**

Tabel 3.4. EKV vähendamine – kehtivad ja menetluses olevad detailplaneeringud.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohutuse - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiv Aado-Põllu ja Nõmme DP, ehitusõigus elamute ehitamiseks Nr 6	Mõntu küla	Puuduvad	Osaliselt 9020* (ei ole kaitse-ega hoiualal)	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	KeM-i kooskõlastus olemas (25.03.2008 kiri nr 40-11-1/9720)
Kehtiv Harjaka DP Nr 91	Laugu küla	Puuduvad	Puuduvad	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus, ja vähesel määral kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus	KeM-i kooskõlastus olemas (18.09.2008 kiri nr 40-11-1/41334) Vältida kord 10 aasta jooksul toimuva üleujutusala piires ehitamist või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Kehtiv Jaani detailplaneering, ehitusõigus elamute ehitamiseks Nr 93	Soela küla	Puuduvad	Natura elupaik 9070 Jaani tee 4 kinnistul (ei asju kaitse-ega hoiualal). Osaline kattumine	Metsküla - Meiuste tee (tee nr 21128)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	KeM-i kooskõlastus olemas (06.02.2008 kiri nr 40-11-1/6162) Säilitada maksimaalselt natura elupaika 9070. Ehitiste planeerimisel tuleks säilitada ala kõrghaljastus maksimaalsel määral.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiv Linnaku detailplaneering, ehituskeeluvöönd mööda plk piiri Nr 67	Kübassaare küla	Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiuala	Vähesel määral 6210 (jah)	Kübassaare tee (tee nr 6340001)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vähesel määral kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja kord 10 aasta jooksul toimuv üleujutus EKV vähendamise alale ei ulatu	KeM-i kooskõlastus olemas (26.02.2007 kiri nr 40-12-4/1654) Säilitada maksimaalses võimalikus ulatuses natura elupaika 6210 ja võimalusel vältida ehitust elupaiga piires
Kehtiv Ranna DP elamu ehitusõigusega Nr 110	Pöide-Keskvere küla	Piirneb Küdema lahe loodusala ja Küdema lahe linnualaga. Kattub osaliselt Panga maastikukaitsealaga	6280* osaliselt (ei asu kaitse- või hoiualal)	Keskvere tee (tee nr 6340101)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus olemas (10.12.2020 kiri nr 6-2/20/15613-3)
Kehtiv Vallimaa DP Nr 17	Anseküla küla	Puuduvad	EKV vähendamise alal on osaliselt I kaitsekategooria linnuliigi merikotka (<i>Haliaeetus albicilla</i>) leiukoht Anseküla merikotka püsielupaiga piir	Kuressaare - Sääre tee (tee nr 77)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus.	KeA kooskõlastus olemas (12.07.2019 kiri nr 6-2/19/2110-6) Merikotka pesa pole olnud asustatud EELIS andmetel 2008-2022 (viimane vaatlus). Seega on pesa olnud asustamata 14 aastat.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohht - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
			jäab ~170 m kaugusele			<p><u>Merikotka kaitse tegevuskava (2019) kohaselt: Kaitse all hoitakse asustamata või varisenud pesaga ringikujulisi püsielupaiksid mittekestlikes elupaikades maksimaalselt 11 aastat pärast pesa varisemist/hülgamist. Asustamata või varisenud pesaga ringikujulisi püsielupaiksid kestlikes elupaikades võib kaitse all hoida kauem, kuni 18 aastat (ühe põlvkonna ligikaudne pikkus). Nende kaitse alt välja arvamise varasemaks aluseks on ekspertarvamus, mis arvestab mh läheduses esinevate muude merikotka püsielupaikade olemasolu (nt on põhjendatud asustamata püsielupaiga isegi 18 aastat kaitse all hoidmine, kui pikalt asustamata elupaik asub piirkonna ainsas või ühes vähestest merikotkale sobivatest pesametsadest).</u></p>

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püselupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
						DP realiseerimiseks on vajalik anda eksperthinnang, kas antud Anseküla merikotka püselupaiga võib arhiveerida või kas DP realiseerimine võib mõjutada merikotka elupaika. Kui elupaik pole enam kestlik ja selle võib arhiveerida või olulist ebasoodsat mõju elupaigale pole ette näha, siis on DP elluviimine võimalik.
Menetluses Kopli detailplaneering, ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsutee osas ajaloolise talukoha taastamiseks Nr 66	Kübassaare küla	Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kübassaare maastikukaitseala	puuduvad	Kübassaare tee (tee nr 6340001)	EKV vähendamise ettepaneku alale ulatub suures ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ja ka mõnevõrra väiksemas ulatuses kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus olemas (07.03.2023 kiri nr 7-13/23/2000-3) Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Menetluses Ninanuki DP	Triigi küla	Väinamere loodus- ja linnuala,	Kogu ulatuses 9010* (jah)	Ninanuki tee (tee nr 4030668)	EKV vähendamise	KeA kooskõlastus olemas (13.03.2020 kiri nr 6-5/20/2649-2).

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
ehituskeeluvööndi vähendamisega Nr 88		Väinamere hoiuala (Saare)			ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	Kinnistul on 2 hoone vared. Kuna kinnistul on kahe hoone vared, siis need hooned võib taastada ilma, et sellega kaasneks olulist ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.
Kehtiv Merekivi DP Nr 104	Liiküla küla	Puuduvad	Puuduvad	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus olemas (10.12.2020 kiri nr 6-2/20/15613-3)
Kehtiv Seebilõuka detailplaneering Nr 109	Panga küla	Puuduvad	Puuduvad	Panga – Varesse tee (4830100)	EKV vähendamise ettepaneku alale ulatub suures ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus. Kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus ulatub vaid kitsale alale otse mere ääres.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/14/23995-2

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohht - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiv Liiva-Mere detailplaneering Nr 108	Liivaranna küla	Puuduvad	Puuduvad	Muu tee (ETAK id 5072096)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 16-6/7644-2
Kehtiv Mere ja Uue-Niidi detailplaneering. vähendatud 30 meetrini. Nr 101	Poka küla	Puuduvad	Puuduvad	Muu tee (ETAK id 4608613)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/35535-2
Kehtiv Läkuranna detailplaneering. Nr 113	Kugalepa küla	Puuduvad	III kaitsekategooria Cladium mariscus (lääne-mõõkrohi). Dactylorhiza incarnata (kähkjaspunane sõrmkäpp) Epipactis palustris (soo-neiuvaip). Seejuures on taimede elupaik suures osas kattuv	Tõlli-Mustjala-Tagaranna tee (nr 21101)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 10 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus, kuid osaliselt ulatub kord 100 a jooksul toimuda võiv üleujutus	KeA kooskõlastus 16-6/12546-2 Vältida kaitsealuste taimede leiukohale ehitamist.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püselupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
			olemasoleva tiigi ja õuealaga, mis pole reaalne			
Kehtiv Panga Loodusmaja detailplaneering Nr 111	Panga küls	Kogu ulatuses Panga maastikukaitseala, Küdema lahe linnuala ja Küdema lahe loodusala	Puuduvad	Pahapilli-Panga tee (21127)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 7-13/16/5736-2
Haagi detailplaneering Nr 127	Vaigu küla	Tagamõisa linnuala, Tagamõisa loodusala, Tagamõisa hoiuala	Puuduvad	Veere - Vaigu – Rannaküla tee (nr 3010020)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 7-13/18/13151-3
Lahe detailplaneering Nr 81	Jaani küla	- Üle maantee Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala, Väinamere hoiuala	Puuduvad	Orissaare-Leisi-Mustjala tee (nr 21129)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/28291-5
Tänavasuu DPga ja Mäe DPga vähendatud Nr 74 ja 75	Maasi küla	Piirneb Väinamere linnuala ja Väikese väina loodusala, Väikese väina hoiualaga	Puuduvad	Muu tee (ETAK id 7419887)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul	KeA kooskõlastus HLS 14-9/13/17383-4 Alal on olemasolevat hoonestust

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					toimuda võiv üleujutus.	
Kehtiv Jaagu-Tõnise detailplaneering Nr 78	Orinõmme küla	Puuduvad	Puuduvad	Orissaare-Leisi-Mustjala tee (nr 21129)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/12/26428-2
Kehtiv Saadu KÜ detailplaneering Nr 46	Tirbi küla	Puuduvad	5130 (ei asu kaitse- või hoiualal)	Vanamõisa - Laheküla tee (nr 5920004)	EKV vähendamise ettepaneku alale ulatub vähesel määral kord 10 aasta ja kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/14/9852-4 Alal paikneb hoonestus
Kehtiv Aveli ja Toominga maaüksuste detailplaneering Nr 44	Tirbi küla	Puuduvad	5130 (ei asu kaitse- või hoiualal)	Vanamõisa - Laheküla tee (nr 5920004)	EKV vähendamise ettepaneku alale ulatub vähesel määral kord 100 aasta aasta jooksul toimuda võiv üleujutus. Kord 10 a jooksul toimuda	KeA kooskõlastus 16-6/3250-2 Valdav osa EKV vähendamise alast on lage ala. Ehitiste kavandamisel säilitada maksimaalselt natura elupaika 5130 (kadastikud)

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					võiv üleujutus ei ulatu	
Kehtiv Kotka detailplaneering Nr 16	Anseküla	Puuduvad	EKV vähendamise alal on osaliselt I kaitsekategooria linnuliigi merikotka (<i>Haliaeetus albicilla</i>) leiukoht Anseküla merikotka püsielupaigaga piirneb. Osaline kattumine natura elupaigaga 2320 (ei asu kaitse- või hoiualal)		Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus. Praktiliselt ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	KeA kooskõlastus 7-9/16/10480-3 Merikotka pesa on viimati EELIS andmetel olnud asustatud 2021. a. Vajalik on kindlasti säilitada EKV vähendamise alal kõrghaljastus. DP realiseerimiseks on vajalik anda eksperthinnang, kas DP realiseerimine võib mõjutada merikotka elupaika. Kui olulist ebasoodsat mõju elupaigale pole ette näha, siis on DP elluviimine võimalik.
Kehtiv Ranniku detailplaneering Nr 7	Mäebe küla	Puuduvad	Puuduvad	Viimsi tee (nr 8070227)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 7-13/17/4422-3

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiv Mäebe külaplatsi detailplaneering Nr 9	Mäebe küla	Puuduvad	Osaliselt 1630* (ei asu kaitse- või hoiualal)	Mäeberanna tee (nr 8070005)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub suures osas kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus. Osaliselt ulatub kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	KeA kooskõlastus 7-13/16/1304-6 Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Alal asub olemasolev hoonestus. Prügikonteinerite ja vajadusel nt kuivkäimla rajamisel arvestada, et need paigutada väljapoole kord 10 a jooksul toimuda võiva üleujutuse ala.
Pärtli detailplaneering Nr 161	Rahuste küla	Kaugatoma-Lõu lahe linnuala, Kaugatoma-Lõu loodusala, Rahuste looduskaitseala kogu ulatuses	1630* (jah)	Nürina-Pärtli tee (nr 7210301)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub suures osas kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	KeA kooskõlastus HLS 14-9/26605-2 Alal paikneb hoone vundament. Hoonestuse rajamine võimalik vaid olemasoleva vundamenti piires. Muul juhul ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju loodusala kaitse eesmärkidele.
Kehtiva Re DPga vähendatud 100 m veepiirist Nr 150	Jõgela küla	Puuduvad	Puuduvad	Muu tee (ETAK id 4837790)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul	KeA kooskõlastus 16-6/11721-2

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					toimuda võiv üleujutus.	
Kehtiva Kordoni DP-ga vähendatud hoonestusala ulatuses Nr 120	Merise küla	Koorunõmme loodusala, Koorunõmme linnuala, Koorunõmme hoiuala	Puuduvad	Merise majakatee (nr 4830153)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 7-13/18/18317-3 Alal on olemasolev hoonestus
Kehtiv Kadaka DP-ga vähendatud Nr 184	Abruka küla, Vahase saar	Kura kurgu linnuala, Abruka loodusala, Abruka hoiuala	Piirneb 5130	Pinnasrada	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 7-13/16/2015-4 Alal on hoone vundament
Kehtiva Kangro II ja III DP-ga vähendatud hoonestusala ulatuses, 50 m teest Nr 156	Möldri küla	Puuduvad	Puuduvad	Lõmala - Kaugatoma (tee nr 21108)	EKV vähendamise ettepaneku alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus.	KeA kooskõlastus 16-6/2785-2 Alal asub olemasolev hoonestus
Kehtiva Värava ja Matise detailplaneeringuga vähendatud Nr 152	Lahetaguse küla	Puuduvad	Puuduvad	Vana-Lahetaguse tee (nr 7210102)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv	KeA kooskõlastus 7-13/17/9771-4 Alal asub olemasolev hoone

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
					ranniku üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	
Kehtiva Lahetaguse detailplaneeringuga vähendatud Nr 107	Liivaranna küla	Puuduvad	Puuduvad	Panga – Varese (nr 4830100)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	KeA kooskõlastus 16-6/1306 Alal asub olemolev hoone
Kehtiva Jõeveere ja lähiala detailplaneeringuga vähendatud Nr 34	Nasva alevik	Puuduvad	Puuduvad	Mere tänav	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kogu ulatuses kord 10 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus.	KeA kooskõlastus HLS 14-9/14/26048-3 Vaja rakendada kaitsemeetmeid kord 10 a jooksul toimuda võiva üleujutuse suhtes
Kehtiva Kuusnõmme küla Ranna detailplaneeringuga	Kuusnõmme küla	Vilsandi linnuala, Vilsandi loodusala, Vilsandi rahvuspark	9010* (jah)	Muu tee (ETAK id 4558452)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta	KeA kooskõlastus 7-13/20/3925-3

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
vähendatud hoonestusala piires Nr 140					jooksul toimuv ranniku üleujutus. Ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus	Alal 2 hoone vundamenti. Säilitada maksimaalselt kõrghaljastust.
Välibaasi detailplaneeringuga vähendatud Nr 53	Kõiguste küla	Puuduvad	Puuduvad	Kõiguste-Sääretirbi tee (tee nr 3860004)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus (edelapoolsel lahustükil)	KeA kooskõlastus 7-13/22/19277-5 Alal olemasolev hoonestus
Kehtiva Matise detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala ja juurdepääsutee ulatuses Nr 141	Atla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Olemasolev juurdepääsutee osaliselt 5130 (jah)	Muu tee (ETAK id 4785011) ja pinnasrada	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 7-13/21/5576-2 Alal on olemasolev vundament

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiva Angervaksa detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ulatuses Nr 90	Laugu küla	Puuduvad	Puuduvad	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta ja kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 7-13/22/5982-3
Kehtiva Merimetsa detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ja juurdepääsutee osas Nr 97	Murika küla	Puuduvad	Puuduvad	Metsküla-Meiuste tee (tee nr 21128) Ja muu tee (ETAK id 4872105)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 7-13/21/19142-3 Alal on olemasolev hoonestus
Kehtiva Elda vaatluspunkti detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ulatuses Nr 145	Atla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	1210 (jah)	Austla – Elda tee (nr 4400204)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuda võiv üleujutus. Kord 10 a jooksul toimuda võiv üleujutus ei ulatu	KeA kooskõlastus 7-13/22/6620-3 Alal on olemasolev hoonestus

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiva Niidi-Jaani detailplaneeringuga vähendatud Nr 185	Poka küla	Puuduvad	Puuduvad	Niidi-Jaani tee (nr 4030527)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 16-6/9029-2 Alal on olemasolev hoonestus
Kehtiva Hülgeranna ja Heldama DPga vähendatud hoonestusala ulatuses Nr 144	Atla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Puuduvad	Muu tee (ETAK id 4530272)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 aasta ja kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 7-13/18/1754-3 Alal on olemasolev hoone vundament
Uuekõrtsi-Tõnsu detailplaneeringuga vähendatud Nr 119	Tagaranna küla	Piirneb Küdema lahe loodusala ja Küdema lahe linnuala ja Küdema lahe hoiualaga	Puuduvad	Ninase panga tee (nr 4830351)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 16-3/50889-4 Alal on olemasolev hoone
Menetluses Männiku DP Nr 162	Lindmetsa küla	Puuduvad	9010* (ei ole kaitse-ega hoiualal)	Rahuste - Kaunispe tee (tee nr 21176)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Säilitada maksimaalselt natura elupaigatüüp väljaspool loodusala, st maksimaalsel määral säilitada kõrghaljastus.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohet - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/selgitus
Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud Nr 128	Vaigu-Rannaküla küla	Tagamõisa linnuala, Tagamõisa loodusala, Tagamõisa hoiuala	6280* (jah)	Veere - Vaigu - Rannaküla tee (tee nr 3010020)	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus	KeA kooskõlastus 16-6/1796 Kattub kogu ulatuses esmatähtsa elupaigatüübiga 6280*. Detailplaneeringu realiseerimine ilma kaitse-eesmärkides toodud elupaika kahjustamata ei ole realistlik.

EKV vähendamine – sadamaalad

Üldplaneeringuga on kavandatud kokku 17 sadamat, neist valdav osa on olemasolevad väikesadama alad, mida seni sadama-registrisse kantud ei ole. Seitsmeteistkümnest kavandatud sadama-alast kolm on uued, kus tänasel päeval puuduvad olemasolevad sadamarajatised. Sellegipoolest on ka need asukohad kohalike elanike poolt olnud kasutuses paatide veeskamisel. Käesoleva üldplaneeringuga tehakse ettepanek 48-l sadama-alal ehituskeelu vähendamiseks (vt Tabel 3.5). Omavalitsuse huviks on sadamate funktsioonide mitmekesistamine, kuhu lisaks sadamaehitistele on võimalik ehitada teistsuguse kasutusotstarbega ehitisi (mh nt laevaehituse, kalatöötlemise ja teisi olemuslikult mere ja rannaga seotud tootmishooneid või kohvikuid vmt). Sellise tegevuse tulemusena toetatakse sadamate kasumlikumat majandamist ja väikeettevõtluse arengut. Saaremaa rannikul on säilinud paatide randumiseks palju ajaloolisi lautrikohti. Saaremaa vallas on mälestiseks tunnustatud kuus rannalautrit.

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

EELISe (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaagentuur) andmete (31.03.2023. a) alusel paiknevad mitmed olemasolevad ja planeeritavad sadama-alad osaliselt või täielikult rahvusvahelisel – ja/või siseriiklikul kaitsealal. Mõju looduskaitsealade objektidele on võimalik hinnata täpsemalt DP ja/või projekteerimise etapis. KSH koostaja teeb ettepaneku, istutada ümber planeeritavatel sadama-aladel paiknevad üksikud kaitsealuste taimeliikide isendid.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Arvestades asjaolu, et tegemist on väikesadamate aladega, kuhu ehituskeeld ei laiene planeeringuga kehtestatud sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele, kuid on vajalik muude sadama juurde sobiva funktsiooniga ehitistele, siis täiendavat olulist inimtegevusest lähtuvat kahjulikku mõju sadamaaladel ehituskeeluvööndi vähendamisega ette näha ei ole, kuna see mõju kaasneb juba alade sadamana kasutamisega niigi. Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest ja kalda niiskusrežiimi muutumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel ning nõuetekohasel ja keskkonnahoidlikul ehitamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Tegemist on valdavalt olemasolevate sadama-aladega, mida soovitakse arendada multifunktsionaalseteks aladeks. Multifunktsionaalsete alade rajamisel mereäärsetele aladele (sadama-ala, kalastusteenused, paadikuurid jms) toetatakse piirkonna väikeettevõtluse arengut. Ühtlasi täidetakse väljaarendatud sadama võrgustikuga Saaremaa valla arengukavas esitatud eesmärgid, mille kohaselt peaks kogu Saaremaa rannik olema kaetud varjusadamate võrguga ning sadamate maksimaalne vahekaugus on 30 meremiili. Viimased on vastavuses üldplaneeringu eesmärkidega. Sellegipoolest on sadama-alade rekonstrueerimisel ja laiendamisel vajalik arvestada kalda eripäraga ning hoonete projekteerimistingimuste/ detailplaneeringu koostamise etapis on vajalik läbi viia keskkonnamõjude eelhindamine.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §39¹ p 1 lg 1 kohaselt puudub avalikult kasutatava veekogul kallasrada sadamates. Sadama akvatooriume üldplaneeringuga määratletud ei ole. Samas ei takista väikesadama alade multifunktsionaalsemaks arendamine täiendavalt vaba liikumist ja juurdepääsu võrreldes monofunktsionaalsete sadamaaladega.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Juurdepääs planeeritavatele sadama-aladele toimub mööda olemasolevaid maanteid ja kohalikke teid.

Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ja ulatust ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus. **Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna tegemist on valdavalt olemasoleva asustusega alade laiendamisega, mille nõuetekohasel rajamisel ei kaasne negatiivseid mõjusid kalda kaitse-eesmärkidele, on ehituskeeluvööndi vähendamine põhjendatud.**

Tabel 3.5. EKV vähendamine – sadamaalad.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Abaja sadam ja lähiala Nr 131	Abaja küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Osaliselt 1220, randtarn (<i>Carex extensa</i>), liht-randpung (<i>Samolus valerandi</i>), mustjas sepsikas (<i>Schoenus nigricans</i>), harilik muguljuur (<i>Herminium monorchis</i>) (jah, va liigid)	Viki-Kurevere tee (tee nr 21182)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile ja kaitsealustele liikidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada kaitsealuste liikide elupaikade ja Natura elupaigatüüpide säilitamisega. Ehitustegevus ei tohi kahjustada Natura elupaigatüüpe.
planeeritav Vesiaia paadisadam) Nr 176	Abruka küla	Kattub minimaalsel määral Abruka loodusala, Kura kurgu linnuala, Abruka hoiualaga.	Samuti kattub osaliselt elupaigatüüpidega 9020* ja 6280*, mis jäävad väljapoole kaitstavaid alasid. Elupaiga 9020* tegelik ulatumine EKV vähendamise alale on kaheldav, kuna EKV vähendamise ala puistu näol ei ole tegemist vanade laialeheliste metsadega.	Ligipääs Muuseumi tee (nr 2700904).	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi säilimisega.
Ahoi jõesadam Nr 30	Nasva alevik	Puuduvad	Puuduvad	Nasva sadama tee (tee nr 21174)	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Atla sadam Nr 143	Atla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Osaliselt 6280*, minimaalses osas 1140, akvatoorium sadama juures - tiigilendlane (Myotis dasycneme) (jah)	Atlaranna tee (tee nr 4400234)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Vältida tuleb laiendamist kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kaavi paadisadam Nr 13 ja 188	Kaavi küla	Puuduvad	Puuduvad	Jahimaja tee (tee nr 8070222)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks, Alal ei paikne looduskaitseobjekte, küll aga paikneb alal väheväärtuslik taimestik. Sadama laiendusel tuleks maksimaalsel määral säilitada alal paiknev kõrghaljastus. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kaldu sadam Nr 64	Kakuna küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiualaga	Puuduvad	Kaldu sadamatee (tee nr 6340005)	Tegu on olemasoleva sadamaga. Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks, Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kaunispe sadam ja lähiala Nr 165	Kaunispe küla	Piirneb Kura kurgu linnuala ja Kura Kurgu hoiualaga.	Puuduvad	Kaunispe sadamatee (tee nr 8070001)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
					olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kiirassaare sadam Nr 136	Kiirassaare küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	, väikeses osas 1140 ja 6280* (jah)	Kiirassaare sadama tee (tee nr 3010262)	Vältida Natura loodusalal kaitstavatele elupaigatüüpidele ehitamist. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada kaitsealuste liikide elupaikade ja Natura elupaigatüüpide säilitamisega. Ehitustegevus ei tohi kahjustada Natura elupaigatüüpe.
Kungla sadam Nr 52	Kungla küla	Väikeses osas Kahtla-Kübassaare linnuala ja Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiuala	Osaliselt 1630* (ei asu valdavas osas kaitse-ega hoiualal), kahkjaspunane sõrmkäpp (Dactylorhiza incarnata), väikeluik (Cygnus columbianus) (jah)	Kungla sadamatee (tee nr 8580034)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Vältida tuleb laiendamist Natura loodusalal kaitse-eesmärkides olevale elupaigatüübile ja kaitsealuse taime leiukohale. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältima peaks laiendamist kaitse-eesmärkides olevale kaitsealuse taime leiukohale.
Kõiguste sadam Nr 54	Kõiguste küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala ja Kahtla-Kübassaare loodusala ja Kahtla-Kübassaare hoiualaga.	1160, väikeluik (Cygnus columbianus), emaputk (Angelica palustris) (jah)	Kõiguste-Sääretirbi tee (tee nr 3860004)	Sadama pakutavate teenuste laiendamine. Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala ja Kahtla-Kübassaare loodusala ja Kahtla-Kübassaare hoiualaga. EKV vähendamise alale jääb emaputke (Angelica palustris) leiukoht. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältima peaks laiendamist kaitse-eesmärkides olevale kaitsealuse taime leiukohale.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Kärsa sadam Nr 47	Suure-Rootsi küla	Piirneb Sutu lahe linnuala ja Sutu lahe loodusala, väikeses osas Sutu lahe hoiuala	Piirneb 1630*, väikeluik (<i>Cygnus columbianus</i>) (jah)	Kärsa tee (tee nr 5920002)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine.
Lõmala sadam Nr 153	Lõmala küla	Riksu ranniku linnu- ja loodusala, Riksu ranniku hoiuala	1630*, rand-orashein (<i>Elytrigia junceiformis</i>), hink (<i>Cobitis taenia</i>) (jah, va liigid)	Toomalõuka sadamatee (tee nr 7210105)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Hetkel juba asub elupaigatüübil hoone ja parkimisplats, mis tähendab, et elupaiga piir ei vasta tegelikkusele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada kaitsealuste liikide elupaikade ja Natura elupaigatüüpide säilitamisega. Ehitustegevus ei tohi kahjustada Natura elupaigatüüpe.
Lõpesuu sadam Nr 177	Kõrkvere küla	Piirneb Väikese väina loodusala ja Väinamere linnualaga ning Väikese väina hoiualaga	Väikeses osas 1630*, piirneb väikeluik (<i>Cygnus columbianus</i>)	Pae tee (tee nr 6340002)	Kuna antud asukohta on paatide vetelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vetelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada elupaigatüübi säilimisega.
Läätsa sadam, kehtiv Sadama DP Nr 20 ja 21	Läätsa küla	Osaliselt Kura Kurgu linnuala, osaliselt Kura Kurgu hoiuala	Osaliselt akvatooriumil väikeluik (<i>Cygnus columbianus</i>) (jah)	Kuressaare – Sääre tee (tee nr 77)	Valdavad konfliktalad on seotud akvatooriumile ulatava nn lainemurdja/ kaiga. Sadama laiendusel (sh mere akvatooriumil) on vajalik koostada DP ja läbi viia vähemalt KSH eelhindang, mis hindaks tehtavate tööde ja kavandatava tegevusega kaasneva võivaid mõjusid Natura linnualale, kaitsealale ja väikeluigele.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Muratsi sadam Nr 42	Muratsi küla	Piirneb Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe loodusala ning Kasti lahe hoiualaga.	Puuduvad-	Muratsi sadama tee (tee nr 21170)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Kaitsealuste loodusobjektidega kattumine puudub. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Mõntu sadama ja lähiala Nr 5	Mõntu küla	Puuduvad	Puuduvad	Mõntu sadama tee (tee nr 8070230)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Kattumised kaitstavate loodusobjektidega puuduvad. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Nasva jõe sadam Nr 32	Nasva alevik	Puuduvad	Puuduvad	Ülejõe tänav (tee nr 2700096)	Tegu on olemasoleva sadamaga.
Nasva sadama ja Baltic Workboats Nr 35	Nasva alevik	Puuduvad	Osaliselt Väikeluik (Cygnus columbianus) (ei ole kaitse-ega hoiualal)	Nasva sadama tee (tee nr 21174)	Tegu on olemasoleva sadamaga. Kaitsealune liik asub sadama alal, kuhu Natura linnuala ei ulatu ning antud alal on juba tugev inimõju, sh elektrituuliku näol. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Paeranna sadam Nr 69	Kõrkvere küla	Piirneb Väikese väina loodusala ja Väinamere linnualaga ning	Piirneb - väikeluik (Cygnus columbianus) (jah)	Pae tee (tee nr 6340002)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Elupaigatüüpide ja kaitsealuste liikidega kattuvused puuduvad. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
		Väikese väina hoiualaga.			olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Papissaare sadam Nr 135	Rootsiküla küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Puuduvad	Kihelkonna – Papissaare tee (tee nr 3010027)	Sadama pakutavate teenuste laiendamine. Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältima peab laiendamist kaitse-eesmärkides olevale elupaigatüübile.
Planeeritav paadisadam Nr 174	Abruka küla	Osaliselt Abruka loodusala, Kura kurgu linnuala, osaliselt Abruka hoiuala, osaliselt Kura Kurgu hoiuala	6280*, 1630* (jah)	Vesiaia tee (tee nr 2700908)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüüpidele. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältida tuleb laiendamist loodusala kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada elupaigatüübi säilimisega. Tuleb vältida elupaigatüüpide kahjustamist.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Planeeritav sadam Nr 160	Rahuste küla	Kaugatoma-Lõu lahe linnuala, Kaugatoma-Lõu loodusala, Kaugatoma-Lõu hoiuala	Osaliselt 1630*, randsoodahein (Suaeda maritima), ala piirneb Ala piirneb II kaitsekatergooria liigi naaskelnokk (Recurvirostra avosetta) ja piirneb I kaitsekategooria liigi niidurüdi (Calidris alpina schinzii) leiukohaga. Naabrusesse jääb Charadrius hiaticula (liivatüll), Tringa totanus (punajalg-tilder) ja Sternula albifrons (väiketiir) (jah)	Rahuste – Kaunispe tee (tee nr 21176)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Vältida tuleb laiendamist loodusala kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi säilimisega. Tuleb vältida elupaigatüübi kahjustamist. Kaitsealuste taimede osas viia läbi taimestikuinventuur ning vajadusel kaitsealused liigid ümberasustada.
Planeeritav sadam Nr 196	Sääre küla	Osaline kattumine Kura kurgu linnuala, Vesitükimaa loodusala, Sääre looduskaitsealaga	Väikeluik (Cygnus columbianus) (jah) – osaline kattumine	Sääre majaka tee (tee nr 21175)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada liigile põhjustatud häiringutega.
Planeeritav sadam Nr 194	Tirbi küla	Piirneb Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe loodusala ning Kasti lahe hoiualaga	Osaline kattumine natura elupaigatüübiga 5130 väljaspool loodusala.	Vanamõisa – Laheküla tee (tee nr 5920004)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Elupaigatüüp ei asu

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püselupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
					Natura loodusala. Soovitav on vältida ehitustegevust natura elupaigatüübi piires.
Planeeritav Sandla sadam ja puhkeala Nr 43	Sandla küla	Vähesel määral kattub Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala, Siiksaare-Oessaare loodusala, Laidevahe looduskaitseala	Minimaalsel määral kattub II kaitsekategooria liikide liivatüll (Charadrius hiaticula), valgepõsk-lagle (Branta leucopsis), Tringa totanus (punajalg-tilder), Grus grus (sookurg), Tadorna tadorna (ristpart) elupaiga piiriga (jah). (jah)	Sandla – Kukessaare tee (tee nr 5920028)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist. Kuna ala on olnud pikka aega juba inimõju all, siis on vähetõenäoline, et liigid pesitseks vahetult sadama ala juures või kui pesitseb, siis on ta inimõjuga kohanenud. Valgepõsk-lagle kasutab piirkonda rändel peatuspaigana. Mõlema liigi elupaiga piirid on määratud suurele alale ja olemasoleva paatide vettelaskmiskoha kasutus ei oma ebasoodsat mõju..
Planeeritav Vahase sadam Nr 175	Abruka küla	Abruka loodusala, Kura kurgu linnuala, Abruka hoiuala, Kura Kurgu hoiuala	1630* ja 6210* (jah)	Muu pinnastee	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Samas EKV vähendamine muude rajatiste tarbeks, kui sadamarajatised, ei ole antud asukohas põhjendatud. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetset arvestada elupaigatüübi säilimisega. Tuleb vältida elupaigatüübi kahjustamist.
Rannaaugu sadam Nr 118	Tagaranna küla	Osaline kattumine Küdema lahe loodusala ja	vähesel määral kattumine natura elupaigatüübiga 1210.	Tõlli – Mustjala –	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Valdavad konfliktalad on seotud akvatooriumile ulatuva nn loodusliku lainemurdja/ kaiga.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
		Küdemäe lahe linnualaga. Hoiuala ja Natura alade piirid ei ühti; hoiuala piirneb sadama alaga.	(jah)	Tagaranna tee (tee nr 21101)	Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältida tuleb laiendamist kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele.
Roopa sadam, olemasoleva hoonestuse laiendamine, Nr 149	Karala küla	Karala-Pilguse linnu- ja loodusala, Karala-Pilguse hoiuala	6280*, väikeses osas 1630*, aas-karukell (Pulsatilla pratensis), läikiv kurereha (Geranium lucidum) (jah, va liigid)	Saarevälja tee (tee nr 4400435)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Kaitsealuste taimede osas tuleks läbi viia inventuur ning vajadusel taimed vastavalt kehtivale korrale ümberasustada. Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Küll aga ei ole kaitse-eesmärkides toodud elupaigatüüpidest vabal alal piisavalt ruumi, et sadama alal mitmekesiste teenuste arendamiseks. Kuna ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju esmatähtsatele elupaikadele 6280* ja 1630* ning antud EKV vähendamise alast tuleb loobuda.
Ruhve sadam Nr 56	Ruhve küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare loodusala ja Kahtla-Kübassaare linnuala ning Kahtla-Kübassaare hoiualaga.	1630*, väikeluik (Cygnus columbianus) (jah)	Kahtla – Ruhve tee (tee nr 21168)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Tegu on olemasoleva sadamaga. Natura elupaigatüüp ei asu looduslal. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Saaremaa sadam Nr 115	Ninase küla	Piirneb Küdema lahe linnuala ja Küdema lahe loodusala, osaliselt Küdema lahe hoiualaga.	1210, tui-tähtpea (<i>Scabiosa columbaria</i>), paas-kolmissõnajalg (<i>Gymnocarpium robertianum</i>), tumepunane neiuvaip (<i>Epipactis atrorubens</i>), valge tolmpoa (<i>Cephalanthera longifolia</i>) (jah, va liigid)	Saaremaa sadamatee (tee nr 4830336)	Sadama pakutavate teenuste laiendamine. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältima peaks laiendamist kaitse-eesmärkides olevalekaitsealuste taimede leiukohale ja püsielupaika.
Kirderanna sadam Nr 82	Kirderanna küla	Väikeses osas Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala, väikeses osas Väinamere hoiuala (Saare)	1630* (jah) Tringa totanus (punajalg-tilder)	Rannaküla tee (tee nr 5500023)	Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi ja punajalg-tilderi elupaiga säilimisega. Natura elupaigatüüp ei asu looduslal.
Luhina sadam ja puhkeala Nr 62	Saareküla küla	Väikeses osas Kahtla-Kübassaare loodusala ja Kahtla-Kübassaare linnuala, väikeses osas Kahtla-Kübassaare hoiuala	Osaliselt 6280*, 5130, (jah) ei asu kaitse-ega hoiualal	Luhina tee (tee nr 3860208)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Alal paikneb ka olemasolev hoonestus. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi säilimisega. Natura elupaigatüübid 5130 ja 6280* ei asu

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
					loodusalal. Tuleb vältida loodusalal asuva elupaigatüübi kahjustamist.
Salme jõesadam Nr 25	Salme alevik	Puuduvad	2320 (ei ole kaitse- ega hoiualal)	Sadama tee (tee nr 7210035)	Sadama alal pakutavate teenuste Alal ei paikne looduskaitseobjekte. Natura elupaigatüüp ei asu loodusalal. Tegemist on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Sitme sadam, ehituskeeluvöönd mööda hoiuala piiri Nr 171	Kanissaare küla	Piirneb Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala ning Väinamere hoiualaga.	-	Sitme tee (tee nr 6340121)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Alal ei paikne looduskaitseobjekte. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Soela sadam ja selle lähiümbrus Nr 94	Soela küla	Piirneb Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala, Väinamere hoiualaga (Saare)	Väikeses osas hink (Cobitis taenia) (ei ole kaitse- ega hoiualal)	Metsküla - Meiuste tee (tee nr 21128)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Taaliku sadam Nr 79	Pulli küla	Piirneb Väinamere linnuala ja Väikese väina loodusala, väikeses osas Väikese väina hoiuala	Piirneb 1630*, lautri/merreulatavas osas väikeluik (Cygnus columbianus) (jah)	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile ja kaitsealustele

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
					<p>liikidele. Tuleb vältida looduslal asuvate elupaigatüüpide (1630*) kahjustamist.</p> <p>Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et ei oleks kattumist Väinamere loodusala ja Väinamere linnualaga.</p>
Triigi sadam ja filharmoonia Nr 86	Triigi küla	Piirneb Väinamere linnuala ja Väinamere loodusala ning Väinamere hoiualaga. (Saare)	Osaline kattumine natura elupaigatüübiga 1630*. Kattumine Natura elupaigatüübiga ei asu looduslal. , väikeses osas hink (Cobitis taenia)	Leisi - Triigi tee (tee nr 21144)	<p>Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Kattumine Natura elupaigatüübiga ei asu looduslal.</p> <p>Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.</p>
Turja sadam ja lähiala Nr 170 ja nr 49	Turja küla	Puuduvad	Puuduvad	Kallemäe - Turja tee (tee nr 21160)	<p>Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks, lisaks sadamaehitistele puhkeehitiste ja tehnovõrkude rajamiseks. Alal ei paikne looduskaitseobjekte. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.</p>
Uisu sadam Nr 71	Orissaare alevik	Puuduvad	Puuduvad	Ranna põik (tee nr 5500319)	<p>Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks, sadama ala laiendamiseks. Alal ei paikne looduskaitseobjekte. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.</p>

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Unguma sadam Nr 178	Unguma küla	Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiuala	väikeses osas 6210, väikeses osas 1630*, väikeses osas niidu-asparhernes (Tetragonolobus maritimus), emaputk (Angelica palustris) (jah, va liigid)	Unguma sadama tee (tee nr 6340015)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältida tuleb laiendamist kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Viia läbi taimestikuinventuur ning vajaduse korral kaitsealused taimed ümberasustada.
Valmeranna sadam Nr 70	Kõrkvere küla	Osaliselt Väinamere linnuala, Väikese väina loodusala, Väikese väina hoiuala	1630*, 6280* (jah). Crex crex (rukkirääk), Circus aeruginosus (roo-loorkull)	Kõrkvere küla tee (tee nr 6340006)	Sadamas pakutavate teenuste laiendamine. Olemasolev sadam, mis on olnud juba pikka aega inimõju all. Vältida tuleb laiendamist loodusala piires kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Vähetõenäoline, et rukkirääk või roo-loorkull pesitsevad vahetult olemasoleva sadama läheduses või lausa sadama alal. Või kui pesitsevad, siis on nad inimõjuga kohanenud.
Varese sadam Nr 106	Pahapilli küla	Puuduvad	Puuduvad	Vareseranna tee (tee nr 4830102)	Sadama pakutavate teenuste laiendamine. Tegu on olemasoleva sadamaga. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Tegu on olemasoleva sadamaga. Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Veere sadam Nr 126	Veeremäe küla	Puuduvad	Harilik jugapuu (Taxus baccata) (ei ole kaitse- ega hoiualal)	Veere sadama tee (tee nr 3010257)	Tegu on olemasoleva sadamaga. Tuleb vältida kaitsealuse liigi kahjustamist. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Vikati sadam Nr 132	Vilsandi küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	Puuduvad	Vikati sadama tee (tee nr 3010060)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Natura elupaigatüüpidega kattuvused sisuliselt puuduvad. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Munitsipaalomandis Sääremäe sadama ja puhkeala. Nr 58	Mägi-Kurdla küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala ja Kahtla-Kübassaare loodusala ning Kahtla-Kübassaare hoiualaga.	5130 (ei asu kaitse- ega hoiualal)	Sääremäe tee (Nr 3860226)	Alal puuduvad kaitsealuse loodusobjektid, kuid EKV vähendamise alale ulatub osaliselt natura elupaik 5130 (kadastikud), mis ei asu kaitsealal. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Lõpesuu sadam ja tootmisala Nr 68		Piirneb Väikese väina loodusala ja Väinamere linnualaga ning Väikese väina hoiualaga.	Minimaalsel määral kattub natura elupaigaga 1630* (ei ole kaitse- ega hoiualal). Ning piirneb väikeluige (Cygnus columbianus) leiukohaga. Osaliselt kattub III kaitsekatergooria liikide	Pae tee (tee nr 6340002).	Tootmisala arendamine sadama juures. Valdav osa alast on hoonestatud. Vähetõenäoline, et punajalg-tilder ja liivatüll olemasoleva sadama ja tööstusala vahetus naabruses pesitsevad. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
			punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>) leiukohaga.		täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kõinastu sadam Nr 187	Kõinastu küla	Väikese väina loodusala ja Väinamere linnuala, Kõinastu hoiuala	6280*	Muu tee (ETAK id 8359335)	Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele. Vältida ehitustegevust natura elupaigal 6280*.
Roomassaare sadama maa-ala, osaliselt DP-ga vähendatud Nr 39	Kuressaare linn	Puuduvad	Puuduvad	Kuressaare ringtee (Roomassaare tee nr 76)	Sadama alal pakutavate teenuste laiendamiseks. Tegu on olemasoleva sadamaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.
Kavandatav Maria sadam Nr 61	Saareküla	Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiuala	Suures osas 5130, 1630*	Laave tee (nr 3860206)	Alal on olemasolev rajatis katusealune. Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi säilimisega.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsu -teed	Meede/selgitus
Kavandata Pitkanina kogukonnasadam Nr 134	Vilsandi küla	Vilsandi loodus- ja linnuala, Vilsandi rahvuspark	1220, 1630* (jah)	Vilsandi põhjasadama tee (3010356)	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaigatüübi säilimisega.

EKV vähendamine – ideedekorjelt laekunud ettepanekud

Saaremaa valla üldplaneeringu koostamise käigus korraldati ideedekorje, mille raames laekus mh 9 ettepanekut ehituskeeluvööndi vähendamiseks, neist mõned käsitlesid üht ja sama ala. Kõik asjakohased ettepanekud on esitatud Tabel 3.6.

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

Kaks ettepanekut käsitlesid **Muraja küla Metsaveere** suvila seadustamist – EKV vähendamist. Ala paikneb nii Natura loodus- ja linnualal kui ka riiklikul kaitsealal. Alal enesel ei paikne kaitsealuste liikide leiukohti või elupaikasid, ala on kaetud kõrghaljastusega. Lähtuvalt ala asukohast ning TalTechi poolt läbi viidud uuringust, on tegemist alaga, kus on perioodil 1968-2015 toimunud suurimad üleujutused (vt Joonis 3.8).

Teine piirkond, kuhu ideedekorjel tehti ettepanek EKV vähendamiseks on **Jämaja küla**. Põhjenduseks ajalooline hoonestus. Alal paikneb kõrghaljastus ning sellel ei paikne looduskaitselisi kitsendusi.

Kolmas ettepanek EKV vähendamiseks esitati **Pulli külla**. EKV vähendamise ala paikneb kogu ulatuses Natura võrgustikku kuuluval Väinamere loodus- ja linnualal. Ühtlasi paiknevad alal Natura ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid – 1630* ning 9070*. Alal ei paikne looduskaitseliste liikide leiukohti.

Suure-Rootsi külla tehtud ettepaneku ala kattub vähesel määral Natura võrgustikku kuuluva Sutu lahe loodus- ja linnualaga. Ühtlasi paiknevad alal Natura ala kaitse-eesmärgiks olevad elupaigatüübid – 6280* ja 1630*. Alal ei paikne looduskaitseliste liikide leiukohti.

Küdema külla on koostatud ettepanek EKV vähendamiseks. Koostatud ettepaneku aluseks oli menetluses olnud Ninase ja Kugalepa küla Küdema laheääre detailplaneeringu. Detailplaneering lõpetati, lähtuvalt Keskkonnaameti 27.10.2011. a kirjas nr HLS 6-5/11/2736-4 toodud kaalutluste alusel ei ole andnud nõusolekut ehituskeeluvööndi vähendamiseks, kuna ehituskeeluvööndi vähendamine on vastuolus ranna kaitse-eesmärkidega. Sama seisukohta on korratud ka 08.03.2013. a kirjas nr HLS 6-5/13/969-3, 20.05.2013. a kirjas nr HLS 6-5/13/969-6 ja 07.08.2013. a kirjas nr HLS 6-5/13/969-8. Lähtuvalt eelnevast ei käsitleta ÜP KSH-s täiendavat ettepanekut.

Lisaks sooviti ka munitsipaalaladel EKV vähendamist, nt puhkeotstarbeliste ehitiste rajamiseks, kus reeglina ei olnud Natura loodus- või linnuala või riiklikku kaitsealal. Ühel juhul asus alal Natura elupaigatüüp, ent see oli väljaspool Natura loodusala. Kui eelmainitud aladel leidub kaitsealuseid taimi, tuleb läbi viia sellekohane taimestikuinventuur ning liigid vajadusel ümberasustada.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Metsaveere piirkond ja Suure-Rootsi külla esitatud ettepanekud paiknevad nõrgalt kaitstud põhjaveega alal. Jämaja küla paikneb keskmiselt kaitstud põhjaveega piirkonnas, Pulli külla esitatud ettepanek paikneb kaitsmata põhjaveega piirkonnas. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Metsaveere piirkonda on rajatud suvila ning käesoleval hetkel soovitakse suvilat seadustada ning vähendada selle EKV-d. **Jämaja, Suure-Rootsi** koostatud ettepanekutel puudub täpsem teave, sh põhjendus EKV vähendamise vajaduse ja kavandatava tegevuse kohta. Ideedekorjete puhul on vajalik esitada täpsem visioon ning koostada DP.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on mittelaevatavatel veekogudel neli meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veekaitsevööndisse, seega on **Metsaveere piirkonnas, Jämaja külas ja Suure-Rootsi** külas on tagatud kallasrajal vaba liikumine. Pulli külas soovitakse ehituskeeluvööndit vähendada kuni veepiirini. Kallasraja laiuseks laevatavatel veekogudel on kümme meetrit (Keskkonnaseadustiku üldosa seadus § 38 lg 2). Kallasraja säilitamisel vabale liikumisele ja juurdepääsule takistused puuduvad.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Muraja küla Metsaveere kinnistule on rajatud hoonestus (suvila), piirkonnas ei ole välja kujunenud asustust. EKV vähendamise ettepanekuga ala paikneb väljaspool RKA. **Pulli külas** oleva kinnistuni viib Orissaare – Leisi – Mustjala kõrvalmaantee. **Suure-Rootsi** alale viib kohalik avalik tee.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et nii Muraja kui Pulli külas paiknevad EKV vähendamise ettepanekud on vastuolus kalda kaitse-eesmärkidega. Jämaja ja Suure-Rootsi külas ning ülejäänud allolevas tabelis esitatud EKV ettepanekud nõuavad täiendavat teavet kavandatava tegevuse osas ning täiendavat kaalumist.

Tabel 3.6. EKV vähendamine – ideedekorjelt laekunud ettepanekud.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/põhjendus
Ettepanek valla puhkealal puhkeotstarbeliste ehitiste ehitamiseks Kinnistu 40302:001:0133 Nr 84	Jõiste küla	Puuduvad	Puuduvad	Orissaare - Leisi - Mustjala tee (tee nr 21129)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub vähesel määral kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus, kuid ei ulatu kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Üldkasutataval maal, olemasolev hoone. Ei paikne looduskaitsetel objektidel. Paikneb kaitmata põhjaveega alal. Nõuetekohase heitvee kogumise/ puhastamise projekteerimisel, ei näe ette negatiivset mõju põhjaveele. Minimeerimaks mõjusid looduskooslustele tuleb puhkeotstarbeliste objektide kavandamisel säilitada maksimaalsel võimalikul määral alal kasvav taimestik.
EKV vähendamise ettepanek, ajalooline hoonestus Kinnistul 80701:001:0329 Nr 173	Jämaja küla	Puuduvad	Puuduvad	Läätsa - Jämaja - Sääre - Mäebe tee (tee nr 21103)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja osaliselt ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Alal paikneb kõrghaljastus ning sellel ei paikne looduskaitsetel kitsendusi. Ajaloolisel kaardil EV topo 1935-1938 paikneb alal hoone.
Ettepanek ajaloolise talukoha taastamiseks Kinnistul 80701:001:0331 Nr 166	Jämaja küla	Puuduvad	Minimaalses osas läänemõõkrohi (Cladium mariscus) (ei ole kaitse-ega hoiualal)	Muu pinnasteed	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub pea kogu ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja osaliselt ka	Alal sisuliselt ei esine kaitstavaid loodusobjekte (välja arvatud minimaalne kattumine III kaitsekategooria taime leiukohaga.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/põhjendus
					kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Vältida ehitustegevust kaitsealuse taime kasvukohas. Alal paikneb üks hoone vundament ja üks vare. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal (üleujutuse abs kõrgus 1,23 m) või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7, Kuressaare Nr 100	Kuressaare linn	Väikeses osas Mullutu-Loode linnuala, väikeses osas Kuressaare lahe hoiuala	Osaliselt Balti sõrmkäpp (Dactylorhiza baltica), mets-pirnipuu (Pyrus pyrastrer), väikeluik (Cygnetus columbianus) (jah)	Staadioni tänav (tee nr 3490990)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kogu ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Vältida kaitsealustele taimedele ehitamist, vajadusel viia läbi taimestikuinventuur ning vajaduse korral kaitsealused taimed ümberasustada. Linnuvaatlustorn ei kahjusta kalda kaitse eesmärke
M.S.Holding OÜ ettepanek 26.01.2022 Nr 65	Kakuna küla	Piirneb Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare	6280*, minimaalselt ka 1630* väikeses osas kahkjaspunane sõrmkäpp (Dactylorhiza	Kaldu sadamatee (tee nr 6340005)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub suure ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku	Natura elupaigatüüp ei asu looduslal. Vältida kaitsealustele taimedele ehitamist.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/põhjendus
		loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiualaga.	incarnata) (ei ole kaitse-ega hoiualal)		üleujutus ja osaliselt ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal (üleujutuse abs kõrgus 1,23 m) või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Metsaveere suvila seadustamine, ettepanek omanikult ehituskeeluvööndi vähendamiseks Nr 172	Muraja küla	Kahtla-Kübassaare linnuala, Kahtla-Kübassaare loodusala, Kahtla-Kübassaare hoiuala	Puuduvad	Taga muraja tee (tee nr 6340113)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kogu ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja suures ulatuses ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus. paikneb ka ÜPga määratud korduva üleujutusega alal.	Alal enesel ei paikne kaitsealuste liikide leiukohti või natura elupaikasid, ala on kaetud kõrghaljastusega. Alale on rajatud suvila, mida omanik soovib seadustada. Alal on säilitatud maksimaalses ulatuses kõrghaljastus. Kuivõrd kaitse-eesmärkidega kattumised puuduvad, siis olulist ebasoodsat mõju Natura aladele ei kaasne.
Olemasolevale külaplatsile puhkeehitiste ehitamiseks, wake-rajaja posti paigaldamiseks, juurdepääsutee rajamiseks	Turja küla	Puuduvad	Puuduvad	Mereääre tee (tee nr 8580233)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub suures ulatuses kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja osaliselt ka kord 10 a jooksul	Alal ei asu kaitstavaid loodusobjekte. Arvestades, et tegemist ei ole hoonestuse rajamise sooviga, siis on üleujutusrisiki mõjud ebaolulised. Prügikonteinerite ja vajadusel nt kuivkäimla

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohut - inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/põhjendus
Nr 50					toimuda võiv ranniku üleujutus.	rajamisel arvestada, et need paigutada väljapoole kord 10 a jooksul toimuda võiva üleujutuse ala.
Pagila Nr 19	Imara küla	Piirneb Laidunina loodusala ja Kura kurgu linnualaga.	Mets-pirnipuu (Pyrus pyraaster) (ei ole asjakohane)	Pagila rannatee (tee nr 7210009)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub osaliselt kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja vähesel määral ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Alal ei esine kaitstavaid loodusobjekte. On olemasolevad ehitised. Vältida tuleb ehitustegevust kord 10 aasta jooksul tõenäosusega ranniku üleujutusega seotud alal (üleujutuse abs kõrgus 1,23 m) või rakendada meetmeid, et üleujutus ei ulatuks õuealani.
Küdema laheääre dp menetluses sooviti vähendada 50 meetrini, Allan Niilsi ettepanek Nr 195	Ninase küla		Kattub kogu ulatuses II kaitsekategooria taimeliigi valge tolmpea (<i>Cephalanthera longifolia</i>) ja III kaitsekategooria taimeliikide <i>Listera ovata</i> (suur käöpõll), <i>Epipactis atrorubens</i> (tumepunane neiuvaip), <i>Epipactis helleborine</i> (laialehine neiuvaip) ja <i>Platanthera chlorantha</i>	Tõlli-Mustjala-Tagaranna tee (nr 32560	Soovitud EKV vähendamise alale ei ulatu kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus	Alal on olemasolev hoonestus. Õuealale juurde ehitamiseks ei ole vajalik EKV vähendamine

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, püsielupaik, kasvukoht, elupaigatüüp, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Üleujutusohht inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine	Meede/põhjendus
			(rohekas käoheel) leiukohtadega.			
Valla puhkealal puhkeehitiste rajamiseks Nr 59	Sandla küla	Siiksaare-Oessaare loodusala, Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala, Laidevahe looduskaitseala	Väikeses osas 5130 (jah)	Sandla - Kukessaare tee (nr 5920028)	Soovitud EKV vähendamise alale ulatub kord 100 aasta jooksul toimuv ranniku üleujutus ja vähesel määral ka kord 10 a jooksul toimuda võiv ranniku üleujutus.	Arvestades, et tegemist ei ole hoonestuse rajamise sooviga, siis on üleujutusrisi mõjud ebaolulised. Prügikonteinerite ja vajadusel nt kuivkäimla rajamisel arvestada, et need paigutada väljapoole kord 10 a jooksul toimuda võiva üleujutuse ala. Vältida ehitamist kaitse-eesmärkides toodud elupaiga piires.

Puhketaristu tarbeks EKV vähendamine

Kalda kaitse eesmärgid – kaldal asuvate taimestiku ja looduskoosluste säilitamine

EELISE (Eesti Looduse Infosüsteem – Keskkonnaagentuur) andmete (31.03.2023. a) alusel paiknevad alad osaliselt või täielikult rahvusvahelisel – ja/või siseriiklikul kaitsealal. Mõju looduskaitsele objektidele on võimalik hinnata täpsemalt DP ja/või projekteerimise etapis. Tabel 3.7 on ka välja toodud puhketaristute EKV vähendamised, mis ei olnud põhjendatud tulenevalt kaitstavatest loodusobjektidest.

Kalda kaitse eesmärgid – inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine

Inimtegevusest tulenev kahjulik mõju võib lähtuda näiteks mittenormeeritud jäätmekäitlusest ja reoveenormatiivide rikkumisest. Nõuetekohase jäätme- ja reoveekäitluse korraldamisel inimtegevusest tulenevat kahjulikku mõju ei avaldu.

Kalda kaitse eesmärgid – kalda eripära arvestava asustuse suunamine

Tegemist on valdavalt aladega, mis on juba kasutusel. Olemasoleva puhketaristu tihendamine võimaldab säilitada metsa- ja põllumassiive, seejuures avada ja elavdada mereäärseid alasid. Viimased on vastavuses üldplaneeringu eesmärkidega. Sellegipoolest on alade tihendamisel vajalik arvestada kalda eripäraga ning hoonete või rajatiste projekteerimistingimuste/detailplaneeringu koostamise etapis on vajalik läbi viia vähemalt keskkonnamõjude eelhindamine.

Kalda kaitse eesmärgid – vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine

Keskkonnaseadustiku üldosa § 38 sätestab, et kallasrada on kaldariba avalikult kasutatava veekogu ääres veekogu avalikuks kasutamiseks ja selle ääres viibimiseks, sealhulgas selle kaldal liikumiseks. Kallasraja laius on mittelaevatatavatel veekogudel neli meetrit. Ehituskeeluvööndit ei soovita vähendada veeseaduse alusel kehtivasse veekaitsevööndisse, seega tagatakse vaba liikumine. Veekaitsevööndi laius Läänemerel on 20 m, jõgedel, järvedel, ojadel, allikatel, kanalitel, peakraavidel ning maaparandussüsteemide avatud eesvooludele 10 m.

Kinnisasjade piirid, olemasolevad teed ja tehnovõrgud ja väljakujunenud asustus

Antud piirkonnad on valdavalt olemasoleva teede- ja tehnovõrguga, mistõttu nende alade laiendamine ei lisa täiendavaid negatiivseid mõjusid.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et puhketaristu alade tihendamine ja rajamine väljaspool kaitstavaid loodusobjekte on mõistlik nii majanduslikust kui keskkonkakaitsest aspektist. Sellisel lähenemisel hoitakse Saaremaa valla looduslikku keskkonda, samal ajal võimaldades juba kasutusel olevate alade arengut. Nõuetekohaselt ja keskkonnahoidlikult kavandatud puhketaristul on ehituskeeluvööndi vähendamine põhjendatud.

Tabel 3.7. Puhketaristu tarbeks EKV vähendamine.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitseesmärgiks)	püsielupaik, elupaigatüüp, liik (kaitseesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
Abula telkimisala Nr 123	Rahtla küla	Koorunõmme loodusala, Koorunõmme linnuala, Koorunõmme looduskaitseala	1220, 9010*, lõopistrik (Falco subbuteo), nõmmelõoke (Lullula arborea), punane tolmpa (Cephalanthera rubra) – Jah (loodusala), tumepunane neiuvaip (Epipactis atrorubens), kahelehine käokeel (Platanthera bifolia), suur käopõll (Listera ovata), harilik käoraamat (Gymnadenia conopsea) (jah, va liigid)		Merise-Kalasma tee (tee nr 4830152)	Maa-ameti kohaselt kulgeb alal olemasolev tee. Võimalik telkimisala teenindavate rajatiste paigutus tuleb planeerida väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult telkimisala teenindavaid rajatise, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.
Elda telkimisala Nr 146	Atla küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi linnuala, Vilsandi rahvuspark	püramiid-koerakäpp (Anacamptis pyramidalis), jumalakäpp (Orchis mascula) (ei)		Austla-Elda tee (tee nr 4400204)	Võimalik telkimisala teenindavate rajatiste paigutus tuleb planeerida väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti. Selliselt välistatakse ebasoodsad mõjud kaitstavatele loodusobjektidele. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult telkimisala teenindavaid rajatise, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püselupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
Harilaiu telkimisala Nr 130	Kõruse-Metsaküla	Tagamõisa linnuala, Tagamõisa loodusala, Tagamõisa hoiuala	2130* (ei)		Harilaiu tee (tee nr 3010235)	<p>Võimalik telkimisala teenindavate rajatiste paigutus tuleb planeerida väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti. EELISE andmetel on kogu Harilaiu teest merepoole jääv EKV vähenduse ala kaetud II kaitsekategooriasse kuuluva lamava ristiku kasvukohaga. Lamava ristiku peamisteks ohuteguriteks on tallamine ja niiskusrežiimi muutused. Tegevuse kavandamiseks II kaitsekategooriasse kuuluva taime kasvukohale on vajalik läbi viia taimestiku inventuur, millega selgitatakse välja liigi paiknemine alal ning tuginevalt sellele kavandatakse puhkekohta teenindavad rajatised (nt lõkkeplats, istumiskohad, prügikastid) väljapoole taimeliigi kasvukohta.</p> <p>Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale.</p>
Kalasma telkimisala Nr 121	Rahtla küla	Koorunõmme loodusala, Koorunõmme linnuala, Koorunõmme looduskaitseala	1220, 9010*, punane tolmepea (Cephalanthera rubra) (jah)		Merise-Kalasma tee (tee nr 4830152)	EELISE andmetel on osa EKV vähenduse alast kaetud II kaitsekategooriasse kuuluva lamava ristiku kasvukohaga. Taimeliigi peamiseks ohuteguriks on tallamine ja niiskusrežiimi muutused. Tegevus tuleb kavandada väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti. Kui see ei ole võimalik tuleb tegevuse kavandamiseks II ja III kaitsekategooriasse kuuluva taime

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püselupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
						<p>kasvukohale läbi viia taimestiku inventuur, millega selgitatakse välja liigi paiknemine alal ning tuginevalt sellele kavandatakse puhkekohta teenindavad rajatised (nt lõkkeplats, istumiskohad, prügikastid) väljapoole taimeliigi kasvukohta või isendite ümberasustamine lähtuvalt kehtivast seadusandlusest.</p> <p>Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale.</p>
Karjääri telkimisala Nr 122	Rahtla küla	Koorunõmme loodusala, Koorunõmme linnuala, Koorunõmme looduskaitseala	1220, 1630*, 9010* (jah)		Merise-Kalasma tee (tee nr 4830152)	<p>EELISE andmetel on kogu ala kaetud loodusala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpidega. Maa-ameti kaardirakenduse kohaselt paikneb alal üksikuid rajatisi.</p> <p>Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult telkimisala teenindavaid rajatisi, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.</p>
Kulpri telkimisala Nr 133	Vilsandi küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi	1630* (jah)		Pinnastee	Tegemist on olemasoleva puhkekohaga. Maa-ameti ortofoto (2023) kohaselt paikneb alal mitmeid olemasolevaid rajatisi.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püsielupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
		linnuala, Vilsandi rahvuspark				Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale.
Käkisilma linnuvaatlustorn Nr 138	Kuusnõmme küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi linnuala, Vilsandi rahvuspark	Merikotkas (Haliaeetus albicilla) (ei)		Kuusnõmme-Vilsandi tee (tee nr 4400105)	Alal puudub olemasolev vaatetorn. Valdav osa kattub kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga ning väljapoole elupaigatüüpi jääv ala kattub valdavas osas merikotka leiukoha piiridega. Arvestades merikotka leiukoha suurust jääb pesakoht kavandatud linnuvaatlustornist kaugele (torni ümbruses on tegemist lageda alaga). Vaatetorn ei ole oma olemuselt selline ehitis, mis kahjustaks oluliselt elupaigatüüpi 1220 (<u>Püsitaimestuga kivirannad</u>)
Käkisilma telkimisala 139	Kuusnõmme küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi linnuala, Vilsandi rahvuspark	Merikotkas (Haliaeetus albicilla), punane tolmphea (Cephalanthera rubra) (jah, va linnuliik)		Kuusnõmme-Vilsandi tee (tee nr 4400105)	Tegemist on olemasoleva telkimisalaga. Kogu ala kattub merikotka leiukohaga. Ala ei kattu ühegi loodusala kaitse eesmärkides nimetatud elupaigatüübiga. Arvestades telkimisala iseloomu, ning merikotka pesakoha kaugust, ei ole ette näha olulisi mürahäiringuid, mis võiksid merikotkale olulist ebasoodsat mõju põhjustada.
Loodenina vaatetorn Nr 180	Nasva alevik	Mullutu-Loode loodusala, Mullutu-Loode linnuala, Mullutu-loode looduskaitseala	1630*, kahkjaspunane sõrmkäpp (Dactylorhiza incarnata), niidu-asparhernes (Tetragonolobus maritimus), Tringa totanus (punajalg-tilder) (jah, va kahkjaspunane sõrmkäpp ja niidu-asparhernes)		Loodesilla tee (tee nr 2700625)	Olemasolev vaatetorn koos parkimisalaga, sisuliselt on tegemist tegevuse seadustamisega. Vaatetorn on tegutsenud juba aastaid ning teadaolevalt ei ole tegevus omanud ebasoodsaid mõjusid kaitse-eesmärgiks olevale elupaigatüübile ega ka liikidele. Parkimisala on kaetud

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püsielupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
						kruusakattega, mistõttu ei paikne alal ka kaitse-eesmärgiks olevat elupaigatüüpi, ega taimeliigi kasvukohta. Punajalg-tilder pesitseb rohu sees, maapinnal, mistõttu võib arvata, et liik valib elukoha vaatetorni alast veidi eemale. Eelnevast lähtuvalt ei näe KSH koostaja takistavaid asjaolusid antud EKV vähenduseks.
Meiuste telkimisala Nr 92	Soela küla	Puuduvad	väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), hink (<i>Cobitis taenia</i>) (ei ole kaitse- ega hoiualal)		Metsküla-Meiuste tee (tee nr 21128)	Ala jääb väljapoole kaitsealasid, kuid kattub vähesel määral väikeluige ning hingi leiukohaga (eelkõige joonistatud ala, mis kattub veealaga). Maa-ameti ortofoto (2023) kohaselt paikneb alal parkimisplats ning lõkkekoht. EKV vähendusla tuleks korrigeerida selliselt, et see ei kattuks EELISE kohaste looduskaitsete objektidega. Selliselt ei ole ette näha olulisi ebasoodsaid mõjusid kaitsealustele liikidele.
Mändjala loodusmaja Nr 28	Mändjala küla	Puuduvad	2110, 2180, 9010*, nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius</i>), Gmelini kilbirohi (<i>Alyssum montanum</i> subsp. <i>gmelinii</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>) (ei ole asjakohane)		Kuressaare-Sääre tee (tee nr 77)	Maa-ameti ortofoto (2023) kohaselt paikneb alal olemasolev hoonestus ning pinnaskattega teed. Arvestades olemasolevat hoonestust (sh õueala), kaitsealuste liikide paiknemist ning EKV vähenduse ulatust alal, ei näe KSH koostaja, et EKV vähendamine antud ulatuses oleks vajalik. LKS § 38 lg 4 p 1 kohaselt ei laiene ehituskeeld hajaasustuses olemasoleva elamu õuemaale ehitatavale uuele ehitisele, mis ei jää veekaitsevööndisse.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püselupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
						Kui siiski on soov väljapoole olemasolevat õueala ehitisi rajada, siis nende paigutus tuleb planeerida väljapoole kaitstavate taimeliikide kasvukohti. Kui see ei ole võimalik tuleb tegevuse kavandamiseks kaitsealuste taimede kasvukohale läbi viia taimestiku inventuur, millega selgitatakse välja liigi paiknemine alal ning tuginevalt sellele kavandatakse ehitised ja rajatised väljapoole taimeliigi kasvukohta või korraldatakse isendite ümberasustamine lähtuvalt kehtivast seadusandlusest.
Ninanuki metsaonn Nr 89	Triigi küla	Väinamere loodusala, Väinamere linnuala, Väinamere hoiuala	1630*, 9010*, väikeluik (Cygnus columbianus bewickii) (jah)		Pinnastee	RMK andmetel paikneb alal mereäärne metsaonn ja lõkkeplats. Lähtuvalt alal paiknevast, loodusala-kaitse-eesmärgiks olevast elupaigatüübist, ei ole võimalik täiendavaid metsaonne rajada selliselt, et sellega ei seataks ohtu loodusala kaitse-eesmärke ning loodusala terviklikkuse säilimist.
Soeginina hülgevaatlusplatvorm Nr 147	Atla küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi linnuala, Vilsandi rahvuspark	6280* (jah)		Pinnastee	Tegemist on olemasoleva loodusliku vaatlusplatvormiga, mis on juba aastaid kasutuses. Kogu taotletav EKV vähendus kattub esmatähtsa elupaigatüübiga (lood ja alvarid), mis on ühtlasi ka loodusala kaitse-eesmärgiks. Kui eesmärk on üksikute vaatlusplatvormi teenindavate rajatiste rajamine, siis see on võimalik ilma elupaika kahjustamata. Küll aga ei ole võimalik ilma elupaika kahjustamata püstitada hoonestust või rajada parklat. Seega võiks

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püselupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
						EKV vähendamise ala olla piiritletud väiksemas mahus, kui praegu (hetkel 751,7 m ²).
Triigi telkimisala Nr 87	Triigi küla	Väinamere loodusala, Väinamere linnuala, Väinamere hoiuala	9010*, 1210, 1220, 1630*, hink (Cobitis Taenia) (jah)		Ninanuki tee (tee nr 4030668)	Alal on olemasolevad rajatised. Suurem osa alast (sh mereäärne osa) on kaetud loodusala kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult teenindavaid rajatise, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.
Tuhkana telkimisala 98	Murika küla	Puuduvad	roomav öövilge (Goodyera repens) (ei ole asjakohane)		Ranna tee (tee nr 4030216)	Ala jääb väljapoole kaitsealasid, kuid kattub vahesel määral kaitsealuse taime leiukohaga (roomav öövilge). EKV vähendusala tuleks korrigeerida selliselt, et see ei kattuks EELISE kohaste looduskaitse objektiga. Selliselt ei ole ette näha olulisi ebasoodsaid mõjusid kaitsealustele liikidele.
Undva linnuvaatlustorn Nr 182	Undva küla	Tagamõisa loodusala, Tagamõisa linnuala, Tagamõisa hoiuala	6280* (jah)		Tagamõisa - Undva tee (tee nr 21115)	Taotletavast asukohast 5 m kaugusel edelas paikneb Maa-ameti ortofoto järgi olemasolev rajatis (kunagise hoone müürid). Kogu taotletav EKV vähendus kattub esmatähtsa elupaigatüübiga (lood ja alvarid), mis on ühtlasi ka loodusala kaitse-eesmärgiks. Vaatetorn ei ole oma olemuselt selline ehitis, mis kahjustaks oluliselt elupaigatüüpi.

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püsielupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
Veere telkimisala Nr 124	Kehila küla	Teesu loodusala, Teesu looduskaitseala	Kattub 1210, piirneb 9010*, lõopistrik (Falco subbuteo), tuhkpihlakas (Sorbus rupicola) (jah, va 1210 ja liigid)		Pidula-Veere tee (tee nr 21114)	Alal on olemasolevad rajatised. Kogu ala kattub elupaigatüübiga, mis pole loodusala kaitse-eesmärgikes. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult teenindavaid rajatise, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.
Veere vaateplatvorm Nr 181	Veeremäe ja Vaigu küla piiril	Puuduvad	tuhkpihlakas (Sorbus rupicola), tumepunane neiuvaip (Epipactis atrorubens) (ei ole kaitse- või hoiualal)		Kuressaare-Kihelkonna-Veere tee (tee nr 78)	Tegemist on olemasoleva vaateplatvormiga. Sisuliselt on tegemist olemasoleva olukorra seadustamisega ning uute rajatiste püstitamist planeeritud ei ole. Lähtuvalt tegevuse paiknemisest looduskaitse objektide suhtes ning tegevuse iseloomust, leiab KSH koostaja, et uute rajatiste püstitamine ei ole põhjendatud (va teenindavad väikerajatised, nagu nt prügikastid). Aastaid olemas olnud rajatis täiendavaid mõjusid kaasa ei too.
Vikati teabetuba ja lõkkekoht Nr 183	Vilsandi küla	Vilsandi loodusala, Vilsandi linnuala, Vilsandi rahvuspark	Piirneb 1630*, punaselg-õgija (Lanius collurio) (jah, va liik)		Vikati sadama tee (tee nr 3010060)	Tegemist on olemasoleva teabetoa ja lõkkekohaga. Sisuliselt on tegemist olemasoleva olukorra seadustamisega ning uute rajatiste püstitamist planeeritud ei ole. Lähtuvalt tegevuse paiknemisest looduskaitse objektide suhtes ning tegevuse iseloomust, leiab KSH koostaja, et uute ehitiste või rajatiste püstitamine ei ole

EKV vähendamise põhjendus	Piirkond	Natura 2000 ala, kaitseala	Elupaik, kasvukoht, kaitstav liik (kaitse-eesmärgiks)	püselupaik, elupaigatüüp, liik (kaitse-eesmärgiks)	Juurdepääsuteed	Meede/põhjendus
						põhjendatud (va teenindavad väikerajatised, nagu nt prügikastid). Aastaid olemas olnud rajatis täiendavaid mõjusid kaasa ei too.

3.2.3 Väärtuslik põllumajandusmaa

Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava aastani 2030 (Maaeluministerium, 2020) toob välja: *Põllumajandusmaa ja muld on põllumajanduse peamine ressurss ja tootmise eeldus, mida tuleb hoida. Selleks et põllumajandustootmise potentsiaal tulevikus ei väheneks, vaid pigem suureneks, on vaja olemasolevat ressursi tõhusate ja asjakohaste meetmetega kaitsta. Eesti muldade saagitootmise võime säilitamiseks tuleks neid kaitsta liigse keskkonnakoormuse eest. Kasutusele tuleb võtta õiguslikud meetmed, mis kaitseksid väärtuslikku kõrge boniteediga põllumajandusmaad ja selle mullastikku, piirates kõrge viljelusväärtusega põllumajandusmaa hõlmamist ehitiste ja metsastamisega. Teisalt võiks maadele, millele traditsioonilises põllumajanduses kasutuspotentsiaali ei ole, leida uusi biomajanduslikke kasutusviise, mis toetavad looduskaitsete eesmärkide täitmist või hoides neid liigirikaste rohumaadena.*

Väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise peamised eesmärgid on (Hunt H. , 2019):

- ✓ kaitsta kõrge viljelusväärtusega põllumajandusmaa mullastikku kui taastumatut ressursi;
- ✓ hoida väärtuslikku põllumajandusmaad võimalikult suures ulatuses ja üle-eestiliselt põllumajanduslikus kasutuses ja tagada selle kaudu riigi julgeolek toidu tootmisel;
- ✓ piirata väärtuslikule põllumajandusmaale ehitamist, selle metsastamist ning sihtotstarbe muutmist;
- ✓ tagada riigi poolt ülevaade põllumajandusmaa, seal hulgas väärtusliku põllumajandusmaa, üle;
- ✓ kajastada põllumajandusmaa, seal hulgas väärtuslik põllumajandusmaa, kaardil, kus andmed on usaldusväärsed ja avalikult kättesaadavad, sisaldades teavet massiivide pindala ja väärtuslikkuse kohta.

Algatatud on seaduseelnõu (26.10.2018 nr 16-0960/18) *Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus*, mille kohaselt on väärtuslik põllumajandusmaa (Maaeluministerium, 2018) (Hunt H. , 2019):

- ✓ vähemalt kahe hektari suurune massiiv, mis paikneb küla või aleviku territooriumil;
- ✓ mullastiku kaalutud keskmine boniteet on võrdne Eesti keskmise boniteediga või sellest suurem;
- ✓ mullastiku kaalutud keskmine boniteet on võrdne maakonna keskmise boniteediga või sellest suurem, kui massiiv asub maakonnas, mille keskmine boniteet on riigi keskmisest madalam.

Saaremaa valla väärtuslikud põllumajandusmaad on kajastatud Saare maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus *Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused*, mille kohaselt on Saare maakonna mullastiku keskmine reaالبoniteet 35 (Saare Maavalitsus, 2007). Seega kui maakonna keskmine boniteet on väiksem kui Eesti keskmine, siis on väärtusliku põllumajandusmaa määratlemise alampiiriks maakonna keskmine boniteet ehk Saaremaal 35.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus on esitatud üldised soovitusel väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks ja üldplaneeringu koostamiseks:

- hoida põllumajanduslikus kasutuses;
- väärtuslikku põllumaad üldjuhul ei hoonestata, va üksik eluasemekoht 1 ha suurusele katastriüksusele juhul, kui on olemas ajalooline taluõu või rajatavad hooned ja sinna juurde rajatav tee ei tükelda põllumaad ja ei kahanda põllumaa väärtust;
- hoida maad avatuna (vältida võsa teket, niita), eriti maanteedega külgnevaid ja külade vahetus läheduses asuvaid põlde;

- vältida põldude struktuuri lihtsustamist, säilitada metsatukad, üksikud puud, kiviaiad ja vared.

Üldplaneeringus on arvestatud, et Saare maakonna põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet 35 hindepunkti, seega loetakse väärtuslikuks põllumajandusmaaks põllumassiive, mille boniteet on 35 või rohkem ja mille pindala on vähemalt 2 ha.

Tingimused väärtuslike põllumajandusmaade säilitamiseks ÜP-s:

1. Väärtuslikku põllumajandusmaad kasutatakse üldjuhul põllumajanduslikuks tegevuseks ning nende väärtus ei tohi ajas kahaneda. Muude tegevuste kavandamine väärtuslikele põllumajandusmaadele ei ole välistatud, kuid see peab olema põhjendatud ja hoolikalt läbi kaalutud, vajadusel tuleb hinnata kaasnevaid mõjusid põllumajandusmaadele. Muu maakasutuse osas tuleb eelistada tegevusi, mis ei põhjusta väärtuslike põllumajandusmaade olulist vähenemist, massiivide killustamist ega kahjusta nende sihtotstarbelist kasutamist tulevikus;
2. Juhul, kui elamu õueala piirneb vahetult põllumajandusmaaga, on lubatud olemasoleva õueala laiendamine väärtusliku põllumajandusmaa arvelt kuni 30% ulatuses õuema pindalast;
3. Ehitamist väärtuslikule põllumajandusmaale tuleb üldjuhul vältida. Põhjendatud juhul võib ehitisi (sh taastuvenienergiaigaldised) väärtuslikele põllumajandusmaadele kavandada, kuid sel juhul tuleb kavandamise etapis tagada väärtusliku põllumajandusmaa boniteedi ja põllumassiivi terviklikkuse säilimine, hinnata kaasnevaid mõjusid ning maakasutuse muudatust põhjendada;
4. Maardlate kasutuselevõtul tuleb võimalusel vältida alasid, mis asuvad väärtuslikel põllumajandusmaadel. Juhul, kui nimetatud aladel on kaevandamine majanduslikult otstarbekas, tuleb kaevandamisloa taotluse raames anda hinnang väärtusliku põllumajandusmaa hävinemise olulisusele, hinnata kaasnevaid mõjusid ning maakasutuse muudatust põhjendada;
5. Väärtusliku põllumajandusmaa säilitamise vajadusega tuleb arvestada kaevandamisloale tingimuste seadmisel, korrastamistingimuste andmisel ja nende alusel korrastamisprojekti koostamisel. Vajadusel tuleb lisada kaevandamisloale tingimused leevendavate meetmete rakendamiseks;
6. Põldude läheduses olev looduslik taimkate, samuti üksikud puud ja puude grupid põldudel, hekid, metsaribad tuleb üldjuhul säilitada. Sellised loodusliku taimestikuga kaetud alad võimaldavad suurendada põllumajanduspiirkondade bioloogilist mitmekesisust.

3.2.3.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringus võeti väärtusliku põllumajandusmaa kaardikihi koostamisel aluseks Põllumajandusuuringute Keskuse poolt koostatud kaardikiht. Väärtuslike maastike määratlemisel Saaremaa vallas lähtuti järgnevatest tingimustest:

- põllumassiivid väljaspool linna, mille suurus on vähemalt 2 ha;
- maatulundusmaa sihtotstarbega põllumaad;
- põllumajandusmaa kaalutud keskmine boniteet on kõrgem Saare maakonna põllumajandusmaa keskmisest boniteedist (35).

Sellise määratluse tulemusel on Saaremaa vallas kokku 31321,2 ha väärtuslike põllumajandusmaid. Lisaks on üldplaneeringus sätestatud maakasutus- ja ehitustingimused väärtuslikul põllumajandusmaal.

Viimasel ajal on Eestis tervikuna hoogustunud päikesepaneelide paigaldamine nii hoonetele kui ka päikeseparkidena lagedatele põllu- ja heinamaadele. Kuna päikeseparkide rajamise käigus säilib ala mullastik ja mullakoostis (ei toimu kasvukihi koorimist ega eemaldamist), siis säilivad ka võimalused põllumajandustegevuse jätkamiseks nii päikeseparkide töötamise ajal (võimalikult teatud juhul lammaste karjatamine), kui ka hilisemalt päikeseparkide likvideerimise järgselt (päikeseparkide ehitamis-, käitamis- ning likvideerimisega kaasnevaid mõjusid on käsitletud peatükis 3.4.2). Antud asjaoluga on arvestatud ka väärtuslike põllumajandusmaade kaitse seaduse eelnõu väljatöötamise käigus ehk päikese- ja tuuleparkide rajamine väärtuslikule põllumajandusmaale on aktsepteeritav (Hunt H. , 2020). Seega ei ole päikeseparkide rajamisel ebasoodsa mõju esinemist väärtuslikele põllumajandusmaadele ette näha. Siiski tasuks võimalusel eelistada päikeseparkide rajamisel väheväärtuslikke põllu- ja heinamaid.

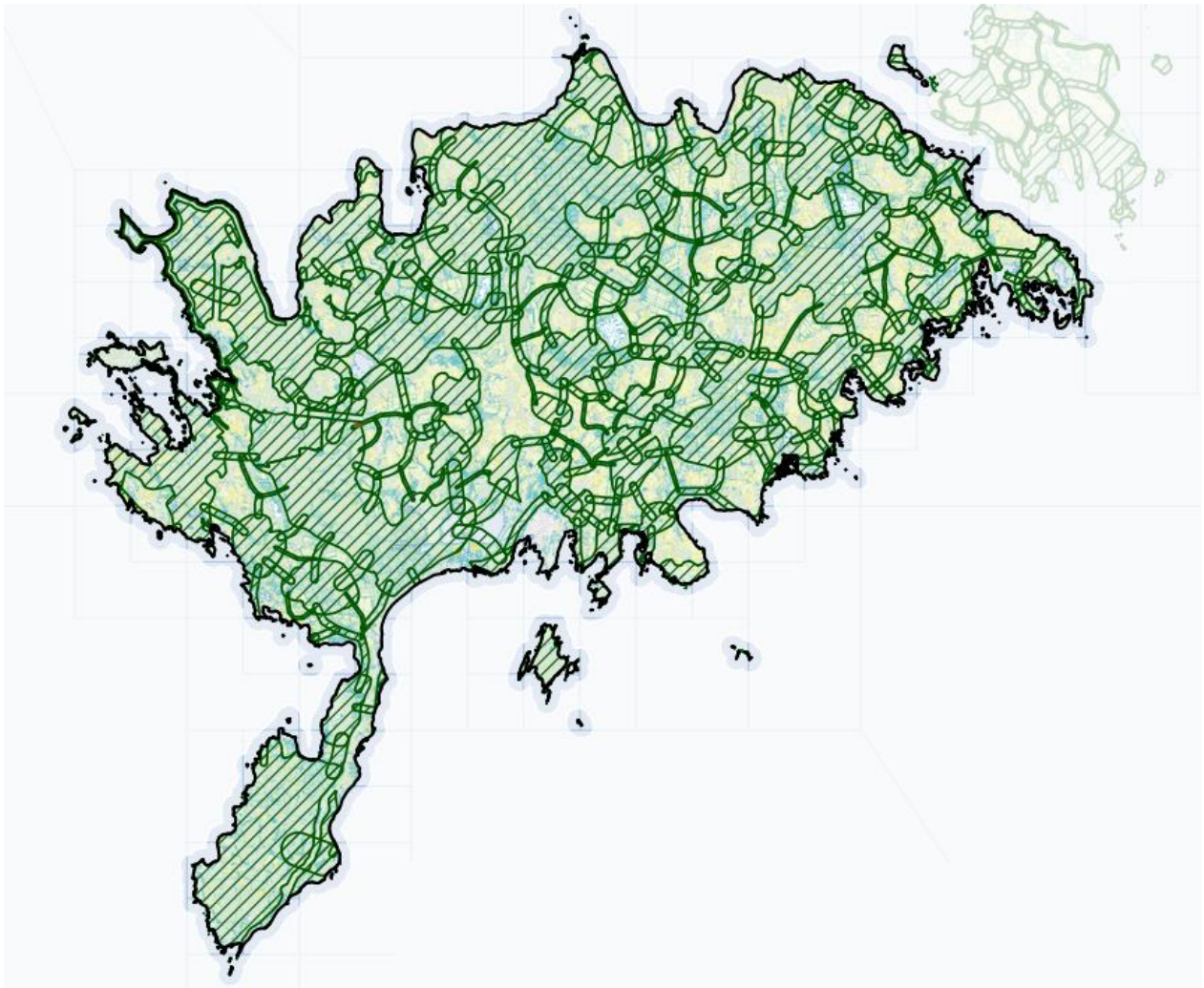
Lisaks päikeseparkide arendamisele on vallas huvi arendada ka tuulikuparke. Üldplaneeringu koostamise käigus määratleti muuhulgas täiendavad võimalikud tuulikuparkide alad, mis osaliselt kattuvad ka väärtuslike põllumajandusmaa aladega. Oluline on arvestada, et kuigi tuulikute rajamisel hõivataks täielikult ainult tuulikutorni alla jääv maa-ala ning tuulikud paigutatakse teineteisest enam kui 500 m kaugusele. See tähendab, et tuulikute ümber on võimalik säilitada maa-ala põllumajanduslik kasutus.

3.2.4 Rohevõrgustik

Rohevõrgustiku planeerimisjuhendi (Kutsar, Metspalu, Escbaum, Vahtrus, & Sepp, 2018) kohaselt hõlmab rohevõrgustik nn rohelist (veeökosüsteemide iseloomustamisel ka sinist) ruumi ehk rohetaristut tervikuna – looduslikke ja poollooduslikke alasid, sh kaitsealasid, märgalasid, jõekoridore, metsi, parke jt haljasalasid, aga ka põllumajandusmaid ning merealadega piirnevaid alasid, mis reguleerivad vee, õhu ja ökosüsteemide kvaliteeti, ning muid toetavaid tehnilisi rajatisi. Tugialad ja koridorid moodustavad roheline võrgustiku ühtseks tervikuks. Tugialad on ümbritseva keskkonna suhtes kõrgema väärtusega loodusalad, millele valdavalt tugineb roheline võrgustiku toimimine.

Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030 näeb ühe peamise kohustusena 2030. aastani kaitsta õiguslikult vähemalt 30% ELi maismaast ja 30% ELi merealadest ning loimida tõelisse üleeuroopalisse loodusvõrgustikku ökoloogilised koridorid.

Üleriigilise planeeringu Eesti 2030+ kohaselt paiknevad Saaremaa valla haldusterritooriumil riikliku tähtsusega väikesed tuumalad (T2) ning riikliku tähtsusega rohevõrgustike koridorid. Tuumalad koosnevad tugialadest ja neid siduvatest rohekoridoridest, moodustades suure võrgustiku ehk tuumala. Riikliku tähtsusega tuumalad Saaremaa vallas paiknevad valdavalt valla läänepoolses osas, üldiselt on territoorium rohevõrgustiku osas hästi kaetud. Täpsem rohevõrgustiku paiknemine on esitatud järgnevalt – Joonis 3.9.

Joonis 3.9. Saaremaa valla haldusterritooriumil paiknevad rohevõrgustiku alad võttes aluseks maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus esitatud (rohelise viirutusega) (Alus: Maa-amet, 2020; Saare maakonnaplaneering, 2016).

Käesoleva KSH raames teostati Saaremaa valla haldusterritooriumi ulatuses roheline võrgustiku analüüs. Seejuures arvestati lisaks maakonnaplaneeringule ja varasemalt piirkonnas kehtestatud üldplaneeringutes toodud rohevõrgustiku paiknemisele ka *Rohevõrgustiku planeerimisjuhendis* (Kutsar, Metspalu, Escbaum, Vahtus, & Sepp, 2018) toodud põhimõtteid. Rohevõrgustiku aluseks on põhimahus maakonnaplaneeringus toodud rohevõrgustiku paiknemine, mida ÜP raames mõnevõrra lähtuvalt täpsusastmest korrigeeriti. Peamiselt lisati sidususe tagamiseks kohaliku tasandi koridore. Lisaks arvestati Eesti riigimaanteed loomahtlikkuse 2009-2018 kaardirakenduses (Eesti riigimaanteed loomahtlikkuse 2009-2018 kaardirakendus, 2020) esitatud olulisemate loomaõnnetuste koondumiskohtade paiknemisega. Eesmärgiks võeti rohevõrgustiku ja maanteed ristumisel arvata rohevõrgustiku alade hulka need loomaõnnetuste esinemise kohad, kus kaardirakenduses toodud klastri tugevus on vähemalt 0,45.

Tingimused rohevõrgustiku toimimiseks ÜP-s:

1. Rohevõrgustikus olevatele metsakõlvikutele väljaspool olemasolevat või endist asustust üldjuhul elamuid ja nende abihooneid ei ehitata. Rohevõrgustiku konfliktialal on ehitamine metsakõlvikutele välistatud.
2. Rohevõrgustiku koridorisse hoonete ehitamisel tuleb tagada koridori alaga risti suunas vähemalt 50 m laiuse katkematu koridori riba säilimine (vahekaugus ehitiste, piirete

jms vahel) ning õuealade või piirete vahekaugus peavad olema vähemalt 200 meetrit, et tagada väikeimetajate ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikide liikumine;

3. Rohevõrgustiku tugialale hoonete ehitamisel tuleb tagada katkematu tugiala laius vähemalt 400 m (vahekaugus järgmise õuealani või aiani), et tagada suurulukite ja metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud inimpelglike ning aeglaselt levivate liikide levik;
4. Rohevõrgustikus hoonete ehitamine on lubatud vaid olemasolevate joonobjektide kasutamisel. Uusi juurdepääsuteid ega liine hoonete teenindamiseks ei rajata.
5. Rohevõrgustikus on keelatud uute, rohkem kui kolmest elamust koosnevate, elamu-alade arendamine.
6. Rohevõrgustikku kuuluvast sinivõrgustikus on keelatud vooluveekogu kaldal läbipääsu sulgemine (nt aiad, hooned, õued, vmt) kogu piiranguvööndi ulatuses.
7. Rohevõrgustiku tingimused ei kehti üldplaneeringu kehtestamise hetkel rohevõrgustikus paiknevatele olemasolevatele õuemaadele ja nende laiendamisele 30% ulatuses olemasolevast pindalast.

3.2.4.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

ÜP-ga säilitatakse ja laiendatakse valla ja maakonna tasandil oluline rohevõrgustiku sidusus. ÜP-ga määratud tiheasustusalad ja kompaktse hoonestusega alad jäävad üldjuhul põhivõrgustikust välja, erandiks on mõningatel juhtudel servaalad, mis pakuvad lisaks elustiku elupaikadele ka inimestele puhkevõimalusi. Enamus rohevõrgustikust paikneb hajaasustusega piirkonnas, ehitamisel on üldplaneeringuga seatud rohevõrgustiku toimimisele kaasa aitavad ehitus- ja kasutustingimused.

Rohevõrgustiku koridoride laiust on põhjalikult analüüsitud Harjumaal teostatud uuringus (Kohv, 2007). Seejuures tuuakse töös välja järgnev: *Uuringute tulemuste ja Eesti ekspertide hinnangute põhjal võib väita, et väikeimetajatele ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikidele suunatud koridoride puhul peaks aitama 100 m laiusest loodusliku taimestikuga alast, millest vähemalt 50m laiune riba peab olema katkematu. Lisaks peab koridori rajatud majade õuealade või kruntidele tehtud aedade vahekaugused olema vähemalt 200 meetrit. Suurulukitele ja metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud inimpelglikele ning aeglaselt levivatele liikidele on vaja minimaalselt 400 m laiust koridori. Sellistes koridorides ei tohiks majade õuealad või kruntidel rajatud aiad olla üksteisele lähemal kui 400 meetrit. Tegelikud laiused sõltuvad koridori koosluse iseloomust ja ümbritseva maastiku vaenulikkusest elustiku suhtes.*

Arvestades eelnevat ja asjaolu, et Saaremaa vald on valdavas osas kaetud rohevõrgustikuga ning maastiku nõ vaenulikkus, sh arendussurve ei ole suur, teeb KSH koostaja ettepaneku lisada tingimusena, et rohevõrgustiku koridoridele ehitamisel peab koridori alaga risti suunas säilima vähemalt 50 m laiune katkematu koridori riba. Teise tingimusena tehakse ettepanek, et rohevõrgustiku tuumalale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 400 m laiune katkematu ala. Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperti(d). Rohevõrgustiku säilimise ja toimimise parandamise läbi kaasneb soodne mõju.

Rohevõrgustikud koosnevad erinevatest ökosüsteemidest, üheks enamlevinumaks ökosüsteemiks Eestis on metsad. Metsad pakuvad väga erinevaid ökosüsteemi teenuseid, mille

iseloom sõltub metsakoosluse liigilisest koosseisust, metsa vanusest, struktuurist ja majandamisest. Üheks olulisimaks metsade rolliks on liikidele elupaikade pakkumine ja nende vahelise sidususe tagamine, samal ajal omavad nad ka olulist tähtsust kliimamuutuste leevendamisel ja nendega kohanemisel (Kutsar, Metspalu, Escbaum, Vahtrus, & Sepp, 2018). Lisaks on metsad olulised asula või ehitise kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule, lumetuuisu eest või tuleohu vähendamiseks.

Leevendav meede:

- ✓ Rohevõrgustiku koridorisse hoonete ehitamisel tuleb tagada koridori alaga risti suunas vähemalt 50 m laiuse katkematu koridori riba säilimine (vahekaugus ehitiste, piirete jms vahel) ning õuealade või piirete vahekaugus peavad olema vähemalt 200 meetrit, et tagada väikeimetajate ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikide liikumine;
- ✓ Rohevõrgustiku tuumalale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/ või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 400 m laiematu ala;
- ✓ Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperdi(d).

3.2.5 Metsaalad

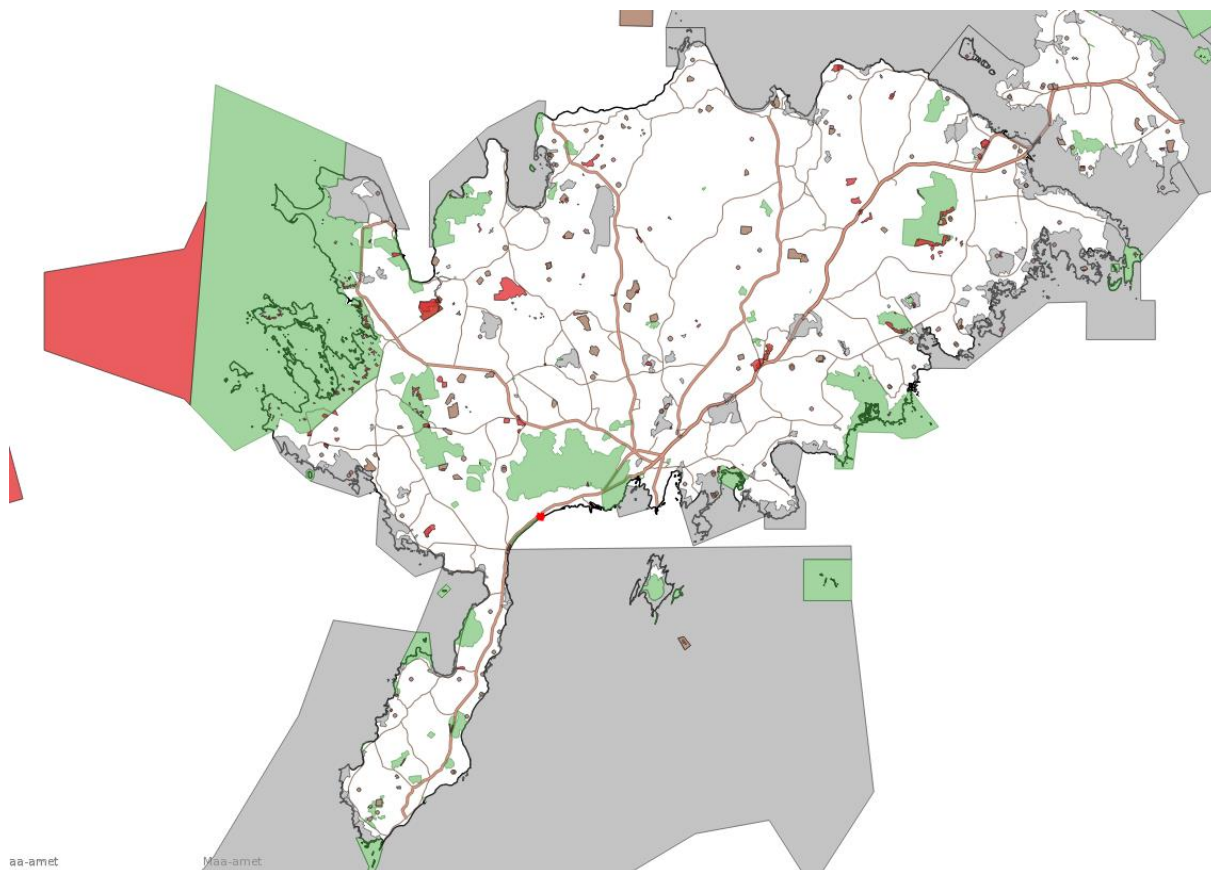
Saaremaa valla üldplaneeringus on märgitud väärtuslikeks metsa-aladeks on RMK halduses olevad metsa-alad, mille vastu on huvi laiemal elanike ringil. Sellisteks aladeks on:

- Enim kasutatavad marja- ja seenekohad;
- Rekreatsiooniks (matkamine, orienteerumine, jalutamine jm) kasutatavad alad;
- Esteetilise väärtusega metsa-alad, eelkõige maanteedega piirnevad metsa-alad.

Väärtuslikel metsa-aladel kaasatakse kohalik omavalitsus metsamajandamise kavade koostamisse. Kaasamise käigus täpsustatakse, millele metsa majandamise tähelepanu pöörata, arvestades metsa kõrvalkasutusi ning esteetilist väärtust.

3.2.6 Kaitstavad loodusobjektid ja muud loodusväärtused

Saaremaa valla territooriumile jääb keskkonnaregistri andmetel (seisuga 01.05.2020) osaliselt või täielikult 61 hoiuala, 57 kaitseala, sh 8 kaitsealust parki, 13 maastikukaitseala, 26 looduskaitseala, 1 rahvuspark (Vilsandi rahvuspark), 1 puistu (Kudjape tammik) (vtJoonis 3.10). Lisaks veel mitmete kaitsealuste liikide leiukohad, püsielupaigad ning üksikute loodusobjektide leiukohad. Saaremaa vallas ei ole ühtegi kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavat loodusobjekti. Projekteeritavaid hoiu- ja kaitsealasid on Saaremaa vallas kokku 8 (seisuga 01.05.2020).

Joonis 3.10. Kaitsealad -ja hoiualad, püsieupaigad ning projekteeritavad looduskaitsetelised objektid. Rohelised alad – kaitsealad; hallid alad – hoiualad; helepruun – püsielupaigad; punane – projekteeritav. (Alus: maa-amet, 2023; EELIS, 13.09.2023)

Järgnevas tabelis on esitatud Saaremaa valda jäävate kaitse- ja hoiualade nimekiri koos peamiste karakteristikutega.

Tabel 3.8. Kaitse- ja hoiualad Saaremaa vallas (Keskkonnaregister, seisuga 13.09.2023)

Nimetus	Registrikood	Tüüp	Maismaa pindala (ha)	Veosa pindala (ha)	Pindala kokku (ha)
Laasu hoiuala	KLO2000214	hoiuala	33,4	0	33,4
Asva hoiuala	KLO2000207	hoiuala	63,5	0	63,5
Abruka hoiuala	KLO2000303	hoiuala	537,7	0	537,7
Laasi hoiuala	KLO2000319	hoiuala	8,8	0	8,8
Kasemetsa hoiuala	KLO2000311	hoiuala	8,1	0	8,1
Küdema hoiuala	KLO2000213	hoiuala	21,5	0	21,5
Jaani hoiuala	KLO2000306	hoiuala	5,9	0	5,9
Paatsa hoiuala	KLO2000221	hoiuala	99	0	99
Pajumaa hoiuala	KLO2000324	hoiuala	6,7	0	6,7
Põldeniidi hoiuala	KLO2000325	hoiuala	8,8	0	8,8
Põduste luha hoiuala	KLO2000224	hoiuala	30,9	0	30,9
Kõinastu hoiuala	KLO2000212	hoiuala	328,1	0	328,1
Mäe hoiuala	KLO2000217	hoiuala	42	0	42
Uustalu hoiuala	KLO2000336	hoiuala	10	0	10

Nimetus	Registrikood	Tüüp	Maismaa pindala (ha)	Veosa pindala (ha)	Pindala kokku (ha)
Tehumardi nõmme hoiuala	KLO2000334	hoiuala	23	0,5	23,5
Laidunina hoiuala	KLO2000215	hoiuala	95	0	95
Tahula-Reo hoiuala	KLO2000333	hoiuala	582,3	0	582,3
Karala-Pilguse hoiuala	KLO2000310	hoiuala	1081,4	1421,4	2502,8
Kaarma hoiuala	KLO2000208	hoiuala	72	0	72
Vesitükimaa hoiuala	KLO2000343	hoiuala	213,5	0	213,5
Küdema lahe hoiuala	KLO2000318	hoiuala	363,3	3971,2	4334,5
Kingli hoiuala	KLO2000210	hoiuala	518,1	0	518,1
Nässuma hoiuala	KLO2000302	hoiuala	274	0	274
Saaremetsa hoiuala	KLO2000227	hoiuala	84,8	0	84,8
Võrsna hoiuala	KLO2000338	hoiuala	537,8	0	537,8
Uustlamaa hoiuala	KLO2000342	hoiuala	12,5	0	12,5
Põduste-Upa hoiuala	KLO2000323	hoiuala	339,3	0	339,3
Sandla hoiuala	KLO2000329	hoiuala	13,6	0	13,6
Pidula-Veskioja hoiuala	KLO2000223	hoiuala	2,7	0	2,7
Lannasmaa hoiuala	KLO2000216	hoiuala	14,3	0	14,3
Tagamõisa hoiuala	KLO2000332	hoiuala	1883,1	1859,7	3742,8
Riksu ranniku hoiuala	KLO2000327	hoiuala	0	2188	2188
Sutu lahe hoiuala	KLO2000331	hoiuala	0,7	2151,1	2151,8
Nihatu hoiuala	KLO2000218	hoiuala	49,9	0	49,9
Järise hoiuala	KLO2000307	hoiuala	1058,6	0	1058,6
Tumala hoiuala	KLO2000231	hoiuala	150,5	0	150,5
Tõnija hoiuala	KLO2000335	hoiuala	154,3	0,2	154,5
Kuressaare lahe hoiuala	KLO2000317	hoiuala	0	756,6	756,6
Kahtla-Kübassaare hoiuala	KLO2000309	hoiuala	0	13510	13510
Lindmetsa hoiuala	KLO2000321	hoiuala	33,3	0,4	33,7
Kotlandi hoiuala	KLO2000211	hoiuala	74,6	0	74,6
Ranna hoiuala	KLO2000326	hoiuala	22,3	0,6	22,9
Kura kurgu hoiuala	KLO2000316	hoiuala	0	189447,1	189447,1
Pammana hoiuala	KLO2000222	hoiuala	1129,5	0	1129,5
Kaugatoma-Lõu hoiuala	KLO2000313	hoiuala	0	4077,8	4077,8
Jaandi hoiuala	KLO2000305	hoiuala	14,4	0,1	14,5
Vana-Lahetaguse hoiuala	KLO2000232	hoiuala	41,8	0	41,8
Koorunõmme hoiuala	KLO2000315	hoiuala	0	2159,4	2159,4
Kasti lahe hoiuala	KLO2000312	hoiuala	0	3437,9	3437,9
Tammese hoiuala	KLO2000230	hoiuala	158,1	0	158,1

Nimetus	Registrikood	Tüüp	Maismaa pindala (ha)	Veosa pindala (ha)	Pindala kokku (ha)
Vanalõve hoiuala	KLO2000233	hoiuala	69,4	0	69,4
Sepa hoiuala	KLO2000229	hoiuala	111,5	0	111,5
Karujärve hoiuala	KLO2000209	hoiuala	0	354,6	354,6
Sepamaa hoiuala	KLO2000228	hoiuala	60,6	0	60,6
Kaunispe hoiuala	KLO2000314	hoiuala	124,4	2,1	126,5
Liigalaskma-Orinõmme hoiuala	KLO2000320	hoiuala	336,2	0	336,2
Väikese väina hoiuala	KLO2000341	hoiuala	0	16751,9	16751,9
Väinamere hoiuala (Saare)	KLO2000339	hoiuala	1057,2	41516	42573,2
Sääre looduskaitseala	KLO1000662	looduskaitseala	12,7	538,7	551,4
Mõntu mõisa park	KLO1200156	kaitsealune park	8,7	0	8,7
Lööne park	KLO1200087	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	2	0	2
Kudjape tammik	KLO1200094	puistu	14	0	14
Kärla pastoraadi park	KLO1200111	kaitsealune park	4,4	0	4,4
Panga maastikukaitseala	KLO1000007	maastikukaitseala	147,8	0,3	148,1
Allirahu looduskaitseala	KLO1000146	looduskaitseala	6,3	1964,2	1970,5
Koimla looduskaitseala	KLO1000620	looduskaitseala	31,8	0	31,8
Ohessaare maastikukaitseala	KLO1000552	maastikukaitseala	8,1	0,2	8,3
Oti mõisa park	KLO1200086	kaitsealune park	4,1	0	4,1
Koikla mõisa park	KLO1200136	kaitsealune park	3,4	0	3,4
Mihkel Ranna dendraarium	KLO1200555	kaitsealune park	1,1	0	1,1
A. Alase dendraarium	KLO1200538	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	0,1		0,1
Kuressaare lossipark	KLO1200119	kaitsealune park	6,1	0	6,1
Pärsamaa dendraarium	KLO1200551	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	0,6		0,6
Tumala mõisa park	KLO1200085	kaitsealune park	3,8	0	3,8
Audla park	KLO1200153	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum	1,7	0	1,7
Pidula mõisa park	KLO1200045	kaitsealune park	4,5	0	4,5
Abruka looduskaitseala	KLO1000589	looduskaitseala	408,1	0	408,1

Nimetus	Registrikood	Tüüp	Maismaa pindala (ha)	Veosa pindala (ha)	Pindala kokku (ha)
Võhma maastikukaitseala	KLO1000740	maastikukaitseala	109,2	0	109,2
Laidu saare looduskaitseala	KLO1000052	looduskaitseala	18,8	0	18,8
Pamma maastikukaitseala	KLO1000665	maastikukaitseala	7,5	0	7,5
Liiva-Putla looduskaitseala	KLO1000586	looduskaitseala	101,8	0	101,8
Vilsandi rahvuspark	KLO1000250	rahvuspark	9240,4	39354,2	48594,6
Viidumäe looduskaitseala	KLO1000438	looduskaitseala	2611,1	0	2611,1
Kesknõmme looduskaitseala	KLO1000236	looduskaitseala	481,3	0	481,3
Viieristi looduskaitseala	KLO1000437	looduskaitseala	367,9	21,9	389,8
Rahuste looduskaitseala	KLO1000305	looduskaitseala	176,8	515,3	692,1
Säärenõmme looduskaitseala	KLO1000234	looduskaitseala	391,1	3,7	394,8
Kasti maastikukaitseala	KLO1000485	maastikukaitseala	202,4	297,1	499,5
Kaali maastikukaitseala	KLO1000477	maastikukaitseala	38,4	0,2	38,6
Siplase looduskaitseala	KLO1000588	looduskaitseala	206,7	0	206,7
Laidevahe looduskaitseala	KLO1000512	looduskaitseala	1947,1	2340,3	4287,4
Teesu looduskaitseala	KLO1000594	looduskaitseala	152,4	0,7	153,1
Pühametsa looduskaitseala	KLO1000602	looduskaitseala	56,8	0,2	57
Kalli maastikukaitseala	KLO1000596	maastikukaitseala	479,8	0,3	480,1
Lindmetsa maastikukaitseala	KLO1000571	maastikukaitseala	50,1	1	51,1
Pühametsa looduskaitseala	PLO1000102	looduskaitseala	71,1	0	71,1
Haavassoo looduskaitseala	KLO1000625	looduskaitseala	400,8	0	400,8
Käku looduskaitseala	KLO1000688	looduskaitseala	52,7	0	52,7
Koorunõmme looduskaitseala	KLO1000258	looduskaitseala	1472,6	116,5	1589,1
Kaugatoma-Lõu maastikukaitseala	KLO1000487	maastikukaitseala	588,7	7,3	596
Lepna tammiku looduskaitseala	KLO1000751	looduskaitseala	25,1		25,1
Kaarmise-Jõempa looduskaitseala	KLO1000757	looduskaitseala	255,7	13,1	268,8
Paatsa looduskaitseala	KLO1000689	looduskaitseala	79,5	0	79,5

Nimetus	Registrikood	Tüüp	Maismaa pindala (ha)	Veosa pindala (ha)	Pindala kokku (ha)
Tagamõisa looduskaitseala	KLO1000672	looduskaitseala	182,3	0	182,3
Odalätsi maastikukaitseala	KLO1000590	maastikukaitseala	163,9	0	163,9
Järve luidete maastikukaitseala	KLO1000232	maastikukaitseala	95,3	0,2	95,5
Koigi maastikukaitseala	KLO1000231	maastikukaitseala	2210,8	160,6	2371,4
Mullutu-Loode looduskaitseala	KLO1000739	looduskaitseala	4805,9	1186,4	5992,3
Tiisatu looduskaitseala	KLO1000697	looduskaitseala	144,8	0,6	145,4
Kaisa looduskaitseala	KLO1000712	looduskaitseala	86	0	86
Kübassaare maastikukaitseala	KLO1000295	maastikukaitseala	443,9	73,5	517,4
Odalätsi maastikukaitseala	PLO1001347	maastikukaitseala	308,7	0,1	308,8
Metsaelupaikade looduskaitseala		looduskaitseala	37396,5	16	37412,5
Metsavajakute looduskaitseala		looduskaitseala	12815,9		12815,9

3.2.6.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringu lahenduse väljatöötamisel on üldjoontes arvestatud kaitstavate loodusobjektide paiknemisega. Samas tuuakse alljärgnevalt välja mõningad asjaolud, mis mõju hindamise käigus selgusid.

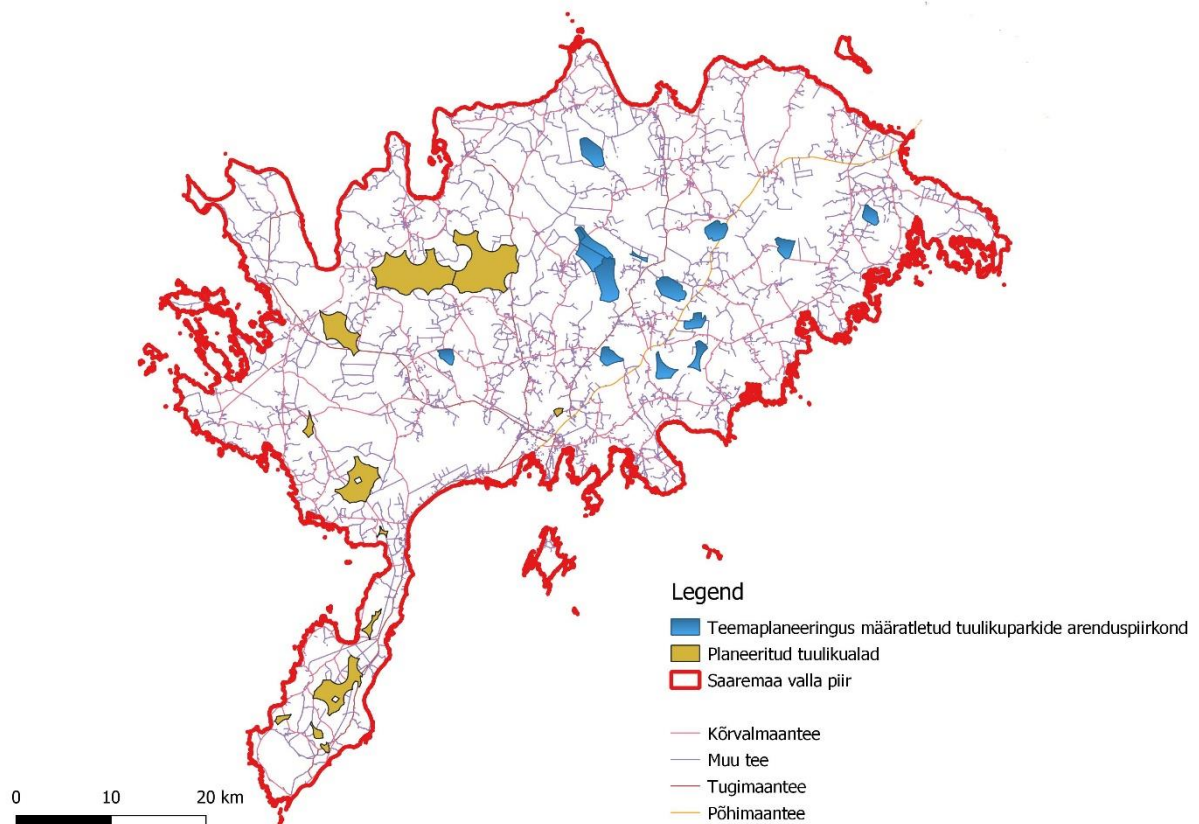
Kergliiklusteed on valdavalt kavandatud olemasolevate maanteed laiendusena. Üldplaneeringuga ei ole määratletud kergliiklusteede täpseid asukohti (paiknemine olemasoleva maantee suhtes), täpsemad asukohad määratletakse projekteerimise käigus. Kokku on üldplaneeringuga kavandatud 17 kergliiklusteed. Üks pikim on kavandatud Sõrve poolsaarel paiknevast Sääre külast Läätsa küalani läbides Viieristi looduskaitseala, Viieristi loodus- ja linnuala ning kulgedes mööda Mõntu mõisa pargi kaitsealalt. Teine pikim kavandatud kergliiklustee kulgeb Põripõllu külast Tahula küalani ning läbib kahte loodusala – Tahula-Reo loodusala ja Võrsna loodusala. Kärla alevikku kavandatavad kergliiklusteed läbivad Kärla pastoraadi parki, Rootsi ja Abaja külla kavandatud kergliiklusteed läbivad Vilsandi loodus- ja linnuala. Kavandatavad kergliiklusteed kulgevad mitmetes kohtades kas üle kaitstavate liikide leiukohtade (nt nurmlauk, aas-karukell, pruunikas pesajuur, hink) või nende lähedusest. Arvestades kergliiklusteede iseloomu ja asjaolu, et need on kavandatud maanteed äärde, siis ei ole olulist ebasoodsat mõju elupaikade (sh püsielupaiga) säilimisele ja kaitse- ning hoiualade kaitse eesmärkide täitmisele ette näha. Täpsem mõju hindamine, vähemalt eelhindamise tasemel tuleb läbi viia kergliiklusteede projekteerimise etapis.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus „Tuuleenergeetika“ on esitatud tuuleenergeetika ruumilise arengu põhimõtted, rajamiseks sobilikud maa-alad, sh elektri ülekandeliinide põhimõttelised asukohad ning elluviimise võimalused. Kokku määratleti 12 elektrituulikute

arendusala, sh on teemaplaneeringule („Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneering koostatud keskkonnamõju hindamine“) koostatud keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne. Käesoleva üldplaneeringu raames ei käsitleta vastavaid arendusalasid täpsemalt.

Lisaks maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus määratletud tuulikuparkide alale, määratleti üldplaneeringu esialgses lahenduses täiendavad tuulikupargi arenduse alad (vt Joonis 3.11). Arendusalade määramisel tehti esialgses eskiisis kindlaks tuulikute arendusaladeks ebasobivad alad koos puhveraladega:

- asustusalad, olemasolevad elamud, seejuures puhverala ulatus vähemalt 1000 meetrit;
- alevikest vähemalt 2000 meetrit;
- puhke- ja virgestusalad, seejuures puhverala ulatus 1000 meetrit;
- riigikaitseelised objektid;
- veekogud, seejuures puhverala ulatus veekogu ehituskeeluvöönd, metsamaal ehituskeeluvöönd laieneb ranna või kalda piiranguvööndi piirini;
- kalmistud, seejuures puhverala ulatus 500 meetrit;
- lennuväljad, seejuures puhverala suuruse määrab Lennuamet olenevalt planeeritava elektrituuliku kõrgusest;
- kaitsealad;
- I kaitsekategooria loomaliikide leiukohad;
- püsielupaigad.

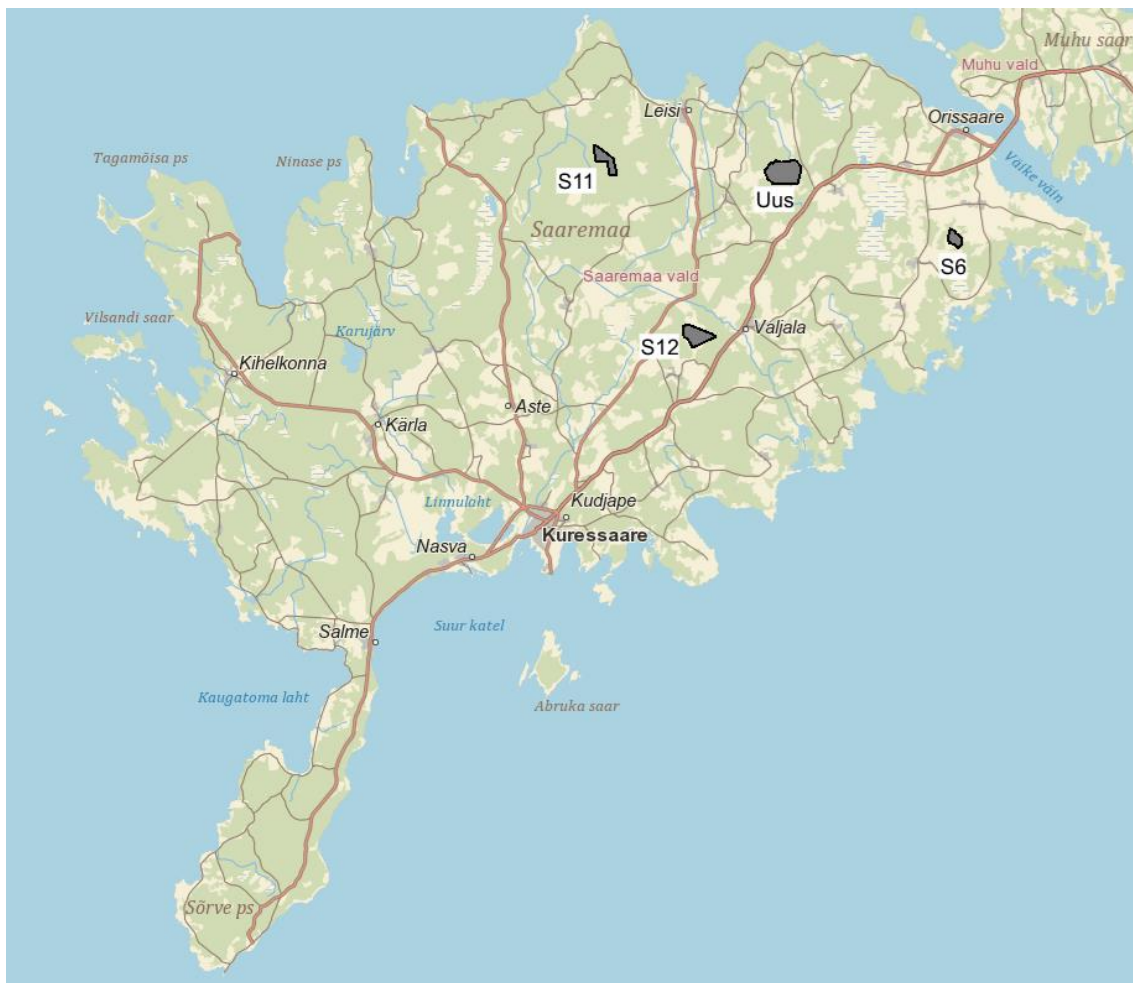

Joonis 3.11. Üldplaneeringuga kavandatavad tuulikupargialad (tähistatud kollasega) ning olemasolevad tuulikuparkide arendusalad (tähistatud sinisega) (Alus: Maa-amet, 2020).

Lähtuvalt Saare maakonnaplaneeringu 2030+ teemaplaneeringu *Tuuleenergeetika* KSH-st tuleks tuulikuparkide arendamisel lähtuda põhimõttest, kus Natura 2000 võrgustiku linnualade suhtes hoitakse puhverala 600 m, kotka, must-toonekure leiukohtadest 2 km/3km, kassikaku ja kanakulli leiukohtadest 600 m ning ülejäänud linnu ja nahkhiire liikide leiukohtadest 150 m. Lisaks on soovituslik arvestada tuulikupargi aladelt välja kaitsealuste liikide leiukohad ja vääriselupaigad.

Üldplaneeringuga esialgses eskiisis täiendatud ja täpsustatud tuulikuparkide aladele aga jääb analüüsi tulemusel II kaitsekategooria loomaliikide elupaiku – väikeluik (*Cygnus columbianus*), laululuik (*Cygnus cygnus*), apteegikaan (*Hirudo medicinalis*), kanakull (*Accipiter gentilis*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*) ning III kaitsekategooria loomaliikide elupaiku – hiireviu (*Bueto bueto*), sookurg (*Grus grus*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), tait (*Gallinula chloropus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), harilik kärnkonn (*Bufo bufo*), harilik nastik (*Natrix natrix*), harilik rästik (*Vipera berus*), hoburästas (*Turdus viscivorus*), õõnetuvi (*Columba oenas*), teder (*Lyrurus tetrix*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*). Lisaks paikneb analüüsiga välja selekteeritud aladel kokku 10 vääriselupaika. Mõnes osas on kattuvusi ka teemaplaneeringus leitud tuulikute arenduspiirkondade ja II ja III kaitsekategooria loomaliikide elupaiku (nt hiireviu (*Bueto bueto*)) ja vääriselupaiku.

Saaremaa valla ÜP koostamise raames viidi läbi veel lisaks täiendav tuulikuparkide arendusalade analüüs vastavalt Üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsile (Eesti Ornitoloogiaühing, Kotkaklubi, 2022). Aluseks oli mh maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus määratud tuuleparkide arendusalad. Selle põhjal vähenes ÜPs planeeritavate tuulikupargi alade ulatus oluliselt. Vastavatest aladest valiti välja kolm ala, mille piire korrigeeriti ning üks täiesti uus ala (S15). Kolm MP teemaplaneeringus kajastatud arendusala on järgmised: S6, S11 ja S12 – vt Joonis 3.12. Vastaval joonisel on kajastatud ka uus tuulikuparkide arendusala (S15), mis arvestab samuti maismaalinnustiku analüüsiga ning inimasustuse paiknemisega.

Joonis 3.12. KSH raames läbiviidud täiendav analüüs arvestades Üle-eestilist maismaalinnustiku analüüsi (2022). Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu alasad (tähisega S) on korrigeeritud, juurde on lisatud ka üks uus ala (S15). (Alus: Maa-amet, 2023).

Üle-eestilises maismaalinnustiku analüüsis (Eesti Ornitoloogiaühing, Kotkaklubi, 2022) on antud ülevaade kaitsealustest linnuliikidest koos nende kaitsmiseks sobivate kaitsemeetmetega. Töös on esitatud eeldatava mõju alusel kolme astmeline tsoneering (EOÜ, Kotkaklubi, 2022).

- **I tsoon:** on liigi elupaik, kodupiirkonna tuumala või rändekoridor, kuhu tuulikute püstitamine põhjustab negatiivse mõju. Sellesse tsooni üldjuhul tuulikuid paigutada ei tohiks. Kuid esinevad erandid:
 - liigi elupaik on asustamata ja see on kahjustunud määran, kus taasasustamise tõenäosus on väike (näiteks on kanakulli elupaik raiutud ja alles on jäetud vaid pesapuu);
 - eeluringul põhinev eksperthinnang näitab veenvalt, et negatiivset mõju ei kaasne (näiteks saatjaga varustatud lindude elupaigakasutuse uuringuandmed arendusalalt näitavad, et linnud konkreetset ala ei kasuta või kasutavad määral, mis piirangu rakendamist ei tingi);
 - eksperthinnangule tuginedes rakendatakse leevendavaid meetmeid, mille tulemuslikkus on kõrge ja elluviimine tagatud. Leevendatav võib olla näiteks lindude hukkumisega seotud mõju (tuuliku või tuulepargi seiskamine kriitilisel ajaperioodil või kriitilise sündmuse puhul, jm meetmed).

- **II tsoon:** on tsooni 1 ümbritsev ala, mis puhverdab kõige olulisemat elupaika viimasesse muidu ulatuva häiriva vm mõju eest, mille tõttu tsooni 1 kvaliteet lindude elupaigana võib langeda. Sellesse tsooni on arvestatud ka elupaiga sidususe tagamisel olulised alad (nt lennukoridorid ööbimis- ja toitumispaiakade vahel). Sellesse tsooni üldjuhul tuulikuid paigutada ei tohiks. Kuid ka siin esinevad teatavad erandid:
 - o Kavandamine peab olema veenvalt põhjendatud eeluuringu ning teadusandmete alusel;
- **III tsoon:** tähelepanu vajav ala, kuhu tuulikute planeerimisel tuleb (eel)uuringuga selgitada sihtliigi esinemist alal või sihtliigi elupaigakasutust või hinnata hukkumisrisiki vms.

Seega, kuna praeguses töös ei teostata linnustiku uuringuid, siis välistatakse sobivate aladena “Üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsi“ I ja II tsooni alad.

Tuulikuparkide arendusala S6 (piire on võrreldes MP teemaplaneeringuga korrigeeritud) – lähtuvalt Üle-eestilisest maismaalinnustiku analüüsist (2022) ei kattu S6 arendusala 1. tsooniga, vähesel määral kattub (~2500 m² ulatuses) arendusala soolindude 2. tsooniga, ehk sisuline kattumine puudub. Arendusala kattub kaljukotka, väikeluige, ranniku, must-toonekure, merikotka ning sookure 3. tsooniga. Ühegi kaitsealuse loodusobjektiga ega VEPiga arendusala S6 ei kattu. Lähim Natura 2000 loodusala (Kingli loodusala) jääb enam kui 1700 m kaugusele ja lähim Natura 2000 linnuala (Väinamere linnuala) enam kui 3800 m kaugusele. Kingli loodusala kattub siseriikliku Kingli hoiualaga.

Tuulikuparkide arendusala S11 (piire on võrreldes MP teemaplaneeringuga korrigeeritud) – lähtuvalt Üle-eestilisest maismaalinnustiku analüüsist (2022) ei asu arendusala 1. ja 2. tsoonis. Arendusala kattub merikotka, sookure, kaljukotka, must-toonekure ja tedre 3. tsooniga. Alast u 370 m kaugusel asub III kaitsekategooria liik hiireviu ja 1200 m kaugusel kanakull. Ala sisse jääb III kaitsekategooria taimeliigi siberi võhumõök (*Iris sibirica*), mille paiknemisega saab taristu kavandamisel arvestada. Lähim Natura 2000 loodusala Kooljamägede loodusala jääb ~1500 m kaugusele. Kooljamägede loodusala kattub valdavas osas siseriikliku Pamma maastikukaitsealaga.

Tuulikuparkide arendusala S12 (piire on võrreldes MP teemaplaneeringuga korrigeeritud) – lähtuvalt Üle-eestilisest maismaalinnustiku analüüsist (2022) piirneb ala osaliselt must-toonekure ja kanakulli 1. tsooniga, 2. tsooniga ala ei kattu ning piirnemist samuti ei ole. Must-toonekure puhul määrati maismaalinnustiku analüüsis ainult 1. ja 3. tsoon, 2. tsooni must-toonekure puhul ei määratud. Arendusala kattub kanakulli, tedre, must-toonekure, väikeluige ja merikotka 3. tsooniga. 650 m kaugusele jääb Võrsna loodusala, mis siseriiklikult kattub Võrsna hoiualaga. Ligikaudu 1450 m kaugusele jääb Liiva-Putla loodusala, mis siseriiklikult kattub Liiva-Putla looduskaitsealaga. Ligikaudu 310 m kaugusele jääb II kaitsekategooria liigi kanakull leiukoht. ~2100 m kaugusele jääb Lööne park.

Tuulikuparkide uus arendusala S15 (uus) – asub Tõre külas. Lähtuvalt Üle-eestilisest maismaalinnustiku analüüsist (2022) ei kattu ala 1. ja 2. tsoonidega. Arendusala kattub merikotka, sookure, kaljukotka, must-toonekure ja tedre 3. tsooniga. Arendusalast u 60 m kaugusel asub III kaitsekategooria liik rabakonn. Alale jäävad II kaitsekategooria taimeliikide kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja varjuluste (*Bromus benekenii*) leiukohad, mille paiknemisega saab taristu kavandamisel arvestada. ~930 m kaugusele jääb Nihatu loodusala,

mis siseriiklikult kattub Nihatu hoiualaga. ~800 m kaugusele jääb III kaitsekategooria liigi herilaseviu leiukoht ja 1300 m kaugusele III kaitsekategooria liigi hiireviu leiukoht.

Lindudel on hästiarenenud kuulmismeel, mis on tihedalt seotud nende akustilise suhtlemisega. Linnud kasutavad rikast helide skaalat suhtlemisel, paariliste leidmisel, territoriaalse hõivatusel väljendamisel ning teiste sotsiaalsete käitumismallide puhul. Uurimaks ümbritsevat keskkonda kasutavad linnud heli, et analüüsida seda, mida Bregman (Bregman, 1991) nimetas „akustiliseks areeniks“. Akustiline areen on helide hulk keskkonnas, mida tekitavad bioloogilised või mittebioloogilised allikad, nagu kiskjate liikumine või puude helid tuule käes. See hõlmab kogu ala linnu ümber ja see on öösel sama rikas kui päeval. Seega on nii keskkonnakuu ka suhtlemishelid lindude elus olulised. Kui müra segab linnul keskkonna tunnetamist ja seoste uurimist heliallikate ja keskkonna vahel, on lind ohus (Bregman, 1991).

Linnud reageerivad erinevalt erinevat tüüpi häiringutele, ent see sõltub samuti häiringute intensiivsusest, kestusest, sagedusest, distantsist ning erinevate häiringuallikate kombineerumisest neile oluiste pesitsus-, toitumis- ja puhkealade kasutamisel (Bregman, 1991).

Lindude suhtlemist võib varjutama hakata pidev müratase vahemikus 50 – 60 dB(A) (Dooling & Popper, 2007). Antud uuringu näol on tegemist maanteemüra käsitleva uuringuga ja maanteemüra näol on tegemist pideva ja igapäevase müraga, nagu seda on ka tuulikute tekitatav müra.

Vabariigi Valitsus kehtestas mereala planeeringu 12. mail 2022 korraldusega nr 146 „Eesti merealade planeering“, mille raames on mh läbiviidud „Lindude peatumisala analüüs“ (2019). Eesti rannikumere olulisus on oluline eelkõige arktiliste veelinnuliikidele, kes teel Euraasia arktilistelt pesitsusaladelt talvitusaladele. Eesti meremadalikke kasutatakse rasvavarude täiendamiseks, aga ka talvitusaladeks (Eesti ornitoloogiaühing, 2019)

Arvestades kaitsealuste (linnu)liikide paiknemist arendusalade suhtes, on arendusaladele tuulikuparkide projekteerimisel vajalik läbi viia täiendavad mõjuhindamised, seejuures on soovituslik läbi viia müramodelleerimised.

Saaremaa vallas on 39 olemasolevat sadamaregistrisse kantud sadamat, lisaks sadamaregistrisse kantutele on Saaremaa vallas veel 17 sadamat, mis on suuremal või väiksemal määral juba olemasolevad/toimivad. ÜPga kavandatavatest sadamatest 3 on uued (Vilsandi, Abaja, Undva külad).

Valdavalt on planeeringuga kavandatud sadamate puhul tegemist väikesadamatega, kus on olemasolevad nt betoonist paadisild ja muud kolhoosiaegsed väiksemad sadama rajatised. Olemasolevaid kohti kasutatakse väikepaatidega vette minekuks. Valla huviks on olemasolevad sadamakohad arendada nõuetekohasteks väikesadamateks. Valdavalt kuulub kogu Saaremaa rannikuala Natura 2000 võrgustikku, mille täpsemad kaitse-eesmärgid ja võimalik neile avaldatav mõju, eelkõige uute sadamaalade rajamisel, on esitatud ptk 3.2.7. Alad paiknevad muuhulgas mitmetel siseriiklikel kaitsealadel ning kattuvad kaitsealuste liikide leiukohtadega, nt Sääre külla kavandatavad sadamad paiknevad Sääre looduskaitsealal ning paiknevad muuhulgas laululuige (*Cygnus cygnus*) ja väikeluige (*Cygnus columbianus bewickii*) leiukohtadel. Laululuike peetakse Eestis eelkõige läbirändajaks, kelle pesitsustest on teada vaid üksikuid juhtumeid. Liigi pesitsusaeg jääb kevad-suvisesse aega (mai-juuni) ning ühest pesakonnas väljub sügisest 5-6 lennuvõimelist poega. Sääre külas paiknev väikeluik (*Cygnus*

columbianus bewickii) on üheks väikeluige alamliigiks, kes on läänepoolse levikuga. Tegemist on sarnaselt laululuigega läbirändava liigiga. Väikeluige (*Cygnus columbianus bewickii*) pesitsus ja sulgimisaeg jääb suvekuudesse, luiged hakkavad lahkuma pesitsusaladelt augusti lõpus ja septembris (Keskkonnaamet, 2018). Väikeluige (*Cygnus columbianus bewickii*) kaitse tegevuskavas on esitatud liigi lühi- ja pikaajalised kaitse-eesmärgid:

- Lähiaja eesmärgid (5 aastat):
 - põhieesmärgiks on tagada väikeluige rändepeatuskohtade säilimine nii looduslikes kui ka poollooduslikes kooslustes;
 - tagada rahvusvaheliselt tähtsate väikeluikede rändepeatuskohtade soodne seisund Eestis vähemalt 30 kohas, võimaldades nii vähemalt 80% väikeluige asurkonnast rände perioodiks soodsad elupaigad Eesti märgaladel;
- Pikaajalised eesmärgid (15 aastat):
 - rahvusvahelises koostöös tuleb tagada väikeluige asurkonna minimaalne suurus, vähemalt 23 000 isendit (2000. aasta tase);
 - tagada looduslike rändepeatuskohtade olemasolu nende taastamise ja majandamise teel.

Kuna väikeluik on Eestist läbirändav ja siin rändepeatusi tegev linnuliik, siis selle liigi soodsa seisundi tagamine Eestis kätkeb eelkõige liigi toitumis- ning ööbimiskohtade kaitset ning sellega seotud tegevusi. Väikeluik on taimtoiduline ning nende looduslikud toitumisalad on rannikul asuvad madalad lahed, kus kasvab kaelus-penikeel (*Potamogeton perfoliatus*), kamm-penikeel (*Potamogeton pectinatus*) ning mändvetikas (*Chara sp.*). Kuna väikeluik ulatub toidu järele küünitama kuni 85 cm sügavusele, siis on toidu kättesaadavus suuresti veetasemest ja madala rannikuosa seisundist. Kui rannavöönd on roostunud, ei ole väikeluigel sealt võimalik toitu kätte saada (Keskkonnaamet, 2018). Sadamate rajamisel ja rekonstrueerimisel hoitakse rannavöönd roostikust puhas, mis tagab linnuliigile toitumisalade kättesaadavuse. Kavandatava väikesadamaga soovitakse vähendada ka ehitiskeeluvööndit (täpsemad mõjud käsitletud ptk 3.2.2). Sääre külas, Sõrve poolsaarel paikneb tuletorn, mis on oluliseks turismiattraksiooniks. Sadama rekonstrueerimise ning nõuetekohaseks rajamisega võib kaasneda poolsaare mõningane külastatavuse kasv. Arvestades, et piirkonnas on olemasolevad sadamarajatised paatide veeskamiseks, siis ei muudeta üldplaneeringuga oluliselt piirkonna maakasutust.

Järgnevalt käsitletakse kolme uut sadama-ala, millel puuduvad olemasolevad sadama rajatised, kuid mis on olnud kasutuses paatide vette laskmisel.

Vilsandi külla planeeritav sadam. Kavandatav sadam paikneb kinnistul Lautri (30101:003:0527) Vilsandi loodus- ja linnualal, kattudes elupaigatüübiga püsitaimestuga kivirannad (1220), tegemist on omalaadse rannikumaastikuga. Sadam paikneb ka kohaliku tasandi kaitsealal Vilsandi rahvuspark. Muid kaitsealuseid looma ja taimeliikide leiukohti sadama-alal ei paikne. Käesoleval hetkel on sadama-alaks planeeritud kinnistu puhul tegemist üldkasutatava maaga. 200 meetrit edelasuunas, paikneb lisaks üks sadamarajatistega ala (Laulu kinnistu, 30101:003:0228). Viimane paikneb sarnaselt esimesega Natura elupaigatüübil püsitaimestikuga kivirannad (1220) ning teisi looduskaitselisi piiranguid alal ei paikne.

Lautri kinnistule on ligipääs olemas olemasoleva pinnastee kaudu. Lautrikoha rajamine ei põhjusta püsivat ja pöördumatut ebasoodsat mõju elupaigatüübile 1220, kui selle paigutamisel arvestada sellega, et võimalikult minimaalselt püsitaimestikku kahjustatakse. Tegemist on kavandatud väikepaatide lautrikohaga, millel puudub oluline ebasoodne mõju. Rannalt väikepaatidega vette minek on toimunud rannaalal ajalooliselt ja antud asukohta kasutatakse

paatide vettelaskmiseks aeg-ajalt ka praegusel ajal, mis pole senini kaasa toonud elupaikade hävimist. Lautrikoha rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile.

KSH koostaja teeb ettepaneku siiski kaaluda olemasoleva sadamarajatistega ala arendamist Lauulu kinnistul. Sellisel käsitlusel ei avaldata uut mõju Natura elupaigatüübile vaid parendatakse olemasoleva sadamaala tingimusi ning ebasoodne mõju Natura elupaigatüübile 1220 puudub. Järgnevalt on esitatud joonis kavandatavast sadama-alast ning olemasolevast sadama-rajatisest (vt Joonis 3.13.)

Joonis 3.13. Planeeritud sadama-ala. Vasakul on tähistatud sinise ringiga ÜPga kavandtaud sadam ning paremal on ortofotolt näha sadamarajatis koos seisvate paatidega. Punane ruudustik – Natura elupaik, roheline ruudustik – Natura loodus- ja linnuala. (Alus. Eelis, 2020; Maa-amet, 2020).

Abaja külla planeeritav sadam. Kavandatav sadam paikneb olemasoleva (ehitatava) sadama lähialal. Omavalitsuse sooviks on arendada ja laiendada olemasolevat Abaja sadamat koos selle lähialaga, muutes see multifunktsionaalseks alaks. Ala paikneb tervenisti Vilsandi loodus- ja linnualal, ühtlasi kattub kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga püsitaimestikuga kivirannad (1220) (vt Joonis 3.14). Täiendavalt paikneb alal II kaitsekategooriasse kuuluva taimeliigi harilik muguljuur (*Herminium monorchis*) kasvukoht. Lähtuvalt LKS § 53 lg 2 kohaselt ei või I ja II kaitsekategooriasse kuuluva liigi isendi täpset kasvukohta massiteabevahendites esitada, mistõttu ei ole konfliktala käesolevas töö versioonis esitatud. Sadama ala planeerimisel on vajalik minimeerida mõjusid elupaigatüübile, seejuures tuleb vajadusel II kaitsekategooriasse kuuluva liigi isendid ümber istutada. Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile ja kaitsealustele liikidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada kaitsealuste liikide elupaikade säilitamisega.

Joonis 3.14. Planeeritud sadama-ala. Sinine täpp – planeeritav sadama ala, punane ruudustik – natura elupaigatüüp, sinine ruudustik – Natura loodus- ja linnuala. Punased täpid – EKV vähendamise ettepanek (Alus: EELIS, 2020; Maa-amet, 2020).

Undva külla planeeritav paadisadam. Ala paikneb tervenisti Tagamõisa loodus- ja linnualal, ühtlasi kattub kaitse-eesmärgiks oleva elupaigatüübiga üheaastase taimestuga esmased rannavallid (1210) ja põhjamaised lood ja eelkambriumi karbonaatsed silekaljud (6280*). Täiendavalt paikneb kavandatav paadisadam riiklikul hoiualal – Tagamõisa. Teisi looduskaitselisi kitsendusi planeeritaval paadisadamaalal ei esine (vt Joonis 3.15). Sadama-ala planeerimisel on vajalik minimeerida mõjusid elupaigatüübile. Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist elupaigatüübile ja kaitsealustele liikidele. Ala planeeringut koostades või projekteerides on vajalik läbi viia täiendav mõju hindamine vähemalt eelhindamise tasemel, et konkreetselt arvestada elupaikade säilitamisega.

Joonis 3.15. Undva külla kavandatud paadisadam (tähistatud sinise täpiga). Sinine ruudustik – Natura loodus- ja linnuala, punane ruudustik - Natura elupaigatüüp, punased täpid – EKV vähenduse ettepanek (Alus: EELIS, 2020; Maa-amet, 2020).

Üldplaneeringu raames koostati saaremaa vallas koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga projekti Coast4Us raames töö „Väikese väina ühenduse modelleerimine ja tulemuste analüüs“, mille eesmärgiks oli hinnata Saaremaad ja Muhu saart ühendava väinatammi avade rajamise mõju Väikesele väinale ja ümberkaudsele merealale erinevate avade suuruste korral. Töö raames teostati põhjalikud modelleerimised, mille tulemustest selgus, et olenevalt avade suuruselt on veevahetuse mõju ulatus kas lokaalne (ava kuni 50 m) või kogu Väikest väina haarav (sild pikkusega 1250 m). Mõju väljapoole Väikest väina ei ole märgatav isegi nimetatud maksimaalse silla pikkuse juures, sest vee transport Väinameres on selgelt kontrollitud veevahetusega läbi Suure väina. Seega nende tulemuste põhjal saab öelda, et ei ole eeldada ka potentsiaalset mõju agarikule Kassari lahes, mida on kardetud, kui veevahetus Liivi lahe ja Väinamere vahel järsult kasvaks. Kokkuvõtvalt näitavad teostatud põhjalikud modelleerimised Väikese väina tammi piirkonnas, et tammile avade kavandamine ei oma negatiivset mõju, võimalik mõjupiirkond jääb lokaalseks ning avade rajamine omab pigem positiivset mõju veevahetusele ning sellest tulenevalt ka piirkonna mere elustikule ja sestap kaudsest on prognoositav positiivne üldine mõju kohalikule sotsiaal-majanduslikule keskkonnale (Tallinna Tehnikaülikool, 2019).

Leevendavad meetmed:

- ✓ Arvestades kaitsealuste (linnu)liikide paiknemist arendusalade suhtes, on arendusaladele tuulikuparkide projekteerimisel vajalik läbi viia täiendavad

mõjuhindamised, seejuures on soovituslik läbi viia müramodelleerimised ja linnustiku uuringud;

- ✓ Arvestades looduskaitsete piirangute paiknemist on vajalik sadama-alade planeerimisel (DP) või projekteerimisel viia läbi täiendavad keskkonnamõju hindamised, vähemalt eelhindamise tasemel.

3.2.7 Natura 2000 võrgustiku alad ja Natura asjakohane hindamine

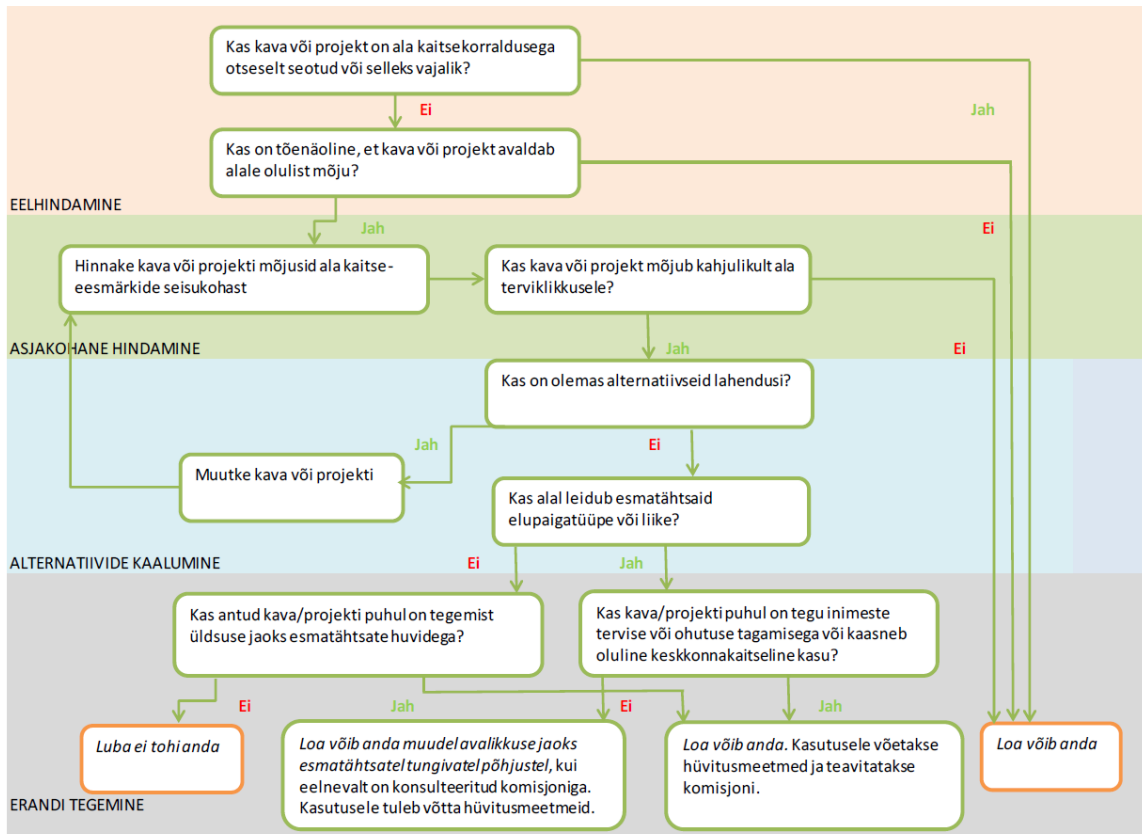
3.2.7.1 Üldteave

Natura 2000 on üle-euroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade kaitse. Natura 2000 loodusladad ja linnualad on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ (loodusdirektiiv) ja 79/409/EMÜ (linnudirektiiv).

Natura 2000 ala eelhindamine (edaspidi *Natura hindamine*) viiakse läbi vastavalt loodusdirektiivi artiklile 6. Natura 2000 aladele ja nende kaitseväärtustele avalduvate mõjude hindamisel on meetodilisteks aluseks juhendmaterjal *Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis* (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019). Täiendavalt on Natura hindamises kasutatud liigikaitse tegevuskavasid, kaitsekorralduskavasid jms asjakohast materjali.

Natura hindamisel on kriteeriumiks ala kaitse-eesmärgid, st tõenäoliselt avalduvat ebasoodsat mõju hinnatakse ala kaitse-eesmärkidest lähtuvalt. Kavandatava tegevuse mõjud loetakse oluliseks, kui tegevuse elluviimise tulemusena kaitse-eesmärkide seisund halveneb või tegevuse elluviimise tulemusena ei ole võimalik kaitse-eesmärke saavutada.

Natura hindamise protsessi põhimõtteline skeem on toodud järgnevalt (vt Joonis 3.16).

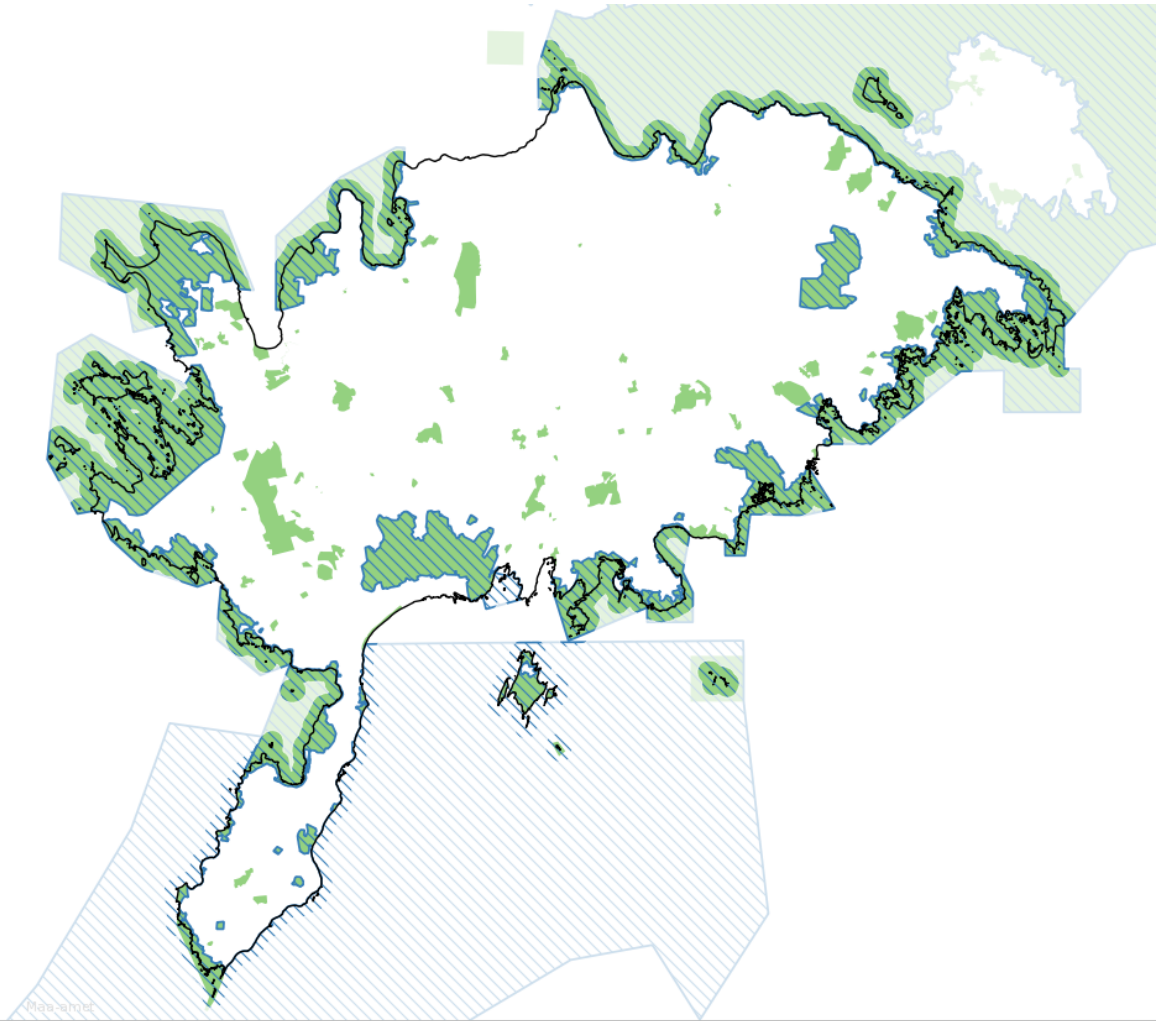

Joonis 3.16. Natura 2000 alasid mõjutavate kavade või projektide kaalumise skeem (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019).

Natura asjakohase hindamise läbiviijateks on Alar Noorvee (OÜ Alkranel keskkonnaekspert, KMH0098) ja Terje Liblik.

3.2.7.2 Planeeringualale jäävad Natura 2000 alad ja ÜP tegevused

Täielikult või osaliselt jääb Saaremaa valla territooriumile 15 Natura 2000 linnuala ja 78 Natura 2000 loodusala (vt Joonis 3.17; Tabel 3.9).

Joonis 3.17. Saaremaa valla haldusterritooriumil paiknevad Natura 2000 võrgustikku kuuluvad alad. Roheline – linnuala; sinine viirutus – loodusala (alus: Maa-amet, 2020; EELIS, 2020).

Tabel 3.9. Natura 2000 võrgustikku kuuluvad alad Saaremaa valla territooriumil (Keskkonnaregister, 07.05.2020).

Registrikood	Objekti nimetus	Maismaa pindala, ha	Veosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
RAH0000606	Abruka loodusala	940,7	27,6	968,3
RAH0000005	Allirahu loodusala	6,3	1964,2	1970,5
RAH0000426	Asva loodusala	63,5	0	63,5
RAH0000435	Haavassoo loodusala	431,1	0	431,1
RAH0000526	Järise loodusala	968,2	90,4	1058,6
RAH0000522	Järve loodusala	118,1	0,9	119
RAH0000424	Kaarma loodusala	72	0	72
RAH0000521	Kaarmise loodusala	256,1	10,5	266,6
RAH0000630	Kahtla-Kübassaare loodusala	3281,1	10809,1	14090,2
RAH0000425	Kalli soo loodusala	479,7	0,4	480,1
RAH0000617	Karala-Pilguse loodusala	1168,8	1489,2	2658
RAH0000411	Karida loodusala	29,9	0	29,9
RAH0000527	Karujärve loodusala	8,9	345,7	354,6
RAH0000405	Kasemetsa loodusala	8,1	0	8,1

Registrikood	Objekti nimetus	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
RAH0000598	Kasti lahe loodusala	1240,5	2719	3959,5
RAH0000618	Kaugatoma-Lõu loodusala	1047,6	4355,1	5402,7
RAH0000523	Kaunispe loodusala	124,3	2,2	126,5
RAH0000412	Kerju loodusala	5,3	73,7	79
RAH0000418	Kesknõmme loodusala	338,2	0,6	338,8
RAH0000397	Kingli loodusala	508	10,1	518,1
RAH0000398	Koigi loodusala	2210,5	160,9	2371,4
RAH0000678	Koimla loodusala	31,8	0	31,8
RAH0000400	Kooljamägede loodusala	8,3	0	8,3
RAH0000631	Koorunõmme loodusala	1472,5	2212,2	3684,7
RAH0000007	Kotlandi loodusala	74,5	0,1	74,6
RAH0000399	Kudjape loodusala	17,1	0	17,1
RAH0000588	Küdemä lahe loodusala	500,6	4001,2	4501,8
RAH0000419	Küdemä loodusala	21,5	0	21,5
RAH0000679	Laasi loodusala	8,8	0	8,8
RAH0000437	Laasu loodusala	33,4	0	33,4
RAH0000417	Laidunina loodusala	94,6	0,4	95
RAH0000403	Lannasmaa loodusala	14,3	0	14,3
RAH0000430	Liigalaskma-Orinõmme loodusala	336,2	0	336,2
RAH0000434	Liiva-Putla loodusala	101,9	0	101,9
RAH0000524	Lindmetsa loodusala	83,6	1,3	84,9
RAH0000586	Mullutu-Loode loodusala	4622,7	1194,2	5816,9
RAH0000422	Mäe loodusala	36	6	42
RAH0000427	Nihatü loodusala	49,9	0	49,9
RAH0000517	Nässumä loodusala	272	2	274
RAH0000537	Odalätsi loodusala	283,7	0	283,7
RAH0000439	Ohessaare loodusala	16,8	3,3	20,1
RAH0000415	Paatsa loodusala	99	0	99
RAH0000401	Pammana loodusala	247,6	881,9	1129,5
RAH0000433	Põduste luha loodusala	30	0,9	30,9
RAH0000519	Põduste-Upa loodusala	357,9	0,2	358,1
RAH0000438	Pühametsa loodusala	26,8	0	26,8
RAH0000432	Ranna loodusala	22,3	0,6	22,9
RAH0000599	Riksu ranniku loodusala	459,1	1735,6	2194,7
RAH0000436	Saaremetsa loodusala	84,8	0	84,8
RAH0000428	Sandla loodusala	13,6	0	13,6
RAH0000520	Sepa loodusala	325,9	0	325,9
RAH0000423	Sepamaa loodusala	55,9	4,7	60,6
RAH0000597	Siiksaare-Oessaare loodusala	1970,1	2002,6	3972,7
RAH0000440	Siplase loodusala	206,7	0	206,7
RAH0000619	Sutu lahe loodusala	459,8	1692	2151,8
RAH0000408	Suurissoo loodusala	12,4	0	12,4

Registrikood	Objekti nimetus	Maismaa pindala, ha	Veeosa pindala, ha	Pindala kokku, ha
RAH0000571	Säärenõmme loodusala	391,1	3,7	394,8
RAH0000620	Tagamõisa loodusala	4766	8786,1	13552,1
RAH0000518	Tahula-Reo loodusala	582,2	0,1	582,3
RAH0000414	Tammese loodusala	158,1	0	158,1
RAH0000569	Tammuna loodusala	56,2	0	56,2
RAH0000441	Teesu loodusala	152,4	0,7	153,1
RAH0000416	Tehu loodusala	4	0	4
RAH0000413	Tumala loodusala	150,5	0	150,5
RAH0000514	Tõnija loodusala	181,4	0,2	181,6
RAH0000684	Uustalu loodusala	10	0	10
RAH0000410	Vahtrissoo loodusala	47,3	0	47,3
RAH0000431	Vana-Lahetaguse loodusala	41,7	0,1	41,8
RAH0000516	Vanalõve loodusala	69,3	0,1	69,4
RAH0000525	Vedruka raba loodusala	109,8	0	109,8
RAH0000406	Vesitükimaa loodusala	476,7	790,6	1267,3
RAH0000409	Viidu loodusala	29,1	0	29,1
RAH0000568	Viidumäe loodusala	2501,1	0,1	2501,2
RAH0000402	Viieristi loodusala	357,9	22	379,9
RAH0000570	Vilsandi loodusala	5879,8	12448,3	18328,1
RAH0000515	Võrsna loodusala	537,7	0,1	537,8
RAH0000596	Väikese väina loodusala	3715,2	14015,5	17730,7
RAH0000605	Väinamere loodusala	42442,2	211516,7	253958,9
RAH0000125	Kahtla-Kübassaare linnuala	3281,1	10809,1	14090,2
RAH0000092	Karala-Pilguse linnuala	1168,8	1489,2	2658
RAH0000126	Kasti lahe linnuala	1240,5	2719	3959,5
RAH0000111	Kaugatoma-Lõu lahe linnuala	1047,6	4355,1	5402,7
RAH0000106	Koigi linnuala	2210,5	160,9	2371,4
RAH0000093	Koorunõmme linnuala	1472,5	2212,2	3684,7
RAH0000132	Kura kurgu linnuala	2250,5	191728,7	193979,2
RAH0000128	Küdema lahe linnuala	500,6	4001,2	4501,8
RAH0000110	Mullutu-Loode linnuala	4638,4	1929	6567,4
RAH0000127	Riksu ranniku linnuala	459,1	1735,6	2194,7
RAH0000107	Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala	1970,1	2002,6	3972,7
RAH0000108	Sutu lahe linnuala	459,8	1692	2151,8
RAH0000112	Tagamõisa linnuala	4766	8786,1	13552,1
RAH0000091	Vilsandi linnuala	5879,8	12448,3	18328,1
RAH0000133	Väinamere linnuala	46799,3	226417,7	273217

Järgnevalt on esitatud info kaitstavate looduskaitsete objektide (elupaigatüübi, liigid) kohta kogu Natura 2000 ala lõikes (sh planeeringu alast välja jäävatel alade osas) (Keskkonnaregister, 2020) ning võimalikku mõju avaldava ÜP tegevuse kirjeldus.

- **Abruka loodusala (RAH0000606)**

Kaitstavad elupaigatüübid on väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga on Abruka loodusaalale kavandatud 2 sadama-ala – planeeritav Vesiaia paadisadam ja planeeritav Vahase sadam. Mõlemale sadama-alale on planeeritud ehituskeeluvööndi vähendamine (nr 175 Vahase sadam ja nr 176 Vesiaia paadisadam). Lisaks on kavandatud EKV vähendamise ala Abruka sadama alale (nr 174). Täiendavalt on määratud üks puhke- ja virgestusmaa planeeritava Vesiaia sadama naabrusesse, mis piirneb loodusalaaga.

- **Allirahu loodusala (RAH0000005)**

Kaitstavad elupaigatüübid on karid (1170) ja väikesaared ning laiud (1620). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Allirahu loodusala ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Asva loodusala (RAH0000426)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Allirahu loodusala ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Haavassoo loodusala (RAH0000435)**

Kaitstavad elupaigatüübid on allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Haavassoo loodusala ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Järise loodusala (RAH0000526)**

Kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Järise loodusala ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Järve loodusala (RAH0000522)**

Kaitstavad elupaigatüübid on püsitaimestuga liivarannad (1640), eellited (2110), valged lited (liikuvad rannikulited – 2120), hallid lited (kinnistunud rannikulited - *2130), metsastunud

luited (2180) ja lood (alvarid - *6280). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on nõmmnelk (*Dianthus arenarius subsp. arenarius*).

Loodusalalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek Järve kohvik, inimõjuga ala, endine rannahoone ja parkla (Nr 26).EKV vähendamise alal on endine rannahoone ja parkla (kinnistu 34801:008:0034).

- **Kaarma loodusala (RAH0000424)**

Kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kaarma loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kaarmise loodusala (RAH0000521)**

Kaitstavad elupaigatüübid on liivikud (2330), looduslikult rohketoitelised järved (3150), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kaarma loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kahtla-Kübassaare loodusala (RAH0000630)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

- 1) Vahetult loodusala piiri äärde on kavandatud EKV vähendamise alad:Kõiguste sadam (nr 54)
- 2) Ruhve sadam (nr 56)
- 3) Säaremäe sadam ja puhkeala (nr 58)
- 4) Kaldu sadam (nr 64)

Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Loodusalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud:

- 1) Metsaveere suvila seadustamine (nr 172)
- 2) Unguma sadam (nr 178)
- 3) Kungla sadam (nr 52)
- 4) Luhina sadam ja lähiala (nr 62)
- 5) menetluses Kopli detailplaneering (ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsutee osas ajaloolise talukoha taastamiseks) (nr 66)
- 6) Kavandatav Maria sadam (nr 61)

Kehvivatest planeeringutest on ÜPs välja toodud EKV vähendused:

- 1) kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67)
- 2) Laimaja ÜPg-ga vähendatud Ärmpu maaüksuse endise talukoha õuemaa piires kuni 115 m tavalisest veepiirist, ÜP kaardile pole märgitud (Nr 55)
- 3) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 190)
- 4) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 60)

Loodusalal paikneb kokku 7 ranna-ala (puhke- virgestusmaad).

- **Kalli soo loodusala (EE0040483)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kaarma looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Karala-Pilguse loodusala (RAH0000617)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (liikuvad rannikuluitid – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluitid – *2130), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypridium calceolus*).

Loodusalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Roopa sadama olemasoleva hoonestuse laiendamine (nr 149) ja Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud EKV ala Roopa sadama ümbruses (nr 148).

- **Karida loodusala (RAH0000411)**

Kaitstav elupaigatüüp on lood (alvarid – *6280). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on jäik keerdsammal (*Tortella rigens*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kaarma looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Karujärve loodusala (RAH0000527)**

Kaitstavad elupaigatüübid on vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on tiigilendlane (*Myotis dasycneme*) ja harilik võldas (*Cottus gobio*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Karujärve looduslal ega selle läheduses. ÜPs on märgitud ära olemasolev puhke- ja virgestusmaa maa-ala. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kasemetsa loodusala (RAH0000405)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kaarma looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kasti lahe loodusala (RAH0000598)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Vahetult loodusala piiri äärde on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Muratsi sadam (nr 42), planeeritav sadam Tirbi külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 194). Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Kasti lahe looduslal on märgitud varasemate planeeringute kohased EKV vähendamise alad nr 41 (ühisplaneeringuga vähendatud) ja nr 45 (Vähendatud Pihtla valla rannaala ÜP-ga. Kehtivad DP-d).

- **Kaugatoma-Lõu loodusala (RAH0000618)**

Kaitstavad elupaigatüübid on liivased ja mudased pagurannad (1140), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), liigirikad madalood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on madal unilook (*Sisymbrium supinum*).

ÜPs on märgitud varasematest planeeringutest loodusalaga piirnevalt EKV vähendamise ala nr 158 (Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni). Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Üldplaneeringuga on kavandatud ehituskeeluvööndite vähendamised looduslal: planeeritav sadam Rahuste külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 160) ja varasematest planeeringutest ÜPs märgitud: Pärtli detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 161), Salme rannaalade üldplaneeringuga vähendatud EKV ala maanteeni (Nr 159) ning Salme valla rannaala ÜPga vähendatud EKV ala teeni, olemasolev ja ajalooline hoonestus (Nr 157).

- **Kaunispe loodusala (RAH0000523)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid –

*6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530) ning lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210).

Üldplaneeringus on märgitud varasema Torgu rannikuala ÜPga vähendatud EKV ala (olemasolev ja ajalooline hoonestus; Nr 164), mis piirneb Kaunispe loodusalaga. Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskuserežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Kerju loodusala (RAH0000412)**

Kaitstav elupaigatüüp on väikesaared ning laiud (1620). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kerju looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kesknõmme loodusala (RAH0000418)**

Kaitstavad elupaigatüübid on metsastunud luided (2180), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kesknõmme looduslal. Küll aga kavandatakse selle lähialal (mõne meetri kaugusel) ehituskeeluvööndi ettepanekut, Kesknõmme kalakasvatuse rajamiseks ranna-alale. Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ning loodusala kaitse-eesmärke, ei ole loodusalale avalduvaid negatiivseid mõjusid ette näha.

- **Kingli loodusala (RAH0000397)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad– 9060). Liik, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kingli looduslal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Tuuleala S6 jääb enam kui 1700 m kaugusele. Arvestades kaitse-eesmärke, pole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Koigi loodusala (RAH0000398)**

Kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust koigi looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Koimla loodusala (RAH0000678)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kooljamägede looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kooljamägede loodusala (RAH0000400)**

Kaitstav elupaigatüüp on vanad looduspõõsad (*9010).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kooljamägede looduslal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Tuuleala S11 jääb ~1500 m kaugusele. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Koorunõmme loodusala (RAH0000631)**

Kaitstavad elupaigatüübid on esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (*1630), metsastunud luided (2180), vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*) ja soohiilakas (*Liparis loeselii*).

Üldplaneeringuga määratakse loodusalale kolm puhke- ja virgestusala ja nendega seotud EKV vähendamist (Karjääri telkimisala, nr 122; Abula telkimisala, nr 123 ja Kalasma telkimisala, nr 121). Tegemist on olemasolevas kasutuses olevate telkimisaladega Samuti on ÜPs märgitud kehtiva Kordoni detailplaneeringu kohane EKV vähendus (nr 120). Võimalikke mõjusid hinnatakse peatüki edasises osas.

- **Kotlandi loodusala (RAH0000007)**

Kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kotlandi looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Kudjape loodusala (RAH0000399)**

Kaitstavad elupaigatüübid on puisniidud (*6530) ja vanad laialehised metsad (*9020).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kudjape looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Küdemäe lahe loodusala (RAH0000588)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalaad (1110), rannikulõukad (*1150), laiad madalaad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410),

allikad ja allikasood (7160); lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), kõnttanukas (*Encalypta mutica*), soohilakas (*Liparis loeselii*) ja saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga kavandatakse ehituskeeluvööndi vähendamist loodusalaga piirneval alal Saaremaa sadama alal (nr 115) ja loodusalaga kattuvalt Rannaaugu sadama alal (nr 118). Ehituskeeluvööndi vähendamise eesmärk on muuta sadama-ala multifunktsionaalseks, et sadama-aladel oleks võimalik pakkuda ka muid teenuseid, nt kohvik, kalastusega seotud teenused/tootmine/töötlemine jms.

Kehtivate planeeringutega seotud EKV vähendamise aladest piirneb loodusalaga

- 1) Kehtiv Ranna DP elamu ehitusõigusega (nr 110)
- 2) Uuekõrtsi-Tõnsu detailplaneeringuga vähendatud (Nr 119)
- 3) Ninase ÜPga vähendatud Tagaranna olemasoleva ja ajaloolise asustuse osas (Nr 117)

Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Loodusalaga kattuvad kehtivate planeeringutega seotud EKV vähendamise aladest

- 1) Kehtiv Panga Loodusmaja detailplaneering (Nr 111)
- 2) Mustjala külade ÜPga vähendatud (Nr 112)

Võimalikke mõjusid käsitletakse peatüki edasises osas.

- **Küdema loodusala (RAH0000419)**

Kaitstav elupaigatüüp on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Küdema loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Laasi loodusala (RAH0000679)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lood (*6280) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Laasi loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Laasu loodusala (RAH0000437)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Laasu loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Laidunina loodusala (RAH0000417)**

Kaitstavad elupaigatüübid on esmased rannavallid (1210), rannaniidud (*1630), karstijärved ja -järvikud (*3180), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), liigirikkad madalsood (7230) ning puiskarjamaad (9070).

Laidunina loodusalaga piirneb EKV vähendamise ala nr 19 (Pagila). Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Lannasmaa loodusala (RAH0000403)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lood (alvarid – *6280) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Lannasmaa looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Liigalaskma-Orinõmme loodusala (RAH0000430)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Liigalaskma-Orinõmme looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Liiva-Putla loodusala (RAH0000434)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), vanad loodumetsad (*9010) ning puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Liiva-Putla looduslal ega selle läheduses. Tuuleala S12 jääb ~1450 m kaugusele. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Lindmetsa loodusala (RAH0000524)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), metsastunud luited (2180), kadastikud (5130), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070).

Lindmetsa loodusalaga piirneb varasemalt Torgu rannaala ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 163). Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Mullutu-Loode loodusala (RAH0000586)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), püsitaimestuga kivirannad (1220), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad

(*9080). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), luha-pisitigu (*Vertigo geyeri*) ja kaunis kuldking (*Cypridium calceolus*).

Üldplaneeringuga on kavandatud ehituskeelu vähendamise ettepanekud: Loodenina vaatetorn (nr 180), Laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7 (nr 100), mis kattuvad muuhulgas osaliselt ka loodusalaga. Lisaks on ÜPs märgitud loodusalaga osaliselt kattuvad varasematest planeeringutest tulenevad EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus (Ühisplaneeringuga vähendatud, 25 m Nasva jõest). Täpsemalt on mõjusid kirjeldatud edaspidi,

- **Mäe loodusala (RAH0000422)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Mäe looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Nihatu loodusala (RAH0000427)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Nihatu looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Nässumaa loodusala (RAH0000517)**

Kaitstavad elupaigatüübid on püsitaimestuga kivirannad (1220), rannaniidud (*1630), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530) ja lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Nässumaa looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Odalätsi loodusala (RAH0000537)**

Kaitstavad elupaigatüübid on metsastunud luided (2180), liivikud (2330), jõed ja ojad (3260), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), vanad loodumetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on jõesilm (*Lampetra fluviatilis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Odalätsi looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Ohessaare loodusala (RAH0000439)**

Kaitstavad elupaigatüübid on merele avatud pankrannad (1230) ja lood (alvarid – *6280).

Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 168 (Torgu valla rannaala ÜPga vähendatud), mis piirneb loodusalaga. Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik

kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Paatsa loodusala (RAH0000415)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Paatsa looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Pammana loodusala (RAH0000401)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), hallid lited (kinnistunud rannikulited – *2130), metsastunud lited (2180), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Pammana looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Põduste-Upa loodusala (RAH0000519)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), vanad loodusemetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liik, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Põduste-Upa looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Pühametsa loodusala (RAH0000438)**

Kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodusemetsad (*9010) ja rohunditerikkad kuusikud (9050).

Üldplaneeringuga kavandatakse ca 600 m kaugusele looduslik pühapaik. Kavandatava tegevuse iseloomust lähtuvalt ei näe KSH koostaja ette negatiivse mõju avaldumist Pühametsa loodusalale.

- **Ranna loodusala (RAH0000432)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 14 (Salme rannala ÜP-ga vähendatud 70 m veepiirist, ajalooline asustustruktuur).

- **Riksu ranniku loodusala (RAH0000599)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid lited (kinnistunud rannikulited – *2130),

kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringus on loodusalale planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on olemasoleva sadama-ala (Lõmala sadam nr 153) muutmine multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt toitlustusteenuseid.

Lisaks on üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 154 (Salme valla rannaala ÜP-ga vähendatud), mis piirneb loodusalaga. Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Saaremetsa loodusala (RAH0000436)**

Kaitstavad elupaigatüübid on sinihelmikakooslused (6410) ja puisniidud (*6530).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Saaremetsa loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Sandla loodusala (RAH0000428)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lood (alvarid – *6280) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Sandla loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Sepa loodusala (RAH0000520)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530) ja vanad loodusmetsad (*9010).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Sepa loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Sepamaa loodusala (RAH0000423)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210) ja liigirikkad madalsood (7230).

Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 193 (Ühisplaneeringuga vähendatud ajuveealal piirini), mis piirneb loodusalaga. (Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Siiksaare-Oessaare loodusala (RAH0000597)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), liigirikkad

madalsood (7230), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga on osaliselt loodusalale planeeritud üks sadama ehituskeeluvööndi vähendamis ettepanek (Sandla sadam ja puhkeala, nr 43), mille eesmärgiks on olemasoleva sadama-ala muutmine multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt toitlustusteenuseid.

Osaliselt on loodusalale kavandatud teinegi EKV vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on valla puhkealal puhkeehitiste rajamine (nr 59).

- **Siplase loodusala (RAH0000440)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on väike pisitigu (*Vertigo genesii*) ja soohilakas (*Liparis loeselii*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Siplase loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Sutu lahe loodusala (RAH0000619)**

Kaitstavad elupaigatüübid on liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Loodusalale on planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamis ettepanek, mis piirneb loodusalaga ning mille eesmärgiks on olemasoleva sadama-ala (Kärsa sadam, nr 47) muutmine multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt toitlustusteenuseid. Loodusalaga piirneb EKV vähendamise aladest veel varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 48 (Pihtla valla ÜPga vähendatud). Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

- **Suurisoo loodusala (RAH0000408)**

Kaitstav elupaigatüüp on sinihelmikakooslused (6410). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Suurisoo loodusalal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Säärenõmme loodusala (RAH0000571)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230) ja vanad loodusmetsad (*9010).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Säärenõmme looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Tagamõisa loodusala (RAH0000620)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited - *2130), metsastunud luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), siirde- ja õötsiksood (7140), lubjarikkad madalood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), soohilakas (*Liparis loeselii*) ja madal unilook (*Sisymbrium supinum*).

Looduslale on planeeritud kaks puhkeala ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekut: Undva linnuvaatlustorn (nr 182) ja Harilaiu telkimisala (nr 130).

Kehtivatest planeeringutest tulenevate EKV vähendamise aladena on ÜPs märgitud EKV vähendamise ala nr 127 (Haagi detailplaneering) ja nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud).

- **Tahula-Reo loodusala (RAH0000518)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), lood (alvarid - *6280), liigirikkad madalood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on jäik keerdsammal (*Tortella rigens*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tahula-Reo looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Tammese loodusala (RAH0000414)**

Kaitstav elupaigatüüp on lood (alvarid – *6280). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on könt-tanukas (*Encalypta mutica*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tammese looduslal ega selle läheduses. Küll aga on üldplaneeringuga määratletud täiendavad väärtuslikud objektid – looduslikud pühapaigad. Neist üks paikneb osaliselt looduslal ning ca kümnekond paikneb loodusala 600 m raadiuses. Selline määratlus loob täiendava väärtuse ning kaitse aspekti (positiivne mõju). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Tammuna loodusala (RAH0000569)**

Kaitstavad elupaigatüübid on sinihelmikakooslused (6410), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tammuna looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Teesu loodusala (RAH0000441)**

Kaitstavad elupaigatüübid on püsitaimestuga liivarannad (1640), metsastunud luited (2180), allikad ja allikasood (7160), vanad loodusemetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).

Loodusalaga kattub EKV vähendamise alaga Veere telkimisala (nr 124). Loodusalale avalduvaid mõjusid hinnatakse peatüki edasises osas.

- **Tehu loodusala (RAH0000416)**

Kaitsealune liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tehu looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Tumala loodusala (RAH0000413)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid - *6280), vanad loodusemetsad (*9010) ja puiskarjamaad (9070). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Ca kümnekonna meetri kaugusel loodusalast paikneb olemasolev avalik ringrada – Tumala krossirada. Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tehu looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Tõnija loodusala (RAH0000514)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), liigirikad niidud lubjavaesel mullal (6270), lood (alvarid – *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), liigirikad madalsood (7230) ja vanad laialehised metsad (*9020).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Tõnija looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Uustalu loodusala (RAH0000684)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Uustalu looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Vahtrissoo loodusala (RAH0000410)**

Kaitstavad elupaigatüübid on lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (*7210) ja liigirikad madalsood (7230). Liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Vahtrissoo looduslal ega selle läheduses. Küll aga on üldplaneeringuga määratletud täiendavad väärtuslikud objektid – looduslikud pühapaigad. Neist kolm paiknevad Vahtrissoo looduslal. Selline määratlus loob täiendava väärtuse ning kaitse aspekti (positiivne mõju). Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Vana-Lahetaguse loodusala (RAH0000431)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), liigirikkad madalsood (7230) ja puiskarjamaad (9070).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Vana-Lahetaguse looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Vanalõve loodusala (RAH0000516)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), puisniidud (*6530), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised põõsad (*9020) ning laialehised lammipõõsad (91F0).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Vanalõve looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Vedruka raba loodusala (RAH0000525)**

Kaitstavad elupaigatüübid on rabad (*7110), nokkheinakooslused (7150) ja vanad looduspõõsad (*9010).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Vedruka looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Vesitükimaa loodusala (RAH0000406)**

Kaitstavad elupaigatüübid on karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid lüüsed (kinnistunud rannikulüüsed - *2130), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*) ja emaputk (*Angelica palustris*).

Looduslale on planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek - planeeritav sadam Sääre külas (nr 196) Lisaks on varasematest planeeringutest tulenevalt ÜPs märgitud EKV vähendamise ala nr 169 (Torgu rannaala ÜP-ga vähendatud).

- **Viidu loodusala (RAH0000409)**

Kaitstav elupaigatüüp on liigirikkad madalsood (7230). Liik, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Viidu looduslal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

(Nr 145), Kehtiva Hülgeranna ja Heldama DPga vähendatud hoonestusala ulatuses (Nr 144) ning Lümända valla üldplaneeringuga vähendatud (Nr 142).

Täiendavalt on määratletud looduslal 10 puhke- ja virgestusmaad. Lähim kavandatav jäätmejaam ca 700 m kaugusel.

- **Võrsna loodusala (RAH0000515)**

Kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070). Liik, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Võrsna looduslal ega selle läheduses (. Küll aga jääb loodusalast ca 650 m kaugusele tuulikuparkide arendusaladega S12. Üldplaneeringu tegevusest lähtuvalt ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Väikese väina loodusala (RAH0000596)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalaad (1110), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), esmased rannavallid (1210), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-mõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypripedium calceolus*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*) ja viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*).

Üldplaneeringuga on kavandatud 7 EKV vähendamist seoses sadama-aladega. Loodusalaga piirnevad järgnevad sadamaalad, mida soovitakse EKV vähendamistega muuta multifunktsionaalseks:

- 1) Lõpesuu sadam (nr 177)
- 2) Paeranna sadam (nr 69)
- 3) Lõpesuu sadam ja tootmisala (nr 68)
- 4) Taaliku sadam (Nr 79)
- 5) Orissaare sadam (nr 73)

Loodusalaga piirnevad varasematest planeeringutest ÜPs märgitud EKV vähendused Tänavasuu DPga ja Mäe DPga vähendatud EKV ala (Nr 74 ja 75), Orissaare valla rannala üldplaneeringuga vähendatud EKV ala (Nr 76 ja 77) ning kehtiv Illiku laiu detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 191).

Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Loodusalaga kattuvad EKV vähendused Valmeranna sadam (nr 70) ja Kõinastu sadam (Nr 187) ja Olemasoleva hoonestus, merepääste , 60 m rannast (nr 179). Täpsemalt käsitletakse tegevusega kaasnevaid muutuseid ja võimalikke kaasuvaid mõjusid edasises peatükis.

- **Väinamere loodusala (RAH0000605)**

Kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadald (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madald lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0). Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (*Halichoerus grypus*), saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), viigerhüljes (*Phoca hispida bottnica*), harilik hink (*Cobitis taenia*), harilik võldas (*Cottus gobio*), jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), emaputk (*Angelica palustris*), kaunis kuldking (*Cypridium calceolus*), nõmmnelk (*Dianthus arenarius* subsp. *arenarius*), roheline kaksikhammas (*Dicranum viride*), könt-tanukas (*Encalypta mutica*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), madal unilook (*Sisymbrium supinum*), püst-linalehik (*Thesium ebracteatum*), jäik keerdsammal (*Tortella rigens*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), suur-mosaiikliblikas (*Hypodryas maturna*), paksukojaline jõekarp (*Unio crassus*), vasakkeermene pisitigu (*Vertigo angustior*), väike pisitigu (*Vertigo genesii*) ja luha-pisitigu (*Vertigo geyeri*).

Üldplaneeringus on märgitud üks kehtiva DP EKV vähendus, mis jääb loodusalast üle maantee Lahe detailplaneering (Nr 81). Loodusalaga kattub varasemalt Paaste ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 83). Loodusalal paikneb kokku 6 ranna-ala. (puhke-virgestusmaad)

- **Kahtla-Kübassaare linnuala (RAH0000125)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on luitsnökk-part (*Anas clypeata*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kühmnökk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnökk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna*

hirundo), randtiir (*Sterna paradisaea*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

- 5) Vahetult linnuala piiri äärde on kavandatud EKV vähendamise alad: Kõiguste sadam (nr 54)
- 6) Ruhve sadam (nr 56)
- 7) Sääremäe sadam ja puhkeala (nr 58)
- 8) Kaldu sadam (nr 64)

Linnualale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud:

- 7) Metsaveere suvila seadustamine (nr 172)
- 8) Unguma sadam (nr 178)
- 9) Kungla sadam (nr 52)
- 10) Luhina sadam ja lähiala (nr 62)
- 11) menetluses Kopli detailplaneering (ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsutee osas ajaloolise talukoha taastamiseks) (nr 66)
- 12) Kavandatav Maria sadam (nr 61)

Kehvivatest planeeringutest on ÜPs välja toodud EKV vähendused:

- 5) kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67)
- 6) Laimaja ÜPg-ga vähendatud Ärmpu maaüksuse endise talukoha õuema piires kuni 115 m tavalisest veepiirist, ÜP kaardile pole märgitud (Nr 55)
- 7) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 190)
- 8) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 60)

Täpsemalt käsitletakse tegevusega kaasnevaid muutuseid ja võimalikke kaasuvaid mõjusid edasises peatükis.

- **Karala-Pilguse linnuala (RAH0000092)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Linnualale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Roopa sadama olemasoleva hoonestuse laiendamine (nr 149) ja Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud EKV ala Roopa sadama ümbruses (nr 148).

- **Kasti lahe linnuala (RAH0000126)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), sookurg (*Grus grus*) ja merikotkas (*Haliaeetus albicilla*).

Vahetult linnuala piiri äärde on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud Muratsi sadam (nr 42), planeeritav sadam Tirbi külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht, nr 194).

Kasti lahe linnualal on märgitud varasemate planeeringute kohased EKV vähendamise alad nr 41 (ühisplaneeringuga vähendatud) ja nr 45 (Vähendatud Pihla valla rannaala ÜP-ga. Kehtivad DP-d).

- **Kaugatoma-Lõu lahe linnuala (RAH0000111)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), hallhani e roohani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurisla e niidurüdi e 157agi (*Calidris alpina schinzii*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), väikekoskel (*Mergus albellus*), rohukoskel (*Mergus serrator*), hahk (*Somateria mollissima*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), randtiir (*Sterna paradisaea*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

ÜPs on märgitud varasematest planeeringutest linnualaga piirnevalt EKV vähendamise ala nr 158 (Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni). Üldplaneeringuga on kavandatud ehituskeeluvööndite vähendamised linnualal: planeeritav sadam Rahuste külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 160) ja varasematest planeeringutest ÜPs märgitud: Pärtli detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 161), Salme rannaalade üldplaneeringuga vähendatud EKV ala maanteeni (Nr 159) ning Salme valla rannaala ÜPga vähendatud EKV ala teeni, olemasolev ja ajalooline hoonestus (Nr 157).

- **Koigi linnuala (RAH0000106)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rääkspart (*Anas strepera*), laululuik (*Cygnus cygnus*), lauk (*Fulica atra*) ja merikotkas (*Haliaeetus albicilla*).

Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust koigi linnualal ega selle läheduses. Ette ei ole näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

- **Koorunõmme linnuala (RAH0000093)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), mustvaeras (*Melanitta nigra*) ja kirjuhahk (*Polysticta stelleri*).

Üldplaneeringuga määratakse linnualale kolm puhke- ja virgestusala ja nendega seotud EKV vähendamist (Karjääri telkimisala, nr 122; Abula telkimisala, nr 123 ja Kalasma telkimisala, nr 121). Tegemist on olemasolevas kasutuses olevate telkimisaladega. Samuti on ÜPs märgitud kehtiva Kordoni detailplaneeringu kohane EKV vähendus (nr 120).

- **Kura kurgu linnuala (RAH0000132)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on alk (*Alca torda*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), merivart (*Aythya marila*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e 157agi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e 157agi e suurrisla (*Calidris canutus*), väikerüdi e 157agi e väikerisla (*Calidris minuta*), krüüsel (*Cephus grylle*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), punakurk-kaur (*Gavia 157agi157one*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), plüü (*Pluvialis squatarola*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), naaskelnokk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*) ja tumetilder (*Tringa erythropus*).

Üldplaneeringuga on kavandatud mitmeid EKV vähendamise ettepanekuid, valdav osa Kura Kurgu linnualal paiknevaid EKV vähendamise ettepanekuid on seotud kavandatavate ja olemasolevate sadama-alade arendamisega. Sadamaalade EKV vähendamised on järgmised:

- 1) Abruka sadam (nr 174)
- 2) Planeeritav sadam Sääre külas (nr 196)
- 3) Planeeritav Vahase sadam (nr 175)
- 4) Planeeritav Vesiaia sadam (nr 176)
- 5) Läätsa sadam, kehtiv Sadama DP (Nr 20 ja 21)

Linnualaga piirnevad EKV vähendamise alad

- 1) Kaunispe sadam ja lähiala (nr 165)

Varasematest planeeringutest kattuvad linnualaga EKV vähendamise ala nr 184 (Kadaka DPga vähendatud), nr 169 (Torgu rannaala ÜP-ga vähendatud) ja nr 14 (Salme rannala ÜP-ga vähendatud 70 m veepiirist, ajalooline asustustruktuur).

Linnualaga piirnevad varasema Torgu rannikuala ÜPga vähendatud EKV vähendamise alad nr 164, nr 163 ja nr 168.

Ühtlasi on linnualale kantud 8 olemasolevat ranna-ala (puhke- virgestusmaad). Võimalikke mõjusid hinnatakse peatüki edasises osas.

- **Küdemäe lahe linnuala (RAH0000128)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), hallhani e roohani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), sookurg (*Grus grus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kirjuhakk (*Polysticta stelleri*) ja hakk (*Somateria mollissima*).

Üldplaneeringuga kavandatakse ehituskeeluvööndi vähendamist linnualaga piirneval alal Saaremaa sadama alal (nr 115) ja linnualaga kattuvalt Rannaugu sadama alal (nr 118). Ehituskeeluvööndi vähendamise eesmärk on muuta sadama-ala multifunktsionaalseks, et sadama-aladel oleks võimalik pakkuda ka muid teenuseid, nt kohvik, kalastusega seotud teenused/tootmine/töötlemine jms.

Kehtivate planeeringutega seotud EKV vähendamise aladest piirneb linnualaga

- 1) Kehtiv Ranna DP elamu ehitusõigusega (nr 110)
- 2) Uuekõrtsi-Tõnsu detailplaneeringuga vähendatud (Nr 119)
- 3) Ninase ÜPga vähendatud Tagaranna olemasoleva ja ajaloolise asustuse osas (Nr 117)

- **Mullutu-Loode linnuala (RAH0000110)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), mustsaba-vigle

(*Limosa limosa*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpösk-pütt (*Podiceps grisegena*), rooruik (*Rallus aquaticus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Üldplaneeringuga on kavandatud ehituskeelu vähendamise ettepanekud: Loodenina vaatetorn (nr 180), Laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7 (nr 100), mis kattuvad muuhulgas osaliselt ka linnualaga. Lisaks on ÜPs märgitud linnualaga osaliselt kattuvad varasematest planeeringutest tulenevad EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus (Ühisplaneeringuga vähendatud, 25 m Nasva jõest).

- **Riksu ranniku linnuala (RAH0000127)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on valgepösk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurisla e niidurüdi e 159agi (*Calidris alpina schinzii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), rohukoskel (*Mergus serrator*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hahk (*Somateria mollissima*) ja punajalg-tilder (*Tringa totanus*).

Üldplaneeringus on linnualale planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on olemasoleva sadamaala (Lõmala sadam nr 153) muutmine multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt toitlustusteenuseid.

Lisaks on üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 154 (Salme valla rannaala ÜP-ga vähendatud), mis piirneb linnualaga.

- **Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala (RAH0000107)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), kivirullija (*Arenaria interpres*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), hüüp (*Botaurus stellaris*), valgepösk-lagle (*Branta leucopsis*), niidurisla e niidurüdi e 159agi (*Calidris alpina schinzii*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), lauk (*Fulica atra*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), kalakajakas (*Larus canus*), väikekajakas (*Larus minutus*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), roherähn e meltsas (*Picus viridis*), sarvikpütt (*Podiceps auritus*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpösk-pütt (*Podiceps grisegena*), väikehuik (*Porzana parva*), rooruik (*Rallus aquaticus*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Üldplaneeringuga on osaliselt linnualale planeeritud üks sadama ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek (Sandla sadam ja puhkeala, nr 43), mille eesmärgiks on olemasoleva sadama-ala muutmine multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt toitlustusteenuseid.

Osaliselt on loodusalale kavandatud teinegi EKV vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on valla puhkealal puhkeehitiste rajamine (nr 59).

- **Sutu lahe linnuala (RAH0000108)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rääkspart (*Anas strepera*), hallhani e roohani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), aul (*Clangula hyemalis*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), tutkas (*Philomachus pugnax*), jõgitiir (*Sterna hirundo*) ja punajalg-tilder (*Tringa totanus*).

Linnualale on planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek, mis piirneb linnualaga ning mille eesmärgiks on olemasoleva sadamaala (Kärša sadam, nr 47) muutmise multifunktsionaalseks alaks, kus on võimalik lisaks sadamateenustele pakkuda ka nt tootlusteenuseid. Linnualaga piirneb EKV vähendamise aladest veel varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 48 (Pihla valla ÜPga vähendatud).

- **Tagamõisa linnuala (RAH0000112)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on alk (*Alca torda*), piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), hallhani e roohani (*Anser anser*), nõmmekiur (*Anthus campestris*), sõtkas (*Bucephala clangula*), merirüdi e 160agi e merirüdi (*Calidris maritime*), krüüsel (*Cephus grylle*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), aul (*Clangula hyemalis*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väikekoskel (*Mergus albellus*), rohukoskel (*Mergus serrator*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kirjuhakk (*Polysticta stelleri*) ja hakk (*Somateria mollissima*).

Loodusalal on kaks puhkeala ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekut: Undva linnuvaatlustorn (nr 182) ja Harilaiu telkimisala (nr 130).

Kehtivatest planeeringutest tulenevate EKV vähendamise aladena on linnualaga kattuvad ÜPs märgitud EKV vähendamise ala nr 127 (Haagi detailplaneering) ja nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud).

- **Vilsandi linnuala (RAH0000091)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on piilpart (*Anas crecca*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), hallhani e roohani (*Anser anser*), merivart (*Aythya marila*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), sookurg (*Grus grus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), kirjuhakk (*Polysticta stelleri*) ja hakk (*Somateria mollissima*).

Vilsandi linnualal paikneb 6 EKV vähendamise ettepanekut, mis on seotud sadama alade arendamisega: Vikati sadam (nr 132), Papissaare sadam (nr 135), Kiirassaare sadam (nr 136), Atla sadam (nr 143), Abaja sadam ja lähiala (nr 131) ning Pitkanina kogukonnasadam (nr 134).

Lisaks EKV vähendamised: Vikati teabetuba ja lõkkekoht (nr 183), ettepanek vana talukoha taastamiseks (30101:005:0188) (nr 137), Elda telkimisala (nr 146), Harilaiu telkimisala (nr 130), Kulpri telkimisala (nr 133), Käkisilma linnuvaatlustorn (nr 138), Käkisilma telkimisala (nr 139), Soeginina hülgevaatlusplatvorm (nr 147).

Varasematest planeeringutest tulenevalt on ÜPs märgitud EKV vähendamise alad Kehtiva Kuusnõmme küla Ranna detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala piires (Nr 140), Kehtiva Maise detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala ja juurdepääsutee ulatuses (Nr 141), Kehtiva Elda vaatluspunkti detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ulatuses

(Nr 145), Kehtiva Hülgeranna ja Heldama DPga vähendatud hoonestusala ulatuses (Nr 144) ning Lümända valla üldplaneeringuga vähendatud (Nr 142).

Täiendavalt on määratletud linnualal 10 puhke- ja virgastusmaad. Lähim kavandatav jäätmejaam ca 700 m kaugusel.

• **Väinamere linnuala (RAH0000133)**

Kaitsealused liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnökk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), rääkspart (*Anas strepera*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), hallhani e roohani (*Anser anser*), väike-laukhani (*Anser erythropus*), rabahani (*Anser fabalis*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), kivirullija (*Arenaria interpres*), sooräts (*Asio flammeus*), punapea-vart (*Aythya ferina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), hüüp (*Botaurus stellaris*), mustlagle (*Branta bernicla*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), niidurisla e 161agi e niidurüdi (*Calidris alpina schinzii*), suurrüdi e 161agi e suurrisla (*Calidris canutus*), väiketüll (*Charadrius dubius*), liivatüll (*Charadrius hiaticula*), mustviires (*Chlidonias niger*), valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), välja-loorkull (*Circus cyaneus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnökk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), põldtsiitsitaja (*Emberiza hortulana*), lauk (*Fulica atra*), rohunepp (*Gallinago 161agi161o*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), tõmmukajakas (*Larus fuscus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), plütt (*Limicola falcinellus*), vöötsaba-vigle (*Limosa lapponica*), mustsaba-vigle (*Limosa limosa*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), kormoran e karbas (*Phalacrocorax carbo*), tutkas (*Philomachus pugnax*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), plüü (*Pluvialis squatarola*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), naaskelnökk (*Recurvirostra avosetta*), hahk (*Somateria mollissima*), väiketiiir (*Sterna albifrons*), räusktiir e räusk (*Sterna caspia*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiiir (*Sterna paradisaea*), tutt-tiiir (*Sterna sandvicensis*), vööt-põõsalind (*Sylvia nisoria*), teder (*Tetrao tetrix*), tumetilder (*Tringa erythropus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*).

Üldplaneeringuga on kavandatud 7 EKV vähendamist seoses sadama-aladega. Linnualaga piirnevad järgnevad sadamaalad, mida soovitakse EKV vähendamistega muuta multifunktsionaalseks:

- 1) Lõpesuu sadam (nr 177)
- 2) Paeranna sadam (nr 69)
- 3) Lõpesuu sadam ja tootmisala (nr 68)
- 4) Taaliku sadam (Nr 79)
- 5) Orissaare sadam (nr 73)

Linnualaga piirnevad varasematest planeeringutest ÜPs märgitud EKV vähendused Tänavasuu DPga ja Mäe DPga vähendatud EKV ala (Nr 74 ja 75), Orissaare valla rannala üldplaneeringuga vähendatud EKV ala (Nr 76 ja 77) ning Kehtiv Illiku lai detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 191).

Linnualaga kattuvad EKV vähendused Valmeranna sadam (nr 70) ja Kõinastu sadam (Nr 187) ja Olemasoleva hoonestus, merepääste , 60 m rannast (nr 179). Üldplaneeringus on märgitud üks kehtiva DP EKV vähendus, mis jääb loodusalast üle maantee Lahe detailplaneering (Nr 81). Loodusalaga kattub varasemalt Paaste ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 83).

Linnualal paikneb kokku 6 ranna-ala (puhke- virgestusalad). Täpsemalt käsitletakse tegevusega kaasnevaid muutuseid ja võimalikke kaasuvaid mõjusid edasises peatükis.

3.2.7.3 Üldplaneeringu seos Natura-alade kaitsekorraldusega

Üldplaneeringuga kavandatav ei ole seotud Natura-alade kaitse korraldamisega.

3.2.7.4 Mõju hindamine Natura alade terviklikkusele ja kaitse-eesmärkide saavutamisele

Natura 2000 alade juures on oluline ala terviklikkuse säilitamine. Ala terviklikkuse ehk sidususe all mõistetakse eelkõige ala ökoloogiliste funktsioonide (liigisiseste ja -vaheliste suhete, toiduahela jt funktsioonide) toimimist viisil, mis tagab pikas perspektiivis liigi isendite piisava arvukuse neile sobivates elupaikades ning elupaigatüüpide normaalse suktsessiooni, vastupidamise välistele mõjudele ja jätkuva uuenemise. Loodusliku elupaigatüübi seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levilapiires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka tulevikus ning elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodne.

Ala terviklikkuse olemasolu vaadeldakse kaitse-eesmärkide saavutamise seisukohast. Kaitse-eesmärgid on saavutatud, kui ala terviklikus on säilinud (liigid ja elupaigad on soodsas seisundis).

Järgnevalt hinnatakse ÜP-ga kavandatud tegevustega kaasneda võivat mõju planeeringualale jäävate ja potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 alade lõikes (esitatud Tabel 3.10-s). Tabelis on esitatud vaid need loodusalad ja linnualad, mille osas eelpool pole välja toodud, et ebasoodsat mõju pole ette näha.

Tabel 3.10. Saaremaa valla territooriumile jäävate ja ÜP tegevusest potentsiaalselt mõjutatud Natura 2000 loodus- ja linnualadel kaitstavad elupaigatüübid ja liigid ning nende avalduv mõju.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
Abruka loodusala					
1	Väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – *6210), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), vanad looduspõõsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080)	planeeritav Vesiaia paadisadam ja selle EKV vähendamine nr 176. planeeritav Vahase sadam ja selle EKV vähendamine nr 175. EKV vähendamise ala Abruka sadama alale (nr 174). puhke- ja virgestusmaa planeeritava Vesiaia sadama naabruses	Vesiaia paadisadam kattub minimaalsel määral Abruka loodusalaga. Loodusala piires elupaiga tüüpe sadama alale ei jää. Vahase sadam kattub loodusala ja elupaigatüüpidega 1630* ja 6210* Abruka sadama EKV vähendamise ala kattub osaliselt loodusala ja elupaigatüüpidega 6280*, 1630* Vesiaia sadama naabrusesse kavandatud puhke- virgestusmaa ei kattu loodusalaga.	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraiet Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Nii Vesiaia paadisadama, kui ka Vahase sadama puhul on tegemist olemasoleva paatide vettelaskmise kohaga, mida soovitakse rekonstrueerida ning ajakohastada. Seejuures anda laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasoleva sadama-aladega on nende rekonstrueerimisel kaasnev mõju pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse sadama-ala nõuetele vastavaks, minimeeritakse mh võimalike reostuste jms avaldumise riske. Ehitiste ja rajatiste kavandamist Vesiaia sadama loodusala minimaalselt kattuvatesse piiridesse tuleb vältida. Sel juhul ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. Planeeritava Vahase sadama puhul tuleb loobuda EKV vähendamisest. Lubatud ei ole muude, kui sadamat teenindavate rajatiste rajamine, sest vastasel juhul ei ole võimalik vältida mõju kaitse-eesmärkides toodud elupaiga tüüpidele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
					<p>Abruka sadama puhul on tegemist olemasoleva sadamaga, milles soovitakse võimaldada multifunktsionaalset kasutust. Tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadamarajatised. Seega ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju, kui välditakse ehitamist kaitse-eesmärkides toodud elupaigatüüpidele. EKV vähendamise ala tuleb vähendada väljapoole loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaikade piire.</p> <p>Sadama-alade projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p>
Vilsandi loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja	EKV vähendamise ettepanekutmis on seotud sadama alade arendamisega: Vikati sadam (nr 132), Papissaare sadam (nr 135), Kiirassaare sadam (nr 136), Atla sadam (nr 143), Abaja sadam ja lähiala (nr 131)) ning Pitkanina	Vikati, Papissaare sadamal elupaikadega kattuvusi pole. Kiirassaare sadam kattub väikeses osas 1140 ja 6280* Atla sadam osaliselt 6280*, minimaalses osas 1140.	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal	Sadamate EKV vähendamise alade puhul on tegemist olemasolevate sadama-aladega, mis on juba pikka aega olnud inimõju all. ÜPga määratletakse piirkond ranna- ja sadama-aladeks, mida soovitakse renoveerida ja arendada kehtivast seadusandlusest lähtuvalt, mh rajada multifunktsionaalne piirkond. Sellise tegevuse tulemusena antakse laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasolevate sadama-aladega või paatide

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), plaatlood (*8240), vanad loodusemetsad (*9010) ja vanad laialehised metsad (*9020)	kogukonnasadam (nr 134). Lisaks EKV vähendamised: Vikati teabetuba ja lõkkekoht (nr 183), ettepanek vana talukoha taastamiseks (30101:005:0188) (nr 137), Elda telkimisala (nr 146), Harilau telkimisala (nr 130), Kulpri telkimisala (nr 133), Käkisilma linnuvaatlustorn (nr 138), Käkisilma telkimisala (nr 139), Soeginina hülgevaatlusplatvorm (nr 147). Varasematest planeeringutest tulenevalt on ÜPs märgitud EKV vähendamise alad Kehtiva Kuusnõmme küla Ranna detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala piires (Nr	Abaja sadam ja lähiala kattub ning Pitkanina kogukonnasadam kattuvad osaliselt elupaigatüübiga 1220. Pitkanina sadam osaliselt ka 1630* Vikati teabetuba ja lõkkekoht piirneb ja Kulpri telkimisala kattub suures osas elupaigaga 1630*. Soeginina hülgevaatlusplatvorm kattub elupaigaga 6280*. Vana talukoha taastamine (30101:005:0188), Elda telkimisala, Käkisilma linnuvaatlustorn, EKV väh ala nr 144 ei kattu elupaigatüüpidega. EKV vähendamise ala nr 140 kattub 9010*. Alal nr 141 kattub olemasolev	Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	vettelaskmiskohtadega, on nende rekonstrueerimisel kaasnev mõju pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse sadama-ala nõuetele vastavaks ning võimalike reostuste jms avaldumine on minimeeritud. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitseesmärkides nimetatud elupaigatüüpide piiresse tuleb vältida (Kiirassaare sadam, Atla sadam, Abaja sadam ja lähiala, Pitkanina kogukonnasadam). Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka alade korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. Ranna- ja sadama-alade projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, teostada elupaiga inventuur ja vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist. Vikati teabetuba ja telkimisalad ning Käkisilma linnuvaatlustorn on olemasolevad ja täiendav ebasoodne mõju puudub. Vana talukoha taastamine (30101:005:0188) - Kinnistul on säilinud omaaegse hoone vundament. Tegemist on lageda alaga ja ebasoodne mõju puudub.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
		<p>140), Kehtiva Matise detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala ja juurdepääsutee ulatuses (Nr 141), Kehtiva Elda vaatluspunkti detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ulatuses (Nr 145), Kehtiva Hülgeranna ja Heldama DPga vähendatud hoonestusala ulatuses (Nr 144) ning Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud (Nr 142).</p> <p>Täiendavalt on määratletud looduslalal 10 puhke- ja virgestusmaad.</p>	<p>juurdepääsutee 5130, nr 145 kattub elupaigaga 1210.</p> <p>EKV väh. Ala nr 142 kattub isaliselt 6280*.</p>		<p>Soeginina hülgevaatlusplatvorm on olemasoleva loodusliku vaatlusplatvormiga, mis on juba aastaid kasutuses. Kui eesmärk on üksikute vaatlusplatvormi teenindavate rajatiste rajamine, siis see on võimalik ilma elupaika kahjustamata. Küll aga ei ole võimalik ilma elupaika kahjustamata püstitada hoonestust või rajada parklat. Seega võiks EKV vähendamise ala olla piiritletud väiksemas mahus, kui praegu (hetkel 751,7 m²).</p> <p>EKV vähendamise alal nr 140 on kaks olemasolevat hoone vundamenti. Säilitades nende ümber kõrghaljastuse, ebasoodne mõju puudub.</p> <p>Alal nr 141 kattub olemasolev juurdepääsutee elupaigaga 5130. Kuna tegemist on olemasoleva pinnasteega, siis pole kattumine tegelik ja ebasoode mõju antud tee ligipääsuks kasutades puudub. Alal nr 145 on olemasolev hoonestus. Alal nr 144 on olemasolev hoone vundament ja kuna ei kattu elupaigatüüpidega, siis vundamendile ehitamisel ebasoodne mõju puudub.</p> <p>EKV väh. ala nr 142 on osaliselt hoonestatud. Vältida tuleb ehitustegevust kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigas, sel juhul ebasoodsad mõjud puuduvad.</p> <p>Puhke- ja virgestusmaadena on märgitud juba praegu kasutatavad puhkealad ja rannaalad.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
					Sealsete aladele puhkerajatiste (nt prügikastid, pingid) rajamisel korrastatakse alade kasutust, millel on pigem soodne mõju loodusalale.
2	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>), saaremaa robirohi (<i>Rhinanthus osiliensis</i>), madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>) ja jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>)	-	Ei paikne ÜPga kavandatud tegevuse aladel.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Väikese väina loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), esmased rannavallid (1210), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130),	Loodusalaga piirnevad järgnevad sadamaalad, mida soovitakse EKV vähendamistega muuta multifunktsionaalseks: 1) Lõpesuu sadam (nr 177) 2) Paeranna sadam (nr 69) 3) Lõpesuu sadam ja tootmisala (nr 68) 4) Taaliku sadam (Nr 79)	Valmeranna sadama ala kattub osaliselt 1630*, 6280*. Kõinastu sadama ala kattub osaliselt 6280*. EKV väh. ala nr 179 kattub osaliselt elupaikadega 6280* ja 6530*.	Niiskusrežiimi muutus; Ehitustegevus elupaigatüübi alal; Metsade lageraie	Arvestades enamike EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Valmeranna sadama, Kõinastu sadama ja EKV vähendamise alal nr 179 (merepääste) tuleb vältida ehitustegevust loodusala piires kaitse-eesmärkides olevatele elupaigatüüpidele. Kattuvate EKV vähendamise alade puhul on tegemist on olemasolevate sadamaaladega või olemasoleva hoonestusega aladega (nr 179), ÜPga

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood läänemõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070)	5) Orissaare sadam (nr 73) Loodusalaga piirnevad varasematest planeeringutest ÜPs märgitud EKV vähendused Tänavasuu DPga ja Mäe DPga vähendatud EKV ala (Nr 74 ja 75), Orissaare valla rannala üldplaneeringuga vähendatud EKV ala(Nr 76 ja 77) ning kehtiv Illiku lai detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 191). Loodusalaga kattuvad EKV vähendused Valmeranna sadam (nr 70) ja Kõinastu sadam (Nr 187) ja Olemasoleva hoonestus, merepääste , 60 m rannast (nr 179).			määratletakse sadamaalade EKV vähendamised, mida soovitakse arendada, mh rajada multifunktsionaalne piirkond. Sellise tegevuse tulemusena antakse laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasolevate sadama- ja ehitusaladega, mis on olnud juba pikka aega inimõju alla, siis on nende arendamisega kaasnev mõju pigem positiivne, kuna võimalike reostuste jms avaldumine on minimeeritud. Ehitiste ja rajatiste kavandamist loodusalal kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub Loodusalal asuvate hoonestusala ja sadamaalade projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
2	Emaputk (<i>Angelica palustris</i>), kaunis kuldking	Kattuvused puuduvad	- Kattuvused puuduvad	Pole asjakohane	

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(<i>Cypripedium calceolus</i>), madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>) ja viiherhüljes (<i>Phoca hispida bottnica</i>)				
Järve loodusala					
1	Püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluited – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluited - *2130), metsastunud luited (2180) ja lood (alvarid - *6280).	Loodusalalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek Järve kohvik, inimõjuga ala, endine rannahoone ja parkla (Nr 26).	Järgnevalt on esitatud elupaigatüübid, mis kattuvad EKV vähendamise alaga väikeses osas: - *2130; - 2180.	Elupaiga hävimine Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Tegemist on olemasoleva endiste rannahoonetega. ÜPga määratletakse piirkond alaks, mida soovitakse renoveerida ja arendada kehtivast seadusandlusest lähtuvalt, Sellise tegevuse tulemusena antakse laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Vältida Natura looduslal paiknevatele elupaigatüüpidele 2130* ja 2180 ehitamist. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt.
2	Nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius subsp. arenarius</i>).		Piirneb EKV vähendamise alaga	Kasvukoha hävimine Metsade lageraied Ehitustegevus kasvukohal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
Kahtla-Kübassaare loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110),	Vahetult loodusala piiri äärde on kavandatud	Elupaigatüüpidega kattuvused puuduvad	Elupaiga hävimine	Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood läänemõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusemetsad (*9010), vanad laialehised metsad	EKV vähendamise alad: Kõiguste sadam (nr 54), Ruhve sadam (nr 56), Säaremäe sadam ja puhkeala (nr 58), Kaldu sadam (nr 64) Loodusalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: 1) Metsaveere suvila seadustamine (nr 172) 2) Unguma sadam (nr 178) 3) Kungla sadam (nr 52) 4) Luhina sadam ja lähiala (nr 62) 5) menetluses Kopli detailplaneering (ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsutee osas ajaloolise talukoha	EKV vähenduse aladel nr 172, nr 62 (Luhina sadam), nr 66, nr 55, nr 190 ja nr 60. Unguma sadama EKV vähendamise ala kattub väikeses osas 6210* ja 1630*. Kungla sadam väikeses osas 1630*. Kavandatav Maria sadam (nr 61) suures osas 5130, 1630* kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67) Vähesel määral 6210	Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Tegemist on olemasolevate sadama-aladega või paatide vettelaskmiskohtadega, kus mh on olemasolevaid ehitisi ja rajatise. ÜPga määratletakse piirkond sadama-aladeks, mida soovitakse renoveerida ja arendada kehtivast seadusandlusest lähtuvalt, mh rajada multifunktsionaalne piirkond. Sellise tegevuse tulemusena antakse laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtlike arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasolevate sadama -aladega on nende rekonstrueerimisel kaasnev mõju pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse sadama- ala nõuetele vastavaks ning võimalike reostuste jms avaldumine on minimeeritud. Kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67) Vähesel määral servaaladel elupaigaga 6210. Alal on olemasolev hoonestus ning kui välditakse elupaiga piires ehitamist, siis ebasoodne mõju puudub. Ülejäänud hoonestusalade EKV vähendustel kattuvused kaitse-eesmärkides olevate elupaigatüüpide või liikidega puuduvad. Kõikidel aladel ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb vältida. Sel juhul on võimalik

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(*9020) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080).	<p>taastamiseks) (nr 66)</p> <p>6) Kavandatud Maria sadam (nr 61)</p> <p>Kehvivatest planeeringutest on ÜPs välja toodud EKV vähendused:</p> <p>1) kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67)</p> <p>2) Laimaja ÜPg-ga vähendatud Ärmpu maatüksuse endise talukoha õuema piires kuni 115 m tavalisest veepiirist, ÜP kaardile pole märgitud (Nr 55)</p> <p>3) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 190)</p> <p>4) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 60)</p>			<p>ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt.</p> <p>Alade projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
		Loodusalal paikneb kokku 7 ranna-ala (puhke-virgestusmaad).			
Karala-Pilguse loodusala					
n 1	Rannikulõukad (*1150), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), valged luited (liikuvad rannikuluided – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluided – *2130), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused	Loodusalale on üldplaneeringuga koostatud ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Roopa sadama olemasoleva hoonestuse laiendamine (nr 149) ja Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud EKV ala Roopa sadama ümbruses (nr 148).	Roopa sadama olemasoleva hoonestuse laiendamine (nr 149) kattub ulatuslikult 6280*, väikeses osas 1630* Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud EKV ala Roopa sadama ümbruses (nr 148) väikeses osas 6280*	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Tegemist on ranna-alaga, kus mh on endised rannahooned. ÜPga määratletakse piirkond ranna-alaks, mida soovitakse renoveerida ja arendada kehtivast seadusandlusest lähtuvalt, mh rajada multifunktsionaalne piirkond Sellise tegevuse tulemusena antakse laiema võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtlike arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasolevate ranna-aladega on nende rekonstrueerimisel kaasnev mõju pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse ranna-ala nõuetele vastavaks ning võimalike reostuste jms avaldumine on minimeeritud. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. EKV vähendamise ala nr 149 (Roopa sadam) osas ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(6410), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)				esmatähtsatele elupaikadele 6280* ja 1630* ja antud EKV vähendamise alast tuleb loobuda. Projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
2	Kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	-	Ei paikne kavandatava tegevusega alal, ega ka paarisaja meetri raadiuses.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Karujärve loodusala					
1	Vähe- kuni kesktoitelised mõõdukalt kareda veega järved (3130) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	-	Ei paikne kavandatava tegevusega alal, ega ka paarisaja meetri raadiuses.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
2	Tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>)	-	Ei paikne kavandatava tegevusega alal, ega ka paarisaja meetri raadiuses.	Pole asjakohane	
Kasti lahe loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140),	Vahetult loodusala piiri äärde on üldplaneeringuga koostatud	EKV vähendamise ala nr 41 kattub osaliselt ala lõunaosas	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused	Tegemist on olemasolevate ranna- ja sadama-aladega, kus mh on olemasolevaidrajatisi. Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	rannikulõukad (*1150), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), vanad loodumetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).	ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Muratsi sadam (nr 42), planeeritav sadam Tirbi külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 194). Kasti lahe looduslal on märgitud varasemate planeeringute kohased EKV vähendamise alad nr 41 (ühisplaneeringuga vähendatud) ja nr 45 (Vähendatud Pihtla valla rannaala ÜP-ga. Kehtivad DP-d).	elupaigatüüpidega 5130 ja 1630* EKV vähendamise ala nr 45 kattub vähesel määral elupaigaga nr 5130.	Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb vältida. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Kasti lahe linnuala ja Kasti lahe looduslaga. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Sadamaalade projekteerimisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida ebasoodsate mõjude puudumist.
Kaugatoma-Lõu loodusala					
1	Liivased ja mudased pagurannad (1140), laiad madalad lähed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220),	ÜPs on märgitud varasematest planeeringutest looduslaga piirnevalt EKV vähendamise ala nr 158 (Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni).	planeeritav sadam Rahuste külas kattub osaliselt elupaigaga 1630*. EKV vähendamise ala nr 161 kattub kogu	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied	Arvestades EKV vähenduse ala nr 158 piirnemist, mitte kattumist looduslaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusemetsad (*9010) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080).	kavandatud ehituskeeluvööndite vähendamised looduslal: planeeritav sadam Rahuste külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 160) varasematest planeeringutest ÜPs märgitud EKV vähendused: Pärtli detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 161), Salme rannaalade üldplaneeringuga vähendatud EKV ala maanteeni (Nr 159) ning Salme valla rannaala ÜPga vähendatud EKV ala teeni, olemasolev ja ajalooline hoonestus (Nr 157).	ulatuses elupaigaga 1630*. EKV väh. ala nr 159 kattub osaliselt elupaikadega 1630*, 6210*, 6280*, 6410. EKV väh. ala nr 159 kattub osaliselt elupaikadega 6410, 6210, 6430, 6280*, 9070, 6530*	Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	ÜPga kavandatud sadam Rahuste külas on ajalooliselt paatide vettelaskmiseks kasutatud asukoht. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. Vältida tuleb ehitamist loodusala kaitse-eesmärkides olevale elupaigatüübile. Hoonestuse rajamine EKV vähendamise alal nr 161 on võimalik vaid olemasoleva vundamendi piires. Muul juhul ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju loodusala kaitse eesmärkidele. EKV väh. ala nr 159 ja 157 piire korrigeerida EKV piire selliselt, et ala jääks Natura alast välja. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
2	Madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	-	Ei paikne ÜPga kavandatava tegevuse alal ega selle lähialal.	Pole asjakohane	Ei ole asjakohane.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
Koimla loodusala					
1	Rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080)	-	Ei paikne ÜPga kavandatava tegevuse alal ega selle lähialal.	Pole asjakohane	Üldplaneeringuga ei kavandata loodusalale ega selle lähendusse täiendavaid objekte.
Koorunõmme loodusala					
1	Esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (*1630), metsastunud luited (2180), vähe- kuni keskoitelised kalgiveelised järved (3140), kadastikud (5130), kuiivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad	Üldplaneeringuga määratakse loodusalale kolm puhke- ja virgestusala ja nendega seotud EKV vähendamist (Karjääri telkimisala, nr 122; Abula telkimisala, nr 123 ja Kalasma telkimisala, nr 121). Samuti on ÜPs märgitud kehtiva Kordoni detailplaneeringu kohane EKV vähendus (nr 120).	Karjääri telkimisala kattub elupaikadega 1220, 1630*, 9010*. Abula telkimisala ja Kalasma telkimisala kattuvad elupaikadega 1220, 9010*. Kordoni detailplaneeringu kohasel EKV vähendusel (nr 120) kattuvused elupaikadega puuduvad.	Elupaigatüübi hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Olemasolevate telkimisalade arendamine nõuetekohaseks. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud loodusalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult telkimisala teenindavaid rajatisi, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele. Kordoni detailplaneeringu kohane EKV vähenduse alal on olemasolev hoonestus. Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).				
2	Kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>) ja soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>)	-	Lähimad leiukohad: - Kaunis kuldking – ca 600 m.	Niiskusrežiimi muutumine Ehitustegevus liigi leiukohas	
Küdemäe lahe loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130),	kavandatakse ehituskeeluvööndi vähendamist loodusalaga piirneval alal Saaremaa sadama alal (nr 115) ja loodusalaga kattuvalt Rannaaugu sadama alal (nr 118). Kehtivate planeeringutega seotud EKV vähendamise aladest piirneb loodusalaga 1) Kehtiv Ranna DP elamu	Rannaaugu sadama alal vähesel määral kattumine natura elupaigatüübiga 1210. Panga Loodusmaja DP EKV vähendamise alal elupaikadega kattuvused puuduvad. Mustjala külade ÜPga vähendatud EKV alal (Nr 112) minimaalselt kattumine 9010*, 9070	Elupaigatüübi hävimine Niiskusrežiimi muutused Metsade lageraied Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Arvestades EKV vähenduse alade nr 115, 110, 119 ja 117 piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Rannaaugu sadama alal valdavad konfliktalad on seotud akvatooriumile ulatuva nn loodusliku lainemurdja/ kaiga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju ranna ja kalda kaitse eesmärkidele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160); lubjarikkad madalsood läänemõökrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusemetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).	<p>ehitusõigusega (nr 110)</p> <p>2) Uuekõrtsi-Tõnsu detailplaneeringuga vähendatud (Nr 119)</p> <p>3) Ninase ÜPga vähendatud Tagaranna olemasoleva ja ajaloolise asustuse osas (Nr 117)</p> <p>Loodusalaga kattuvad kehtivate planeeringutega seotud EKV vähendamise aladest</p> <p>1) Kehtiv Panga Loodusmaja detailplaneering (Nr 111)</p> <p>2) Mustjala külade ÜPga vähendatud (Nr 112)</p>			<p>Ehitisi ja rajatise ei tohi kavandada kaitseesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt.</p> <p>Mustjala külade ÜPga vähendatud EKV alal (Nr 112). Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid (jätta eraldajaks natura ala ja EKV vähendamise ala vahele Orissaare-Leisi-Mustjala tee).</p> <p>Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p>
2	Jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), kõnttanukas (<i>Encalypta mutica</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>) ja saaremaa	-	Pole asjakohane	Pole asjakohane	

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	robirohi (<i>Rhinanthus osiliensis</i>)				
Laidunina loodusala					
1	Esmased rannavallid (1210), rannaniidud (*1630), karstijärved ja -järvikud (*3180), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), liigirikkad madalsood (7230) ning puiskarjamaad (9070)	Laidunina loodusalaga piirneb EKV vähendamise ala nr 19 (Pagila).	- Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.
Kaunispe loodusala					
	rannikulõukad (*1150), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused	Üldplaneeringus on märgitud varasema Torgu rannikuala ÜPga vähendatud EKV ala (olemasolev ja ajalooline hoonestus; Nr 164), mis piirneb Kaunispe loodusalaga	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(6410), puisniidud (*6530) ning lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210).				
Kesknõmme loodusala					
	metsastunud luited (2180), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kesknõmme looduslal. Küll aga kavandatakse selle lähialal (mõne meetri kaugusel) ehituskeeluvööndi ettepanekut, Kesknõmme kalakasvatuse rajamiseks ranna-alale.	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades kavandatava tegevuse iseloomu ning loodusala kaitse-eesmärke, ei ole loodusalale avalduvaid negatiivseid mõjusid ette näha.
Kingli loodusala					
	kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood lääne-	Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kingli looduslal ega selle läheduses	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades kaitse-eesmärke, pole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230) ning okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad– 9060).	(vähemalt 1 km raadiuses). Tuuleala S6 jääb enam kui 1700 m kaugusele.			
	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>).	-	Pole asjakohane	Pole asjakohane	Pole asjakohane
		Kooljamägede loodusala			
	vanad loodusmetsad (*9010)	Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Kooljamägede looduslal ega selle läheduses (vähemalt 1 km raadiuses). Tuuleala S11 jääb ~1500 m kaugusele.	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades kaitse-eesmärke, pole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.
		Liiva-Putla loodusala			
	lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), vanad loodusmetsad (*9010) ning puiskarjamaad (9070)	Üldplaneeringuga ei kavandata senise maakasutuse muutust Liiva-Putla looduslal ega selle läheduses. Tuuleala S12 jääb ~1450 m kaugusele.	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades kaitse-eesmärke, pole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.
		Lindmetsa loodusala			
	rannaniidud (*1630), metsastunud luited (2180), kadastikud (5130), puisniidud	Lindmetsa loodusalaga piirneb varasemalt Torgu rannaala ÜPga	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070)	vähendatud EKV ala (Nr 163).			näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.
Mullutu-Loode loodusala					
1	Rannikulõukad (*1150), püsitaimestuga kivirannad (1220), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalood (7230), vanad	kavandatud ehituskeelu vähendamise ettepanekud: Loodenina vaadetorn (nr 180), Laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7 (nr 100), mis kattuvad muuhulgas osaliselt ka loodusala. Lisaks on ÜPs märgitud loodusala osaliselt kattuvad varasematest planeeringutest tulenevad EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus (Ühisplaneeringuga vähendatud, 25 m Nasva jõest).	Loodenina vaadetorn kattub elupaigaga 1630*. laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7 kattumised elupaikadega puuduvad. EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus kattuvad põhjaosas elupaikadega 7230, 6430	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Olemasolev Loodenina vaadetorn koos parkimisalaga, sisuliselt on tegemist tegevuse seadustamisega. Vaadetorn on tegutsenud juba aastaid ning teadaolevalt ei ole tegevus omanud ebasoodsaid mõjusid kaitse-eesmärgiks olevale elupaigatüübile ega ka liikidele. Parkimisala on kaetud kruusakattega, mistõttu ei paikne alal ka kaitse-eesmärgiks olevat elupaigatüüpi, ega taimeliigi kasvukohta. EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus osas vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Mullutu-Loode loodusala. EKV vähendamise alale tegevuste kavandamisel. On vajalik projekteerimise etapis läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soolehtmetsad (*9080).				
2	Vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>), luhapisitigu (<i>Vertigo geyeri</i>) ja kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)	-	EKV vähendamise alal ei paikne ühegi kaitse-eesmärgis oleva liigi leiukohta	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Riksu ranniku loodusala					
1	Rannikulõukad (*1150), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid luited (kinnistunud rannikuluid – *2130), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede	ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanek Lõmala sadam (nr 153). Lisaks on üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 154 (Salme valla rannaala ÜP-ga vähendatud), mis piirneb loodusalaga.	ÜP-ga kavandatud tegevuse alal Lõmala sadam paikneelupaigatüüp 1630*.	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Loodusala, koos kaitse-eesmärgiga kattub määratletud Lõmala sadama EKV vähendamise ettepaneku alaga. Hetkel juba asub elupaigatüübil sadam, hoone ja parkimisplats, mis tähendab, et elupaiga piir ei vasta tegelikkusele. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi tegelikesse piiresse tuleb vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. EKV vähendamise alale tegevuste kavandamisel on vajalik projekteerimisel ja/ või DP koostamisel

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410) ja puiskarjamaad (9070)				<p>on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p> <p>Varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 154 piirneb loodusalaga. Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.</p>
Tagamõisa loodusala					
1	Rannikulõukad (*1150), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), eelluited (2110), valged luited (liikuvad rannikuluided – 2120), hallid luited (kinnistunud rannikuluided - *2130), metsastunud	<p>puhkeala ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Undva linnuvaatlustorn (nr 182) ja Harilaiu telkimisala (nr 130).</p> <p>Kehtivatest planeeringutest tulenevate EKV vähendamise aladena on ÜPs märgitud EKV vähendamise ala nr 127 (Haagi detailplaneering) ja nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud).</p>	<p>Undva linnuvaatlustorn ja ühisrand kattub elupaigaga 6280*. Ühisrand osaliselt ka elupaigaga 9010*</p> <p>Harilaiu telkimisalal kattumine elupaigaga 2130*.</p> <p>EKV vähendamise alal nr 127 kattumised elupaikadega puuduvad.</p> <p>EKV väh. ala nr 128 kattub kogu ulatuses elupaigaga 6280*.</p>	<p>Niiskusrežiimi muutused</p> <p>Ehitustegevus elupaigatüübi alal</p> <p>Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine</p>	<p>Undva linnuvaatlustorn asukohast 5 m kaugusel edelas paikneb Maa-ameti ortofoto järgi olemasolev rajatis (kunagise hoone müürid). Vaatetorn ei ole oma olemuselt selline ehitus, mis kahjustaks elupaigatüüpi.</p> <p>Rannaküla ühisrand on olemasolev pikaajases kasutuses olnud rand. Selle näitamisel ÜP kaardil puhke- ja virgestusmaana puudub ebasoodne mõju.</p> <p>Harilaiu telkimisala on olemasolev kasutuses olnud telkimisala. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Kavas pole hoonestuse rajamine vaid telkimisala teenindavate rajatiste rajamine. Sellised rajatised ei mõjuta kinnistunud luude elupaika 2130*. Seetõttu ebasoode mõju kaitse-eesmärkidele puudub.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	luited (2180), luidetevahelised niisked nõod (2190), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), siirde- ja õõtsiksood (7140), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalood (7230), vanad loodusemetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad – 9060),	Samuti on määratud puhkealana Rannaküla ühisrand (30101:001:0077)			<p>EKV väh. ala nr 128 kattub kogu ulatuses elupaigaga 6280*. Detailplaneeringu realiseerimine ilma kaitse-eesmärkides toodud elupaika kahjustamata ei ole võimalik ja antud DP realiseerimisest tuleb loobuda.</p> <p>EKV vähendamise alale tegevuste kavandamisel on vajalik projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)				
Teesu loodusala					
1	Püsitaimestuga liivarannad (1640), metsastunud luited (2180), allikad ja allikasood (7160), vanad loodumetsad (*9010) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)	Loodusalaga kattub EKV vähendamise alaga Veere telkimisala (nr 124).	piirneb elupaigatüübiga 9010*	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Alal on olemasolevad rajatised. Elupaiga 9010* ja telkimisala vahel on eraldajaks tee. Inimeste suunamine konkreetsetesse paikadesse mererannal võimaldab tegevust rohkem kontrollida ning vähendab koormust ülejäänud rannaalale. Arvestades, et tegemist on telkimisalaga, kuhu ei ole kavas rajada hoonestust, vaid ainult teenindavaid rajatisi, siis sellega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid elupaigatüüpidele.
2	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>) ja madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>)	-	Ei paikne ÜPga kavandatud tegevuse aladel.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Vesitükimaa loodusala					
1	Karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310),	Loodusalale on planeeritud üks ehituskeeluvööndi vähendamis ettepanek - planeeritav sadam Sääre külas (nr 196)	Loodusala piires elupaikadega kattuvused puuduvad.	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal	Kuna EKV väh. alasid ei ole kavandatud kaitseesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb võimalusel vältida, siis on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), hallid lüited (kinnistunud rannikulüited - *2130), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).	Lisaks on varasematest planeeringutest tulenevalt ÜPs märgitud EKV vähendamise ala nr 169 (Torgu rannaala ÜP-ga vähendatud).		Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Kuna planeeritava sadama asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
2	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>) ja emaputk (<i>Angelica palustris</i>)	-	Ei paikne ÜPga kavandatud tegevuse aladel.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Väinamere loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed	ÜP-s on märgitud üks kehtiva DP EKV vähendus, mis jääb loodusalast üle maantee Lahe detailplaneering (Nr 81). Loodusalaga kattub varasemalt Paaste	varasemalt Paaste ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 83) kattub minimaalses ulatuses elupaigaga 9070.	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Metsaraie	EKV väh. alal nr 83 on laialdaselt olemasolevat hoonestust. Korrigeerida EKV vähendamise ala piire selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid (jätta eraldajaks natura ala ja EKV vähendamise ala vahele Orissaare-Leisi-Mustjala tee) Arvestades EKV vähenduse alade piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatise on võimalik kavandada ilma loodusala (sh

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud	ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 83). Loodusalal paikneb kokku 6 ranna-ala (puhke-virgestusmaad)		Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	selle niiskusrežiimi mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida ebasoodsate mõjude puudumist.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukalle ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0)				
2	Hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>), saarmas (<i>Lutra lutra</i>),	-	ÜP-ga kavandatud tegevuse alal ei paikne kaitse-eesmärkides seatud liike.	Pole asjakohane	Pole asjakohane

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), viiherhüljes (<i>Phoca hispida bottnica</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), harilik vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>), emaputk (<i>Angelica palustris</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius</i> subsp. <i>arenarius</i>), roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>), könt-tanukas (<i>Encalypta mutica</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>), madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>), püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>), jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>), teelehe-mosaiikliblikas				

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(<i>Euphydrias aurinia</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>), vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>), väike pisitigu (<i>Vertigo genesii</i>) ja luhapisitigu (<i>Vertigo geyeri</i>)				
		Ohessaare loodusala			
	merele avatud pankrannad (1230) ja lood (alvarid – *6280)	Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 168 (Torgu valla rannaala ÜPga vähendatud), mis piirneb loodusalaga.	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.
		Ranna loodusala			
	niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530) ja puiskarjamaad (9070)	Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 14 (Salme rannaala ÜP-ga vähendatud 70 m	Osaliselt kattub elupaigaga 6530*	Elupaiga hävimine Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal	Ala on osaliselt hoonestatud. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Ranna loodusalaga. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
		veepiirist, ajalooline asustustruktuur).		Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	
Sepamaa loodusala					
	rannaniidud (*1630), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210) ja liigirikkad madalsood (7230)	Üldplaneeringus on märgitud varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 193 (Ühisplaneeringuga vähendatud ajuveealal piirini), mis piirneb loodusalaga	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele.
Võrsna loodusala					
	kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodsmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070)	loodusalast ca 650 m kaugusele tuulikuparkide arendusaladega S12	Puuduvad	Pole asjakohane	Arvestades kaitse-eesmärke, pole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkide täitmisele.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>)				
Väinamere linnuala					
1	Soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), hallhane e roohani (<i>Anser anser</i>), väike-laukhani (<i>Anser erythropus</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), punapeavart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart	Linnualaga piirnevad järgnevad sadamaalad, mida soovitakse EKV vähendamistega muuta multifunktsionaalseks: 1) Lõpesuu sadam (nr 177) 2) Paeranna sadam (nr 69) 3) Lõpesuu sadam ja tootmisala (nr 68) 4) Taaliku sadam (Nr 79) 5) Orissaare sadam (nr 73) ja Kehtiv Illiku laiu DP (nr 191) Linnualaga piirnevad varasematest planeeringutest ÜPs märgitud EKV vähendused Tänavasuu DPga ja Mäe DPga vähendatud EKV ala (Nr 74 ja 75), Orissaare rannala	Lõpesuu sadam, Paeranna sadam, Lõpesuu sadam ja tootmisala, Taaliku sadam ja Orissaare sadam (nr 73) ja Kehtiv Illiku laiu DP (nr 191) piirnevad väikeluige (<i>Cygnus columbianus</i>) elupaigaga. Lõpesuu sadam ja tootmisala kattub osaliselt punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>) leikuhaga. EKV väh. aladel nr 74 ja 75, 76 ja 77, nr 187, 179, 81, 83 puudub kokkupuude kaitse-eesmärkides toodud liikidega. Valmeranna sadam kattub osaliselt Crex crex (rukkirääk),	Kokkupõrked tehiskonstruktsioonid ega Häirimine Jahipidamine ja pliihaavlite kasutamine Toitumisalade seisundi halvenemine Ööbimiskohtade halvenemine rändeteel Reostus Röövlus	Kuna Lõpesuu sadama asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist. Väikeluik on Eestist läbirändav liik. Juba pikaaegse inimõjuga alade täiendava arendamine ei too kaasa ebasoodsat mõju. Lõpesuu tootmisala sadama juures. Valdav osa alast on hoonestatud. Vähetõenäoline, et punajalg-tilder ja liivatüll olemasoleva sadama ja tööstusala vahetus naabruses pesitsevad ja kui pesitsevad, siis on nad tööstusala mõjudega kohanenud. Tegemist on suurele alale märgitud elupaigaga. Arvestades, et tegemist on juba pikka aega inimõju all olnud alaga, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha olulist ebasoodsat mõju. Valmeranna sadam on olemasolev sadam, mis on olnud juba pikka aega inimõju all. Vähetõenäoline, et rukkirääk või roo-loorkull pesitsevad vahetult olemasoleva sadama läheduses või lausa sadama alal. Või kui pesitsevad, siis on

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p>(<i>Aythya marila</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurisla e 194agi e niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), suurrüdi e 194agi e suurrisla (<i>Calidris canutus</i>), väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), mustviires (<i>Chlidonias niger</i>), valge-toonekurg (<i>Ciconia ciconia</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>),</p>	<p>üldplaneeringuga vähendatud EKV ala (Nr 76 ja 77) ning</p> <p>Linnualaga kattuvad EKV vähendused Valmeranna sadam (nr 70) ja Kõinastu sadam (Nr 187) ja Olemasoleva hoonestus, merepääste, 60 m rannast (nr 179). Üldplaneeringus on märgitud üks kehtiva DP EKV vähendus, mis jääb linnualast üle maantee Lahe detailplaneering (Nr 81). Loodusalaga kattub varasemalt Paaste ÜPga vähendatud EKV ala (Nr 83)</p> <p>Linnualal paikneb kokku 6 ranna-ala (puhke- virgestusalad)</p>	<p>Circus aeruginosus (roo-loorkull) leiukohaga.</p>		<p>nad inimõjuga kohanenud ja olemasoleva sadmamaala arendamine ei too kaasa ebasoodsat mõju.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>), põldtsiitsitaja (<i>Emberiza hortulana</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), rohunepp (<i>Gallinago 195agi195o</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), plütt (<i>Limicola falcinellus</i>), vöötsaba-vigle (<i>Limosa lapponica</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), tõmmuvaeras				

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p>(<i>Melanitta fusca</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), hallpeärähn e hallrähn (<i>Picus canus</i>), plüü (<i>Pluvialis squatarola</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), väikehuik (<i>Porzana parva</i>), täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>), naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), räusktiir e räusk (<i>Sterna caspia</i>), jõgitiir (<i>Sterna</i></p>				

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p><i>hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), tutt-tiir (<i>Sterna sandvicensis</i>), vööt-põõsalind (<i>Sylvia nisoria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), tumetilder (<i>Tringa erythropus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)</p>				
Tagamõisa linnuala					
1	<p>Alk (<i>Alca torda</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), nõmmekiur (<i>Anthus campestris</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), merirüdi e 197agi e meririsla (<i>Calidris maritime</i>), krüüsel (<i>Cepphus gryille</i>), liivatüll</p>	<p>Linnualal puhkeala ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Undva linnuvaatlustorn (nr 182), Harilaiu telkimisala (nr 130).</p> <p>Kehtivatest planeeringutest tulenevate EKV vähendamise aladena on linnualaga kattuvad EKV vähendamise ala nr 127 (Haagi</p>	<p>Merealal ~ 200 m kaugusel rannikust kirjuhaha elupaik.</p>	<p>reostumine, häirimine (nt suurenenud paadiliiklus jm rannikul toimuvad rekreatiivsed tegevused) uppumine võrkudes</p>	<p>Kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>) on tundraliik, kes talvitab Eesti vetes. EKV vähendamise alad nr 127 ja 128 jäävad merest 65-110 m kaugusele. Arvestades, et kirjuaha elupaik on märgitud suure alana meres, siis paari majapidamise rajamine maismaal ei too kaasa liigile ebasoodsat mõju.</p> <p>Rannaküla ühisrand on olemasolev pikaajases kasutuses olnud rand. Kuna randa külastavad inimesed suveperioodil ja kirjuahk talvitub meres, siis rannaala kasutusel ebasoodne mõju puudub.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p>(<i>Charadrius hiaticula</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), hallpõsk-pütt (<i>Podiceps grisegena</i>), kirjuhakk (<i>Polysticta stelleri</i>) ja hakk (<i>Somateria mollissima</i>)</p>	<p>detailplaneering) ja nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud).</p> <p>Samuti on määratud puhkealana Rannaküla ühisrand (30101:001:0077)</p>			
Vilsandi linnuala					
1	<p>Piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), valgepõsk-</p>	<p>Sadamate EKV vähendused: Vikati sadam (nr 132), Papissaare sadam (nr 135), Kiirassaare sadam (nr 136), Atla sadam (nr 143), Abaja sadam ja lähiala (nr</p>	merel kirjuaha elupaik	<p>reostumine, häirimine (nt suurenenud paadiliiklus jm rannikul toimuvad rekreatiivsed tegevused)</p>	<p>Tegevused maismaal (telkimisalad, hoonestusalad ja sadamate funktsioonide mitmekesistamine) ei mõjuta meres talvituvat kirjuahka. Tegevus rannaalade puhke- ja virgestusmaadel ja telkimisaladel on soovine, mitte talvine.</p> <p>Ka sadamas funktsioonide mitmekesistamine (nt toitlustus, majutus, kaubandus vmt) ei mõjuta</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>) ja hahk (<i>Somateria mollissima</i>).	131) ning Pitkanina kogukonnasadam (nr 134). Puhkealade EKV vähendamised: Vikati teabetuba ja lõkkekoht (nr 183), ettepanek vana talukoha taastamiseks (30101:005:0188) (nr 137), Elda telkimisala (nr 146), Kulpri telkimisala (nr 133), Käkisilma linnuvaatlustorn (nr 138), Käkisilma telkimisala (nr 139), Soeginina hülgevaatlusplatvorm (nr 147). Varasematest planeeringutest tulenevad EKV vähendamise alad: Kehtiva Kuusnõmme küla Ranna detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala piires (Nr 140), Kehtiva Matise		uppumine võrkudes	sadamast lähtuvat veeliiklust märkimisväärselt. Seega ebasoodne mõju puudub.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
		<p>detailplaneeringuga vähendatud hoonestusala ja juurdepääsutee ulatuses (Nr 141), Kehtiva Elda vaatluspunkti detailplaneeringuga vähendatud planeeritud hoonestusala ulatuses (Nr 145), Kehtiva Hülgeranna ja Heldama DPga vähendatud hoonestusala ulatuses (Nr 144) ning Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud (Nr 142).</p> <p>Täiendavalt on määratletud linnualal 10 puhke- ja virgastusmaad. Lähim kavandatav jäätmejaam ca 700 m kaugusel.</p>			
Riksu Ranniku linnuala					
1	Valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), niidurisla e niidurüdi	EKV vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on	EKV vähenduse alal ei paikne ühegi kaitse-eesmärgiks seatud liigi	poollooduslike koosluste kinnikasvamise,	EKV vähendamise alad ei mõjuta punajalg-tildri elupaiga kinnikasvamist. Ebasoodne mõju puudub.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	e 201agi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>) ja punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	olemasoleva sadamaala (Lõmala sadam nr 153). varasemast planeeringust tulenev EKV vähendus nr 154 (Salme valla rannaala ÜP-ga vähendatud), mis piirneb linnualaga.	leiukohta. Lähim liik: punajalg tilder – ca 100 m EKV väh. alast nr 154	mille tulemusena minetavad need lindude pesitsuspaigana oma atraktiivsuse	
Siiksaare-Oessaare loodusala					
1	Veealused liivamadalad (1110), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210),	osaliselt loodusalale planeeritud sadama ehituskeeluvööndi vähendamis ettepanek (Sandla sadam ja puhkeala, nr 43). Osaliselt on loodusalale kavandatud teinegi EKV vähendamise ettepanek, mille eesmärgiks on valla puhkealal puhkeehitiste rajamine (nr 59)	Sandla sadam ja puhkealal kattuvused puuduvad EKV väh. ala nr 59 kattub väikeses osas elupaigaga 5130 -	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Tegemist on valdaval osal olemasoleva sadama-alaga, mida soovitakse rekonstrueerida ning ajakohastada. Seejuures anda laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasoleva sadamaalaga on selleha r kaasnev mõju pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse sadama-ala nõuetele vastavaks, minimeeritakse mh võimalike reostuste jms avaldumine riske. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb valla puhkealal vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub. Samas on ka ala korrastamisel pigem

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)				soodne mõju, kuna tänu ala korrastamisele toimub tegevus alal võrreldes praeguse olukorraga kontrollitumalt. Sadama-alade ja hoonestusala projekteerimisel ja/või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.
Sutu lahe loodusala					
1	Liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), püsitaimestuga kivirannad (1220), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), kuivad niidud lubjarikkal mullal	loodusalaga piirnevad EKV väh. ala (Kärša sadam, nr 47) ja varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 48 (Pihtla valla ÜPga vähendatud)	Mõlemad EKV väh. alad piirnevad elupaigaga 1630*.	Niiskusrežiimi muutused Ehitustegevus elupaigatüübi alal Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	Arvestades EKV vähenduse ala piirnemist, mitte kattumist loodusalaga ja asjaolu, et hoonestust ja rajatisi on võimalik kavandada ilma loodusala (sh selle niiskusrežiimi) mõjutamata, siis ei ole ette näha ebasoodsat mõju loodusala kaitse-eesmärkidele. Kärša sadama puhul on tegemist olemasoleva sadamaalaga, mida soovitakse rekonstrueerida ning ajakohastada. Seejuures anda laiemad võimalused erinevate teenuste pakkumiseks ja väikeettevõtluse arenguks, mistõttu on ÜP-ga tehtud ettepanek vähendada EKV-d. Arvestades asjaolu, et tegemist on olemasolevate sadama-aladega on nende rekonstrueerimisel kaasnev mõju

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	(*olulised orhideede kasvualad – 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid – *6280), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080)				pigem positiivne, kuna rekonstrueerimisel viiakse sadama-ala nõuetele vastavaks, minimeeritakse mh võimalike reostuste jms avaldumise riske. EKV väh. ala nr 48 mitmed kinnistud on hoonestatud. Rannast ja natura alast on eraldajaks Sutu küla tee. Seega ebasoodsad mõjud puuduvad.
Sutu lahe linnuala					
1	Rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), kühnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>) ja punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>)	linnualaga piirnevad EKV väh. alad Kärša sadam (nr 47) ja varasemast planeeringust tulenev EKV vähendamise ala nr 48 (Pihtla valla ÜPga vähendatud)	ÜP-ga kavandatud tegevuse lähialal (500 m) ei paikne kaitse-eesmärgiks seatud liikide leiukohti.	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Siiksaare-Oessaare lahtede linnuala					
1	Rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>),	Linnualal EKV vähendamise ettepanekud:	Üp-ga kavandatava Sandla sadama EKV vähenduse ala kattub	Leiukoha hävimine;	Kuna antud asukohta on paatide vettelaskmiseks kasutatud ka varasemalt, siis sadamarajatiste rajamine muudab paatide vettelaskmise antud

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), niidurisla e niidurüdi e 204agi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), mustviires (<i>Chlidonias niger</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>),	Sandla sadam ja puhkeala (nr 43) ja valla puhkealal puhkeehitiste rajamine (nr 59)	Minimaalsel määral kattub II kaitsekategooria liikide liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>) Tringa totanus (punajalg-tilder), elupaiga piiriga.	Ehitustegevus leiukohal	<p>asukohas kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist. Kuna ala on olnud pikka aega juba inimõju all, siis on vähetõenäoline, et liivatüll või punajalg -tilder pesitseks vahetult sadama ala juures või kui pesitseb, siis on ta inimõjuga kohanenud. Valgepõsk-lagle kasutab piirkonda rändel peatuspaigana. Mõlema liigi elupaiga piirid on määratud suurele alale ja olemasoleva paatide vettelaskmiskoha kasutus ei oma ebasoodsat mõju.</p> <p>Projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p>

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), väikekajakas (<i>Larus minutus</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), roherähn e meltsas (<i>Picus viridis</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hallpõskpütt (<i>Podiceps griseogen</i>), väikehuik (<i>Porzana parva</i>), rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>),				

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	räusktiir e räusk (<i>Sterna caspia</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)				
Mullutu-Loode linnuala					
1	Rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>), soopart e pahlsabapart (<i>Anas acuta</i>), luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), mustviies	Linnualaga kattuvad osaliselt ehituskeelu vähendamise ettepanekud: Loodenina vaatetorn (nr 180), Laudtee ja linnuvaatlustorni rajamiseks Staadioni tn 7 (nr 100) ning varasematest planeeringutest tulenevad EKV vähendused nr 31 ja 33 Nasva alevikus (Ühisplaneeringuga vähendatud, 25 m Nasva jõest)	Nr 180 kattub <i>Tringa totanus</i> (punajalg-tilder) elupaigaga. Nr 100 kattub väikeluig (<i>Cygnus columbianus</i>) elupaigaga. Nr 31 ja 33 kattuvad <i>Botaurus stellaris</i> (hüüp)	Leiukoha hävimine Põllumajandusmaade hävimine Poldrite kinnikasvamine Ehitustegevus leiukohal	Loodenina vaatetorn on olemasolev vaatetorn koos parkimisalaga, sisuliselt on tegemist tegevuse seadustamisega. Vaatetorn on tegutsenud juba aastaid ning teadaolevalt ei ole tegevus omanud ebasoodsaid mõjusid kaitse-eesmärgiks olevale punajalg-tildrile. Väikeluik kasutab Saaremaa rannikut rändepeatuskohana. Linnuvaatlustorn Kuressaares ei mõjuta väikeluuke ebasoodsalt. Vähendada EKV vähendamise alade nr 31 ja 33 piire selliselt, et see ei kattuks Mullutu-Loode linnualaga. Sel moel on võimalik ebasoodsat mõju vältida.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p>(<i>Chlidonias niger</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), väikekajakas (<i>Larus minutus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), roherähn e meltsas (<i>Picus viridis</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hallpõsk-</p>				

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	pütt (<i>Podiceps griseus</i>), rooruik (<i>Rallus aquaticus</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)				
Kura Kurgu linnuala					
1	alk (Alca torda), soopart e pahlsabapart (<i>Anas acuta</i>), luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala</i>)	Sadamaalade EKV vähendamised on järgmised: 6) Abruka sadam (nr 174) 7) Planeeritav sadam Sääre külas (nr 196) 8) Planeeritav Vahase sadam (nr 175) 9) Planeeritav Vesiaia sadam (nr 176) 10) Läätsa sadam, kehtiv Sadama DP (Nr 20 ja 21) Linnualaga piirnevad EKV vähendamise alad	ÜP-ga kavandatavate EKV-de kattuvus linnuala ja selle kaitse-eesmärkidega: - Väikeluik (nr 196, nr 20 ja 21). - merikotkas (nr 14)	Leiukoha hävimine Põllumajandusmaade hävimine Poldrite kinnikasvamine Ehitustegevus leiukohal Merikotkas: Keskkonnamürgid Pliid sisaldava laskemoona kasutamine Sobivate pesapuude nappus ja hävimine Pesitusaegne häirimine	Väikeluik kasutab Saaremaa rannikut rändepeatuskohana. Kuivõrd tegemist on olemasolevate sadamaaladega, siis nende multifunktsionaalseks muutmine ei mõjuta liiki ebasoodsalt. Vähendada EKV vähendamise ala piire selliselt, et see ei kattuks Kura kurgu linnualaga. Sel juhul välditakse merikotkale ebasoodse mõju avaldumist.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p>clangula), niidurisla e rüdi e niidurüdi (Calidris alpina schinzii), suurrüdi e rüdi e suurrisla (Calidris canutus), väikerüdi e rüdi e väikerisla (Calidris minuta), krüüsel (Cepphus grylle), liivatüll (Charadrius hiaticula), aul (Clangula hyemalis), väikeluik (Cygnus columbianus bewickii), kühmnokk-luik (Cygnus olor), punakurk-kaur (Gavia stellata), merikotkas (Haliaeetus albicilla), tõmmukajakas (Larus fuscus), vöötsaba-vigle (Limosa lapponica), tõmmuvaeras (Melanitta fusca), väikekoskel (Mergus albellus), jääkoskel (Mergus merganser),</p>	<p>2) Kaunispe sadam ja lähiala (nr 165)</p> <p>Varasematest planeeringutest kattuvad linnualaga EKV vähendamise ala nr 184 (Kadaka DPga vähendatud), nr 169 (Torgu rannaala ÜP-ga vähendatud) ja nr 14 (Salme rannala ÜP-ga vähendatud 70 m veepiirist, ajalooline asustustruktuur).</p> <p>Linnualaga piirnevad varasema Torgu rannikuala ÜPga vähendatud EKV vähendamise alad nr 164, nr 163 ja nr 168.</p>		<p>Toitumisalade kvaliteedi langus</p> <p>Tahtlik tapmine</p> <p>Hukkumine elektriliinides, teedel ja tuuleparkides</p>	

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	rohukoskel (Mergus serrator), kormoran e karbas (Phalacrocorax carbo), plüü (Pluvialis squatarola), sarvikpütt (Podiceps auritus), tuttpütt (Podiceps cristatus), naaskelnokk (Recurvirostra avosetta), hahk (Somateria mollissima), räusktiir e räusk (Sterna caspia) ja tumetilder (Tringa erythropus);				
Küdemä lahe linnuala					
1	Sooart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>),	Linnualaga kattub EKV vähendamise ala Rannaugu sadama alal (nr 118). EKV vähendamise aladest piirneb linnualaga: 1) Saaremaa sadama alal (nr 115),	- Merealal ~ 200 m kaugusel rannikust kirjuhaha elupaik.	Leiukoha hävimine Põllumajandusmaade hävimine Poldrite kinnikasvamine Ehitustegevus leiukohal	Kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>) on tundraliik, kes talvitab Eesti vetes. Arvestades, et kirjuaha elupaik on märgitud suure alana meres, siis olemasolevate sadamaalade multifunktsionaalseks muutmine ja mõnede majapidamise rajamine maismaal ei too kaasa liigile ebasoodsat mõju.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), hallpõskpütt (<i>Podiceps grisegena</i>), kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>) ja hahk (<i>Somateria mollissima</i>)	2) Kehtiv Ranna DP elamu ehitusõigusega (nr 110) 3) Uuekõrtsi-Tõnsu detailplaneeringuga vähendatud (Nr 119) 4) Ninase ÜPga vähendatud Tagaranna olemasoleva ja ajaloolise asustuse osas (Nr 117)			
Kahtla-Kübassaare linnuala					
1	Luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya</i>)	linnuala piiri äärde on kavandatud EKV vähendamise alad: 1) Kõiguste sadam (nr 54) 2) Ruhve sadam (nr 56) 3) Säaremäe sadam ja puhkeala (nr 58) 4) Kaldu sadam (nr 64)	ÜPga kavandatud tegevuse ala kattub järgmise liigi leiukohaga: - väikeluik	Leiukoha hävimine Põllumajandusmaade hävimine Poldrite kinnikasvamine Ehitustegevus leiukohal	Arvestades, et sadamaalade puhul on tegemist juba pikka aega inimõju all olnud aladega, kus paikneb ka olemasolev hoonestus ja sadam, siis ei ole täiendaval hoonestusel ette näha ebasoodsat mõju. Väikeluik on Eestist läbirändav liik. Juba pikaaegse inimõjuga alade täiendav arendamine ei too kaasa ebasoodsat mõju. Samuti ei mõjuta elamute ehitus hoonestusaladel maismaal väikeluige rändepeatuspaikade seisundit.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	<p><i>fuligula</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), rooloorikull (<i>Circus aeruginosus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), väikekajakas (<i>Larus minutus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>),</p>	<p>Linnualal ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Metsaveere suvila seadustamine (nr 172) 2) Unguma sadam (nr 178) 3) Kungla sadam (nr 52) 4) Luhina sadam ja lähiala (nr 62) 5) menetluses Kopli detailplaneering (ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsutee osas ajaloolise talukoha taastamiseks) (nr 66) 6) Kavandatav Maria sadam (nr 61) <p>Kehvivatest planeeringutest on ÜPs välja toodud EKV vähendused:</p>		Tallamine ja mootorsõidukitega sõitmine	

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), roherähn e meltsas (<i>Picus viridis</i>), sarvikpütt (<i>Podiceps auritus</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), räusktiir e räusk (<i>Sterna caspia</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	1) kehtiv Linnaku detailplaneering (nr 67) 2) Laimaja ÜP-ga vähendatud Ärmpu maaüksuse endise talukoha õuema piires kuni 115 m tavalisest veepiirist, ÜP kaardile pole märgitud (Nr 55) 3) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 190) 4) Laimjala ÜPga vähendatud (seletuskirjas) (Nr 60)			
Karala-Pilguse linnuala					
1	Luitsnokk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>),	ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekud: Roopa	Kavandatava tegevuse alal ei paikne ühegi	Pole asjakohane	Pole asjakohane.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	sadama olemasoleva hoonestuse laiendamine (nr 149) ja Lümanda valla üldplaneeringuga vähendatud EKV ala Roopa sadama ümbruses (nr 148).	kaitse-eesmärgiks seatud liigi leiukohta.		
Koorunõmme linnuala					
1	Merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>) ja kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>)	EKV vähendamised: Karjääri telkimisala, nr 122; Abula telkimisala, nr 123 ja Kalasma telkimisala, nr 121. kehtiva Kordoni detailplaneeringu kohane EKV vähendus (nr 120).	Osaliselt kavandataval rannaalal: - kirjuhahk;	reostumine, häirimine (nt suurenenud paadiliiklus jm rannikul toimuvad rekreatiivsed tegevused) uppumine võrkudes	Tegemist on olemasolevas kasutuses olevate telkimisaladega. Telkimisalasid kasutatakse suveperioodil ning liigi talvitumist need ei mõjuta. Kirjuhahk (<i>Polysticta stelleri</i>) on tundraliik, kes talvitab Eesti vetes. Arvestades, et kirjuaha elupaik on märgitud suure alana meres, siis telkimisalad ja kordon maismaal ei too kaasa liigile ebasoodsat mõju.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
Kasti lahe linnuala					
1	Rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>) ja merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	Linnualaga piirnevad EKV väh. alad Muratsi sadam (nr 42) ja planeeritav sadam Tirbi külas (ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht, nr 194). varasemate planeeringute kohased EKV vähendamise alad nr 41 (ühisplaneeringuga vähendatud) ja nr 45 (Vähendatud Pihkla valla rannaala ÜP-ga)	Kavandatava tegevuse alal ei paikne ühegi kaitse-eesmärgiks seatud liigi leiukohta. Lähimad: - väikeluik – ca 250 m.	Ehitustegevus liigi leiukohal; Leiukohtade hävimine.	Lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust, ei ole kaitse-eesmärkides seatud liikidele ebasoodsat mõju ette näha.
Kaugatoma-Lõu lahe linnuala					
1	Piilpart (<i>Anas crecca</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), niidurisla e niidurüdi e 215agi (<i>Calidris alpina schinzi</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>),	ÜPs on märgitud varasematest planeeringutest loodusala piirnevalt EKV vähendamise ala nr 158 (Salme valla rannaala ÜPga vähendatud teeni). Kattuvad EKV väh. alad: planeeritav sadam Rahuste külas	Nr 160 kattub minimaalses ulatuses niidurüdi leiukohagaja piirneb naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>), Charadrius hiaticula (liivatüll), Tringa totanus (punajalg-tilder). Teistel aladel puuduvad kokkupeedud kaitse-	Leiukoha hävimine Põllumajandusmaade hävimine Poldrite kinnikasvamine Ehitustegevus leiukohal	Kuna Rahuste sadma ala on paatide vettelaskmiseks kasutatud juba pikaajaliselt ja ala on olnud pikka aega juba inimõju all, siis on vähetõenäoline, et linnuliigid pesitseks vahetult sadama ala juures või kui pesitsevad, siis on ta inimõjuga kohanenud. Liikide elupaiga piirid on määratud suurele alale ja olemasoleva paatide vettelaskmiskoha kasutus ei oma ebasoodsat mõju.

Nr	Elupaigatüübi nimetus (kood) või liigi nimetus	ÜP-ga planeeritav tegevus	Asukoht või kaugus ÜPga kavandatavast tegevusest ¹⁾	Peamised ohutegurid	Võimalik mõju
	kühmnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), räusktiir e räusk (<i>Sterna caspia</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>)	(ajalooliselt kasutatud paatide vettelaskmise koht; nr 160) ja varasematest planeeringutest ÜPs märgitud: Pärtli detailplaneeringuga vähendatud EKV ala (nr 161), Salme rannaalade üldplaneeringuga vähendatud EKV ala maanteeni (Nr 159) ning Salme valla rannaala ÜPga vähendatud EKV ala teeni, olemasolev ja ajalooline hoonestus (Nr 157).	eesmärkides nimetatud liikidega.		

3.2.7.5 Leevendavad meetmed ja nende tõhusus Natura-alade terviklikkuse säilimise ja kaitse-eesmärkide saavutamise ning kaitsekorralduslikult oluliste liikide soodsa seisundi tagamise seisukohast

Üldplaneeringuga kavandatavad tegevused Natura aladel piirduvad EKV vähendamiste ettepanekutega ning ranna-alade määratlemisega. Üldplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisel on Saaremaa valla territooriumile jäävate loodus- ja linnualade soodsa seisundi säilimisele ja kaitse-eesmärkide täitmisele avalduda võivat ebasoodsat mõju vältida rakendades järgmisi leevendavaid meetmeid:

- projekteerimisel ja/või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist;
- ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb võimalusel vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub.

Leevendavate meetmete kasutusele võtmise korral leevendatakse võimalikke ebasoodsaid mõjusid ning tagatakse pikaajaliselt Natura 2000 alade terviklikkus ja kaitsekorralduslikult oluliste liikide ning elupaigatüüpide soodne seisund. Teadaolevalt ei ole leevendavate meetmete mitte toimimine tõenäoline. Leevendavate meetmete tõhusust on käsitletud ning nende rakendamise kava on esitatud Tabel 3.11.

Tabel 3.11. Ebasoodsa mõju leevendusmeetmed, nende tõhusus ja rakendamise aeg.

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
Planeerimise etapp	Sadama-alade arendamine ning EKV vähendamine	1630* 6210* 6280* 1140 1220 5130 1210 1140	<p>Sadama-alade EKV vähendamise alade piire tuleb vähendada väljapoole loodusala kaitse-eesmärkides olevate elupaikade piire. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpide piiresse tuleb vältida.</p> <p>Planeeritava Vahase sadama puhul tuleb loobuda EKV vähendamisest. Lubatud ei ole muude, kui sadamat teenindavate rajatiste rajamine, sest vastasel juhul ei ole võimalik välistada mõju kaitse-eesmärkides toodud elupaiga tüüpidele.</p> <p>EKV vähendamise ala nr 149 (Roopa sadam) osas ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju esmatähtsatele elupaikadele 6280* ja 1630* ja antud EKV vähendamise alast tuleb loobuda. Lubatud ei ole muude, kui sadamat teenindavate rajatiste rajamine, sest vastasel juhul ei ole võimalik välistada mõju kaitse-eesmärkides toodud elupaiga tüüpidele.</p>	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide seisukord.	DP koostamine või projekteerimine ja ehitustegevus

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
			Aladel projekteerimise/ DP koostamise etapis viia läbi vähemalt Natura eelhindamine, , vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.			
Planeerimise etapp	Puhkealade arendamine (rannad, telkimisalad jmt)	1220 1630* 9010* 2130* 2180 6280*.	Järve kohvik, inimõjuga ala, endine rannahoone ja parkla (Nr 26) - Vältida Natura looduslal paiknevatele elupaigatüüpidele 2130* ja 2180 ehitamist. Telkimisaladele ja randadele ei tohi rajada hoonestust, vaid ainult teenindavaid rajatisi.	Väga tõhus	Puhkealasad teenindavad rajatised korrastavad alade kasutust, suunavad inimesi kindlatele aladele ja toob ülejäänud natura alade osas kaasa soodsa mõju.	DP koostamine või projekteerimine ja ehitustegevus
	Hoonestuse tihendamine ning laiendamine, sellega seoses EKV vähendamine	Kirjuhakk(<i>Polysticta stelleri</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>),	Korrigeerida EKV vähendamise alade piire selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid. EKV väh. ala nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud) kattub kogu ulatuses elupaigaga 6280*. Detailplaneeringu realiseerimine ilma kaitse-	Väga tõhus	Tagab, et ei halveneks elupaigatüüpide ja kaitstavate liikide leiukohtade seisund.	DP koostamine või projekteerimine ja ehitustegevus

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
		liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), Emaputk (<i>Angelica palustris</i>); liivased ja mudased pagurannad (1140), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivrannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), rannaniidud (*1630), hallid luited (kinnistunud rannikuluided - *2130), metsastunud luited (2180), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad – 6210), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), puisniidud (*6530), lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad	<p>eesmärkides toodud elupaika kahjustamata ei ole võimalik ja antud DP realiseerimisest tuleb loobuda.</p> <p>Hoonestuse tihendamise ja laiendamise aladel projekteerimise/DP koostamise etapis viia läbi vähemalt Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.</p> <p>Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüübi piiresse tuleb vältida. Sel juhul on võimalik ebasoodsaid mõjusid vältida ning ebasoodne mõju puudub.</p>			

Etapp	Ebasoodsa mõjuga tegevus	Liigid ja elupaigatüübid, keda kahjustatakse	Leevendav meede	Hinnang tõhususele (väga tõhus; tõhus; vähetõhus; tõhusus ebaselge).	Selgitus	Rakendamise aeg
		loodusmetsad (*9010), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soolehtmetsad (*9080).				

3.2.7.6 Natura hindamise kokkuvõte

Kokkuvõtliku ülevaate Natura hindamisest annab Tabel 3.12. Kokkuvõte Natura hindamisest., mis on koostatud vastavalt Natura hindamise protseduurile (MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019).

Natura hindamise käigus jõuti järeldusele, et ÜP-ga kavandatav on realiseeritav kui arvestada leevendavaid meetmeid.

Peamised ÜPga kavandatavad tegevused, millega võib kaasneda leevendavate meetmete mitte rakendamisel negatiivne mõju:

- sadama-alade piirkonna arendamine;
- perspektiivsete tuulikualade välja arendamine algsel kujul.

Tabel 3.12. Kokkuvõte Natura hindamisest.

Kas projekt või kava võib:	Jah/ Ei	Selgitus
Aeglustada ala kaitse-eesmärkide saavutamist?	Ei	Juhul kui arvestatakse leevendavaid meetmeid, ei ole ebasoodsat mõju ette näha.
Katkestada ala kaitse-eesmärkide suunas liikumise?	Ei	
Takistada selliste tegurite toimimist, mis aitavad säilitada ala soodsat seisundit?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole takistamist ette näha.
Häirida ala soodsa seisundi indikaatoritena kasutatavate võtmeliikide tasakaalu, levikut ja asustustihedust?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole häirimist ette näha.
Põhjustada muutusi kriitilise tähtsusega, ala olemust määravates aspektides (nt toitainete tasakaal), millest sõltub ala toimimine elupaiga või ökosüsteemina?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Muuta ala struktuuri ja/või funktsiooni määravate seoste (nt pinnase ja vee või taimede ja loomade vaheliste seoste) dünaamikat?	Ei	
Mõjutada alal prognooside järgi või eeldatavalt toimuvaid looduslikke muutusi (nagu näiteks veedünaamika või keemiline koostis)?	Ei	
Vähendada esmatähtsate elupaigatüüpide pindala?	Ei	
Vähendada esmatähtsate liikide või linnudirektiivi I lisa IBA liikide arvukust?	Ei	

Kas projekt või kava võib:	Jah/ Ei	Selgitus
Muuta esmatähtsate liikide või linnudirektiivi I lisa IBA liikide vahelist tasakaalu?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Vähendada ala mitmekesisust?	Ei	Leevendavate meetmete rakendamisel ei ole ebasoodsaid mõjusid ette näha.
Põhjustada häirimist, mis võib mõjutada asurkondade suurust või esmatähtsate liikide vahelist tasakaalu või asustustihedust?	Ei	
Põhjustada killustatust?	Ei	
Põhjustada peamiste tunnuste (nt puistaimkate, loodetele avatus, iga-aastased üleujutused jne) vähenemist või hävimist?	Ei	

3.3 Kultuuriline Keskkond

3.3.1 Väärtuslikud maastikud

Väärtusliku maastikuna on määratletud alad, millel on ümbritsevast suurem kultuurilis-ajalooline, esteetiline, looduslik, identiteedi- või puhkeväärtus. Väärtuslike maastike määratlemine on aluseks kaitse, hoolduse ning teatud juhtudel ka taastamise korraldamisel kohalikul tasandil, samuti üldplaneeringute koostamisel (Saare maakonnaplaneering 2030+, 2016).

Maakonnaplaneeringus on määratletud kokku 68 väärtuslikku kultuurimaastikku (9 riikliku tähtsusega, 26 maakondliku tähtsusega, 33 kohaliku tähtsusega). Maakonnaplaneeringus on esitatud eraldi kultuurilis-ajaloolise väärtusega ning esteetilise väärtusega ja puhkemaastike maakasutustingimused (Saare maakonnaplaneering 2030+, 2016). Üldised tingimused väärtuslike maastike säilitamiseks on järgmised (Saare Maavalitsus, 2007):

- Saarte traditsioonilise maastikupildi säilitamiseks on määrava tähtsusega pärandkoosluste (loopealsed, puisniidud, rannaniidud, aruniidud) jätkuv majandamine ja vajadusel taastamine. Põllu-, heina- ja karjamaad on vajalik hoida kasutuses;
- hoida traditsioonilist maastikustruktuuri (üldine maakonna asustumuster, külade struktuur, teedevõrgustik ja maastiku väikeelemendid);
- teede ja liinirajatiste asukohavalikul eelistada olemasolevaid trasse/koridore – teid, pinnasteid, elektriliine; õhuliinidele eelistada maakaableid;
- maastikulised väikevormid nagu kiviaiad, tarad, üksikud puud ja väiksemad puudegrupid, alleed, kivihunnikud, endised talukohad, kui maastikku kujundavad elemendid, tuleb säilitada;
- kompaktse hoonestusega alade asukohavalik väärtuslikel maastikel toimub ainult üldplaneeringu alusel.

Maakonnaplaneeringus on sätestatud, et väärtusliku maastikuga alad jaotatakse kolme klassi vastavalt nende väärtuslikkusele:

- I klassi alad on kõige väärtuslikumad maakondliku (võimaliku riikliku) tähtsusega alad;
- II klassi alad on väga väärtuslikud maakondliku tähtsusega alad;

- P klassi alad on potentsiaalsed maakondliku tähtsusega alad.

Saaremaa valla haldusterritooriumil paikneb maakonnaplaneeringu kohaselt 22 I klassi väärtusliku maastiku maa-ala ning 24 II klassi väärtusliku maastiku maa-ala ning 17 P klassi väärtusliku maastiku maa-ala. Järgnevas tabelis on esitatud Saaremaa vallas paiknevad väärtuslikud maastikud.

Tabel 3.13. Saaremaa valla haldusterritooriumil paiknevad väärtuslikud maastikud.

Jrjk nr	Nimi	Klass	Pindala	Tähtsus
12	Tõnija-Kalli	I	1171	Maakondlik
29	Kuressaare	I	1977	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
36	Riksu-Lõpe	I	3645	Maakondlik
30	Karujärve	I	730	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
48	Kurevere-Kehila	I	1252	Maakondlik
47	Vilsandi rahvuspark	I	25309	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
49	Kõruse	I	611	Kohalik
42	Türju-Sääre	I	1885	Maakondlik
17	Tõlluste	I	1689	Maakondlik
55	Võhma	I	798	Maakondlik
16	Kõljala	I	2076	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
63	Leisi	I	1150	Maakondlik
28	Abruka	I	1524	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
33	Sõmera hooldekodu kompleks	I	47	Maakondlik
54	Paatsa-Tuiu	I	747	Maakondlik
68	Orissaare	I	280	Maakondlik
62	Linnaka	I	765	Maakondlik
40	Ohessaare	I	533	Maakondlik
8	Pöide	I	4367	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
46	Karala-Pilguse	I	3805	Maakondlik
56	Panga	I	1164	Maakondlik, potentsiaalne riiklik
64	Mujaste	I	678	Kohalik
52	Ninase	II	1137	Maakondlik
11	Laimjala	II	10135	Maakondlik
11	Laimjala	II	10135	Maakondlik
11	Laimjala	II	10135	Maakondlik
50	Undva-Neeme	II	2502	Kohalik
19	Püha	II	1411	Maakondlik
23	Laoküla-Kaisvere	II	321	Kohalik
61	Ratla	II	539	Maakondlik
35	Salme	II	1765	Maakondlik
31	Sauvere-Jõempa	II	1455	Kohalik
9	Kõrkvere-Kanissaare	II	1879	Kohalik
21	Piila-Õha	II	263	Kohalik
13	Veeriku-Kõriski-Vakra	II	1332	Kohalik
59	Pamma-Purtsa	II	1126	Kohalik
53	Küdema	II	327	Kohalik
65	Haapsu-Võhma	II	1807	Kohalik

Jrjk nr	Nimi	Klass	Pindala	Tähtsus
15	Kungla-Siiksaare	II	2253	Kohalik
67	Orinõmme	II	1090	Maakondlik
22	Aste	II	2324	Kohalik
41	Torgu	II	1150	Kohalik
27	Nasva	II	1809	Maakondlik
24	Kaarma kirikuküla	II	430	Maakondlik
37	Rahuste	II	934	Kohalik
45	Lümanda	II	1653	Kohalik
51	Pidula	P	2005	Maakondlik
66	Tagavere	P	989	Maakondlik
58	Laugu-Nurme	P	811	Kohalik
20	Vätta poolsaar	P	2736	Kohalik
60	Koikla-Räägi	P	1076	Kohalik
57	Metsküla	P	501	Kohalik
44	Viidu	P	199	Kohalik
25	Pärni	P	905	Kohalik
38	Sõrve 'selgroog'	P	3692	Kohalik
39	Kaunispe	P	461	Kohalik
18	Nässuma	P	1328	Kohalik
10	Muraja-Kakuna-Kübassaare	P	4721	Kohalik
26	Lilbi-Kärdu-Upa	P	1741	Kohalik
43	Maantee	P	203	Kohalik
34	Sõmera küla	P	390	Kohalik
14	Valjala	P	2117	Maakondlik
32	Kärla-Mõnnuste	P	1451	Kohalik

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus on esitatud potentsiaalse riikliku tähtsusega väärtuslikud maastikud (9), milledest Saaremaa vallas paiknevad järgmised:

- 1) Kuressaare (väärtuslik klass I);
- 2) Karujärve (väärtuslik klass I);
- 3) Vilsandi rahvuspark (väärtuslik klass I);
- 4) Pöide (väärtuslik klass I);
- 5) Panga (väärtuslik klass I);
- 6) Abruksa saar (väärtuslik klass I);
- 7) Kaali (väärtuslik klass I).

Esteetilise väärtusega maastikud on mitmekesised, vaheldusrikkad, omapärased või lihtsalt väga ilusad, mille väärtust tõstavad teedelt avanevad ilusad vaated ja maastiku hooldatud ilme. Selliste maastike väärtust kahandavad halvasti maastikku sobitatud suuremad hooned või rajatised, kõrgepingeliinid, prügimäed jt häirivad tegurid. Väärtuslik puhkemaastik võib olla nii põlismets kui kohaliku ajalugu ja traditsioone väljendav ilus kultuurimaastik. Ala väärtust tõstab läheduses asuv meri, järv või muu veekogu, samuti kõikvõimalikud vaatamisväärsused. Puhkemaastik peab olema kergesti ligipääsetav. Saare maakonnas (sh Saaremaa vallas) on kõrge esteetilise ja puhkeväärtusega eelkõige ranna-alad.

3.3.1.1. Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

ÜP Väärtuslike maastike määramise aluseks on alusuuring „Saaremaa miljööväärtuslikud alad ja väärtuslikud maastikud“⁸, mis on esitatud üldplaneeringu lisana.

Väärtuslike maastike üldised kaitse- ja kasutustingimused:

1. Ehitiste paigutamisel maastikku tuleb lisaks lähiümbrusele arvestada ka piirkonna terviklahendusega ja vaadetega väärtuslikele pärandmaastikele ja maastikuelementidele.
2. Merega piirnevatel maastikel peab kavandatav hoonestus olema võimalikult vähe eksponeeritud ega tohi häirida vaateid merelt või merele.
3. Maastike dominantide – pms kirikute ja mõningatel juhtudel mõisaansamblite vaatekoridori uusi ehitisi üldjuhul mitte rajada.
4. Uute hoonete planeerimisel ja projekteerimisel tuleb lähtuda konkreetse küla hoonestuslaadist, sh hoonete ning hoonegruppide vahelise kauguse määramisel väljakujunenud ruumistruktuurist. Tuleb vältida silmatorkavalt suuremaid maju kui on ümbruskonnas ja ka ehitusmaterjale, mis olemasoleva arhitektuuriga ei haaku.
5. Ehitustegevuseks on soovitatav vältida hooldatud pärandmaastikke - looniidud- ja karjamaad, ajaloolised põllumaad. Pärandmaastikele võib ehitada uusi puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, laudteed, pingid, vaatlustornid), samuti pärandmaastike hooldamiseks vajalikke ehitisi - karjatatavate loomade varjualused, heinaküünid jm.
6. Uute hoonete paigutamisel säilitada ja kasutada ära olemasolevat haljastust ja reljeefi hoonete paremaks sidumiseks maastikuga. Vältida ulatuslikku reljeefi ümberkujundamist.
7. Maastikuvaateid muutvate objektide (nt mobiilside mastid, tuulepargid, tuulegeneraatorid jmt) ehitamine väärtuslikele maastikele on üldjuhul keelatud v.a. juhul, kui ehitisi on vajalik avalikes huvides.
8. Uued tootmisobjektid varjestada haljastusega. Minimaalne haljasvöönd peab olema vähemalt kaherealine ja soovituslikult sisaldama igihaljaid okaspuid, soovitatav on kasutada ka mitmerindelise haljastust.
9. Säilitada tuleb olemasolevate ajalooliste teede struktuur. Üldjuhul vältida olemasolevaid ajaloolist trajektoori järgivate teede õgvendamist. Hoida korras ja avatuna kiviaedade vahel kulgevad külatanumad.
10. Säilitada olemasolevat kõrghaljastust. Hoida tuleb külades kasvavaid silmapaistvate mõõtmatega elujõulisi põlispuuid, põlispuude gruppe ja alleesid teede äärtes ning külasüdametes. Soovitatav on säilitada vanad viljapuuaiad.
11. Kivist karjamaad on Saaremaale väga iseloomulikud ja väärtuslikud maastiku-elementid, mistõttu tuleb neid võimalusel säilitada, puhastada need võsast ja avada neile vaated.
12. Küläsüdametes uute piirdeaedade rajamisel tuleb arvestada olemasolevate piirete arhitektuursete lahendustega ja kasutada piirete tüüpe, mida külas on varemgi kasutatud. Piirete rajamisel eelistada kiviaedade taastamist nende algses asukohas, traditsioonilisi püstand- varb- ja rõhtaedu ja hekke (kui need sobivad külamiljööga).
13. Soovitatav säilitada kõik õuedele ja külamaastikule iseloomulikud väikevormid (väravad, piirded, väravapostid, kaevurakked jms).
14. Vanad maantee-elementid, kilomeetripostid, sillad, sildade piirded tuleb säilitada.

⁸ Saaremaa valla üldplaneeringu alusuuring „Saaremaa miljööväärtuslikud alad ja väärtuslikud maastikud“. OÜ Sfäär Planeeringud, 2021.

15. Merega piirnevatel maastikel soovivat säilitada ja taastada merekultuuriga seonduvaid objekte - ajaloolisi lautrikohti, võrgukuure, slippe, paadisildu, agariku- ja mudakogumiskohti jmt.
16. Reklaamid, ettevõtete asukohatähised ja teeviidad paigaldada ajalooliste hoonete arhitektuuri, piirdeaedu ja külatänavaid arvestavalt. Väikevormid (prügikastid, infotahvlid, postkastid) peavad sobima külamiljööga. Prügikastid (pakendiprügi konteinerid) on soovitatav varjestada haljastuse või külamiljöösse sobivate variseinte/katusealustega.

ÜP-ga ei nähta ette väärtuslikel maastikel olulist senise maakasutuse muutust ehk väärtuslike maastike säilimine on tagatud ka ÜP realiseerumise järgselt. Seega kaasneb ÜP ellu viimisega soodne mõju väärtuslike maastike säilimisele.

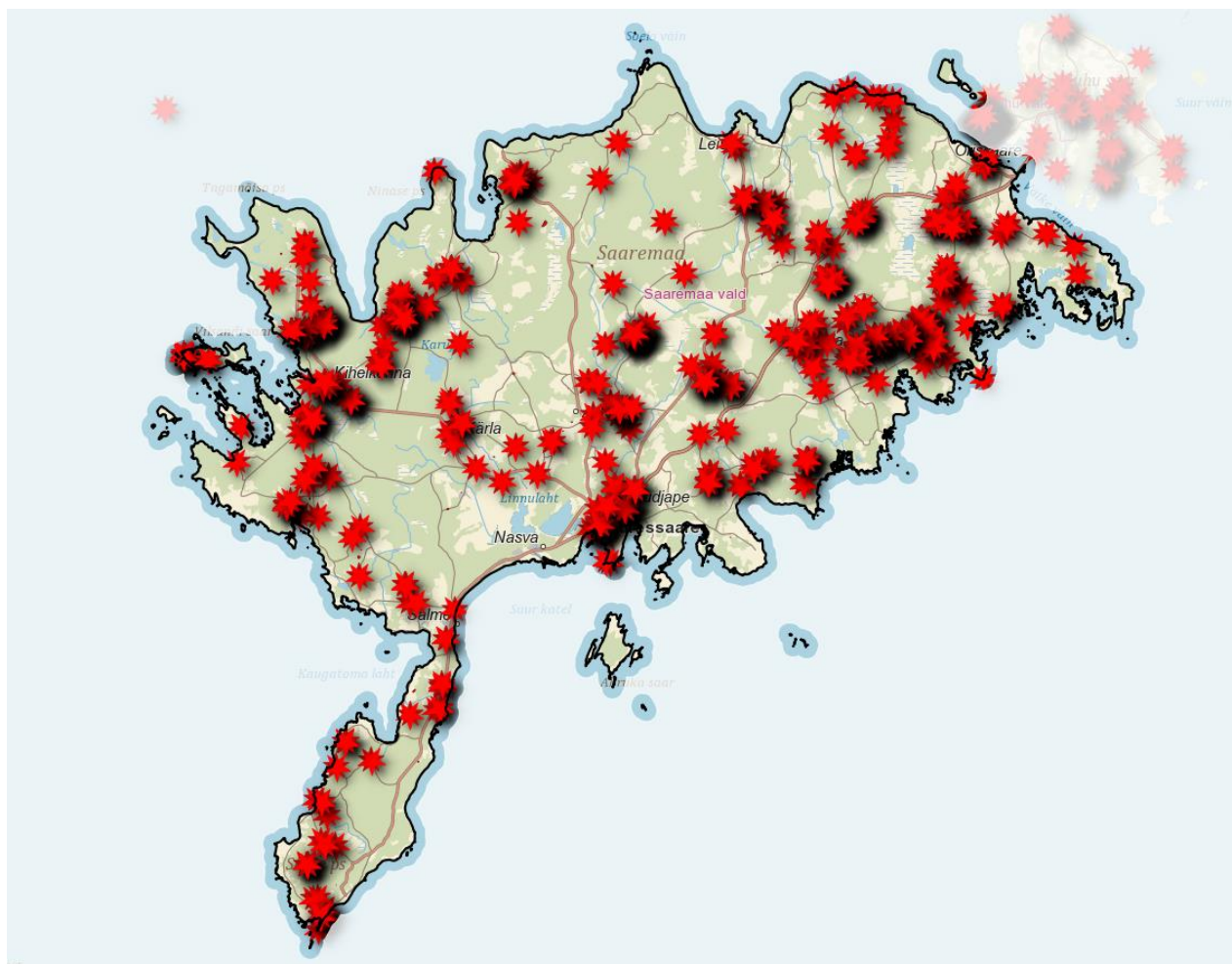
3.3.2 Kultuuriväärtused ja pärandkultuuriobjektid

Saare maakonnaplaneeringu 2030+ (2016) kohaselt loetakse kultuurilis-ajaloolise väärtusega aladeks traditsioonilise ilmega küla- või mõisamaastikud ehk sisuliselt kohad, kus on tehtud suhteliselt vähe maaparandust, samuti traditsioonilise ilmega kirikukülad. Väärtuslikud on veel kohad, kus on tihedalt üksteise kõrval säilinud jälgi erinevatest ajalooperioodidest muinasajast tänapäevani, samuti ajaloomälestuste, muistendite või kultuurilooga seonduvad paigad. Identiteediväärtust omavad alad ja objektid, mis on kohalike elanike jaoks olulised või kõrgelt hinnatud.

Kultuurimälestiste riikliku registri⁹ andmetel on Saaremaa vallas 514 arheoloogiamälestist, 211 ehitismälestist, 91 ajaloomälestist, 1137 kunstimälestist ning Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala (vt

Tabel 3.14; Joonis 3.18), lisaks mitmeid pärandkultuuriobjekte (vt Joonis 3.19).

⁹<https://register.muinas.ee/>

Joonis 3.18. Kinnismälestised Saaremaa valla territooriumil (Alus: Maa-amet, 2020; EELIS, 2019. Seisuga 19.11.2019).

Tabel 3.14. Kinnismälestised Saaremaa valla haldusterritooriumil (Kultuurimälestiste riiklik register, seisuga 11.05.2020).

Reg. nr	Nimi	Liik
31012	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
31010	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
31009	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
31008	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
31007	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
31006	Rannalauter	ajaloomälestis, veealune mälestis
30425	Kuressaare bussijaam	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
30125	Jaagu pukktuulik	ehitismälestis
30120	Vainu talu tuulik	ehitismälestis
30119	Sassi pukktuulik	ehitismälestis
30057	Välja-Aadu pukktuulik	ehitismälestis
30055	Anetsi pukktuulik	ehitismälestis
30018	Kuigu talu keldrid	ehitismälestis
27859	Vaike talu tuulik	ehitismälestis
27480	Mäe talu kuivati	ehitismälestis
27479	Mäe talu pukktuulik	ehitismälestis
27478	Jaagu talu pukktuulik	ehitismälestis
27477	Laasu talu pukktuulik	ehitismälestis
27476	Vessiku talu tuulik	ehitismälestis
27475	Ritsu talu pukktuulik	ehitismälestis
27474	Kabeli talu pukktuulik	ehitismälestis
27473	Ranna talu pukktuulik	ehitismälestis
27472	Paa talu tuulik	ehitismälestis
27471	Saksa-Pärdi talu pukktuulik	ehitismälestis
27470	Tuuliku talu tuulik	ehitismälestis
27469	Veski talu tuulik	ehitismälestis
27353	Haldushoone Kuivastu mnt 35 maht ja fassaadid	ehitismälestis
27352	Orissaare Kultuurimaja Kuivastu mnt 37 maht ja fassaadid	ehitismälestis
27299	Orissaare keskväljak ja Pärna tn puistee	ehitismälestis
27293	Sõmera klubihoone ja interjäär Kärla alevikus Ohaka tn 1	ehitismälestis
27292	Kärla kirik	ehitismälestis
27291	Haldushoone Kuressaares Ringtee 15 maht, fassaadid ja fuajee	ehitismälestis
27290	Tiirimetsa koolihoone	ehitismälestis
27289	Tagavere algkooli hoone	ehitismälestis
27288	Elamu Hannuse tn 4	ehitismälestis
27287	Levala küla munakivitee	ehitismälestis
27285	Kihelkonna-Papissaare munakivitee	ehitismälestis
27284	Leedri küla teedevõrk ja piirdeaiad	ehitismälestis
27283	Laidunina tuletorn	ehitismälestis
27282	Taaliku mõisa peahoone	ehitismälestis
27281	Kõrkvere tuulik	ehitismälestis
27280	Tiirimetsa palvemaja	ehitismälestis
27279	Jämaja kirik	ehitismälestis
27278	Jaani kirik	ehitismälestis
27261	Kuressaare Laurentiuse kirik	ehitismälestis
27252	Vilsandi II tuletorni vundament	ehitismälestis
27251	Vilsandi merepäästejaama puidust paadikuur koos kivist paadislipiga	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
27250	Vilsandi tuletorni juures asuv uus kivist elamu	ehitismälestis
27249	Vilsandi tuletorni kivist generaatori-tehniline hoone	ehitismälestis
27248	Vilsandi tuletorni kivist kuur	ehitismälestis
27247	Vilsandi tuletorni puidust ait	ehitismälestis
27246	Vilsandi tuletorni kivist kütteladu	ehitismälestis
27245	Vilsandi tuletorni kivist kelder	ehitismälestis
27244	Vilsandi tuletorni kivist saun	ehitismälestis
27243	Vilsandi tuletorni teenijate elamu – vahimaja	ehitismälestis
27242	Vilsandi tuletorni ülevaataja elamu	ehitismälestis
27241	Vilsandi tuletorn	ehitismälestis
27166	Mälestussammas	ajaloomälestis
27158	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27157	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27156	Vabadussõja mälestussammas	ajaloomälestis
27011	Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala	muinsuskaitseala
21080	Valjala kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
21079	Valjala kirik	ehitismälestis
21078	Lööne mõisa park	ehitismälestis
21077	Lööne mõisa peahoone	ehitismälestis
21076	Sääre kabeli varemed	arheoloogiamälestis, ehitismälestis
21061	Pöide pastoraadi piirdemüürid	ehitismälestis
21060	Pöide pastoraadi peahoone	ehitismälestis
21059	Pöide linnuse säilmed	ehitismälestis
21058	Pöide kirik	ehitismälestis
21057	G.W. von Aderkasi kabel	ehitismälestis
21056	Oti mõisa ait	ehitismälestis
21055	Oti mõisa park	ehitismälestis
21054	Oti mõisa peahoone	ehitismälestis
21053	Tölluste mõisa karjakastelli müürid	ehitismälestis
21052	Tölluste mõisa aednikumaja	ehitismälestis
21051	Tölluste mõisa ait	ehitismälestis
21050	Tölluste mõisa kivisild	ehitismälestis
21049	Tölluste mõisa piirdemüürid	ehitismälestis
21048	Tölluste mõisa park	ehitismälestis
21047	Tölluste mõisa peahoone	ehitismälestis
21046	Püha kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
21045	Püha kirik	ehitismälestis
21044	Kõljala mõisa kuivati-sepikoda	ehitismälestis
21043	Kõljala mõisa ait	ehitismälestis
21042	Kõljala mõisa karjalaut	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
21041	Kõljala mõisa pargi piirdemüür väravaga	ehitismälestis
21040	Kõljala mõisa park	ehitismälestis
21039	Kõljala mõisa peahoone	ehitismälestis
21038	Ilpla mõisa kaev	ehitismälestis
21037	Ilpla mõisa piirdemüürid	ehitismälestis
21036	Ilpla mõisa abihoone	ehitismälestis
21035	Ilpla mõisa park	ehitismälestis
21034	Ilpla mõisa peahoone	ehitismälestis
21033	Rannaküla mõisa lindla	ehitismälestis
21032	Maasi ordulinnuse varemed 231agi231on ja vallikraaviga	ehitismälestis
21031	Mustjala pastoraadi kaev	ehitismälestis
21030	Mustjala pastoraadi peahoone	ehitismälestis
21029	Mustjala kirik	ehitismälestis
20914	Kuusnõmme pukktuulik	ehitismälestis
20913	Kotlandi mõisa peahoone	ehitismälestis
20912	Pilguse mõisa tuuleveski	ehitismälestis
20911	Pilguse mõisa saun	ehitismälestis
20910	Pilguse mõisa karjakastell	ehitismälestis
20909	Pilguse mõisa kelder	ehitismälestis
20908	Pilguse mõisa tall-tõllakuur	ehitismälestis
20907	Pilguse mõisa ait	ehitismälestis
20906	Pilguse mõisa piirdemüürid väravatega	ehitismälestis
20905	Pilguse mõisa peahoone	ehitismälestis
20904	Karja pastoraadi kelder	ehitismälestis
20903	Karja pastoraadi saun	ehitismälestis
20902	Karja pastoraadi laut	ehitismälestis
20901	Karja pastoraadi peahoone	ehitismälestis
20900	Karja kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
20899	Karja kirik	ehitismälestis
20898	Angla Vilidu talu pukktuulik	ehitismälestis
20897	Angla Viite talu pukktuulik	ehitismälestis
20896	Angla Tedre talu tuuleveski	ehitismälestis
20895	Angla Reinu talu pukktuulik	ehitismälestis
20894	Angla Laose talu pukktuulik	ehitismälestis
20893	Viltina pukktuulik	ehitismälestis
20892	Saare mõisa karjakastell	ehitismälestis
20891	Saare mõisa kuivati	ehitismälestis
20890	Saare mõisa moonakatemaja	ehitismälestis
20889	Saare mõisa kelder	ehitismälestis
20888	Saare mõisa peahoone	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
20887	Laimjala mõisa kaev	ehitismälestis
20886	Laimjala mõisa tall-tõllakuur	ehitismälestis
20884	Laimjala mõisa park	ehitismälestis
20883	Laimjala mõisa lõvifiguur 2	ehitismälestis
20882	Laimjala mõisa lõvifiguur 1	ehitismälestis
20881	Laimjala mõisa peahoone	ehitismälestis
20880	Audla mõisa park	ehitismälestis
20879	Audla mõisa peahoone	ehitismälestis
20878	Haamse kooli kõrvalhoone	ehitismälestis
20877	Haamse koolimaja	ehitismälestis
20876	Kuressaare sadama kaubaaidad	ehitismälestis
20875	Kuressaare kohtuhoone	ehitismälestis
20874	Kuressaare kadettidekooli hoone	ehitismälestis
20873	Kuressaare vaekoda	ehitismälestis
20872	Kuressaare raekoda	ehitismälestis
20871	Elamu Kuressaares Suur-Sadama t. 39	ehitismälestis
20870	Kuressaare tuuleveski	ehitismälestis
20869	Kuressaare linnuse 232agi232oned, raveliinid ja vallikraav	ehitismälestis
20868	Kuressaare linnus	ehitismälestis
20867	Elamu Kuressaares Lossi t. 7	ehitismälestis
20866	Elamu Kuressaares Lossi t. 6	ehitismälestis
20865	Kuressaare Nikolai kirikuaia piirdemüür sepiväravaga	ehitismälestis
20864	Kuressaare Nikolai kirik	ehitismälestis
20863	Administratiivhoone Kuressaares Lossi t. 1	ehitismälestis
20862	Elamu Kuressaares Lootsi t. 14	ehitismälestis
20861	Kuressaare põlluvahi maja aia piirdemüür	ehitismälestis
20860	Kuressaare põlluvahi maja	ehitismälestis
20859	Kuressaare suursild	ehitismälestis
20858	Kuressaare kaubahoovi ärihoone	ehitismälestis
20856	Mihkli talu kaev	ehitismälestis
20855	Mihkli talu laut	ehitismälestis
20854	Mihkli talu vankrikuur	ehitismälestis
20853	Mihkli talu uus ait	ehitismälestis
20852	Mihkli talu vana ait	ehitismälestis
20851	Mihkli talu saun	ehitismälestis
20850	Mihkli talu sepikoda-paargu	ehitismälestis
20849	Mihkli talu rehi	ehitismälestis
20848	Mihkli talu elumaja	ehitismälestis
20847	Pidula mõisa vesiveski	ehitismälestis
20846	Pidula mõisa kuivati	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
20845	Pidula mõisa tall-tõllakuur	ehitismälestis
20844	Pidula mõisa moonakatemaja	ehitismälestis
20843	Pidula mõisa valitsejamaja	ehitismälestis
20842	Pidula mõisa piirdemüürid	ehitismälestis
20841	Pidula mõisa park	ehitismälestis
20840	Pidula mõisa peahoone	ehitismälestis
20839	Loona mõisa kaev	ehitismälestis
20838	Loona mõisa tõllakuur	ehitismälestis
20837	Loona mõisa pargimaja	ehitismälestis
20836	Loona mõisa laut	ehitismälestis
20835	Loona mõisa ait 2	ehitismälestis
20834	Loona mõisa ait 1	ehitismälestis
20833	Loona mõisa piirdemüürid	ehitismälestis
20832	Loona mõisa park	ehitismälestis
20831	Loona mõisa peahoone	ehitismälestis
20830	Kihelkonna pastoraadi piirdemüür	ehitismälestis
20829	Kihelkonna pastoraadi kelder	ehitismälestis
20828	Kihelkonna pastoraadi peahoone	ehitismälestis
20827	Kihelkonna kiriku kellatorn	ehitismälestis
20826	Kihelkonna kirikuaia piirdemüür	ehitismälestis
20825	Kihelkonna kirikuaia päikesekell	ehitismälestis
20824	Kihelkonna kirik	ehitismälestis
20823	Sikassaare mõisa kelder	ehitismälestis
20822	Sikassaare mõisa sepikoda	ehitismälestis
20821	Sikassaare mõisa ait	ehitismälestis
20820	Sikassaare mõisa pargimonument	ehitismälestis
20819	Sikassaare mõisa park	ehitismälestis
20818	Sikassaare mõisa lõvifiguur 2	ehitismälestis
20817	Sikassaare mõisa lõvifiguur 1	ehitismälestis
20816	Sikassaare mõisa peahoone	ehitismälestis
20815	Kudjape kalmistu kellatorn	ehitismälestis
20814	Kudjape kalmistu Grosswaldti kabel	ehitismälestis
20813	Kudjape kalmistu Wildenbergi kabel	ehitismälestis
20812	Kudjape kalmistu Schmidt'i kabel	ehitismälestis
20811	Kudjape kalmistu Nolckeni kabel	ehitismälestis
20810	Kudjape kalmistu Buxhoevdeni kabel 2	ehitismälestis
20809	Kudjape kalmistu Buxhoevdeni kabel 1	ehitismälestis
20808	Kudjape kalmistu piirdemüür väravatega	ehitismälestis
20806	Kaarma kooli kõrvalhoone	ehitismälestis
20805	Kaarma koolimaja	ehitismälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
20804	Kaarma pastoraadi piimaköök	ehitismälestis
20803	Kaarma pastoraadi kelder	ehitismälestis
20802	Kaarma pastoraadi kaev	ehitismälestis
20801	Kaarma pastoraadi lauda varemed	ehitismälestis
20800	Kaarma pastoraadi ait	ehitismälestis
20799	Kaarma pastoraadi peahoone	ehitismälestis
20798	Kaarma kirikuaia ja pastoraadi piirdemüürid	ehitismälestis
20797	Kaarma kirik	ehitismälestis
12764	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12763	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12762	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12761	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
12760	Ohvriallikas "Rahaallikas"	arheoloogiamälestis
12759	Linnus	arheoloogiamälestis
12758	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12757	Muistsed põllud "Hiiepõllud"	arheoloogiamälestis
12756	Kivikalme "Valgevare raun"	arheoloogiamälestis
12755	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12754	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12753	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12752	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12751	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12750	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12749	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12748	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12747	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12746	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12745	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12744	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12743	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12742	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12741	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12740	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12739	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12738	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12737	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12736	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12733	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12732	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12731	Kultusekivi	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12730	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12727	Ohvrikivi "Hiiekivi"	arheoloogiamälestis
12726	Ohvriallikas "Silmaallikas"	arheoloogiamälestis
12725	Ohvriallikas "Lutsuallikas"	arheoloogiamälestis
12724	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12723	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12722	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12721	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12720	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12719	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12718	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12717	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12716	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12715	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12714	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12713	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12712	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12711	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12710	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12709	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12708	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12707	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12706	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12705	Kivikalme "Linnamägi"	arheoloogiamälestis
12704	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12703	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12702	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12701	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12700	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12699	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12698	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12697	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12696	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12695	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12694	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12693	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12692	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12691	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12690	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12689	Kivikalme	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12688	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12687	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12686	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12685	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12684	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12683	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12682	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12681	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12680	Rahvapärimumustega seotud kivi "Nõiakivi"	arheoloogiamälestis
12679	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12677	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12676	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12675	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12674	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12673	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12672	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12671	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12670	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12669	Kalmistu "Kalmuväli"	arheoloogiamälestis
12668	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12667	Rahvapärimumustega seotud kivi "Kuradikivi"	arheoloogiamälestis
12665	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12664	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12663	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12659	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12658	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12657	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12656	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12655	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12654	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12653	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12652	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12650	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12649	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12648	Kalmistu "Kalmurünk"	arheoloogiamälestis
12647	Kalmeväli	arheoloogiamälestis
12646	Kalmeväli	arheoloogiamälestis
12645	Muistne sadamakoht "Laevasild", "Sillamägi"	arheoloogiamälestis
12644	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12643	Pöide ordulinnuse kultuurkiht	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12642	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12641	Kivikalme "Soamägi"	arheoloogiamälestis
12640	Linnus "Pöide maalinn", "Kahutsi maalinn"	arheoloogiamälestis
12639	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12638	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12637	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12636	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12635	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12634	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12633	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12632	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12631	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12630	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12629	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12628	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12627	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12626	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12625	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12624	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12623	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12621	Kivikalme "Kalmumägi"	arheoloogiamälestis
12620	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12619	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12618	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12617	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12616	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12615	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12614	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12613	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12612	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12611	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12610	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12609	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12608	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12607	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12606	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12605	Ohverdamiskoht	arheoloogiamälestis
12604	Kalmistu "Vareseranna kabel"	arheoloogiamälestis
12603	Rauasulatuskoht	arheoloogiamälestis
12602	Kindlustatud asula ja ohverdamiskoht	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12601	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12600	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12599	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12598	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12597	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12594	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12593	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12592	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12591	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12590	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12589	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12588	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12587	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12586	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12585	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12584	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12583	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12582	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12581	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12580	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12579	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12578	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12577	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12576	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12575	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12574	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12573	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12572	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12571	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12570	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12569	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12568	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12567	Rahvapärimumustega seotud kivi "Härjakivi"	arheoloogiamälestis
12564	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12563	Linnus	arheoloogiamälestis
12562	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12560	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12559	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12558	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12557	Kivikalme	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12556	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12554	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12553	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12552	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12550	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12549	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12548	Rauasulatuskoht "Rauasaatmemäed"	arheoloogiamälestis
12547	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12546	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12545	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12544	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12543	Ohvriallikas "Silmaallikas"	arheoloogiamälestis
12542	Ohvriallikas "Hiieniidi allikas"	arheoloogiamälestis
12541	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12540	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12539	Linnus	arheoloogiamälestis
12538	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12537	Linnus	arheoloogiamälestis
12536	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12518	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
12495	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12494	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12493	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12492	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12491	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
12490	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12489	Kiviaja kalme	arheoloogiamälestis
12488	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12485	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12484	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12483	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
12482	Kivikalme "Kõuemägi"	arheoloogiamälestis
12481	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12480	Ohvrikivi "Tondikivi", "Kuradikivi"	arheoloogiamälestis
12479	Kivikalme "Ussivare"	arheoloogiamälestis
12478	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12477	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12476	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12475	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12473	Linnus	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12472	Kivikalme "Salunõmm"	arheoloogiamälestis
12471	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12470	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12469	Ohvriallikas "Hiieallikas"	arheoloogiamälestis
12468	Ohverdamiskoht "Hiietantsijate koht"	arheoloogiamälestis
12467	Ohverdamiskoht "Hiiekoht"	arheoloogiamälestis
12465	Kivikalme "Tammeseljamägi"	arheoloogiamälestis
12464	Kalmistu "Kalmumägi", "Kalmusaadud", "Kalmutänav"	arheoloogiamälestis
12463	Ohvrikivi "Tohtrikivi"	arheoloogiamälestis
12461	Kindlustatud asula	arheoloogiamälestis
12460	Linnus	arheoloogiamälestis
12459	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12458	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12457	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12456	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12455	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12454	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12453	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12452	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12451	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12450	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12449	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12448	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12447	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12446	Kivikalme "Ruti 240agi"	arheoloogiamälestis
12445	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12444	Kalmistu "Kalmutimägi"	arheoloogiamälestis
12443	Rahvapärimestega seotud kivi "Orjakivi"	arheoloogiamälestis
12442	Ohvriallikas "Hiieallikas"	arheoloogiamälestis
12441	Ohverdamiskoht "Üüvere 240ag"	arheoloogiamälestis
12440	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12439	Muistne tööpaik	arheoloogiamälestis
12438	Muistne tööpaik "Musta mulla 240agi"	arheoloogiamälestis
12437	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12436	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12435	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12434	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12433	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12432	Kivikalme "Valgevaretemägi"	arheoloogiamälestis
12431	Kivikalme	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12430	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12429	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12428	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12427	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12426	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12425	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12424	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12423	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12422	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12421	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12420	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12419	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12418	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
12417	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12416	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12415	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12414	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12413	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12412	Kindlustatud asula	arheoloogiamälestis
12411	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12410	Kivikalme "Paiküla kalmumännik"	arheoloogiamälestis
12409	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12408	Kabeliase	arheoloogiamälestis
12407	Kultusekivi "Hallkivi", "Hallikivi"	arheoloogiamälestis
12406	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12405	Kivikalme "Kalmunurk"	arheoloogiamälestis
12404	Kivikalme "Kalmumägi"	arheoloogiamälestis
12403	Linnus "Lihulinn"	arheoloogiamälestis
12402	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12401	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
12400	Ohvriallikas "Linnuallikas"	arheoloogiamälestis
12399	Ohverdamiskoht	arheoloogiamälestis
12398	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12397	Ohvriallikas "Põhjatu allikas"	arheoloogiamälestis
12396	Kalmistu "Leitseni tänav"	arheoloogiamälestis
12395	Kalmistu "Kabeliaed"	arheoloogiamälestis
12394	Kultusekoht "Kabeliaid"	arheoloogiamälestis
12393	Kivikalme "Mõisakalme"	arheoloogiamälestis
12392	Kivikalme "Suurvare", "Kirikvare", "Kerves vare"	arheoloogiamälestis
12391	Linnus "Kihelkonna maalinn"	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12390	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12389	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12388	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12387	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12386	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12385	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12384	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12383	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12382	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12381	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12380	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12379	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12378	Ohvrikivi	arheoloogiamälestis
12377	Kivikalme "Suurvare"	arheoloogiamälestis
12376	Kivikalme "Paatsa vare"	arheoloogiamälestis
12373	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12372	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12371	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12370	Kalmistu "Leinaväli"	arheoloogiamälestis
12369	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12368	Linnus	arheoloogiamälestis
12367	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12366	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12365	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12364	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12363	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12362	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12361	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12360	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12359	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12358	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12357	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12356	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12355	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12354	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12353	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12352	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12351	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12350	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12349	Kivikalme	arheoloogiamälestis

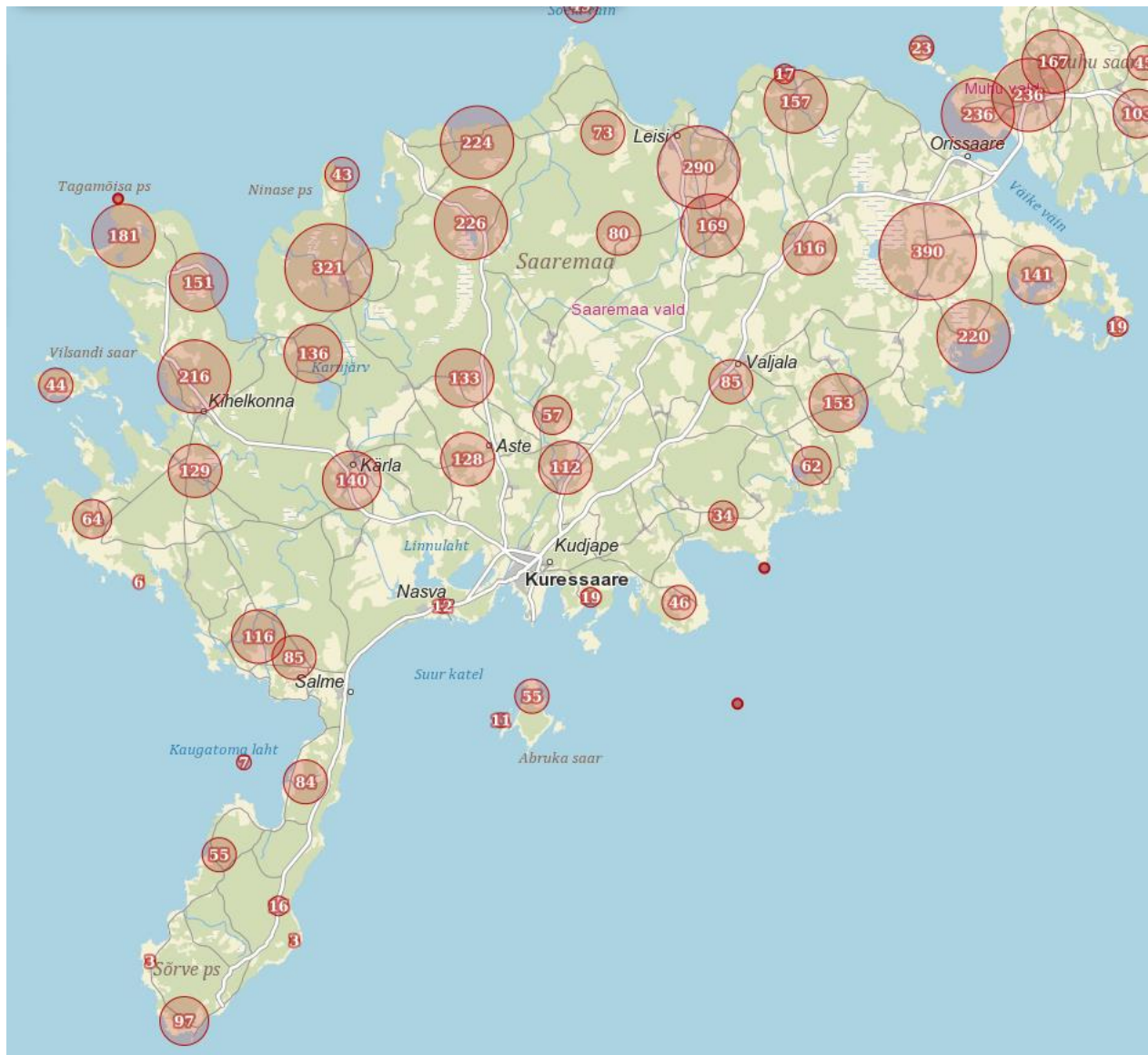
Reg. nr	Nimi	Liik
12348	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12347	Kalmeväli	arheoloogiamälestis
12346	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12345	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12344	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12343	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12342	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12341	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12340	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12339	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12338	Kalmistu "Kalmupäälne"	arheoloogiamälestis
12337	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12336	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12335	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12334	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12333	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12332	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12331	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12330	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12329	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12328	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12327	Kivikalme "Kalmedealused põllud"	arheoloogiamälestis
12326	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12324	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12323	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12322	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12321	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12320	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12319	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12318	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12317	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12316	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12314	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12313	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12312	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12311	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12310	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12309	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12308	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12307	Kivikalme	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12306	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12305	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12304	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12303	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12302	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12301	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12300	Kiviaja asulakoht	arheoloogiamälestis
12299	Kalmistu	arheoloogiamälestis
12298	Muistsed põllud	arheoloogiamälestis
12297	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12296	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12293	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12289	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12288	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12279	Hiiekivi	arheoloogiamälestis
12278	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12277	Kivikalme "Suurvare"	arheoloogiamälestis
12273	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12272	Kalmeväli	arheoloogiamälestis
12271	Asulakoht	arheoloogiamälestis
12270	Kultusekivi "Orjakivi"	arheoloogiamälestis
12265	Rauasulatuskoht	arheoloogiamälestis
12264	Ohvriallikas	arheoloogiamälestis
12263	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12262	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12261	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12260	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12259	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12250	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12249	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12246	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12245	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12244	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12243	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12241	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12239	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12238	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12237	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12236	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12235	Kivikalme	arheoloogiamälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
12234	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12233	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12232	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12231	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12230	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12228	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12227	Kultusekivi	arheoloogiamälestis
12226	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12225	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12224	Linnus	arheoloogiamälestis
12223	Kivikalme	arheoloogiamälestis
12222	Kivikalme	arheoloogiamälestis
4182	Vana-Lõve ministeeriumikooli hoone	ajaloomälestis
4181	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4180	Valjala vana kalmistu	ajaloomälestis
4179	Valjala kalmistu	ajaloomälestis
4178	Valjala kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4177	Pahna külakooli hoone	ajaloomälestis
4176	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4175	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4174	Jämäja kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis
4173	Jämäja kalmistu	ajaloomälestis
4172	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4171	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4170	Torgu kalmistu	ajaloomälestis
4169	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4168	Massinõmme kalmistu	ajaloomälestis
4167	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4166	Vananõmme kalmistu	ajaloomälestis
4165	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4164	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4163	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4162	Anseküla kalmistu	ajaloomälestis
4161	Anseküla kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis
4160	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4159	Tornimäe uus kalmistu	ajaloomälestis
4158	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4157	Tornimäe vana kalmistu	ajaloomälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
4156	Pöide kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4155	Pöide kalmistu	ajaloomälestis
4154	Levala kalmistu	ajaloomälestis
4153	Reomäe kalmistu	ajaloomälestis
4152	Püha kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4151	Püha vana kalmistu	ajaloomälestis
4150	Püha kalmistu	ajaloomälestis
4149	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4148	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4147	Ööriku kalmistu	ajaloomälestis
4146	Tumala mõisa kalmistu kabeli varemetega	ajaloomälestis
4145	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4144	Saikla-Nõmme kalmistu	ajaloomälestis
4143	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4142	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4141	Jaani kalmistu	ajaloomälestis
4140	Silla kalmistu	ajaloomälestis
4139	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4130	Lümanda kalmistu	ajaloomälestis
4129	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4128	Pärsama kalmistu	ajaloomälestis
4127	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4126	Karja kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4125	Karja vana kalmistu	ajaloomälestis
4124	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4123	Leisi kalmistu	ajaloomälestis
4122	Karja kalmistu	ajaloomälestis
4121	Metsküla kalmistu	ajaloomälestis
4120	Kahtla kalmistu	ajaloomälestis
4119	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4118	Mõnnuste kalmistu	ajaloomälestis
4117	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4116	Kärla kalmistu	ajaloomälestis
4115	Kärla kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis
4114	Maja, kus elas Johannes Aavik	ajaloomälestis

Reg. nr	Nimi	Liik
4113	Kuressaare linnakooli hoone	ajaloomälestis
4112	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4111	Terroriohvrite ühishaud	ajaloomälestis
4110	Kuressaare linnakooli hoone	ajaloomälestis
4109	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis
4108	Kihelkonna kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4107	Kihelkonna kalmistu	ajaloomälestis
4106	Saia kalmistu	ajaloomälestis
4105	Piila kalmistu	ajaloomälestis
4104	Kaarma-Liiva kalmistu	ajaloomälestis
4103	Aleksander Paldroki (1871-1944) haud	ajaloomälestis
4102	Martin Georg Emil Körberi (1817-1893) haud	ajaloomälestis
4101	Jean Baptiste Holzmayeri (1839-1890) haud	ajaloomälestis
4100	Johann Wilhelm Ludwig von Luce (1750-1842) haud	ajaloomälestis
4099	II maailmasõjas hukkunute kalmistu	ajaloomälestis
4098	Kuressaare linnakalmistu (Kudjape kalmistu), hauatähiste, piirdeaedade ja haljastusega	ajaloomälestis, ehitismälestis
4097	Kaarma kalmistu	ajaloomälestis
4096	Kaarma kirikuaed	ajaloomälestis, arheoloogiamälestis, ehitismälestis
4095	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	ajaloomälestis

Joonis 3.19. Pärandkultuuriobjektide paiknemine Saaremaa valla haldusterritooriumil (Alus: Maa-ameti Pärandkultuuri kaardirakendus, 2020).

ÜP järgi oli miljööväärtuslike alade määramise aluseks alusuuring „Saaremaa miljööväärtuslikud alad ja väärtuslikud maastikud“. Üldplaneeringuga on määratud miljööväärtuslikud alad Kuressaare linnas, Leisi, Orissaare ja Kärla alevikes ning Angla, Austla, Karida, Kõrkvere, Kärdu, Leedri, Liigalaskma, Orinõmme, Väike-Rahula, Suure-Rootsi, Ardla, Jõiste, Järveküla, Kalli, Kirderanna, Mustjala, Ohessaare, Paju-Kurdla, Randküla, Tagaranna, Panga, Raugu ja Mändjala külades. Ala/piirkonna hoonestuslaadi või muude tingimuste täpsustamisel lähtutakse alusuuringust.

Mh on Muinsuskaitseamet oma 29.07.2020 kirjas nr 1.1-7/2375-3 välja toonud tingimuse, et KSH kohustusega tegevuste kavandamisel (ka juhul, kui KSH nõudest loobutakse) tuleb alati eelnevalt Muinsuskaitseametiga kooskõlastada arheoloogilise uuringu läbiviimise vajadus (muinsuskaitseadus (MuKS) § 31 lg 3). Prognoositud tõenäolistel arheoloogiapärandidrikastel

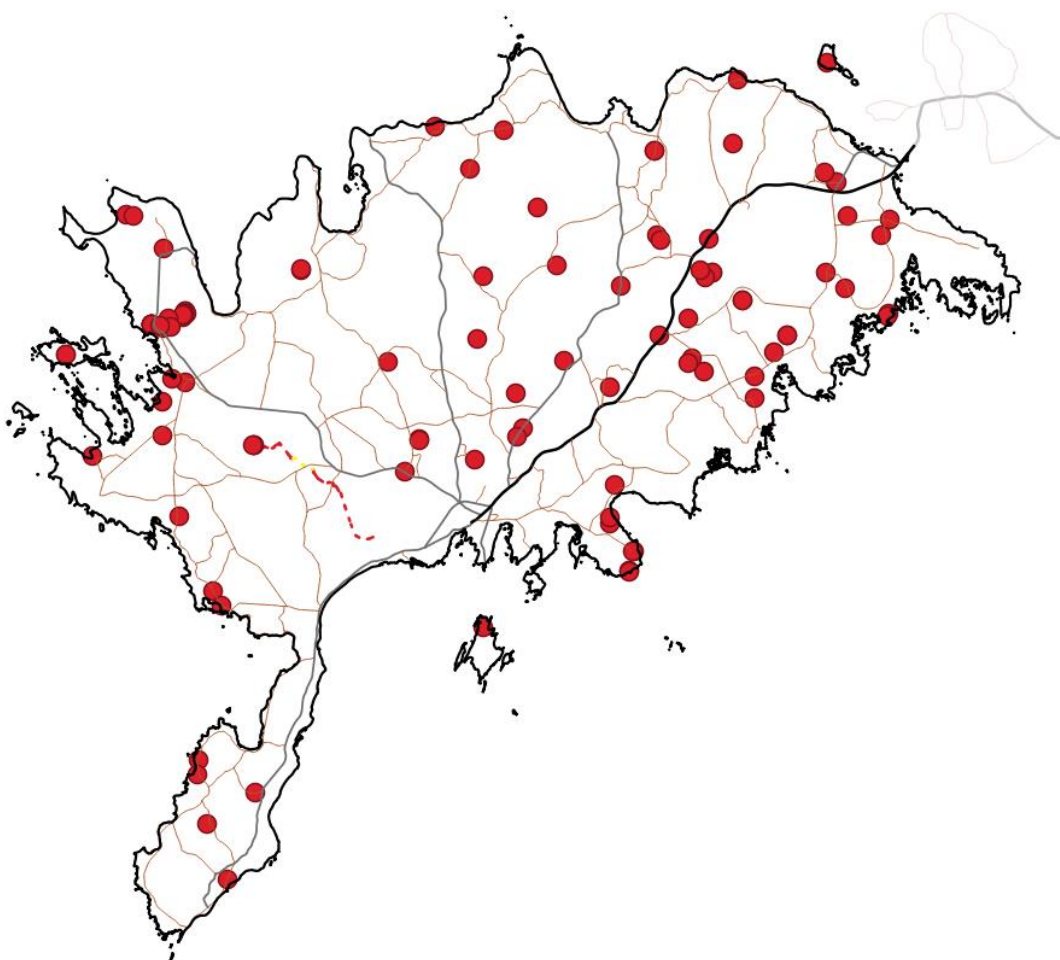
aladel tuleb eelnevalt Muinsuskaitseameti seisukohta arheoloogilise uuringu läbiviimise vajaduse kohta küsida kõigil juhtudel, kus üldplaneering näeb ette detailplaneeringu koostamist.

3.3.2.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringu kohaselt moodustavad Saaremaa valla kultuuripärandi:

- looduslikud pühapaigad;
- Maa-ameti kohapärimuse kaardikihile kantud objektid (vt Joonis 3.19);
- militaarobjektid.

Üldplaneeringuga määratletakse täiendavad kultuuriväärtused – looduslikud pühapaigad, milledele on määratletud 50 m kaitsevöönd. Koostatud üldplaneeringuga võetakse looduslikud pühapaigad, mis ei ole muinsuskaitse ega looduskaitse alla võetud, kohaliku kaitse alla. Looduslikud pühapaigad on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 3.20). Riigikaitseobjekte on käsitletud ptk 3.5.5.

Joonis 3.20. ÜPga määratletud looduslikud pühapaigad (tähistatud punasega).

Muuhulgas on üldplaneeringus määratletud kultuuripärandi kaitse- ja kasutustingimused:

- uushoonestuse kavandamisel arvestada vaadete säilimisega kultuuripärandi objektidele;
- pärandkultuuri objekti ümbritseval alal säilitada piirkonnale omane keskkond (nt põlispuud jm);
- ajaloolise, piirkonnas väärtusliku hoonestuse lammutamine üldjuhul keelatud;
- hoida mälestised ja Kuressaare vanalinna hooned kasutuses ja leida kasutuseta mälestistele ja Kuressaare vanalinna hoonetele uus funktsioon;
- kohalikul omavalitsusel kaaluda arhitektuurikonkurssi korraldamise vajadust uute hoonete ehitamisel.

Täiendav info seoses kultuuripärandiga on leitav järgmistest andmekogudest:

- maaehituspärandi andmekogu
(<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=rehemaja&action=list>,
<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=evm-parishhouse>,
<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=evm-school>);
- matmispaikade register (<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=burialplace>);
- muistised ja pärimuspaigad (<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=placeinfo>);
- militaarpärand (<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=militaryheritage>);
- 20. sajandi arhitektuur (<https://register.muinas.ee/public.php?menuID=architecture>).

Lisaks leidub erinevat infot seoses kohapärimusega ka Maa-ameti Geoportaali kohapärimuse kaardirakendusest (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/kohaparimus>), kus on nt erinevad fotod, videod ja helid, mille abil on võimalik kohaliku pärimusega täpsemalt tutvuda.

Üldplaneeringuga ei muudeta kultuurimälestiste asukohas või nende piiranguvööndis senist maakasutust. Võimalikud arendustegevuse laiendusala jäävad riiklikus registris arvel olevatest kultuurimälestistest eemale. Lisaks miljööväärtuslikele aladele ja muinsuskaitseobjektidele, paiknevad valla haldusterritooriumil ka mitmed pärandkultuuriobjektid ning ajalooline asustusstruktuur ning ehitised, mis moodustavad osa kohalikust (maakondlik, kihelkondlik, valla) kultuuripärandist. Arheoloogiapärandi seisundit ja säilimist mõjutab senise maakasutuse muutmine, eeskätt ehitus- ja kaevetööd. Seega eelnevat arvestades **on oluline ehitus- ja kaevetöödel kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsiks tulekul tööd katkestada, jätta leid leiukohta ning teavitada sellest Muinsuskaitseametit. Projekteerimistingimuste andmisel ja projekti koostamisel tuleb teha koostööd Muinsuskaitseametiga. Ehitus- ja kaevetööde puhul kultuurimälestise alal, on projekteerimise raames täiendavalt vajalik enne ehitustegevust läbi viia arheoloogilised uuringud. Kinnismälestise piires tööde teostamiseks peab taotlema Kinnismälestisel ja muinsuskaitsealal tööde tegemise luba.** Sisuliselt on tegemist *Muinsuskaitseadusest* tuleneva kohustusega. Eelnevaid asjaolusid arvestades ei ole ette näha ebasoodsate mõjude ilmnemist seoses ÜP realiseerumisega, pigem kaasneb senise maakasutuse säilimise ning uute miljööväärtuslike alade määratlemisel soodne mõju väärtuste säilimisele.

3.4 Tehniline taristu ja jäätmemajandus

3.4.1 Teed ja transport

Eesti teedevõrk koosneb avalikest riigiteedest, avalikest kohalikest teedest, avalikest metsateedest, riigikaitsealistest teedest, avalikkusele ligipääsetavast erateest ning erateedest, mis ei ole avalikult kasutatavad. Riigiteed jagunevad põhi-, tugi- ja kõrvalmaanteedeks. Saaremaa vallas paikneb või seda läbib üks põhimaantee, kuus tugimaanteed ning 74 kõrvalmaanteed.

Tabel 3.15. Saaremaa vallas paiknevad või seda läbivad riigimaanteed (Alus: Teeregister¹⁰, seisuga 11.05.2020).

Tee nr	Nimetus	Terviktee pikkus	Tee liik
10	Risti – Virtsu – Kuivastu – Kuressaare	143719	Põhimaantee
75	Tumala – Orissaare – Väike väin	8257	Tugimaantee
76	Kuressaare ringtee	13525	Tugimaantee
77	Kuressaare – Sääre	47442	Tugimaantee
78	Kuressaare – Kihelkonna – Veere	47877	Tugimaantee
79	Upa – Leisi	36809	Tugimaantee
86	Kuressaare – Võhma – Panga	36839	Tugimaantee
21101	Tõlli – Mustjala – Tagaranna	32559	Kõrvalmaantee
21102	Mustjala – Kihelkonna – Tehumardi	48718	Kõrvalmaantee
21103	Läätsa – Jämaja – Sääre – Mäebe	41674	Kõrvalmaantee
21104	Jämaja – Hänga	6520	Kõrvalmaantee
21105	Mäebe – Kargi	6692	Kõrvalmaantee
21106	Kaunispe – Viieristi	4039	Kõrvalmaantee
21107	Kaimri – Lõu	2034	Kõrvalmaantee
21108	Lõmala – Kaugatoma	10799	Kõrvalmaantee
21109	Tiirimetsa – Lümanda	16553	Kõrvalmaantee
21110	Koimla – Riksu	4250	Kõrvalmaantee
21111	Tehumardi – Kogula	14410	Kõrvalmaantee
21112	Käesla – Karala – Loona	32665	Kõrvalmaantee
21113	Viidu – Liiva	7518	Kõrvalmaantee
21114	Pidula – Veere	9188	Kõrvalmaantee
21115	Tagamõisa – Undva	3750	Kõrvalmaantee
21116	Üru – Pidula	9145	Kõrvalmaantee
21117	Kärkla – Karujärve	10135	Kõrvalmaantee
21118	Sõmera – Kärkla – Uduvere	21992	Kõrvalmaantee
21119	Kärkla – Sauvere	4222	Kõrvalmaantee

¹⁰<https://teeregister.mnt.ee/reet/search>

21120	Karida – Kärkla	7180	Kõrvalmaantee
21121	Randvere – Ansi	2955	Kõrvalmaantee
21122	Silla – Küdema	8561	Kõrvalmaantee
21123	Kaarma – Sauvere	12884	Kõrvalmaantee
21124	Laadjala – Karja	30188	Kõrvalmaantee
21125	Eikla – Lussu	8647	Kõrvalmaantee
21126	Järise – Asuka	9072	Kõrvalmaantee
21127	Pahapilli – Panga	6861	Kõrvalmaantee
21128	Metsküla – Meiuste	11714	Kõrvalmaantee
21129	Orissaare – Leisi – Mustjala	67229	Kõrvalmaantee
21130	Masa – Putla	4815	Kõrvalmaantee
21131	Masa – Kaali	3696	Kõrvalmaantee
21132	Masa – Laimjala – Tumala	33570	Kõrvalmaantee
21133	Kuressaare – Püha – Masa	20637	Kõrvalmaantee
21134	Püha – Sandla – Kangruselja	13862	Kõrvalmaantee
21135	Püha – Vanamõisa	7382	Kõrvalmaantee
21136	Vaivere – Vätta	9442	Kõrvalmaantee
21137	Reo – Ilpla	4245	Kõrvalmaantee
21138	Tahula – Upa	1008	Kõrvalmaantee
21139	Kuressaare – Marientali	1373	Kõrvalmaantee
21140	Kuressaare – Sikassaare	1815	Kõrvalmaantee
21141	Tika – Ratla	7076	Kõrvalmaantee
21142	Angla – Koikla	9069	Kõrvalmaantee
21143	Võlupe – Pärsama	9397	Kõrvalmaantee
21144	Leisi – Triigi	1769	Kõrvalmaantee
21145	Tagavere – Randküla	11193	Kõrvalmaantee
21146	Tagavere – Taaliku	10622	Kõrvalmaantee
21147	Saikla – Tumala	3301	Kõrvalmaantee
21155	Audla – Saareküla – Tornimäe – Väike väin	20387	Kõrvalmaantee
21156	Pöide – Tornimäe – Kõrkvere	13560	Kõrvalmaantee
21157	Valjala – Laimjala	15469	Kõrvalmaantee
21158	Tõnija – Veeriku	7559	Kõrvalmaantee
21159	Valjala – Kallemäe	7416	Kõrvalmaantee
21160	Kallemäe – Turja	6117	Kõrvalmaantee
21161	Tutku – Pärsama	2951	Kõrvalmaantee
21162	Võlupe – Linnaka	5516	Kõrvalmaantee
21163	Orinõmme – Saikla	6249	Kõrvalmaantee
21165	Tagavere tee	663	Kõrvalmaantee
21166	Tagavere – Kareda	1229	Kõrvalmaantee
21167	Sakla – Siiksaare	8049	Kõrvalmaantee
21168	Kahtla – Ruhve	4930	Kõrvalmaantee

21169	Sagariste – Kõljala	4236	Kõrvalmaantee
21170	Muratsi sadama tee	3470	Kõrvalmaantee
21171	Tahula – Vaivere	5035	Kõrvalmaantee
21172	Pähkla tee	2403	Kõrvalmaantee
21173	Aste – Haamse	2876	Kõrvalmaantee
21174	Nasva sadama tee	1492	Kõrvalmaantee
21175	Sääre majaka tee	950	Kõrvalmaantee
21176	Rahuste – Kaunispe	9662	Kõrvalmaantee
21177	Tiirimetsa – Lassi	2605	Kõrvalmaantee
21178	Kogula – Kärla	4962	Kõrvalmaantee
21179	Hirmuste – Käesla	3924	Kõrvalmaantee
21180	Kotlandi – Koki	4971	Kõrvalmaantee
21181	Karala – Atla	4899	Kõrvalmaantee
21182	Viki – Kurevere	8068	Kõrvalmaantee

Avalikult kasutatavaid teid (valla omandis või lepinguga antud eraisikute poolt avalikku kasutusse) on Saaremaa vallas 2018. aasta seisuga kokku ca 1550 km, sellest mustkattega ca 350 km. Kruusateed on suures ulatuses kehvas seisus. Lisaks kruusa- ja asfaltteedele on Saaremaa vallas mitmeid munakiviteid või nende säilinud lõike (Lahekülas, Suursilla tn, lõigud Kuressaare linnas jt), millest mitmed vajaksid kohalikku kaitset nende säilitamiseks ja hooldust. Mälestiseks on tunnustatud kaks munakiviteed – Levala küla munakivitee ja Kihelkonna-Papissaare munakivitee. Tänavaid on kokku 135,6 km. Kuressaare tänavad on kohati väga ebatasased ja esineb palju probleeme sademevee ärajuhtimisega. Vallas on avalikult kasutatavatel teedel kokku 20 silda ja nende tehniline seisukord on enamuse puhul hindamata (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Haldusreformi tulemusel liitunud omavalitsuste teedevõrk on ebahütlase tasemega, mistõttu on vajalik teostada teedevõrgu analüüs ning hinnata teede seisukorda. Valla huviks on suurema avaliku huviga erateede vormistamine läbi notariaalsete lepingute valla avalikeks teedeks (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Vastavalt omavalitsuste ühinemislepingule tuleb teede hooldamisel, sh teede talihooldusel, võtta miinimumtasemeks enne ühinemist kehtinud põhimõtted ja kvaliteedinõuded. Seejuures on valla sooviks püüasustusega piirkondades vallale kuuluvad teed ja suurema avaliku huviga objektideni viivad teed katta tolmuvee kattega. Selleks on eelnevalt vaja koostada valikukriteeriumid ja pingerida. Regulaarselt tuleb puhastada teede maa-alasid võsast ja välja ehitada sadeveekraave ning rekonstrueerida truupe. Viimase tarvis on vaja kruusa, mida leidub vallas maavarana (vt pkt 3.2.1). Kruusa tootmise suurendamiseks on vajalik avada uusi karjääre, millest saab kaevandada kruusateedele vajalikku kruusa (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Lisaks eelpoolnimetatud eesmärkidele ja tegevustele on vallal kavas laiendada kegliiklusteede võrgustikku. Viimase laiendamiseks on vajalik tõhustada koostööd riigiga. Uusi arendusi planeerides on vajalik läbi viia vajadusanalüüs. Valla kergliiklusteede võrgustiku parandamist vajavate sildade ja teede potentsiaalsete investeeringuobjektide loetelu, mille kohta tuleb koostada

realistlik pingerida vastavalt avalikule huvile ja investeeringuobjekti kulutõhususele on esitatud Saaremaa omavalitsuse ühinemislepingu lisas 2 (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Lisaks sõiduteede võrgule on Saaremaa vallas ka üks lennujaam, mis paikneb Kuressaare linna lõunaosas Roomassaare poolsaarel. Lennujaamahalduses on kaks ristuvat lennurada, millest ühe pikkuseks on 2000 m (kaitsevöönd 500 m) ning teise pikkuseks 799 m (kaitsevöönd 150 m). Lennujaam on avatud nii sise- kui ka välislendudeks, seejuures ei ole hetkel lennujaamal võimekust võtta vastu rahvusvahelisi lende (olemasolevad lennuradade laiused hetkel 30 meetrit). Rahvusvaheliste lendude võõrustamiseks on vajalik 2000 m pikkune lennurada muuta vastavaks 4.klassi nõuetele (lennuraja laius 45 meetrit). Lisaks asub Roomassaare sadamas vesilennuväli, mis kujutab endast vesilennukite maandumiseks mõeldud ala meres.

Lisaks lennujaamale on valla haldusterritooriumil ka kaks kopteriväljakut, neist üks Läätsa külas ning teine Kuressaare haigla taga.

Saaremaa valla haldusterritooriumil paikneb 39 olemasolevat sadamat ja 295 lautrikohta.

Saaremaa vallas paikneb kokku 4 olemasolevat mootorrataste ringrada:

- 1) Kaarma krossirada;
- 2) Lümända krossirada;
- 3) Tumala krossirada;
- 4) Viieristi motopark.

3.4.1.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

ÜPga säilitatakse olemasolev teedevõrk. Väljakujunenud teedevõrku võib pidada piisavaks, et oleks tagatud ühendus keskustega ja keskustevaheline ühendus. Oluline on tagada peamiste ühenduste hea seisukord.

ÜPga nähakse ette kergliiklusteede rajamist, mis seoksid keskustega nende lähiümbruse piirkonnad. Seejuures on ÜPs kergliiklusteede asukohtade määramisel arvestatud maakonnaplaneeringuga kavandatavat kergliiklusteede võrku ja ka juba olemasolevate kergliiklusteede asukohti. Eelnevat arvestades võib olemasolevat ja kavandatavat teede (sh kergliiklusteede) võrku pidada piisavaks, et oleks loodud võimalused piirkonna arengu edendamiseks ehk tegevustega kaasneb soodne mõju. Kavandatavate kergliiklusteede ja kaitsealadega ning Natura loodus- ja linnualadega seonduvat on käsitletud peatükkides 3.2.5 ja 3.2.6.

Saaremaa vallas, Kuressaare linna lõunaosas, Roomassaare poolsaarel asub sise- ja välislendudeks avatud Kuressaare lennujaam. Lisaks paikneb valla territooriumil 2 kopteriväljakut – Imara külas paiknev kopteriväljak ning Roomassaare sadamas paiknev vesilennuväli. Uusi lennu- ega kopteriväljakuid üldplaneeringuga ei kavandata.

Üldplaneeringuga on kavandatud 17 sadamat. Valdavalt on tegemist olemasolevate sadamaalade/kohtadega, mis üldplaneeringu raames kavandatakse nõuetekohasteks sadamaaladeks. Seitsmeteistkümnest sadamast 3 on uued määratletavad alad, kus varasemalt

sadamarajatisi olnud ei ole, kuid mis kohalike elanike seas leiavad paatide vettelasul kasutust. Uute sadamate ja olemasolevate väikesadamate sadamateks määratlemisega täidetakse Saaremaa valla arengukavas seatud eesmäärke, mille kohaselt peaks kogu Saaremaa rannik olema kaetud varjusadamate võrguga ning sadamate maksimaalne vahekaugus on 30 meremiili. Muuhulgas ka eesmärki, mille kohaselt peab kogu ranniku ulatuses olema tagatud otsingu- ja päästevõimekus ning navigatsioonimärgistus, hetkeolukorra alusel ei ole viimased täidetud. Samuti on tegemist sisuliselt olemasolevate sadama- või lautrikohtade arendamisega, mille tõttu võib järeldada, et antud alade korrastamine muudab paatide vettelaskmise antud asukohtades kontrollitumaks ning eelduslikult pigem vähendab võimalike ebasoodsate mõjude avaldumist. Sadamatega seotud keskkonnakaitselised aspektid on esitatud ptk 3.2.5 ja 3.2.6.

Olulise ruumilise mõjuga ehitisteks on lisaks tuulikuparkidele ka rahvusvahelisteks võistlusteks ettenähtud autode ja mootorrataste ringrajasõiduks mõeldud rada. Üldplaneeringuga kavandatakse rahvusvahelisteks võistlusteks ettenähtud autode ja mootorrataste ringrajasõiduks rada Roomassaarde (vt Joonis 3.21Joonis 3.17). Alal ei paikne keskkonnakaitselisi piiranguid, alal ega selle vahetusläheduses ei paikne loomaliike, kellele võiks ringrajalt avalduv müra põhjustada negatiivseid häiringuid. Ringraja lähialal paikneb mh Kuressaare lennujaam. Täpsem ehitusõigus seatakse detailplaneeringuga. Viimase koostamisel tuleb läbi viia ka keskkonnamõjude hindamise eelhindang (Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus¹ § 6 lg 4). Muuhulgas määratletakse üldplaneeringus perspektiivsed alad olemasolevate mootorrataste alade laiendamiseks Kaarma krossirajal ja Viieristi motopargis. Kaarma krossiraja perspektiivsest laiendusala 500 m kaugusel paikneb II kaitsekategooria liigi – väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*) leiukoht. Väikeluige põhilisteks ohuteguriteks *Väikeluige kaitse tegevuskava* (Keskkonnaamet, 2018) kohaselt on kokkupõrked tehiskonstruktsioonidega, jahipidamine ja pliihaavlite kasutamine, toitumisalade seisundi halvenemine, ööbimiskohtade hävimine rändeteel, reostus, röövlus ja häirimine. Peamised häirimist põhjustavad tegevused on eelkõige lindude põldudelt peletamise, maksimaalselt lähedale saada üritavad fotograafid ning viimasel ajal ka tõusuteel olev droonilt filmimine. Liigi leiukoha ja krossiraja vahele jääb mh kõrvalmaantee. Lähtuvalt eelnevast ei näe KSH koostaja, et 100 m krossiraja perspektiivse laiendusega kaasneks oluline ebasoodne mõju liigi leiukohale. Viieristi motopargi perspektiivne laiendus ulatub ca 300 m olemasolevast alast lõunapoole, ulatudes idapoolse servaga Kura Kurgu linnualale, seejuures aga ei kattu ala kaitse-eesmärkidega. Küll aga paikneb perspektiivse laienduse alal III kategooriasse kuuluva liigi väiketüll (*Charadrius dubius*) ning II kaitsekategooriasse kuuluva madal-unilook (*Sisymbrium supinum*). Perspektiivsel laienduse ala on Maa-ameti ortofotode ja fotolao rakenduse (kohaselt kasutusse võetud, st võimalik negatiivne mõju (leiukoha hävimine, ebasoodsad kasvu- ja elutingimused) liikidele on juba avaldunud, st üldplaneeringuga kavandatuga ei kaasne täiendavat ebasoodsat mõju.

Joonis 3.21. Üldplaneeringuga kavandatud rahvusvahelisteks võistlusteks ettenähtud autode ja mootorratate ringrajasõiduks mõeldud raja esialgne asukoht. (Ringrada – tähistatud punasega; kollasega tähistatud kaitseala, rohelisega looduskaitsete taimeliikide kasvukohad) (Alus: Maa-amet, 2020; EELIS, 2020).

Maa-ameti Fotolao rakendus ,2017

Maa-ameti Fotolao rakendus, 2019

Maa-ameti Fotolao rakendus, 2020

Joonis 3.22. Viieristi krossiraja laienduse olemasolu. (Alus: Maa-ameti Fotolao rakendus¹¹, 2020).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et üldplaneeringuga kavandatava transporditaristu täidab Saaremaa valla arengukavas esitatud eesmärgid ning parendab olemasolevat transpordivõrgustikku.

3.4.2 Energia- ja soojamajandus, kaugküte

Saaremaa vallas pakub kaugküte teenust kolm ettevõtet – Saaremaa Haldus, AS Kuressaare Soojus ja SW Energia. Pikemas perspektiivis soovitakse keskkütteenuse osutamise viia kogu Saaremaa AS Kuressaare Soojus juhtimise alla, tagades seeläbi ühtlase kvaliteedi ja hinnastamis põhimõtted ning kindlustab selle jätkusuutlikkuse (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Saaremaa valla arengukava kohaselt on puidu kasutusele võtt kütusena otstarbekas kõikjal, kus praegu kasutatakse kütteõli või kivisütt. Enne kasutatavate küttesüsteemide väljavahetamist on vaja teha analüüs, et leida optimaalne lahendus nii investeeringu maksumuse, kui ka edasiste käidukulude osas. Osades kohtades on ilmselt otstarbekas võtta hoonete kütmisel ja sooja tarbeveega varustamisel keskkütte asemel kasutusele lokaalsed soojuspumbad vmt kütteleahendused (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Lääne-Eesti, sh Saaremaa vald, on oma merele avatuse tõttu perspektiivne tuulikuparkide ala. Eelnevalt lähtuvalt koostasid endised Lääne, Pärnu, Saare ja Hiiu maakonnad koostöös maakonnaplaneeringute teemaplaneeringu, mille eesmärgiks oli analüüsida strateegilisel tasandil tuuleenergeetika arendamise võimalusi Lääne-Eestis. Teemaplaneering jagunes neljaks köiteks, kus iga köide kajastab erinevat maakonda. Koos teemaplaneeringuga koostati ka Saare, Hiiu, Lääne

¹¹<https://fotoladu.maaamet.ee/?basemap=hybriidk&zlevel=11.22.17782,58.02554&overlay=aasta&valik=2018>

ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Tuuleenergeetika teemaplaneeringus on määratletud elektrituulikute võimalikud arendusalad. Alade valimisel lähtuti ruumiandmete klassifitseerimisel järgmistest kriteeriumidest:

- Tõenäoliselt sobivad alad;
- Täiendavat tähelepanu vajavad alad (tingimuslikud kriteeriumid ehk need, mis võivad olla mittesoojitava iseloomuga, kuid analüüsitavad iga üksikjuhtumi puhul eraldi);
- Põhimõtteliselt sobivad alad.

Koostatud teemaplaneeringust tuleb lähtuda, kui planeeritakse vähemalt 2 alates 500 kW võimsusega elektrituulikute koosnevat elektrivõrku. Kuigi teemaplaneering ei käsitle üksikuid elektrituuliku, on nende rajamisel soovitatav järgida teemaplaneeringus esitatud põhimõtteid.

3.4.2.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Elektri-, gaasi- ja soojusenergia

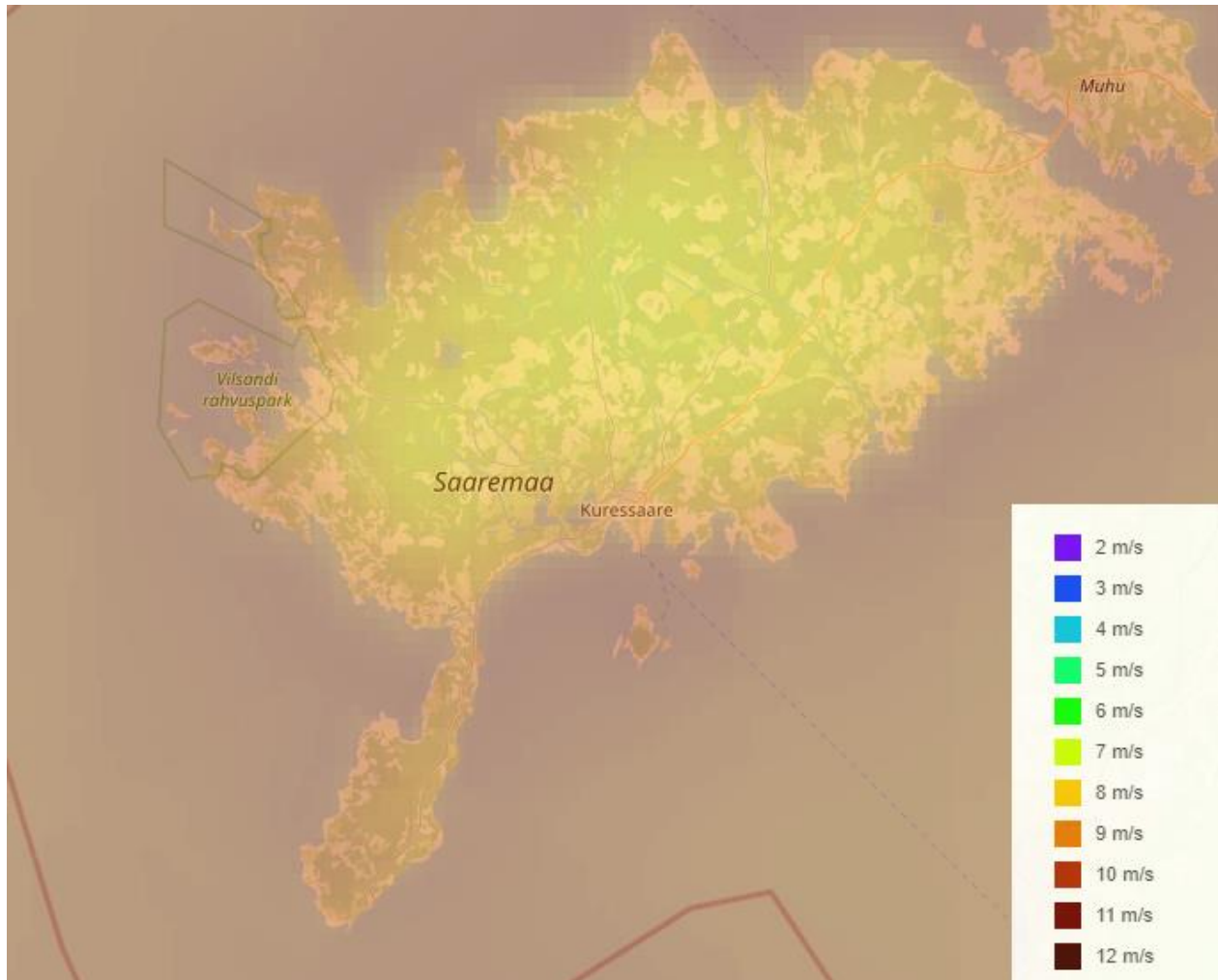
Üldplaneeringuga säilitatakse senised kaugküttepiirkonnad ning ühtlasi seatakse eesmärgiks tagada kaugküttepiirkondade jätkusuutlikkus ja kaasajastamine, mille eelduseks on piisava hulga tarbijate olemasolu. Olemasolevate keskuste (sh tiheasustusalade ja kompaktse hoonestusega alade) arendamine loob soodsamad võimalused kaugkütte arendamiseks ning säilitamiseks. Ühtlasi on kaugküttepiirkonda uute hoonete rajamisel nende liitmine kaugküttevõrguga võimalik suhteliselt lihtsalt. Lisaks on uuringud näidanud, et keskkütte madalam CO₂ emissioonide efekt võrreldes lokaalküttega esineb ainult tihedasti asustatud aladel, kus trassikaod on väiksemad (Rezaie & Rosen, 2012). Seega on kaugkütte kasutamine tihedama asustusega piirkonnas eelistatum võrreldes lokaalküttega. Hõredama asustusega piirkonnas on võimalus alternatiivse kütteviisi (nt maakütte, päikeseenergia vms) kasutusele võtmine.

Taastuvenergia

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium on enda kohalikele omavalitsustele suunatud kirjas ja sellega seotud lisades (07.01.2020 kiri nr 17-7/2019/112) toonud välja järgmist: *Vabariigi Valitsus kinnitas 2017. aasta sügisel uue riikliku energiamajanduse arengukava aastani 2030 (ENMAK 2030+), milles on seatud eesmärgiks suurendada taastuvenergia osakaalu aastaks 2030 50%-ni energia lõpptarbimisest. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 29%. Sama arengukava seab ka alameesmärgi taastuvatest allikatest toodetavale elektrienergia osakaalule – 30% lõpptarbimisest aastaks 2030. Hetkel on selleks osakaaluks umbes 17%. Lisaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) koostöös Keskkonnaministeeriumiga valmis saanud riikliku energia- ja kliimakava aastani 2030, millega võtame riigina kohustuse, et aastaks 2030 on taastuvenergia osakaal lõpptarbimisest vähemalt 42%. Eesti peamised taastuvenergia allikad on biomass ja tuul, kuid ka päikeseenergia. Nii tuulest kui päikesest energia tootmine on peagi muutumas konkurentsivõimeliseks ka ilma riigi toetusteta. Seega on see järjest perspektiivikam tegevussuund ka kohalikele ettevõtjatele, pakkudes tulevikus stabiilset sissetulekut sõltumata riigi toetusmeetmetest.*

Tuuleenergiat ei ole võimalik, ega ka majanduslik kasulik arendada igal pool. Arendusalade väljaselgitamisel on oluline arvestada looduskaitseliste objektide kaugust, kaugust elamutest ja tiheasustusega aladest, kaugus infrastruktuuri objektidest jms.

Saaremaa valla tuuleressurssi saab hinnata Rahvusvahelise Taastuenergia Agentuuri veebilehel (<https://irena.masdar.ac.ae/GIS/?map=103>, 17.06.2020) avaldatud tuuleatlase alusel. Nimetatud tuuleatlase kohaselt on Saaremaa vallas 100 m kõrgusel maapinnast keskmine tuulekiirus u vahemikus 8-9 m/s ning 200 m kõrgusel maapinnast valdavalt üle 9 m/s (Joonis 3.23). Seega on tööstuslike tuulikute rajamiseks vallas tuulepotentsiaal olemas.

Joonis 3.23. Tuulekiirus (m/s) 200 m kõrgusel maapinnast. Allikas: <https://irena.masdar.ac.ae/GIS/?map=103>, 17.06.2020).

Üldplaneeringu koostamise ajal edastati omavalitsustele majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi poolt 07.01.2020 ühiskiri (kiri nr 17-7/2019/112), milles märgiti:

- riigikaitseliselt ebasobivad alad;
- alad, kuhu on võimalik tuulikuid kavandada, kui rahastatakse riigikaitseliste eelhoiatussüsteemide parendamist;
- alad, kuhu on juba täna võimalik tuulikuid kavandada riigikaitseliste konfliktaladeta.

Lähtuvalt edastatud kirjast, on Saaremaa vallas riigikaitsealistel kaalutlustel sobivaimaks tuulikuparkide arendamise alaks läänepoolne ala sh Sõrve ps. Ka tuuleatlase kohaselt on Saaremaa läänerrannik (sh Sõrve ps) sobivaimaks tuulikuparkide arendamise piirkonnaks.

Koostatava üldplaneeringu raames täpsustati Saare maakonnaplaneeringu 2030+ lisa väljatoodud tuuleenergia alasid ja viidi läbi täiendav tuulikuparkide arendusalade analüüs vastavalt Üle-eestilise maismaalinnustiku analüüsile (Eesti Ornitoloogiaühing, Kotkaklubi, 2022). Aluseks oli mh maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus määratud tuuleparkide arendusalad. Vastavatest aladest valiti välja kolm ala, mille piire korrigeeriti ning üks täiesti uus ala. Kolm MP teemaplaneeringus kajastatud arendusala on järgmised: S6, S11 ja S12 – vt Joonis 3.12. Vastaval joonisel on kajastatud ka uus tuulikuparkide arendusala (S15), mis arvestab samuti maismaalinnustiku analüüsiga ning inimasustuse paiknemisega. Täpsem mõju on hinnatud peatükis 3.2.6.1. Arvestades kaitsealuste (linnu)liikide paiknemist arendusalade suhtes, on arendusaladele tuulikuparkide projekteerimisel vajalik läbi viia täiendavad mõjuhindamised, seejuures on soovituslik läbi viia müramodelleerimised ja linnustiku uuringud.

Täpsemalt on käsitletud tuuleparkide arendamisega kaasnevaid võimalikke mõjusid ning sobivust lähtuvalt looduskaitsealistest objektidest peatükis 3.2.6.

Võimaliku ebasoodsa mõju kaasnemisel kaitsealuste liikide leiukohtadele on tuulikuparkide projekteerimisel vajalik läbi viia asjakohane mõjuhindamine, seejuures hinnata liikide elupaikade ja vääriselupaikade paiknemist tuulikute osas.

Tuuleenergia kõrval tasub aga kaalumist ka päikeseenergia ja päikeseküttelahenduste arendamine, ning selle soodustamine alternatiivse energiaallikana. Üldiselt eristatakse tööstusliku (koguvõimsus enam kui kahekordne kinnistu enda tarbeks vajalik võimsus) ja mikrotootmisega (kuni kahekordne kinnistu enda tarbeks vajalik koguvõimsus) päikesepaneelide rajamist. Päikesepaneelide püstitamisel tuleb eelistada liitumisvõimalustega elektriliinide ja alajaamade vahetusläheduses asuvaid lagedaid, vähemetsaseid ja väheväärtuslikke alasid ning kasutusest välja langenud alasid (nt endised tööstuspargid, laudakompleksid, väheviljakad ja söötis põllumajandusmaad jms). Ulatuslike (tööstuslike) päikeseparkide rajamine ei ole üldjuhul lubatud väärtuslikel maastikel, roheline võrgustiku aladel ja väärtuslikel põllumajandusmaadel. KOV jätab aga endale kaalutusotsuse võimaluse, nt kui nendele aladele päikeseparkide rajamisel kaasnevad mõjutused (peegeldus, varjamine) ei vähenda nt liiklusohutust. Tihedama asustusega aladel või maastikulise mõju vähendamiseks on soovitatav päikesepaneelid rajada hoonete katusele, seejuures peavad need kokku sobima hoone arhitektuurse lahendusega. Viimase lahenduse puhul on oluline hinnata hoone konstruktsioonide vastuvõtuvõimet lisakoormusele.

Päikesepaneele (sh päikeseparke) võib paigaldada erinevatele pindadele – katustele, hoonetele seintele, maapinnale jms. Maapinnale paigaldatav päikeseelektriijaam koosneb enamasti neljast komponendist¹²:

- päikesepaneelid;

¹²Taastuenergia, 2018. [WWW] <http://www.taastuenergia.ee/paikeseelektriijaam-maapinnal.html>. Viimati vaadatud 21.01.2020.

- võrguinventer;
- tootmisandmete kajastamine portaalis;
- päikesepaneelide paigaldamise raam.

Päikesepaneelide paigaldamisel maapinnale ei ole vajalik pinnase eemaldamine, vajalikuks võib osutuda vaid taimestiku niitmine. Maapinnale paigaldatavad päikesepaneelid koosnevad tehasetootelistest detailidest, mis kinnitatakse teraskonstruktsioonile, viimane ankurdatakse omakorda maapinda. Sellisel moel ei kaasu tegevusega olulist ebasoodsat mõju pinnasele ega loodusvaradele (olulist ehitustegevust ei kaasne). Kuna päikesepargi rajamisega ei kaasne pöördumatut mõju maapinnale ega mullastikule, on võimalik peale päikesepargi eluea lõppu päikesepaneelid ja nende tugistruktuurid demonteerida ning taastada varasem maakasutus. Samuti ei kujuta päikesepaneelid ohtu peegelduse mõttes, sest päikesepaneelile langevast päikesekiirgusest absorbeerib päikesepaneeli pind ~90%.

Päikeseparkidel võivad mõningast müra tekitada ka inverterid. Inverterite tootelehtedel müratasest märgitud ei ole, kuid erinevate allikate kohaselt jääb see 30 dB (Evergreen Electrical, 2023) ja 45 dB (Brakels. R, 2023) vahele. Seega päikesepargid öiseid müra piirväärtusi elamualadel ei ületa.

Kuigi üksnes päikeseparkide rajamisega ei kaasne lõhna, vibratsiooni ega muu välisõhu saastet, võib aga teatavaid mõjusid lähtuda päikeseparkide juurde kavandatud akupankadest. Evecon OÜ (2021) on koostöös TalTech-iga koostanud dokumendi, mis kirjeldab akupankade keskkonda, taaskäitlemist ja tuleohutust. Töös on esitatud ülevaade erinevates raportites toodud akupankade müratasemetest, mille kohaselt oli 2019. aastal akupankade müratase 50-54 dB, kuid tehnoloogia arenguga on müratase vähenenud ning 2021. aasta akupankade müratasemeks juba vaid 32 dB. Võrdlusena, ühe töös oleva 330kV kõrgepingealajaama müra jääb vahemikku 60-70 dB (Evecon OÜ, TalTech, 2021). Võttes aluseks keskkonnaministri määruse nr 71, ei ületata 32 dB mürataseme juures ei müra piirväärtuseid ega ka sihtväärtuseid. Töös (Evecon OÜ, 2021) on mh välja toodud, et akupanga paigaldamine päikesepargi kõrvale ei mõjuta kohalikku taimestikku ega ala bioloogilist mitmekesisust, samuti ei ole näha negatiivseid mõjusid piirkonna põllumajanduslikele maadele ja väärtuslikele maastikele.

Arvestades, et päikeseenergia kasutamise osakaalu suurendamine on sätestatud mh ka *Energiamajanduse arengukavas aastani 2030* (2017), siis kaasneb päikeseparkide rajamise ja päikesepaneelide kasutamisega soodne mõju piirkonna energiamajandusele.

Päikesepaneelide paigaldamisel tuleb arvestada ka võimalikke piiranguid seoses nende paigaldamisega muinsuskaitsealale. Kuressaare vanalinna muinsuskaitsealale päikesepaneelide paigaldamisel tuleb arvestada muinsuskaitseaduse ja Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala põhimäärusega.

3.4.3 Ühisveevärk ja- kanalisatsioon

Saaremaa valla arengukava 2019-2030 (2018) suuniseks on muuta kogu omavalitsus ühtseks tervikuks, seda nii organisatsiooniliselt kui ka tehnoloogiliselt ning kaotada piirkondlik mahajäämus, mis on suurim endise Laimjala valla territooriumil. Eesmärgi saavutamiseks on

vajalik korraldada ümber vallale kuuluvad kommunaalmajandusettevõtted, mis võimaldab saavutada parema teenuskvaliteedi ning ettevõtete tõhusama toimimise.

Hetkel ei ole kogu Saaremaa valda hõlmavat ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni arendamise kava koostatud, mistõttu on oluline uue ÜVK arengukava koostamine, õigusaktide ajakohastamine ning uute ÜVK-ga liitumiste põhimõtete arendamine, läbi mille tagatakse nõuetele vastav vee- ja kanalisatsiooniteenuste jätkusuutlikkus.

23.jaanuar 2019 ilmus kohalikus ajalehes Saarte Hääl artikkel, milles AS Kuressaare Veevärgi juhatuse liige Aivar Sõrm sõnas, et ühisveevärgi laiendamise plaanidest (maakohtades) tuleb loobuda ja keskenduda olemasoleva taristu püstitoidmisele, kuna ühisveevärgi ja -kanalisatsioonirajatiste ehitamiseks Euroopa Liidu toetusi enam ei saa (Lember, 2019).

Keskkonnaregistri¹³ andmetel teenindab Saaremaa valla haldusterritooriumit kokku 22 reoveekogumisala (RKA), neist ühe reostuskoormus on üle 2000ie:

- Valjala (RKA0740388) – tüüp alla 2000ie; piirkond Valjala alevik;
- Upa (RKA0740411) – tüüp alla 2000ie; piirkond Upa küla;
- Tornimäe (RKA0740390) – tüüp alla 2000ie; piirkond Kärneri ja Tornimäe külad;
- Sõmera (RKA0740406) – tüüp alla 2000ie; piirkond Kärla alevik;
- Sandla (RKA0740587) – tüüp alla 2000ie; piirkond Sandla küla;
- Salme (RKA0740387) – tüüp alla 2000ie; piirkond Salme alevik, Üübike küla;
- Püha (RKA0740394) – tüüp alla 2000ie; piirkond Püha küla;
- Pärsama (RKA0740402) – tüüp alla 2000ie; Pärsama küla;
- Orissaare (RKA0740391) – tüüp alla 2000ie; Orissaare alevik, Põripõllu küla;
- Nasva (RKA0740408) – tüüp alla 2000ie; Laheküla küla, Nasva alevik;
- Mustjala (RKA0740397) – tüüp alla 2000ie; piirkond Mustjala küla;
- Lümanda (RKA0740399) – tüüp alla 2000ie; piirkond Lümanda ja Mõisaküla külad;
- Läätsa (RKA0740386) – tüüp alla 2000ie; piirkond Läätsa ja Üübike külad;
- Leisi (RKA0740401) – tüüp alla 2000ie; piirkond Leisi alevik;
- Kärla (RKA0740405) – tüüp alla 2000ie; piirkond Kärla alevik;
- Kuressaare (RKA0740410) – tüüp üle 2000ie; piirkonna Kudjape alevik, Kuressaare linn, Laheküla ja Sikassaare külad;
- Kihelkonna (RKA0740412) – tüüp alla 2000ie; piirkond Kihelkonna alevik;
- Karja (RKA0740404) – tüüp alla 2000ie; piirkond Karja küla;
- Kaali-Kõljala (RKA0740395) – tüüp alla 2000ie; piirkond Kaali ja Kõljala külad;
- Haamse (RKA0740415) – tüüp alla 2000ie; piirkond Aste ja Endla külad;
- Eikla (RKA0740414) – tüüp alla 2000ie; piirkond Eikla, Kaubi ja Koidula külad;
- Aste (RKA0740413) – tüüp alla 2000ie; piirkond Aste alevik, Saia ja Vantri külad.

Saaremaa valla suurim ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemide haldaja on AS Kuressaare Veevärk, kuid tegutseb ka väiksemaid ettevõtteid.

Reoveekogumisalade moodustamise eesmärk on määrata alad, kus lähtuvalt asustuse tihedusest, sellega seotud reostuskoormuse suurusest ning põhjavee kaitstusest, on keskkonnakaitse eesmärkide tagamiseks tarvis reovesi kokku koguda ja puhastada (Keskkonnaministeerium, 2020).

¹³<http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTP06CliTl5mZJbNzjBXy28CzhcawMWzT>

Saaremaa vald lasub põhjavee loodusliku kaitstuse seisukohalt valdavalt nõrgalt või keskmiselt kaitstud alal. Kaitsmata alad on peamiselt põhjarannikul ning Kuressaare linnast põhjapoole jääv ala (vt ka ptk 3.2.1). Lähtuvalt *Veeseaduse* §101¹⁴ tuleb nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega piirkonnas moodustada reoveekogumisala, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on kümme inimekvivalenti või suurem, keskmiselt põhjaveega piirkonnas moodustada reoveekogumisala, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on 15 inimekvivalenti või rohkem, suhteliselt kaitstud või kaitstud põhjaveega piirkonnas, kui ühe hektari koha tekkiv koormus on 20 ie või rohkem ning nõrgalt kaitstud või kaitsmata põhjaveega piirkonnas, kui ühe hektari kohta tekkiv koormus on kümme inimekvivalenti või suurem.

Keskkonnaminister kinnitas 6.aprillil 2006. aastal käskkirjaga nr 404 Saare maakonna põhjaveelarud (vt Tabel 3.2). Valdav osa kinnitatud põhjaveelarude tarbimisele kehtestatud tähtajad kaotasid kehtivuse 2017. aastal. Täpsem varudega seotud info on esitatud peatükis 3.2.1.

3.4.3.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Veevarustuse ja reoveekäitluse lahenduste osas jaguneb omavalitsuse haldusterritoorium üldjoontes kaheks:

- piirkonnad, kus on võimalik tarbida ühisveevärgi ning- kanalisatsiooni teenust;
- piirkonnad, kus veevarustus ning kanalisatsioonilahendused tuleb leida kinnistupõhiselt (lokaalsed lahendused).

Seejuures on valdaval osal üldplaneeringu alast tegemist hajaasustusalaga, kus elanikud saavad enda joogivee salv- või puurkaevudest ning kus reoveekäitluseks on kasutusel kogumismahutid või kohtpuhastid ja imbväljakud. Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata uusi reoveekogumisalasid.

Reoveekogumisaladest välja jäävatel hajaasustusaladel ei ole majanduslikult mõistlik ühiskanalisatsiooni väljaehitamine. Sellistes piirkondades tuleks tekkiv olmereovesi koguda kinnistesse mahutitesse, mida vastavalt vajadusele regulaarselt tühjendatakse või puhastada lokaalselt. Omapuhastite kavandamisel tuleb arvestada asjaoluga, et veeseaduse kohaselt ei ole heitvee pinnasesse juhtimine (immutamine) lubatud veehaarde sanitaarkaitsealal ja hooldusalal ning lähemal kui 50 meetrit sanitaarkaitseala või hooldusala välispiirist ja lähemal kui 50 meetrit veehaardest, millel puudub sanitaarkaitseala või hooldusala, või joogivee tarbeks kasutatavast salvkaevust. Seega olukorras, kui kinnistul paikneb (või kavandatakse) ka joogiveehaare (puurkaev või salvkaev) tuleb arvestada, et omapuhastist väljuva heitvee immutamine peab toimuma vähemalt 50 m kaugusel veehaarde sanitaarkaitsealast või hooldusalast. Salvkaevude kasutamisel saab omapuhasti kuja olla sõltuvalt pinnaseomadustest ka väiksem ja see on reguleeritud keskkonnaministri 31.07.2019 määrusega nr 31 (Kanalisatsiooniehitise planeerimise, ehitamise ja kasutamise nõuded ning kanalisatsiooniehitise kuja täpsustatud ulatus¹).

Lähtuvalt eelnevast võib nt 2500 m² elamukrundi korral joogiveeallika ja heitvee imbväljaku kavandamine ühele kinnistule osutada kinnistu mõõtmeid arvestades keeruliseks, kuna kujade (sh imbväljaku enda kuja) osas peab arvestama ka naaberkinnistutel paiknevate objektidega.

¹⁴<https://www.riigiteataja.ee/akt/121122019017?leiaKehtiv>

Lahenduseks võib olla ühisveevarustuse arendamine piirkonnas, mille rajamise järgselt puudub vajadus elamukruntidele eraldi joogiveehaarete rajamiseks või siis tuleb tagada reovee nõuetekohane kogumine kogumismahutitesse. Teatud asukohtades võib olla võimalik juhtida heitvesi ka pinnasesse immutamise asemel suublasse (kraavi, ojja, jõkke vm). Sel juhul on omapuhasti kujaks lähtuvalt keskkonnaministri 31.07.2019 määrusest nr 31 ja puhasti tüübist 5-10 m.

Kokkuvõtvalt, kuna üldplaneeringuga ei nähta põhimahus valla territooriumil ette suuri arengualasid, mis suurendaksid oluliselt põhjavee tarbimist, siis ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju piirkonna põhjaveevarudele. Peamine arendus on kavandatud keskustes ja kompaktses hoonestusega aladel, mis suures osas on vähemalt osaliselt arvatud ka reoveekogumisalade hulka. Ühisvõrgu kasutamine aitab kaasa reovee kontrollitud kokku kogumisele ja puhastamisele, millega kaasneb soodne mõju keskkonnale.

Hajaasustuses ei ole nõuetekohase reoveekäitluse korral olulisi ebasoodsaid mõjusid seoses kanalisatsioonilahendustega ette näha.

Leevendavad meetmed ja ettepanekud:

- ✓ Üldplaneeringusse on tugiinfona kantud olemasolevad reoveekogumisalad ja reoveepuhastid. Soovituslik oleks ÜP kaardil näidata ka reoveepuhastite kujade ulatused.

3.4.4 Jäätmemajandus ja jääkreostusobjektid

Keskkonnaregistri (seisuga 12.05.2020) on Saaremaa vallas 33 töötavat jäätmekäitluse kohta, seejuures on oluline mainida, et kaugelki mitte kõik neist ei ole tavaelanikele jäätmete üleandmiseks avatud ning mitmed neist käitlevad vaid enda tegevuse käigus tekkinud jäätmeid. Tavaelanikele jäätmete üleandmiseks on Saaremaa valla haldusterritooriumil kaks jäätmejaama:

- Kudjape jäätmejaam;
- Maasi jäätmejaam.

Jäätmejaamades võetakse elanikelt aastaringselt vastu tavajäätmeid (sh vanarehvid) ja ohtlike jäätmeid. Seejuures võetakse elanikelt tasuta vastu paberit ja kartongi, paber- ja kartongpakendeid, kuni 8 sõiduautorehvi, mustmetalli, metallpakendeid, akusid ja patareisid, päevavalguslampe, CFC-sid sisaldavaid seadmeid, komplektseid elektroonikaseadmeid (Saaremaa valla koduleht, 2022).

Saaremaa vald on jaotatud kolmeks korraldatud jäätmeveo piirkonnaks (vt Joonis 3.24):

- Kuressaare veopiirkond;
- Lääne-Saaremaa veopiirkond;
- Ida-Saaremaa veopiirkond.

JRA0000180	Saare naftaterminal	Saaremaa, Saaremaa vald, Kuressaare vallasine linn	Pinnas	Kohalik
JRA0000183	Orikäla side-ja õhukaitsevæosa	Saaremaa, Saaremaa vald, Karida küla	Pinnas	Kohalik
JRA0000181	Marientali sõjavæosa	Saaremaa, Saaremaa vald, Kuressaare vallasine linn	Pinnas	Kohalik
JRA0000184	Kärla Est-Agari masuudihoidla	Saaremaa, Saaremaa vald, Kärla alevik	Pinnas	Kohalik
JRA0000179	Kuressaare Aia tn tehnika väosa nr 25607	Saaremaa, Saaremaa vald, Kuressaare vallasine linn	Pinnas	Kohalik
JRA0000187	Dejevo (Karujärve) raketibaas	Saaremaa, Saaremaa vald, Karujärve küla	Pinnas	Kohalik
JRA0000191	Aste endise katlamaja kütteõlihoidla	Saaremaa, Saaremaa vald, Aste alevik	Pinnas	Kohalik
JRA0000058	Kõrkküla ABT	Saaremaa, Saaremaa vald, Kõrkküla küla	Pinnas	Riiklik
JRA0000074	Kellamäe ABT	Saaremaa, Saaremaa vald, Laheküla küla	-	Riiklik

Maadevahe ABT puhul on tegemist Saare teedevalitsuse bituumenibaasiga, mis rajati 1959. aastal ning töötas aastani 1993. Baasis olid pidevad lekked ja avariid, mis põhjustasid pinnase, põhjavee ja Maadevahe jõe reostumise. Keskkonnaregistri andmetel on jääkreostus väheses osas likvideeritud. 2018. aastal koostatud *Jääkreostusobjektide sisevõrgu inventuur ja veekvaliteedi hindamise aruande* kohaselt teostati perioodil 2014-2015 jääkreostusobjektide inventariseerimine, mille ühe osana võeti veeproovid ka Maadevahe ABT uuringu- ja seirepuuraukudest. Aruande kohaselt on põhjavesi ABT territooriumil ja sellest lääne pool olevas uuringu- ja seirepuurkaevus jätkuvalt reostunud. Kõrkküla ABT ja Kellamäe ABT on hinnatud riikliku tähtsusega jääkreostusobjektideks. Mõlemad paiknevad Mullutu-Loode hoiuala vahetusläheduses (Kõrkküla ABT 637 m; Kellamäe ABT 817 m), lisaks paikneb Kõrkküla jääkreostusobjekt III kaitsekategooria taimeliigist (Hall käpp *Orchis militaris*) 895 m kaugusel ning Kellamäe 328 m kaugusel sookurgede pesitsusalast. Oluline on märkida, et Kellamäe ABT jääkreostusobjekt on suures osas likvideeritud ning Kõrkküla jääkreostusobjekt on olemasoleva info kohaselt täielikult likvideeritud. Kohalikest jääkreostusobjektidest pole likvideerimiseks meetmeid rakendatud Tagaranna õhutõrje ja raketibaasi (saaste liik mineraalõlid ja raskmetallid), Saare naftaterminali (saaste liik diiselmootor) ja Aste endise katlamaja kütteõlihoidla (saaste liik masuut) puhul. Olemasoleva info kohaselt on täielikult likvideeritud Dejevo (Karujärve) raketibaasi, Kuressaare Aia tn tehnika väosa nr 2560, Marientali sõjavæosa ja Valjala Katlamaja kütusehoidla jääkreostusobjektid. Ülejäänud jääkreostusobjektid on suures osas, kuid mitte täielikult likvideeritud.

Lisaks paikneb vallas 1 suletud tavajäätmeprügila (Kudjape prügila) ning 58 muud suletud jäätmekäitluskohta.

3.4.4.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Saaremaa vallas on kaks olemasolevat jäätmejaama, mõlemad jäätmejaamad paiknevad suuremate asustusüksuste lähialal – Orissaare ja Kuressaare, teenindades peamiselt nende piirkondade elanikkonda. Kuna Saaremaa valla territoorium on väga suur ning seda teenindab vaid 2 jäätmejaama, on üldplaneeringuga kavandatud 3 uut jäätmejaama:

- Leisi alevikus Aia tn 7 katastriüksusel (olemas kehtiv detailplaneering ja eelprojekt);
- Salme alevikus (täpsem asukoht selgub eskiislahenduse avaliku väljapaneku ja arutelude jooksul);
- Kihelkonna alevikus (täpsem asukoht selgub eskiislahenduse avaliku väljapaneku ja arutelude jooksul).

Lisades eelpool toodud kolm jäätmejaama on Saaremaa vald jäätmejaamadega võrdlemisi hästi kaetud ning saare elanikud pääsevad endale lähimasse jäätmejaama ca 30 minutilise autosõiduga.

Leisi alevikku kavandatud jäätmejaamal on olemas kehtiv DP. Detailplaneeringu ja eelprojekti kohaselt kavandatakse suletud territooriumiga kõvakattega plats varjualusele ning konteineritele sorteeritud jäätmete vastuvõtuks, kust äravedu taaskasutusse toimub jäätmekäitlusega tegeleva firma poolt. Kavandatud jäätmejaama on planeeritud ohtlikud jäätmed, vanapaber, papp, pakendijäätmed, olmeelektronika ja elektriseadmed, metallijäätmed, ehitusjäätmed, suuremõõtmelised jäätmed, vanad riidesemed, vanad rehvid, plasttooted, sh kile, töötlemata puit, segaolmejäätmed (kilekotipõhine vastuvõtt suletavates konteinerites). Jäätmete ladestamist, biolagunevate jäätmete kompostimist, samuti jaama kasutamist ümberlaadimis- või sorteerimisjaamana ei plaanita (Dagopen OÜ, 2010).

Eestis puhuvad tuuled valdavalt edelast, lõuna- ja läänekaarest (Keskkonnaagentuur, 2019). Järgnevalt on kaalutud võimalikke asukohti Salme ja Kihelkonna alevikku kavandavate jäätmejaamade jaoks. Jäätmejaamade asukoha valikul tuleks arvestada kavandatava tegevuse iseloomu, näiteks kas muuhulgas kavandatakse ka aia- ja haljastusjäätmete ning biolagunevate jäätmete kompostimisplatsi. Kui jah, siis tuleks arvestada võimaliku lõhnahäiringuga, mistõttu tuleks asukoha valikul võimalusel eelistada nt jäätmejaamade või reoveepuhastite territooriumi lähedust. Samuti arvestada võimalusel, et kompostimisplatsist allatuult (valdavad tuulesuunad on edela- ja lõnatuuled) ei jääks suuremaid elamupiirkondi.

Saksamaal on kehtestatud erinevat tüüpi lõhnahäiringut või muudest õhusaastet puudutavatest objektide minimaalsed kaugused lõhna või õhusaaste osas tundlikest objektides. Erinevate lõhnahäiringuid põhjustavate objektide osas on kehtestatud minimaalsed kaugused elamualadest või muudest tundlikest inimasustuse objektidest, millega peab arvestama vastavaid objekte kavandades või ka vastavate objektide lähedusse uusi ehitusalasid kavandades. Minimaalseid kauguseid saab vähendada vastava modelleerimisega, mis tõestab, et häiring ei ulatu nii kaugele, kui on kehtestatud vähim kaugus (Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft), 2002). Järgnevas tabelis on esitatud Saksamaal kehtestatud minimaalsed kaugused elamualadest ja muudest tundlikest inimasustuse objektidest, seda lähtuvalt lõhnahäiringuid põhjustavatest objektidest (vt Tabel 3.17).

Tabel 3.17. Lõhna- või õhusaaste osas häiringuid põhjustavate objektide kaugus elamualadest ja muudest tundlikest objektidest Saksamaal.

Häiringut põhjustav objekt	Kaugus elamualadest või muudest tundlikest inimasustuse objektidest, m
Sigala kuni 50 loomühikut ¹	190
Sigala kuni 100 loomühikut	225
Sigala kuni 200 loomühikut	290
Sigala kuni 300 loomühikut	325
Sigala kuni 400 loomühikut	355
Sigala kuni 500 loomühikut	390
Sigala kuni 600 loomühiku	410
Sigala kuni 700 loomühikut	430
Linnufarm kuni 50 loomühikut	200
Linnufarm kuni 100 loomühikut	245
Linnufarm kuni 200 loomühikut	305
Linnufarm kuni 300 loomühikut	350
Linnufarm kuni 400 loomühikut	390
Linnufarm kuni 500 loomühikut	415
Linnufarm kuni 600 loomühiku	460
Linnufarm kuni 700 loomühikut	495
Tapamajad	350 ²
Sõnniku kuivatamise käitised ³	500
Rohelise toidu kuivatamise käitised ⁴	500
Kinnised biojätmete kompostimiskäitised (alates jätmete mahust 3000 t/aastas) ⁴	300
Avatud biojätmete kompostimiskäitised (alates jätmete mahust 3000 t/aastas) ⁴	500
Biojätmete kääritusjaamad koos kinnise järelkompostimisega alates jätmete kogusest 10 t/päevas ⁴	300
Biojätmete kääritusjaamad koos avatud järelkompostimisega alates jätmete kogusest 10 t/päevas ⁴	500
Jätmete kuivatamise käitised (nt jättemekütuse tootmine) ⁴	300
Vedelsõnniku hoiustamise käitised sõltumata loomühikutest ⁴	300

¹Saksamaal arvestatakse 1 loomühikuks üks täiskasvanud veis eluskaalus 500 kg

²Kaugust võib vähendada, kui rakendatakse lõhnaheidet vähendavaid püüdeseadmeid.

³Sõnniku kuivatust kasutatakse eeskätt linnusõnniku kuivatamiseks ja sellest väetise tootmiseks. Kaugust võib vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid

⁴Kaugust võib vähendada, kui kasutatakse lõhna vähendavaid püüdeseadmeid või muid lõhna emissioone vähendavaid meetmeid

Lähtuvalt eelnevast teeb KSH koostaja ettepaneku kaaluda Salme alevikku kavandatava jätmejaama kinnistuks Viia tee ja Staadioni tee piirkonda – piirkonnas on mahajäetud kolhoosiaegsed hooned ning läheduses (250 m) puuduvad elamuhood. Kihelkonna alevikus olla

sobilikeks piirkondadeks Kihelkonna kalmistu tagune ala või Viki-Kurevere kõrvalmaantee, tootmiskompleksi poolne osa. Selline jäätmejaama asetus Kihelkonna alevikus oleks suurematest elamualadest eemal, samas on olemas hea transpordiühendus. Järgmises planeerimisetapis (DP koostamine, projekteerimisrtingimuste väljastamine) on **vajalik läbi viia täiendav keskkonnamõju hindamine, vähemalt eelhinnangu tasemel.**

Uute jäätmejaamade rajamisega luuakse kogu Saaremaa elanikkonnale võimalus jäätmete mugavaks üleandmiseks. Sellega korrastub jäätmekäitlus, vähenevad jäätmete võimaliku ladestuse riskid ning vähendatakse jäätmete keskkonda sattumise tõenäosust, mistõttu võib öelda ÜP elluviimisega kaasneb soodne mõju.

Lisaks on reserveeritud taudistunud põllumajandusloomade matmispaik Prügimäe kinnistule Imara külas. Matmispaika kasutatakse ainult äärmisel vajadusel, mis võib olla tingitud elutähtsa teenuse katkestusest või taudi iseloomust ja nakkusohtlikkusest (taudid, mis levivad kergesti õhu kaudu (nt suu- ja sõrataud) ja/või võivad olla nakkusohtlikud inimestele) või taudi eskaleerumisest, mille puhul kuulutatakse välja eriolukord.

3.4.5 Ohtlikud ja suurõnnetusohuga ettevõtted ning objektid

*Kemikaaliseaduse*¹(vastu võetud 29.10.2015. a) alusel on ohtlik ettevõtte (C-kategooria ettevõtte) käitis, kus kemikaali käideldakse ohtlikkuse alammäärast suuremas ja künniskogusest väiksemas koguses. Suurõnnetuse ohuga ettevõtte (jagunevad ohtlikkuse suurenemise alusel B ja A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõteteks) on käitis, kus kemikaali käideldakse künniskogusest suuremas koguses. Maa-ameti ohtlike ettevõtete kaardirakenduse alusel paikneb Saaremaa vallas 5 C-kategooria ohtlikku ettevõtet, neist 4 Kuressaare linnas. Lisaks paikneb Kuressaare linnas üks B-kategooria ohtlik ettevõtte. Ohtlikud ettevõtted koos ohualaga on märgitud järgnevalt (vt Tabel 3.18).

Tabel 3.18. Saaremaa vallas paiknevad ohtlikud ettevõtted.

Ohukategooria	Ettevõtte	Ohuala raadius, m	Ohu tüüp
B-kategooria	JetGas OÜ Kuressaare LNG seade	53	soojuskiirgus/ülerõhk
C-kategooria	Saaremaa Lihatoöstus AS	388	mürgisus/soojuskiirgus/ülerõhk
C-kategooria	Olerex AS Kuressaare tankla	400	soojuskiirgus/ülerõhk
C-kategooria	Saare Gaas OÜ	397	soojuskiirgus/ülerõhk
C-kategooria	Alexela Oil AS Kuressaare automaatjaam	424	soojuskiirgus/ülerõhk
C-kategooria	Läätsa Kalatööstus AS	513	ammoniaak

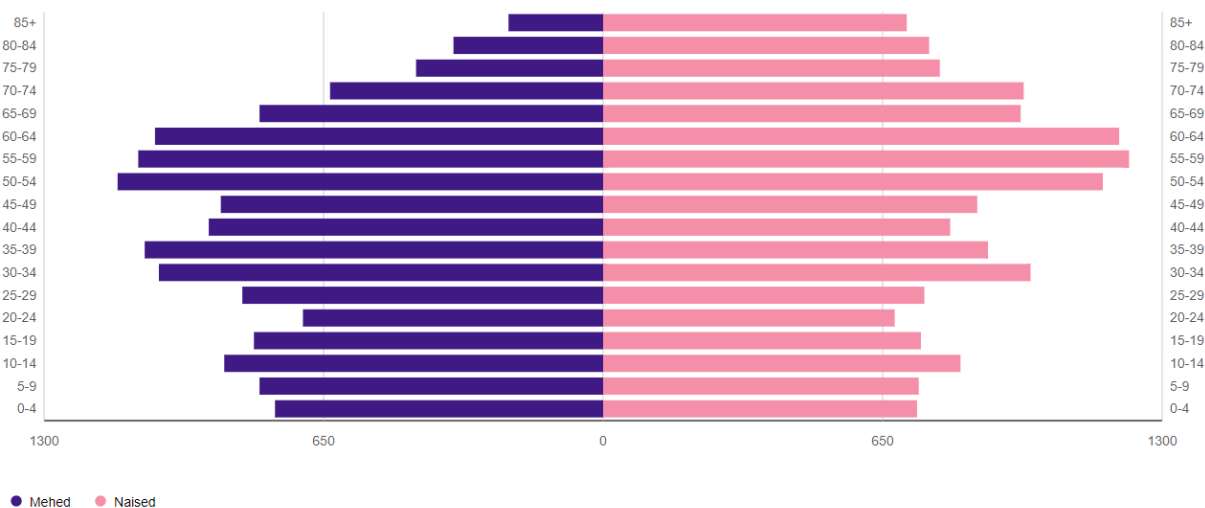
3.4.5.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata olulist maakasutuse muutust ohtlike ettevõtete ohualas. Seega ei ole ette näha võimalikke ebasoodsaid mõjusid.

3.5 Sotsiaalmajanduslik keskkond

3.5.1 Rahvastik ja asustus

01.01.2023 seisuga oli statistikaandmete kohaselt Saaremaa valla rahvaarv 30 191, aasta tagasi 01.01.2022 oli rahvastikuregistri andmetel Saaremaa valda registreeritud 29 557 elanikku, moodustades kogu Saare maakonna rahvasikust (31 292) 94,46% (Statistikaamet, 2023). Rahvastikuregistri andmetel oli 01.01.2021 aasta seisuga elanike arv Saaremaa vallas 30 973, mis tähendab, et viimastel aastatel ei ole olnud püsivat tõusu- või langustrendi. Elanike jaotus vanusegruppides on esitatud järgneval joonisel (vt Joonis 3.25).

Joonis 3.25. Saaremaa valla rahvastikupüramiid 01.01.2023 seisuga (Statistikaamet, 2023).

Saaremaa valla arengukava alusel on omavalitsuse suurimaks väljakutseks rahvastiku vähenemine. Vaadeldes aga perioodi 2008-2017, mil Saaremaa valla elanike arv vähenes 2500 elaniku võrra (ca 250 elanikku aastas) (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018), võib öelda et viimastel aastatel on elanike arvu kahanemine aeglustunud.

2013. aastal vähenes elanike arv 459 inimese võrra, siis 2014. aastal 276, 2015. aastal 239, 2016. aastal 209, 2017. aastal 188 ja 2018. aastal 136 võrra. Aastatel 2011–2015 oli elanike arvu vähenemise peamiseks põhjuseks negatiivne rändesaldo, 2016., 2017. ja 2018. aastal aga eelkõige negatiivne iive. 2011. aastal oli muutus iibest -34 inimest ja rändest -104 inimest, 2017. aastal iibest -126 ja rändest -62 inimest ning 2018. aastal iibest -122 ja rändest -14 inimest. 2017. aastal registreeriti Saaremaa vallas 290 sündi ja 416 surma ning 2018. aastal 308 sündi ja 430 surma (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

2017. aastal oli Saaremaa vallas ühe kuu keskmine maksumaksjate arv Rahandusministeeriumi andmetel 14 474, mis moodustas valla elanikkonnast (seisuga 01.01.2017 32 007 inimest) 45,2% (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

Töötute arv sõltub hooajast: talvekuudel on registreeritud töötuid rohkem, suvekuudel nende arv väheneb. Seisuga 31.01.2018 oli Saaremaa vallas kokku 803 töötut, suveperioodiks oli töötute arv langenud 502-le (30.06.2018) aasta lõpuks (31.12.2018) oli aga töötute arv mõnevõrra kasvanud, olles 527 (Saaremaa valla arengukava 2019-2030, 2018).

3.5.1.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Kahanevate piirkondade atraktiivsemaks muutmise nimel on mujal maailmas näiteks taastatud hooneid; toetatud töökohtade loomist; korrastatud ajale jalgu jäänud/maha jäetud alasid; lammutatud seisma jäänud (maha jäetud ja lagunenud) hooneid; leitud uuenduslike kasutusviise kasutusest väljalangenud maa-aladele – nt päikeseenergiapargid, kogukonnaaiad; ühe hoone, rajatise või maa-ala kasutamine erinevatel otstarvetel, et tõsta efektiivsust ja hoida madalal kulusid; keskuste ühendamine tagamaaga nii ühistranspordi, nõudetranspordi kui ka kergliiklusteedega, et võimaldada ligipääs teenustele ja töökohtadele; eri liikumisviiside omavaheline parem sidumine; multimodaalsus jne (Schetke & Haase, 2008).

Saaremaa vallas on kompaktsel hoonestusega alad esindatud peamiselt valla kesk- ja lõunaosas, seejuures on üldplaneeringuga määratletud tiheasustusalaks Kuressaare linn, Orissaare alevik asustusüksuse piires, maa-alad Kudjape, Nasva, Salme, Aste, Leisi, Kärla, Valjala ja Kihelkonna alevikes ning Kuressaare linnaga piirnevad maa-alad Laheküla ja Sikassaare külades. Seejuures on alevikes määratud tiheasustusalad üldjuhul väiksemad alevike kui asustusüksuste piires, kuna enamiku alevike piiridesse jääb ka hajusa iseloomuga hoonestamata alasid. Kuressaare linnasüdames paikneb Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala, kus kehtivad muinsuskaitseadusest ja Kuressaare vanalinna muinsuskaitseala põhimäärusest tulenevad regulatsioonid.

Tiheasustusaladest välja jäävaid aleviku osasid käsitletakse kui hajaasustusega alasid. Lähtuvalt viimasel kümnendil kavandatud elamukruntidest ning väljastatud ehitus- ja kasutuslubadest, on näha, et peamine arendussurve on rannikuäärsetel (puhke-)aladel. Eelnevalt lähtuvalt ei ole ülejäänud valla territooriumil aktiivsemat elamuarendust aset leidnud, vaatamata asjaolule, et varasemates üldplaneeringutes määratud ulatuslikke elumumaa reservmaad alasid.

Üldplaneeringuga on kavandatud keskuste tihendamine, mis võimaldab kontsentreeritumalt pakkuda ühisteenuseid, aga ka luua võimalused piirkonna multifunktsionaalseks kasutuseks. Teisalt on üldplaneeringuga väljaspool keskuseid reserveeritud maalise asustusega piirkonnad, kuhu soovi korral saavad elama asuda pigem privaatsust soovivad elanikud. Nende piirkondade paremaks sidumiseks keskustega on kavandatud nt kergliiklusteed. Arvestades piirkonna kahanevat ja vananevat elanikkonda võib eeltoodud planeerimislahendusega kaasnevat mõju pidada soodsaks.

Vananeva rahvastiku tingimustes on antud lahendus samuti positiivne. Kuigi vanemad inimesed eelistaksid sageli elada keskustest eemal privaatsemates piirkondades paiknevates kohtades, siis vanuse kasvades on tõenäoline, et üha enam vajatakse nõu abiteenuseid, mida saaksid pakkuda keskusalad. Keskusalade arendamisel tuleks arvestada vananeva ühiskonnaga, kuna eakad toovad kaasa oma säästud, pensioni, soovides kasutada nt tervishoiuteenuseid või kergesti ligipääsetavaid rohelist puhkealasid (Nefs, Alves, Zasada, & Haase, 2013).

3.5.2 Sotsiaalne taristu

Sotsiaalse taristu alla kuuluvad valitsus- ja ametiasutused, haridus-, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande asutused, esmatarbekaupade müük, panga- ja postiteenused, internetiühendus, seltsi- ja kultuuritegevus, kultuuri- ja spordiasutused. Lisaks ka puhke- ja virgestusalad ning rohealad kui igapäevaseid ökosüsteemi teenuseid osutav osa rohevõrgustikust.

Saaremaa vallas on võimalik alusharidust omandada 22 lasteaia, neist 4 eralasteaiad (lastehoiud):

- Kuressaare Ida-Niidu Lasteaed;
- Kuressaare Ristiku Lasteaed;
- Kuressaare Rohu Lasteaed;
- Kuressaare Tuulte Roosid Lasteaed;
- Kuressaare Pargi Lasteaed;
- Aste Lasteaed;
- Kaali kool (lasteaed);
- Kahtla Lasteaed-Põhikool;
- Kihelkonna Kool (lasteaed);
- Kärla lasteaed;
- Leisi kool (lasteaed)
- Lümända Karu-Kati Lasteaed;
- Mustjala Lasteaed-Põhikool;
- Orissaare Lasteaed;
- Pihtla kool (lasteaed);
- Salme Lasteaed;
- Tornimäe Lasteaed;
- Valjala Lasteaed;
- Eralasteaed Kõige Suurem Sõber;
- Kesklinna Eralasteaed Naerusuu;
- MTÜ Metsküla Lastehoid;
- Nöpsik OÜ.

Vallas osutavad üldharidusteenust 18 üldhariduskooli, lisaks 1 erakool, 1 kutseõppeasutus ning 1 kõrgkool (vt Tabel 3.19).

Tabel 3.19. Saaremaa vallas paiknevad haridusasutused (Saaremaa valla koduleht, 2022).

Üldhariduskool	Erakool	Kutseõppeasutus	Kõrgkool
Aste Põhikool	Luce Kool	Kuressaare Ametikool	TalTech Kuressaare Kolledž
Kaali Kool			
Kahtla Lasteaed-Põhikool			
Kihelkonna Kool			
Kuressaare Hariduse Kool			
Kuressaare Nooruse kool			

Kuressaare Vanalinna Kool
Saaremaa Gümnaasium
Kärla Põhikool
Leisi keskkool
Lümanda Põhikool
Mustjala Lasteaed-Põhikool
Orissaare Gümnaasium
Pihtla Kool
Salme Põhikool
Tornimäe Põhikool
Valjala Põhikool
Kallemäe Kool
Kuressaare Täiskasvanute Gümnaasium
Saaremaa Toetava Hariduse Keskus

Saaremaa vallas on mitmeid kultuuriasutusi ja –ühendusi – kokku 18 kultuuri- ja rahvamaja ja mitmeid kultuuriseltsinguid, lisaks tegutsevad vallas mitmed kultuurikollektiivid (rahvatantsurühmad, loovusringid, segakoorid, muusikud jms). Täpsem info eelpool esitatute kohta on leitav Saaremaa valla kodulehelt.

Saaremaa vallas on avatud 15 perearsti nimistut. Väljaspool Kuressaaret on perarstipunktid Kärjal, Leisis, Mustjalas, Orissaares, Salmel, Valjalas ja Kihelkonnal. Oluline on välja tuua, et kõigis nimetatud kohtades ei ole perearstide vastuvõtud igapäevased, aga teenus on tagatud pereõe kaudu¹⁵.

2022. aasta 1. jaanuari seisuga elas Saaremaa vallas rahvastikuregistri andmetel 31 437 registreeritud elanikku ja 01.01.2021 seisuga oli statistikaandmete kohaselt Saaremaa valla rahvaarv 31 435. Lähtuvalt vallas tegutsevate perearstide nimistute suurusest, vabadest kohtadest (sum. 31 845) ning registreeritud elanike arvust, võib öelda, et olemasolevad nimistud katavad tänasel päeval valla vajaduse.

Tabel 3.20. Perearsti nimistud Saaremaa vallas.¹⁶¹⁷

Nimistu nr	Perearst/ asendaja	Nimistu suurus	Vabad kohad
NO339	Koppel Kaalep	580	1420
NO333	Maandi Varju	896	1104
NO343	Tuuling Kersti	926	1074
NO341	Tali Eha	1336	664
NO330	Tarkin Tiina	1538	462
N0329	Rüütel Merike	1714	286
N0337	Reinmann Kristen	1847	153
N0335	Jaagosild Kerli	1619	381
N0347	Rohtla Kairi	1855	145
N0328	Kallasmaa Katrin	1994	6

¹⁵ Saaremaa valla arengukava 2019-2030. Saaremaa Vallavolikogu 12.10.2018 määrus nr 54.

¹⁶ Saaremaa valla koduleht, Sotsiaaltöö (Perearstid). <https://www.saaremaavald.ee/hoolekandeaasutused> (7.11.2019)

¹⁷ Terviseamet. Registrid. Perearstinimistute otsing. <https://medre.tehik.ee/general-practitioner-lists/48f41872-7449-423c-98f4-ce71290d9e34> (20.01.2023)

N0331	Tänav Ruth	1911	489
N0340	Nirgi Triin	2152	0
N0345	Lember Elo	2164	236
N0336	Väli Sille	2333	0
N0348	Koppel Kaalep	2560	0
KOKKU		25425	6420

Saaremaa vallas tegutseb 6 hoolekandeesutust:

- Kuressaare perekodu – pakub asenduskoduteenust, lapsehoiuteenust, rehabilitatsiooniteenust ning erinevaid tugiteenuseid (lapsehoiu-, tugiisiku- ja transporditeenus);
- Kuressaare Hoolekanne – pakub Kuressaare linna rahvastikuregistris olevatele eakatele, puuetega inimestele, toimetulekuraskustega isikutele ja peredele sotsiaalteenuseid;
- Pärsama Hooldekodu;
- Kihelkonna Hooldekodu;
- Hooldekodu Saaremaa valss;
- Muhu Hooldekeskuse SA (Muhu vallas).

Muudest tervishoiuteenustest paikneb Saaremaa vallas 14 apteeki (neist 9 linnas ja 5 maal), 1 haigla (Kuressaare Haigla AS, Kuressaare linn). Samuti osutatakse terviseteenuseid 2 erakliinikus, 1 hambapolikliinikus ning mitmes teises üldarstiabi, eriarstiabi ja õendusabi pakkujad. Saaremaa valla arengukavas 2019-2030 on juhitud tähelepanu, et kuigi esmatasandi tervishoiuteenus on tagatud Saaremaa kõigis piirkondades, on vajalik muuta see üle kogu valla kättesaadavamaks (Saaremaa valla koduleht, 2022).

3.5.2.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Üldplaneeringus lähtutakse keskuste käsitlusel Saare maakonnaplaneeringuga määratud keskuste võrgustikust, mis koosneb nelja erineva tasandi keskustest – maakondlik keskus Kuressaare, piirkondlik keskus Orissaare, kohalikud keskused (Leisi, Kärla, Valjala, Lümända-Kihelkonna kaksikeskus), lähikeskused (Kõljala, Aste, Salme, Tornimäe, Mustjala, Laimjala) ning erisusena „saareline“ keskus Iide. Lisaks maakonnaplaneeringus määratletutele käsitletakse üldplaneeringus keskustena Pihla küla ja Nasva alevikku. Keskuste võrgustikku kuuluvad asulad kattuvad valdavalt tänaste osavaldade keskustega.

Kohaliku tähtsusega keskuses peaksid olema esindatud järgmised teenused: lasteaed, algkool, põhikool, noortekeskus, rahvamaja, raamatukogu, välispordiväljak, spordisaal, päevakeskus, sotsiaaltöötaja ja politseiametniku vastuvõtukoht, vabatahtlik päästekomando, vallavalitsus, postipunkt või -kontor, sularahaautomaat, tankla, toidu- ja esmatarbekaupade kauplus. Lähtudes vananevast rahvastikust on oluline ka arstiabi kättesaadavus. Lähikeskuses (piirkondlikus keskuses) peaksid olema esindatud era- ja kogukonnainitsiatiivil baseeruvad teenused, nt toidukaupade kauplus, seltsimaja jms. Ühtlasi on oluline säilitada ja parandada vallasiseste (ja väliste) keskuste ühendusi, seda ühelt poolt läbi kergliiklusteede arendamise kui ka läbi maanteed korrashoiu ning korraldatud ühistranspordi. Üldplaneeringuga säilitatakse suures osas tiheasustusalade senine maakasutus, samas antakse võimalus ka maakasutuse mõningasele

paindlikkusele (segahoonestusalade määratlemine), lisaks nähakse üldplaneeringuga ette kergliiklusteede rajamine ning täpsustatakse kompaktse hoonestusega alade piirid.

Üldise elukeskkonna loomisel on oluline nt rohealade (puhke- ja virgestusalad) kujundamisel arvestada võimalikult paljude vanusegruppidega. Lisaks noorematele (sh lastega peredele) tuleks arvestada ka eakamate inimeste vajadustega. Avalike rohealade puhul on eakate jaoks olulised peamiselt kolm põhilist kriteeriumi (Nefs, Alves, Zasada, & Haase, 2013): juurdepääsetavus (jalgsi või ühistranspordiga), disain ja varustus (looduslikkus, head teed, atraktiivne ümbruskond, tualetid, poed jms), turvalisus ja asukoht ruumis (hooldatud alad, tänavavalgustus, politseipatrullid) ning kogukonnatunne (avalikus ruumis ja ürituste korraldamisel eakatega arvestamine, linnapeenramaad, kogukonnaaiamaad). Põhjalikke näpunäiteid eakate inimeste vajaduste ja soovidega haljasalade kujundamisest on toodud käsiraamatus *Placemaking for an aging population. Guidelines for senior-friendly parks* (UCLA Luskin School of Public Affairs, 2014). Käsiraamatus toodu alusel eelistaksid eakamad inimesed ainult neile kujundatud haljasalaid. Samas usuvad käsiraamatu koostajad, et parke on võimalik kujundada ka erinevatele vanusegruppidele (eakad, lapsed jt) ühiselt, kui arvestatakse vanusegruppide eripärasid. Lisaks tavapärasele haljasaladele on eakamatele inimestele oluline aiandus ja põllundus. Selle tarbeks on võimalik kujundada elukohalähedasi peenramaid, mille hooldamine toimub kogukonna põhiselt või asula hõredama asustusega piirkondades suuremaid aia- ja põllumaid (Nefs, Alves, Zasada, & Haase, 2013).

Kokkuvõttes sõltub teenuste kättesaadavus mitmetest teguritest ega ole otseselt ainult üldplaneeringuga määratletav. Küll aga saab üldplaneeringuga soosida, et keskustes oleks võimalused teenuste arendamiseks ning kujundada kompaktseid ja multifunktsionaalseid piirkondi. Nimetatud aspektidest on lähtutud ka Saaremaa valla üldplaneeringu koostamisel ehk ÜP ellu viimisel kaasneb soodne mõju.

3.5.3 Inimeste tervis ja heaolu (sh müra ja välisõhu kvaliteet)

Inimeste heaolu ja tervist mõjutavad rohkemal või vähemal määral, otseselt või kaudselt kõik KSHs käsitletud teemad, sh suplusvee kvaliteedi temaatikat on käsitletud ptk-s 3.2.2 ja joogivee temaatikat ptk-s 3.2.1 ja ptk-s 3.4.3. Järgnevalt keskendutakse detailsemalt mürale ja välisõhu kvaliteedile.

Müra

Välisõhus leviv müra on inimtegevusest põhjustatud ning välisõhus leviv soovimatu või kahjulik heli, mille tekitavad paiksed või liikuvad allikad (*atmosfääriõhu kaitse seadus* § 55 lg 2). Müra on ka sotsiaalministri määruse nr 42 *Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid* § 2 lõige 2 kohaselt inimest häiriv või tema tervist ja heaolu kahjustav heli. Välisõhus leviv müra on reguleeritud keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid*.

Maantee- ja raudteeliiklus on samuti müraallikaks. Kuigi Maa-ameti Müra kaardirakenduse (2022) alusel ei ole Saaremaa valla piires liikluse müra strateegilist kaarti koostatud, võib paiguti suuremate

põhi- ja tugimaanteede ääres müra normtasemete ületamisi siiski esineda. Oluline on eelkõige põhi- ja tugimaanteede äärde elamualade kavandamisel võimaliku liiklusrüüga arvestada.

Tootmis- ja tööstusettevõtetest lähtuv müra levik on otseselt seotud tootmise spetsiifikaga ning on igal konkreetsel juhtumil erinev. Siiski saab teatud üldistusi teha. Peamiselt on tootmisaladelt pärinev müra seotud hoonete ventilaatorite ja tootmisterritooriumil liikuva/töötava tehnika tegevusega.

Saaremaa valda jäävad ka riigikaitseelised ehitised, millega seonduvat on käsitletud peatükis 3.5.5.

Välisõhu kvaliteet

Riikliku keskkonnaseire raames teostatakse välisõhu kvaliteedi seiret Saaremaa vallas Vilsandi külas (SJA7856000), kus on üks mõõtekoht. Keskkonnaregistri (seisuga 26.07.2022) andmetel paikneb Saaremaa valla haldusterritooriumil 67 paikset saasteallikat. Lokaalselt võivad välisõhu kvaliteeti mõjutada tootmisettevõtete tegevus. Keskkonnalubade registri (KOTKAS) andmetel (26.07.2022 seisuga) on Saaremaa vallas keskkonnaluba (sh 33 välisõhusaaste luba) väljastatud 245-le ettevõttele.

3.5.3.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Müra

Planeerimisseaduse § 75 kohaselt on üldplaneeringu ülesandeks mh müra normtasemete kategooriate määramine. Atmosfääriõhu kaitse seadus § 57 sätestab, et mürakategooriad määratakse vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:

- 1) I kategooria – virgestusrajatise maa-alad ehk vaiksed alad;
- 2) II kategooria – haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeadutuse ning elamu maa-alad, rohealad;
- 3) III kategooria – keskuse maa-alad;
- 4) IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad;
- 5) V kategooria – tootmise maa-alad;
- 6) VI kategooria – liikluse maa-alad.

Kuigi atmosfääriõhu kaitse seaduses on määratletud kuus mürakategooriat, siis atmosfääriõhu kaitse seaduse alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.12.2016 määrus nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid* seab müra normatiivväärtused vaid loetelus toodud esimese nelja kategooria kohta. Keskkonnaministri määruse nr 71 seletuskirjas on selgitatud, et V mürakategoorias ehk tootmise maa-alal kehtivad töötervishoiu ja tööohutuse nõuded, mistõttu otsustati, et tootmise maa-alale eelnõukohase määrusega normtasemeid ei kehtestata. Samuti ei ole otstarbekas müranorme määratleda liikluse maa-ala kohta. Seega tuleks ka üldplaneeringus keskenduda I-IV kategooria alade määratlemisele. Siinkohal tuleb veelkord vaadata keskkonnaministri määruse seletuskirja, mis selgitab, et IV mürakategooria ehk ühiskondliku hoone maa-alad on alad, kus leidub vaheldumisi teenindus- ning teatud mürahäiringut põhjustavaid tööstusettevõtteid (nt uued tööstuspargid), ent puuduvad elamud. Vastava mürakategooria nimetus on seejuures pigem eksitav, kuna teenindus- ja

tööstusettevõtete puhul on tegemist pigem äri- ja tootmisettevõtete (ei ole müratundlikud objektid) kui ühiskondlike hoonetega (võivad olla müratundlikud objektid, nt koolid jms). Lisaks on müra normtasemed III ja IV kategooria puhul samad. Keskkonnaministri määrust ei kohaldata alal, kuhu avalikkusel puudub juurdepääs ja kus ei ole püsivat asustust, ning töökeskkonnas, kus kehtivad tööttervishoidu ja tööohutust käsitlevad nõuded.

Müra normatiivide seadmine on vajalik eelkõige inimeste tervise seisukohast ja olukordades, kui inimesed viibivad pikemalt müraallika mõjualas. Normtasemete sätestamisel ei tehta vahet haja- ja tiheasustuspiirkonnal, sest inimese tervise kaitse vajadustele vastav normtaseme suurus peaks olema samasugune sõltumata sellest, kus inimene viibib.

Atmosfääriõhu kaitse seaduse kohastest mürakategooriatest katab üldplaneeringu mõistes enim maakasutuse juhtotstarbeid II kategooria ehk haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuse ning elamu maa-alad, rohealad. Üldiselt võib Saaremaa valla puhul enamuse territooriumi maa-alast, kus paiknevad müratundlikud objektid (elamud, ühiskondlikud hooned, tervishoiuasutused jms) määratleda kui II kategooria ala. Lisaks on üldplaneeringus määratletud segahoonestusala juhtfunktsioon, mis vastab III mürakategooriale. Eraldi vajab käsitlust I kategooria ehk virgestusalad ehk vaiksed alad. I kategooria alade määratlemine on eelkõige vajalik tagamaks inimesetele võimalused nõ saada eemale mürarikkast keskkonnast. Sellisteks vaikseteks aladeks on üldjuhul tiheasutusosaladel suuremad haljasalad, kus on võimaldatud ka erinevad puhkamisvõimalused (matkarajad, terviserajad jms). Saaremaa valla asustusstruktuuri ja tiheasutusosalade suurust arvestades paiknevad peamised vaiksed alad maalise asutusega piirkonna metsades või veekogude ääres eemal põhi- ja tugimaanteedest. Saaremaa valla puhul ei ole valdavalt ette näha tugevat arendussurvet, mis võiks oluliselt kahjustada vaiksete alade kättesaadavust ja muuta senist maakasutust. Põhiline arendussurve langeb rannikuäärsele (puhke)piirkonnale. Kuigi arendussurve lasub rannikuäärsetel aladel, on need hajaasustatud mõne üksiku kompaktse hoonestusalaga. Saaremaa vallas, tihti rannikuäärsetel aladel, paikneb mitmeid vaikseid alasid terviseradade ning siseveekogude, mere ja metsa poolt pakutavate puhkamisvõimaluste näol. Valla haldusterritoorium on kaetud mitmete kaitse- ja hoiualadega, mis seavad omakorda täiendavad piirangud uutele arendustegevustele.

Eelnevat arvestades ei pea KSH koostaja vajalikuks määratleda Saaremaa valla territooriumil I kategooria alasid. Seega **kokkuvõtvalt on Saaremaa valla territoorium võimalik jagada kahe mürakategooria vahel – II ja III kategooria alad, kus paiknevad müratundlikud objektid.**

Üldplaneeringuga paralleelselt koostati ka „Saaremaa valla välisõhu mürakaart“ (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021). Mürakaardiga kaardistati Saaremaa valla olulisimad liiklus- ja tööstusmüra allikad ning koostati välisõhus leviva müra kohta 26 hajumiskaarti. Töös toodi välja Saaremaa valla olulisimad müraobjektid ja müraallikatega piirkonnad:

- tööstuspiirkonnad üldplaneeringuga määratud ettevõtlusaladel:
 - o Kuressaare linnas ja Kudjape alevikus;
 - o Kudjape alevikus;
 - o Sikassaare külas.
- Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare põhimaantee (Põripõllu külast Kuressaare linnani);
- Kuressaare kesklinn;
- Kuressaare lennuväli;
- Ooremaa kruusamaardla Nõmpa külas;

- olemasolevad tuulepargid Salme (Üüdibe külas) ja Nasva alevikes ning Sõrves ja Sikassaare külas;
- olemasolevad motokrossirajad (kokku 6), seejuures **modelleeriti Kaarma motokrossirajalt lähtuv müratase.**

Lisaks olemasolevatele elektrituulikutele, modelleeriti ka perspektiivselt rajatavast maismaa elektrituuliku pargist lähtuvat müra Lümända lähistel (tegemist on looduskaitsealistest aspektidest potentsiaalselt sobiliku asukohaga, kuid täiendava analüüsi tulemusel jäi siiski potentsiaalsete alade hulgast välja).

Müra kaardistamise tulemustest nähtub, et Kuressaare linnas ja Kudjape alevikus on tööstusmüra puhul mürataseme piirväärtused majapidamiste juures üldjuhul tagatud (piirväärtuste ületamisi ei toimu), erandiks on aga Saaremaa Piimatööstus AS, kus lähima elumaja (Voolu tn 9) juures jääb öine müratase vahemikku 43-46 dB, mis tähendab, et võidakse ületada II kategooria piirväärtust (45 dB) (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021). Oluline on aga märkida, et üldjuhul on hinnangute aluseks võetud halvimal olukorrad, mistõttu piirväärtuste ületamine lähima majapidamise juures on vähetõenäoline.

Tööstusmüra tulemustest selgus, et Sikassaare külas, Saikla külas ning Nasva külas tööstusmüra piirväärtuste ületamist ei toimu ei päeval ega ka öisel ajal. Samuti leiti, et ka Ooremaa maardlalt lähtuvad müratasemed jäävad lähimate majapidamiste juures allapoole II kategooriale seatud piirväärtust.

Eraldi vaadeldi olemasolevaid ning perspektiivseid elektrituulikuid ja elektrituulikuparke. Olemasolevate elektrituulikute puhul võeti töös (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021) eelduseks, et tuulikud töötavad täisvõimsusel ööpäevaringselt. Tulemused näitasid, et II kategooria tööstusmüra piir- ja sihtväärtused on tagatud nii päeval kui öisel ajal. Perspektiivse elektrituulikupargi alana modelleeriti ka ühe võimaliku maismaa elektrituulikupargi müra levik, olukorras, kus kokku on kümme 3,6 MW elektrituulikut, mille torni kõrguseks on 90 m. Perspektiivse tuulikupargi asukoht antud töösse valiti lähtuvalt tellija (valla) esialgsetest elektrituulikuparkide arendusalade kaardikihist. **Modelleerimistulemused näitasid, et näidis elektrituulikupargi töötamisel täisvõimsusel, levivad müratasemed vahemikus 45-50 dB kuni 400 m kaugusele elektrituulikupargist (vastab II kategooria piir- ja sihtväärtustele).** 45 dB on modelleerimistulemuste kohaselt tagatud umbes 800 m kaugusel ning 40 dB umbes 1300 m kaugusel päeval ajal. Oluline on ka märkida, et elektrituulikute müraemissioon ei ole muutlike tuuleolude tõttu pidev ning vahemaade suurenemisel müra ühtlustub muu taustafooniga (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021).

Kuivõrd elektrituulikute lähtuvad häiringud on seotud eelkõige müraga, võib eelneva põhjal öelda, et kuni kümne 3,6 MW kuni 90 meetrise tornikõrgusega elektrituuliku püstitamisel on asjakohane muude välistavate tingimuste puudumisel (nt tundlikud kaitsealused liigid) kaaluda elektrituulikute püstitamist elamutele lähemale kui 1 km (1000 m).

Kuivõrd Saaremaa vallas paikneb kokku 6 motokrossirada, modelleeriti mürakaardi (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021) koostamisel ka motokrossiradade kasutamisega kaasnev müratase Kaarma krossiraja näitel. Lähtetingimused modelleerimisel olid: kasutusaeg 2 h, seejuures korraga 7 krossiratast rajal, 15 minutiliste sessioonide kaupa; kokku 280 ringi. Müra modelleerimisel

arvestati vaid õhtuste aegadega. Modelleerimistulemused näitasid, et 100 m kaugusel raja välimisest servast levib müratase kuni 45 dB ning umbes 450 m kaugusel 40 dB. Modelleerimisel ei arvestatud aga ümbritsevat metsa, mis mõningal määral takistab müra levikut, mistõttu reaalses olukorras jõuavad vastavatele kaugustele madalamad müratasemed. Töös leiti, et lähimad majapidamised jäävad rajast piisavalt kaugemale (enam kui 500 m) ning tegevusega kaasnev müra nendeni ei ulatu.

Kuressaare lennuväljal tehakse aasta jooksul kokku 2191 (2020. aasta statistika) õhukütõusmist ja maandumist, seejuures valdav osa neist moodustavad püsühendused Tallinna Lennujaamaga. Kuressaare lennuvälja müra levib ümbruskonda vastavalt radade asetuse ning nendel teostatavatest lennuoperatsioonidest (õhukütõusmine/maandumine). Seejuures on müratasemed kõrgemad lennukite õhukütõusmisel, mil mootorid töötavad täisvõimsusel, kuid müratasemed laialdasemad maandumisel. Teostatud modelleerimiste tulemustest selgub, et lennuvälja alal levib päevasel ajal müratase keskmiselt vahemikus 52-61 dB, elamualadeni põhja pool jõuab peamiselt aga müratase 35-50 dB, mis kaasneb eelkõige maandumisega. Öisel ajal jäävad keskmised müratasemed lennuvälja alal vahemikku 48-56 dB ning lähimate elamute juures 35-45 dB juurde. Viimase põhjal saab väita, et lennuvälja vahetusümbruses on täidetud nii päevased kui ka öised I kategooria liikluse müra piirväärtused ning II kategooria sihtväärtused (Inseneribüroo STEIGER OÜ, 2021). Kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga.

ÜP-ga nähakse uusi elamualasid, segahoonestus-, tootmisalasid ja ärimaid ette peamiselt olemasolevatel tiheasustusaladel või kompaktse hoonestusega aladel. Seejuures on arvestatud, et kavandatavad elamumaad moodustaksid loogilise terviku olemasolevatega. Lisaks on jäetud võimalus maalise asustusega piirkonnas uute elamute rajamiseks.

Võimalike mürahäiringute vähendamiseks on elamualade kavandamisel vajalik rajada need tootmisaladest võimalikult kaugemale või lubada elamualade lähipiirkonnas ainult sellist tootmist, mille puhul oluline keskkonnahäiring (nt ülenormatiivne müratase) ei jõuaks müratundlike objektideni (elamud, ühiskondlikud hooned, tervishoiuasutused). Üldiselt, kuna päevase aja müranormid on öise aja normidega võrreldes oluliselt leebemad, tekivad tootmisaladelt lähtuva müraga seotud põhilised häiringud piirkonna elanike hulgas just õhtusel ja öisel ajal toimuva tootmistegevuse korral. Alkranel OÜ tööstusmüra uuringute läbiviimise senisele praktikale (üle 10 erineva tootmisspetsiifikaga ettevõtte mürauuringu) tuginedes saab välja tuua, et päevase aja müra normtasemete ületamist esineb oluliselt harvem kui öisel ajal. Näiteks päevase aja II kategooria ala müra piirväärtus (60 dB) on sageli saavutatud alla 100 m kaugusel müraallikast, erandiks ei ole ka juhtumid, kus normikohane müratase saavutatakse tootmisterritooriumil. Seevastu öisel ajal on II kategooria müra piirväärtus (45 dB) saavutatud sageli alles enam kui 300-400 m kaugusel peamisest müraallikast. Öisel ajal lähtub peamine tootmisettevõtetega seotud müra erinevatest ventilaatoritest. Seejuures sõltub müra leviku kaugus lisaks ventilaatori helivõimsustasemele ka keskkonningimustest (nt müraallika kõrgus maapinnast, maastikus paiknevatest objektidest, ilmastikuoludest jpm). Eelnimetatud vahemaad on saadud arvestades reaalselt ümberkaudset maastikku ja nõ halbasid ilmastikuolusid (sh kerge allatuul).

Riigimaanteed lähedusse suuremaid elamumaid ÜP-ga üldjuhul ei reserveerita. Pigem antakse võimalus olemasolevate elamumaade vahel elamute rajamiseks. Erandiks on Nasva alevik, kuhu on vahetult riigimaantee nr 77 Kuressaare-Sääre äärde kavandatud elamuala. Maa-ameti teeregstri teemakaardi kohaselt on antud lõigus aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus 2114 sõidukit, seejuures raskeliikluse osakaal 0% (kiiruspiirang 70-90 km/h). Samuti on elamumaid kavandatud Kudjape alevikku riigimaantee nr 21133 Kuressaare - Püha – Masa vahetuslähedusse (kiiruspiirang 50-90 km/h). Viimase ööpäevane liiklussagedus jääb sarnaseks Kuressaare-Sääre maanteega, olles 2123 sõidukit. Alkranel OÜ (2009) aastal teostatu müra modelleerimise kohaselt on liiklussagedustel kuni 2000 s/öp oodata päevase aja müra sihtväärtus 55 dB saavutatud u 40-50 m kaugusel maanteest. Elamute rajamisel nende maanteed vahetuslähedusse on soovituslik arvestada kuni 50 m puhvervööndiga või läbi viia täiendavad müra mõõtmised ning vajadusel võtta hoonete rajamisel kasutusele müra leevendavad meetmed.

Saaremaa valla planeeringuga on määratletud juhtotstarbed Kuressaare linnas ning sadama-aladel, ning tihedama asustusega keskustes. Ülejäänud alad on määratletud hajaasustusena, kus maakasutuse juhtotstarbeid üldplaneeringuga määratletud ei ole.

ÜP käigus analüüsitakse mh ka võimalusi **tuuleparkide** rajamiseks Saaremaa valda (vt täpsemalt ptk 3.4.2.). Tuuleparkidega seonduvalt on peamised ebasoodsad mõjud elanikele seotud tuulikute tekitatava müra ja visuaalsete aspektiga (sh nt varjutamine). Müra normeerimisel paigutub elektrituulikute müra tööstusmüra alla. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruse nr 71 *Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid* alusel kehtivad rangeimad tööstusmüra sihtväärtused I (virgestusrajatiste maa-alad ehk vaiksed alad) ja II kategooria (haridusasutuste, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekande-asutuste ning elamu maa-alad, rohealad) aladel. Kuna tuulikud võivad töötada sarnasel režiimil ning tekitada sarnast müra nii päeval kui öisel ajal, peavad tuulepargi rajamisel olema tagatud rangemad ehk öise aja normid, mis nt II kategooria ala puhul on 40 dB. Sõltuvalt tuulikute hulgast, parameetritest, ümbritsevast maastikust jms ei ole võimalik täpselt määratleda vahemaad tuulikute elamuteni, millise korral on 40 dB alati kindlasti tagatud. Näitena saab siinkohal tuua uurimuse (Zagubien & Ingielewicz, 2017), mille põhjal saavutatakse näiteks ühe 2 MW ja 98 m kõrguse tuuliku korral 8 m/s tuulekiiruse juures 150 m kaugusel müratase 43,1-44,3 dB(A) ja 10 m/s tuulekiiruse juures 570 m kaugusel müratase 34,3 - 34,9 dB(A). Neljateistkümnest 3 MW võimsusega ja 120 m kõrgusest tuulikust koosneva tuulepargi korral saavutatakse 10 m/s tuulekiiruse korral 660 m kaugusel müratase 42,1-43,0 dB(A) ja 8 m/s tuulekiiruse korral samal kaugusel 40,8-41,7 dB(A). Viiest 3 MW võimsusega ja 120 m kõrgusest tuulikust koosneva tuulepargi korral saavutatakse 10 m/s tuulekiiruse korral 800 m kaugusel müratase 36,5-37,2 dB(A) ja 8 m/s tuulekiiruse korral 35,2-35,9 dB(A) ning 560 m kaugusel 40,0-41,9 dB(A). Kuigi elektrituulikute parameetrite alusel on võimalik teostada müra modelleerimised ning määrata normidest (eelkõige inimese tervisest lähtuvad) tulenevad sobilikud kaugused müratundlikest objektidest, ei tähenda normatiivse mürataseme tagamine, et piirkonna elanikkond ei võiks olla mürast häiritud. Uurimuste on leitud (Schäffer, et al., 2019), et tuuliku nähtavus maastikul mõjutab oluliselt inimeste häirivuse taset – nt kui inimene on positiivselt tuulegeneraatorite osas meelestatud, on tema müraluvus ka kõrgem.

Teine tuulikute seonduv häirimist põhjustav faktor on **varjutamine** – (eelkõige) tuuliku labade pöörlemisest tekkiv nõ vilkuv varjutus. Tuulikute tööst tingitud varjutus leiab aset eelkõige päikeselisel päeval ning varjutuse asukoht ruumis muutub sõltuvalt päikese liikumisest, tuuliku labade paiknemisest konkreetse tuulesuuna korral jms. Seega on ühes konkreetsetes punktis tekkiv

varjutus lühiajaline. Samuti mängib varjutamisel ning selle areaalil rolli tuuliku kõrgus - varjutamise mõju ulatub kaugemale kõrgemate tuulikute korral (Saidur, Rahim, Islam, & Solang, 2011). On leitud, et üle 10 kordse tuuliku rootori diameetri kaugusel muutub varjutamine väheoluliseks (Frontier Power Systems Inc, 2013; Hendrikson & Ko OÜ, 2012) ehk nt 100 m läbimõõduga tuuliku rootori korral võib varjutusest tingitud häiring esineda kuni 1000 m kaugusel tuulikust. Samas sõltub varjutamine reaalsest maastikust - nt metsa paiknemine tuuliku ja elamute vahel vähendab varjutuse tekkimise võimalust elamute juures.

Eesti õigusruumis varjutamisega seonduvad normatiivid puuduvad. Üldiselt loetakse maailmas levinud praktikas vastuvõetavaks aastas kuni 30 tundi summaarset varjutamise kestust ühel hoonestusalal (Frontier Power Systems Inc, 2013; (OÜ Hendrikson & Ko, 2012)). Kuid sarnaselt elektrituulikutele lähtuva müraga, on elektrituuleparkide kavandamisel võimalik tuulikutega kaasnevat varjutamist modelleerida ning sõltuvalt tulemustest võtta kasutusele leevendavad meetmed: nt muuta tuuliku asukoha või asendit, muuta tuuliku tööaega (nt ei tööta selge päikeselise ilmaga) jms.

Elektrituulikuparkidega kaasnevatest häiringutest lähtuvalt on parkide asukoha valikul erinevates riikides rakendatud väga erinevaid kauguseid müratundlike objektide (nt majapidamiste) ning elektrituulikuparkide vahel. Üldiselt jäävad vastavad puhvid siiski vahemikku 500-2000 m (Baseer *et al*, 2017). Eesti puhul on Hendrikson & Ko OÜ (2012) poolt koostatud *Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringus* arvestatud valdavalt 1000 m (üksikelamud, elamumaad) ja 2000 m (tiheasustusalad) puhvervööndeid. Siiski esines teemaplaneeringus maakondade lõikes erisusi.

Eelnevaid asjaolusid arvestades soovitab KSH koostaja elektrituuleparkide ja elamute vaheliseks puhvriks kasutada üksikelamute (elamumaad) korral 1000 m ja kompaktse hoonestusega aladel (tiheasustusalad) 2000 m. Siiski, kuna ÜP rakendusperioodil võivad tulenevalt tehnoloogia arengust tuulikute parameetrid muutuda, sh tekitavad müratasemed väheneda, on võimalike tuuleparkide edasistel arendamise etappidel vajalik läbi viia müra modelleerimine. Tuulikutest lähtuv **müratase ei tohi elamute juures ületada 40 dB, kui arendamise kavandamise hetkel kehtiv õigusruum ei sätesta teisti. Samuti on vajalik varjutuse modelleerimine. Soovitatav on tuulepargile lähimate elamute juures mitte ületada aastas kuni 30 tundi summaarset varjutamise kestust.**

Kokkuvõtvalt ei nähta ÜP-ga ette tegevusi, mis võiks, lähtuvalt mürast kaasa tuua olulise ebasoodsa mõju inimeste heaolule ja tervisele. Võimalike mürahäiringuid on võimalik vähendada leevendavate meetmete rakendamisega. Üldplaneeringuga ei ole ette näha ka tegevusi, mis võiksid põhjustada müraga sageli seonduvat vibratsiooni.

Välisõhu kvaliteet

Lokaalne välisõhusaaste on seotud erineva tootmistegevusega. Teisalt peab tootmisettevõtte tagama atmosfääriõhu kaitse seaduse kohaste saasteainete piirväärtuste täitmise väljaspool enda tootmisterritooriumi. ÜP-ga ei reserveerita täiendavaid elamumaid Saaremaa vallas paiknevate ja keskkonna- või keskkonnakompleksluba omavate ettevõtete lähialale. Siiski on eelkõige maalise asutusega piirkondades, aga ka tiheasustusaladel olemasolevate elamute vahelisele alale elamute

rajamine lubatud. Sel juhul peab elamumaa rajamisel arvestama olemasoleva maakasutusega ning võimaliku tootmisala lähedusega.

Siinkohal saab tuua näiteid sobilikest vahemaadest nt lõhnahäiringuid põhjustavatest farmidest. Võttes aluseks Saksamaa vastavad juhised (Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft), 2002) ning Ungaris teostatud uuringu (Cseh, Narai, Barcs, Szepesi, & Dicke, 2010) peaks sigalate ja linnufarmide kaugus elamualadest ja teistest inimasustuse lõhna suhtes tundlikest objektidest olema minimaalselt 200 m ja suuremate farmide puhul kuni 450 m. Veisefarmide puhul ning tapamajadel on sobilik kaugus 350 m. Nimetatud kaugusi saab ja võib vähendada, kui rakendatakse lõhna emissioone vähendavaid meetmeid või kui lõhna leviku modelleerimine näitab, et ebameeldiva lõhna häiringuid ei esine sellisel kaugusel.

Kuigi maanteeliiklusega seondub samuti õhusaaste, on linnades (Tallinn, Tartu) tehtud õhusaaste mõõtmised ja modelleerimised on näidanud, et tänavate äärsed (ka magistraaltänavate) liiklusest tingitud saasteainete kontsentratsioonid jäävad lubatud piirväärtustest väiksemaks. Maanteede puhul on võrreldes linnatänavatega õhusaaste hajumise tingimused veelgi paremad. Seega ei ole kokkuvõtvalt üldplaneeringu ellu viimisega ette näha olulist ebasoodsat mõju välisõhu kvaliteedi säilimisele.

Leevendavad meetmed:

- ✓ Kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega, kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga;
- ✓ uute elamualade kavandamisel riigimaanteede äärde, arvestada soovitusliku puhvertsooniga või läbi viia täiendavad müra mõõtmised ning vajadusel võtta hoonete rajamisel kasutusele müra leevendavad meetmed;
- ✓ elektrituulikuparkidest lähtuv müratase ei tohi elamute juures ületada 40 dB, kui arendamise kavandamise hetkel kehtiv õigusruum ei sätesta teisti. Samuti on vajalik varjutuse modelleerimine. Soovitav on tuulepargile lähimate elamute juures mitte ületada aastas kuni 30 tundi summaarset varjutamise kestust.

3.5.4 Ettevõtluskeskkond, sh turism

Saaremaa valla arengukava 2019-2030 (2018) kohaselt on Saare maakonnas kõige enam hõivatuid teenussektoris, seejärel tööstuses ja ehituses ning kõige vähem põllumajanduses, metsanduses ja kalanduses. Arengukavas vaadeldi ka ettevõtete lisandväärtust Saare maakonnas tegevusalade järgi, tulemusena selgus, kõige kõrgem on lisandväärtus töötaja kohta metalltoodete tootmises ning kõige madalam majutuses ja toitlustuses. Madala lisandväärtusega töökohad peegelduvad omakorda maakonna madalas keskmises palgatasemes, mistõttu on Saare maakonnas üldiselt väljakutseks luua juurde kõrgema lisandväärtusega töökohti.

Saaremaa vald on oma loomult siseturistile huvipakkuv sihtkoht, kus on mitmeid vaatamisväärsuseid (nt Kaali kraater), samas jääb piirkond välisturistile kaueks. Viimase

põhjuseks on eelkõige Saaremaa valla asukoht ning raskesti ligipääsetavus. Vallal puuduvad rahvusvahelised lennu- ja laevaliinid, samuti puudub ööpäevaringne parvlaevühendus ning Saaremaa-Hiiumaa vaheline praamiliiklus on hõre. Küll aga lendab Tallinn-Kuressaare liinil väike 50-kohaline lennuk, mis teeb nädalas kokku 12 lendu.

Vallas on mitmeid matkaradasid, puutumatu loodus, võimalused linnu- ja taimevaatluseks, geoturismi objektid, mistõttu on arengukava kohaselt peetud potentsiaalseks arengusuunaks terviseturismi edasiarendamist ja teadlikustamist. Arengukavas on aga samaaegselt välja toodud matkaradade vähene märgistus, ebapiisav korrashoid, infomaterjalide puudus (infotahvlid, viidad jms) puudulik infrastruktuur (varjed, telkimisalad jms), viimased on aga tihti otsustavad inimese vaba aja veetmise võimaluste vahel valiku tegemisel.

3.5.4.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

Varasemates üldplaneeringutes on leitud, et puudub vajadus täiendavate ettevõtlusalade kasutuselevõtuks ning efektiivsemalt oleks vaja leida lahendusi juba olemasolevate piirkondade kasutuselevõtuks. Lähtuvalt eelnevast, säilitatakse üldplaneeringuga ettevõtlus- ja tootmispiirkonnad, mis on juba nõukogude perioodil välja kujunenud, kuid milledest osad on sihipärase kasutusega. Üldplaneeringuga antakse võimalus soovi korral laiendada olemasolevaid tootmisettevõtteid eelkõige tihedama asustusega ja parema ühendusega piirkondades või nende lähedal (nt Kuressaare linna põhjaosa) ja ettevõtlus- ja tootmispiirkondi, mis seni sihipärasest kasutusest leidnud ei ole.

Sisuliselt on ÜP-ga suuremates keskustes säilitatud võimalus ettevõtlusega tegelemiseks peamiselt kas tootmis-, äri- ja jäätmeohutuse maa-alade reserveerimise kaudu. Selline lahendus soodustab kodu ja töökohtade võimalikult lähedal paiknemist ning loob võimalused tervikliku ja multifunktsionaalsete keskuste kujunemiseks. Lisaks säilib maalises piirkonnas võimalus tegeleda turismindusega.

Ohtlike ettevõtete ohualas senist maakasutust ei muudeta. Seega ei ole ette näha ka võimalikke ebasoodsat mõju.

Eelnevaid asjaolusid arvestades loob ÜP võimalused mitmekülgse ettevõtluse säilimiseks ja arendamiseks ehk tegemist on soodsa mõjuga ettevõtluskeskkonnale.

3.5.5 Riigikaitselised ehitised

Saaremaa valla territooriumil paikneb kaks riigikaitselist objekti: **Kaitseliidu Saaremaa maleva perspektiivne staabi- ja tagalakeskus Kuressaares** (Kalevi põik 5 ja 5a), piiranguvööndiga 300 m kinnistu piirist ning **Karujärve lasketiir** (Karujärve küla, Kihelkonna metküla 11), piiranguvööndiga 2000 meetrit. Lisaks kasutab Saaremaa malev laskeõppe läbiviimiseks umbes seitsmel korral aastas Koguva 800 m laskepaika Koguva karjääris pikamaa laskedistantsilt laskmiseks.

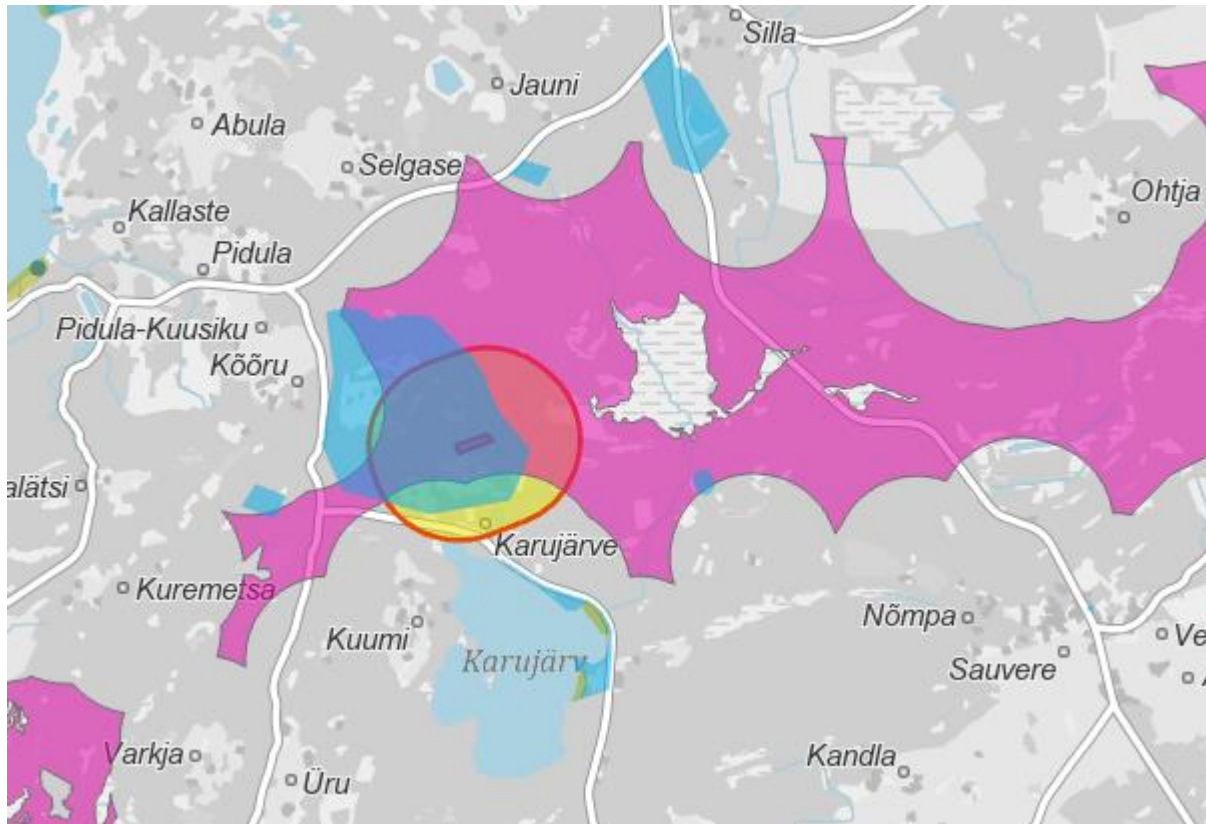
Riigikaitselise ehitise töövõime tagamiseks vajalikud tingimused on sätestatud kaitseministri 26.06.2015 määruses nr 16 *Riigikaitselise ehitise töövõime kriteeriumid, piirangute ruumiline*

ulatus ja andmed riigikaitse ehitise töövõimet mõjutavate ehitiste kohta. Riigikaitse ehitise piiranguvööndisse püstitatav ehitise või piiranguvööndis asuva ehitise laiendamine või ümberehitamine ei tohi vähendada riigikaitse ehitise töövõimet ja suurendada ohtu riigikaitsele ehitisele. Määruses on mh toodud, et riigikaitse ehitise piiranguvööndis tohib ehitist püstitada, laiendada või ümber ehitada harjutusväljast, lasketiirust ja lennuväljast sellises kauguses, kus hoonestatud alale kehtestatud välismüra normtasemed on täidetud, või sellisel juhul, kui ehitise püstitamise, laiendamise või ümberehitamise tõttu ei vähene riigikaitse ehitise töövõime.

Vastavalt *atmosfääriõhu kaitse seadusele* ei kuulu välisõhus leviva müra hulka riigikaitse tegevuse tulemusena tekitatud müra. Sisuliselt tähendab see, et militaarmüra reguleerimiseks puuduvad vastavad normid. Siiski on Kaitseministeerium vajalikuks pidanud koostada soovituslikud dokumendid *Militaarmüra regulatsioon* (2019), millest ka militaarmüra hindamisel lähtutakse.

3.5.5.1 Planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevad mõjud

ÜP-ga ei muudeta oluliselt senist maakasutust riigikaitse ehitiste piiranguvööndis. ÜP realiseerumisel ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju riigikaitse ehitiste töövõime säilimisele seoses maakasutuse muutusega ega ka vastupidi riigikaitse ehitise tegevusest tingitud ebasoodsat mõju võimalikule tuulikupargile. Karujärve lasketiiru maa-ala kasutatakse laskeväljaõppeks, mistõttu selle kasutamine puhkealana on ebasobiv ning seab ohtu tsiviilisikute tervise. Lähtuvalt eelnevast on ÜP ja KSH avalikul väljapanekul Kaitseministeerium oma 27.07.2020 kirjas nr 12-1/20/1997 teinud ettepaneku puhkeala mitte antud piirkonda planeerida. Ühtlasi on Kaitseministeerium juhtinud tähelepanu: „*lasketiiru piiranguvööndis puhkeala kujundamisel ja kasutamisel arvestada, et atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 lõike 3 punkti 4 kohaselt ei kuulu välisõhus leviva müra hulka riigikaitse tegevusega tekitatud müra. Sellest tulenevalt ei kohaldu riigikaitse tegevusega tekitatud mürale keskkonnaministri 16.12.2016 määrusega nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ sätestatud müra normtasemed. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse § 10 kohaselt tuleb keskkonnahäiringut taluda, kui keskkonnahäiringut põhjustav tegevus on vajalik ülekaaluka avaliku huvi tõttu ning puudub mõistlik alternatiiv ja olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed.*“

Joonis 3.26. Riigikaitse objekt Karujärve lasketiir piiranguvööndiga ning selle ristumine konfliktsete üldplaneeringuga kavandatud tegevustega. Kollane punase piirjoonega ala tähistab Karujärve lasketiiru; roosa alaga tähistatud planeeritavad tuulikuparkide arendusalad (ala jäi lõplikust valikust välja); sinisega tähistatud kavandatud puhkeala (Väljavõte: Saaremaa valla üldplaneeringu kaardirakendus, 2020).

Kaitseministeerium vaatas oma 27.07.2020 kirjas nr 12-1/20/1997 üle üldplaneeringuga kavandatud tuulikupargialad ning leidis, et kahele idapoolseimale tuulikupargi alale Saaremaal ei ole riigikaitsest aspektidest võimalik suuremahulisi tuulikuparke püstitada. Mistõttu soovitati vastavad alad perspektiivsetest tuulikupargi aladest välja jätta või määrata aladele täiendavad tingimused:

- põhjapoolsemale alale on võimalik püstitada elektrituulikuid, mille laba tipukõrgus ei ületa sõltuvalt elektrituuliku asukohast alal 65–150 m maapinnast (ei ole teostatav lähtuvalt looduskaitsest aspektidest);
- lõunapoolsemale alale on võimalik püstitada elektrituulikuid, mille laba tipukõrgus ei ületa sõltuvalt elektrituuliku asukohast alal 110–120 m maapinnast (ei ole teostatav lähtuvalt looduskaitsest aspektidest).

3.6 Muud valdkonnad

3.6.1 Kliimamuutustega kohanemine

*Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030*¹⁸ kohaselt ei ole Eestis kliimamuutused nii äärmuslikud kui paljudes teistes maailma ja Euroopa Liidu (EL) riikides. Samas võib ka meil prognooside alusel 21. sajandi jooksul oodata järgmisi muutusi:

- ✓ temperatuuritõus, mis on Eestis 20. sajandi teises pooles olnud kiirem kui maailmas keskmiselt, sellest tulenevad jää- ja lumikatte vähenemine; kuuma- ja põuaperioodid; muutused taimekasvus; võõrliikide, sh uute taimekahjurite ja haigustekitajate levik, külmumata ja liigniiske metsamaa, mis piirab raievõimalusi, sesoonsete energiatarbimistippude muutused; elanike terviseprobleemide sagenemine jms;
- ✓ sademete hulga suurenemine eriti talveperioodil ja sellest tulenevad üleujutused, kuivenduskraavide ja -süsteemide ning paisude hoolduse mahu suurenemine, jõgede kaldaerosiooni ja sellest tuleneva kaldakindlustamise mahu suurenemine, surve elamute/rajatiste ümberpaigutamiseks, kaevandusvete pumpamismahu suurenemine jms;
- ✓ merepinna tõus ja sellest tulenev kaldaerosioon, oht kaldarajatistele, surve ehitiste ümberpaigutamiseks jms;
- ✓ tormide sagenemine ning sellest tulenevad nõuded taristu ja ehitiste vastupidavusele ja tormitagajärgede likvideerimise võimele.

Üldplaneeringu raames koostati saaremaa vallas koostöös Tallinna Tehnikaülikooliga projekti Coast4Us raames töö „*Ülevaade modelleerimisest ja üleujutusosalad*“, mille eesmärgiks oli välja selgitada kõrgendatud riskiga üleujutusosalad Saaremaal. Töö tulemustest selgus, et suurima üleujutusohuga piirkonnad asuvad Saaremaa kagu- ja lõunaosas, mis kõrgusmudeli järgi on madalamad ja lamedamad, kuid mõningal määral ka kirdeosas. Oluline mõju üleujutusosalade paiknemisele on ekstreemsete veetasemete ruumiline jaotus (näha on tugev ida-lääne suunaline gradient) – see omakorda tähendab seda, et Saaremaa lõuna- ja eriti kaguosas on ekstreemsed veetasemed märgatavalt suuremad kui lääne- ja põhjaosas (Tallinna Tehnikaülikool, 2019). Täpsem teema käsitus ja ka ettepanekud üleujutustega kohanemiseks on esitatud ptk-s 3.2.2.

Lisaks on ÜPs ja KSHs käsitletud keskkonnasäästlikke energialahendusi. Ka *kliimamuutustega kohanemise arengukavas aastani 2030* on tõdetud, et tõhus ehk säästev energiakasutus aitab vähendada riski, et äärmuslikest ilmastikunähtustest tulenev lisakoormus avaldab energiataristule ja -süsteemile kahjulikku mõju.

Kliimamuutustega seonduvalt avaldab inimeste tervisele ja heaolule kõige otsesemat mõju õhutemperatuuri tõus ja kuumalainete sagenemine. Kõrgem õhutemperatuur võib küll soodustada nt turismi (oluline ka Saaremaa vallas), kuid teisalt võivad kuumalained avaldada ebasoodsat mõju inimeste tervisele. Kuumalained võimenduvad eelkõige linnades, aga ka tihedama asustusega aladel (alevikud, alevid) soojussaare efektina, mille suhtes on eriti tundlikud kroonilised haiged, väikelapsed ja eakam elanikkond, kelle seas suureneb haigestumise ja suremuse risk. Saaremaa vallas on suur haljastuse osakaal ja seda ka suuremates keskustes ning võimalikke soojussaarte tekkimise risk kuumalainete ajal on väike.

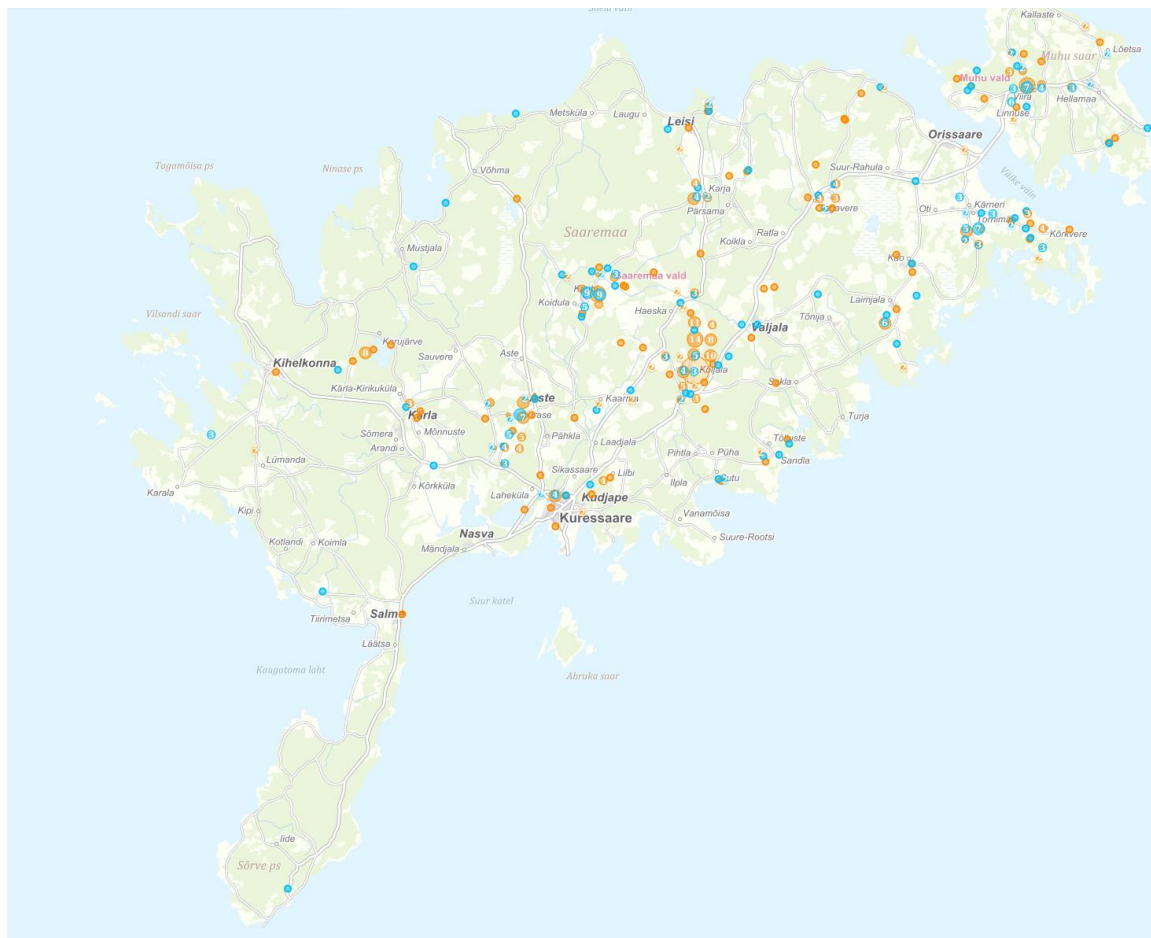
Kokkuvõtvalt on nii üldplaneeringu kui KSH koostamisel arvestatud ka kliimamuutustega kaasnevate teguritega.

¹⁸ Keskkonnaministeerium, 2017. *Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030*.

3.6.2 Invasiivsed võõrliigid

Võõrliigid on liigid, mis esinevad väljaspool oma looduslikku levilat. Sinna on nad sattunud inimese tahtliku või tahtmatu tegevuse tulemusel (Keskkonnaamet, 2022). Invasiivsed taimed on naturaliseerunud taimede alamhulk, mis toodavad paljunemisvõimelisi järglasi, tihti väga arvukalt, ning mis jõuavad vanem-taimedest märkimisväärsesse kaugustesse ja omavad seetõttu potentsiaali levida ulatuslikel aladel (MTÜ Pärandkoosluste kaitse ühing, 2010).

Saaremaa valla territooriumil paikneb Maa-ameti kaardirakenduse ja Keskkonnaameti andmetel hulgaliselt Sosnovski karuputke (*Heracleum sosnowskyi*) kasvukohti (vt Joonis 3.27). Tegemist on looduslikku tasakaalu ohustava, mürgise invasiivse võõrliigiga Eestis, mis võib tekitada tervisekahjustusi. Üks peamisi viise, kuidas karuputk võib levida, on pinnase teisaldamisel ilma eelnevalt karuputke eemaldamiseta. Tänu sellele viiakse karuputke edasi ka mujale ning taime levikuala suureneb. Seega on valla territooriumil ehitus- ja arendustegevuse kavandamisel oluline arvestada karuputke kasvukohtadega. Aktuaalset infot karuputke teadaolevate kasvukohtade osas saab Maa-ameti kaardirakendusest¹⁹ või Keskkonnaametist.

Joonis 3.27. Karuputke levikuala Saaremaa valla haldusterritooriumil ja selle lähialal (v.a piiriülesed alad). Sinisega tähistatud hävinud kolooniad; kollasega tähistatud tõrjutavad kolooniad. Alus: Maa-amet, 2022: Keskkonnaamet.

¹⁹ <https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/app/karuputk>

Teine võõrliik, mida ka Saaremaa vallas esineb, on Verev lemmmalts (*Impatiens glandulifera*). Verev lemmmalts on väga kiire levikuga ning võib kasvada kuni kolme meetri kõrguseks. Oma erakordselt ilusa välimuse, kõrge kasvu ja ilusate roosakas-lillade suurte õite tõttu on taim aianduses väga levinud. Paraku kasvab verev lemmmalts suurte ja tihedate kolooniatena, tõrjudes välja kõik teised liigid. Saaremaa vallas on registreeritud kolm vereva lemmmaltsa leiukohti (Kuressaare linna ja Orissaare aleviku ümbruses; vt Joonis 3.28). Sarnast riikliku tõrje tellimist, nagu on karuputke puhul, vereva lemmmaltsa ohjamiskava hetkel ette ei näe. Pigem on vajalik avalikkuse ja maaomanike teadlikkuse tõstmine ning erinevate koostöövormide kaudu tõrje teostamine. Aktuaalset infot vereva lemmmaltsa kasvukohtade ja tõrjumise kohta saab Keskkonnaametist ja Vereva lemmmaltsa leiukohtade kaardirakendusest²⁰.

Joonis 3.28. Vereva lemmmaltsa leiukohad Saaremaa valla haldusterritooriumil ja selle lähiumbruses (v.a piiriülestel aladel). Alus: <https://keskkonnaamet.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=385a13d4ff43420a84df177e8e139b76>, 18.01.2022)

²⁰<https://keskkonnaamet.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=385a13d4ff43420a84df177e8e139b76>

3.6.3 Kumulatiivsed mõjud

Kumulatiivsed mõjud on seotud eelkõige üldplaneeringu eesmärgiga eelisarendada valla suuremaid keskuseid. Keskuste multifunktsionaalne maakasutus soodustab teenuste tarbimist ja töökohtade loomist elukoha läheduses. Nimetatu vähendab vajadust autoga liiklemiseks ehk soodustab jalgsi ja jalgratta ning ühistranspordiga liiklemist. Positiivseks on seejuures ka kergliiklusteede kavandamine. Asjaolu avaldab soodsat kumuleeruvat mõju õhukvaliteedile ja piirkonna müra olukorrale. Ka inimeste tervise ja heaolu seisukohast on jalgsi ja jalgrattaga liiklemine positiivne. Samuti avaldab soodsat kumuleeruvat mõju õhukvaliteedile kaugkütte ja keskkonnasäästlike energialahenduste kasutamise eelistamine.

Teisalt suuremate keskuste eelisarendamisega kaasneb ebasoodne mõju eelkõige väiksemate keskuste ja hajaasustuspriirkonnas elavatele elanikele ning seda tulenevalt nt asjaolust, et ühissüsteemide (ühisveevärk ja –kanalisatsioon, ühistransport jms) käigus hoidmine nendes piirkondades võib pikas perspektiivis muutuda majanduslikult ebaotstarbekaks.

3.6.4 Piiriülene mõju

Üldplaneeringuga ei kavandata olulisi objekte või tegevusi, millega võiks kaasneda oluline riigipiiriülene keskkonnamõju. Seega ei ole vajalik läbi viia piiriülest mõjuhindamist.

4. KESKKONNAMÕJU SEIREKS KAVANDATAVAD MEETMED JA MÕÕDETAVATE INDIKAATORITE KIRJELDUS

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 42 lg 10 kohaselt on seiremeetmete kinnitamise eesmärk teha varakult kindlaks strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnev oluline ebasoodne keskkonnamõju ja rakendada seda mõju ennetavaid ning leevendavaid meetmeid. Planeeringu elluviimisest tulenevate mõjude seiret korraldab kohalik omavalitsus.

Saaremaa valla üldplaneeringu KSH käigus ei tuvastatud olulist ebasoodsat keskkonnamõju, mis kindlasti vajaks seiramist. Teisalt üldplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva keskkonnamõju seire tuleb ühitada teiste planeeringute ja arengukavadega kavandatava tegevusega rakendatava seiresüsteemiga. Seejuures on oluline erinevate strateegilise (sh ruumilise) planeerimise dokumentide KSH-des kavandatud seiremeetmete ja mõõdetavate indikaatorite omavaheline kooskõla ja seiremeetmete mõõtmise sagedus.

Lisaks paiknevad valla territooriumil keskkonnaluba omavad ettevõtted, kes peavad teostama enda tegevuse osas seiret vastavalt loas sätestatud tingimustele. Bioloogilise mitmekesisuse ja veekogude seisundi seiret tehakse riiklikul tasandil. Nimetatud seireandmete tulemusi saab kasutada edasisel maakasutuse planeerimisel.

Oluline keskkonnaseire meede omavalitsuse tasandil on planeeringute regulaarne ülevaatamine vastavalt *planeerimisseadusele*. Kehtestatud planeeringu vaatab üle kohalik omavalitsus pärast volikogu korralisi valimisi. Antud meede loob võimaluse analüüsida planeeringute elluviimisega kaasnevaid mõjusid ja kavandada ilmnenud ebakõladele (sh ÜP muutvad detailplaneeringud) uute planeeringutega leevendavaid meetmeid.

Mõõtmise sagedus: 4 aastat (KOV valimisperiood).

5. ÜLEVAADE KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROTSESSIST JA MÕJUDE HINDAMISE KÄIGUS ILMNENUD RASKUSTEST

Üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati Saaremaa Vallavolikogu 27.09.2018 otsusega nr 1-3/96. Algamisest teavitati väljaandes *Ametlikud Teadaanded*, ajalehes *Saarte hääl* (06.10.2018) ja vallalehes *Saaremaa teataja* (04.10.2018) ning valla veebilehel. Üldplaneeringu koostamise korraldaja ja üldplaneeringu koostaja Saaremaa Vallavalitsus ning KSH koostaja on OÜ Alkranel.

ÜP ja KSH koostamise esmase etapina koostati KSH väljatöötamise kavatsus ning täiendati ÜP lähteseisukohti. Nimetatud dokumentidele küsis KOV seisukohti asjaomastelt asutustelt. Saabunud seisukohtade alusel tehti vajalikud täiendused. Täiendatud lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsus avalikustati valla veebilehel.

Olulisi raskusi töö tegemise käigus ei ilmnud. Tekkinud küsimused arutati läbi ja lahendati koostöös planeeringu koostajaga (kohaliku omavalitsusega).

ARUANDE JA HINDAMISTULEMUSTE KOKKUVÕTE, sh leevendavad meetmed

Saaremaa valla üldplaneering. Saaremaa vald on omavalitsusüksus Saare maakonnas, mis on moodustatud 2017. aasta kohaliku omavalituse volikogu korraliste valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval endistest 12 omavalitsusest - Kuressaare linn, Kihelkonna vald, Laimjala vald, Leisi vald, Lääne-Saare vald, Mustjala vald, Orissaare vald, Pihtla vald, Põide vald, Salme vald, Torgu vald ja Valjala vald. Saaremaa valla üldplaneeringu koostamine ja KSH algatati 27.septembril 2018 otsusega nr 1-3/96.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) kohaselt on KSH eesmärgiks üldplaneeringu elluviimisega kaasnevate võimalike oluliste keskkonnamõtjude väljaselgitamine, mõjude olulisuse ja ulatuse hindamine ning ebasoodsatele mõjudele vajalike leevendavate meetmete ning vajadusel soodsate mõjude suurendamise meetmete, võimalike alternatiivsete lahenduste ja keskkonnamõtju seiremeetmete väljapakumine. KSH üheks olulisimaks eesmärgiks on planeeringu koostamisel leida sellised lahendused, mille puhul oleks võimalik vältida või maksimaalselt vähendada ebasoodsat mõju inimese tervisele, elukeskkonnale ja looduskeskkonnale.

Käesoleva KSH peaeesmärgiks oli keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Mõtjude hindamisel keskenduti teemadele, mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

Mõtjude hindamisel lähtuti nii keskkonnakomponendi kesksest lähenemisest (üldplaneeringu mõju keskkonnale) kui ka hinnati keskkonnast enesest tulenevaid mõjusid. Sisuliselt kasutati KSH koostamisel kahte peamist meetodilist lähenemist: välismõtjude analüüs ja vastavusanalüüs. KSH käigus käsitleti ka konkreetse asukoha maakasutuse alternatiive.

Mõju hindamise tulemusena ei tuvastatud vastavusanalüüsi käigus vastuolusid teiste strateegiliste planeerimisdokumentidega. Välismõtjude analüüsis tulemusena saab tõdeda, et üldiselt kaasnevad üldplaneeringuga soodsad pikaajalised mõjud. Järgnevalt on esitatud olulisemad tähelepanekud ja leevendavad meetmed:

Peamised ebasoodsad keskkonnamõtjud võivad kaasneda perspektiivsete tuulikualade arendamisel keskkonnakaitseliste objektide lähialale ning tootmis- ja tööstusettevõtete kavandamisel elamualade lähialale. Negatiivsete mõjude maandamiseks on peatükis 3, iga teemavaldkonna kohta esitatud leevendavad meetmed. Teiseks olulisemaks mõjuallikaks võib lugeda kavandatavaid tegevusi (nt kergliiklusteed, sadamad), millel ei ole üldplaneeringuga määratletud täpseid asukohti ega ka parameetreid, mistõttu oli realselt ilmnevate mõjude hindamine selliste objektide puhul võimatu. Selliste tegevuste puhul on oluline viia läbi täiendavad mõju hindamised projekteerimise järgmistes etappides.

Lähtuvalt viimaste aastate tendentsist, mis näitab, et rahvastiku vähenemine on enam mõjutanud negatiivsest loomulikust iibest, võeti peamiseks arengutsenaariumiks rändestsenaarium.

Üldplaneeringus on arvestatud kõigi oluliste keskkonnaaspektidega. Kokkuvõtvalt võib öelda, et Saaremaa valla üldplaneeringuga ei ole ette näha oluliste ebasoodsate keskkonna- ja sotsiaalsete mõjude esinemist. Saaremaa valla üldplaneering omab positiivset mõju piirkonna elukeskkonna arengule.

Järgnevalt on esitatud leevendavate meetmete koondloetelu (konkreetsete tingimustena väljendatavad meetmed on kajastatud ka vastavas teemapeatükis):

- ✓ Rohevõrgustiku koridorisse hoonete ehitamisel tuleb tagada koridori alaga risti suunas vähemalt 50 m laiuse katkematu koridori riba säilimine (vahekaugus ehitiste, piirete jms vahel) ning õuealade või piirete vahekaugus peavad olema vähemalt 200 meetrit, et tagada väikeimetajate ja mitte metsasisestele elupaikadele spetsialiseerunud liikide liikumine;
- ✓ Rohevõrgustiku tuumalale ehitamisel peab tarastatud hoonete ja/või elamuhoonete teenindamiseks vajalike rajatiste vahele jääma vähemalt 400 m laiematu ala;
- ✓ Kui konkreetse juhtumi korral on näha, et tingimust ei ole võimalik täita, tuleb teha kaalutusotsus kaasates otsuse tegemisse elustikueksperdi(d);
- ✓ Arvestades kaitsealuste (linnu)liikide paiknemist tuulepargi arendusalade suhtes, on arendusaladele tuulikuparkide projekteerimisel vajalik läbi viia täiendavad mõjuhindamised, seejuures on soovituslik läbi viia müramodelleerimised ja linnustiku uuringud;
- ✓ Nasva alevikus on vahetult riigimaantee nr 77 Kuressaare-Sääre äärde kavandatud elamuala. Samuti on elamumaid kavandatud Kudjape alevikku riigimaantee nr 21133 Kuressaare - Püha – Masa vahetuslähedusse. Elamute rajamisel nende maanteede vahetuslähedusse on soovituslik arvestada kuni 50 m puhervööndiga või läbi viia täiendavad müra mõõtmised ning vajadusel võtta hoonete rajamisel kasutusele müra leevendavad meetmed.
- ✓ Arvestades looduskaitsealuste piirangute paiknemist on vajalik sadama-alade planeerimisel (DP) või projekteerimisel viia läbi täiendavad keskkonnamõju hindamised, vähemalt eelhindamise tasemel;
- ✓ Natura loodus- ja linnualal projekteerimisel ja/ või DP koostamisel on vajalik läbi viia täiendav Natura eelhindamine, vajaduse ilmnemisel ka asjakohane hindamine, et kontrollida elupaigatüüpi säilitava meetme tagamist ning ebasoodsate mõjude puudumist.;
- ✓ Sadama-alade EKV vähendamise alade piire tuleb vähendada väljapoole Natura loodusalade kaitse-eesmärkides olevate elupaikade piire. Ehitiste ja rajatiste kavandamist kaitse-eesmärkides nimetatud elupaigatüüpide piiresse tuleb vältida.
- ✓ Planeeritava Vahase sadama puhul tuleb loobuda EKV vähendamisest. Lubatud ei ole muude, kui sadamat teenindavate rajatiste rajamine, sest vastasel juhul ei ole võimalik välistada mõju kaitse-eesmärkides toodud elupaiga tüüpidele.
- ✓ EKV vähendamise ala nr 149 (Roopa sadam) osas ei ole võimalik välistada ebasoodsat mõju esmatähtsatele elupaikadele 6280* ja 1630* ja antud EKV vähendamise alast tuleb loobuda. Lubatud ei ole muude, kui sadamat teenindavate rajatiste rajamine, sest vastasel juhul ei ole võimalik välistada mõju kaitse-eesmärkides toodud elupaiga tüüpidele.
- ✓ Hoonestuse tihendamise või uue hoonestuse rajamise EKV vähendamise alade piire korrigeerida selliselt, et natura aladega kattumised puuduksid.
- ✓ EKV väh. ala nr 128 (Kehtiva Pütsepa I detailplaneeringuga vähendatud) kattub kogu ulatuses elupaigaga 6280*. Detailplaneeringu realiseerimine ilma kaitse-eesmärkides toodud elupaika kahjustamata ei ole võimalik ja antud DP realiseerimisest tuleb loobuda.

- ✓ Telkimisaladele ja randadele, mis kattuvad Natura loodus- või linnualadega, ei tohi rajada hoonestust, vaid ainult teenindavaid rajatisi.
- ✓ EKV vähendamise alal Järve kohvik, inimõjuga ala, endine rannahoone ja parkla (Nr 26) - Vältida Natura loodusosal paiknevatele elupaigatüüpidele 2130* ja 2180 ehitamist.
- ✓ Kuna üldplaneering määrab maakasutuse juhtfunktsioonid ehk maakasutuse, mis võib kattuda olemasoleva maakasutusega, kuid võib olla ka perspektiivselt maakasutust suunav, siis tuleb reaalsete mürakaebuste korral, müra normatiivide määratlemisel lisaks üldplaneeringule arvestada ka reaalse konkreetse ajahetke maakasutusega ning kehtiva õigusruumiga;
- ✓ Üldplaneeringusse on tugiinfona kantud olemasolevad reoveekogumisalad ja reoveepuhastid. Soovituslik oleks ÜP kaardil näidata ka reoveepuhastite kujade ulatused.
- ✓ elektrituulikuparkidest lähtuv müratase ei tohi elamute juures ületada 40 dB, kui arendamise kavandamise hetkel kehtiv õigusruum ei sätesta teisti. Samuti on vajalik varjutuse modelleerimine. Soovitatav on tuulepargile lähimate elamute juures mitte ületada aastas kuni 30 tundi summaarset varjutamise kestust.

KASUTATUD ALLIKAD

- Arold, I. (2005). Eesti maastikud.
- Bregman, S. A. (1991). *Auditory Scene Analysis: the Perceptual organization of Sound*.
- Cseh, M., Narai, K. F., Barcs, E., Szepesi, D. B., & Dicke, J. L. (2010). Odor setback distance calculations around animal farms and solid waste landfills. *Q. J. Hung Meteorol*, 114, 303-318.
- Dagopen OÜ. (2010). *Leisi jäätmejaama detailplaneering*.
- Dooling, J. R., & Popper, N. A. (2007). *The Effects of Highway Noise on Birds*.
- Eesti riigimaanteede loomaohhtlikkuse 2009-2018 kaardirakendus. (2020). Kasutamise kuupäev: 20. aprill 2020. a., allikas <http://hendrikson.ee/maps/Loomaohhtlikkus/>
- Erste Allgemeine Verwaltungsvorschrift zum Bundes-Immissionsschutzgesetz (Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft). (2002). *Technische Anleitung zur Reinhaltung der Luft – TA Luft, 24*. Kasutamise kuupäev: 1. aprill 2020. a., allikas https://www.umweltbundesamt.de/sites/default/files/medien/1/dokumente/taluft_stand_200207241.pdf.
- Evecon OÜ, TalTech. (2021). Lisa 1. Akupankade keskkond, taaskäitlemine ning tuleohutus. *Greentech Renewables*. (2. detsember 2022. a.). Allikas: <https://www.greentechrenewables.com/article/electrical-noise-emissions-solar-pv-inverter-charger>
- Hunt, H. (7. mai 2019. a.). "Ametkondadega koostöö üldplaneeringute koostamisel" esitlusmaterjal. *Seminar "Väärtuslikud põllumajandusmaad*.
- Hunt, H. (21. Jaanuar 2020. a.). *Väärtuslik põllumajandusmaa üldplaneeringus*. Allikas: Seminar. Inseneribüroo STEIGER OÜ. (2021). <https://kuressaare.tallinn-airport.ee/lennujaamast/statistika/>. töö nr 21/3448.
- Inseneribüroo STEIGER OÜ. (2021). *Saaremaa valla välisõhu müürakaart*.
- Keskkonnaagentuur. (2018). 2017 aasta põhjaveevaru bilanss. Kasutamise kuupäev: 20. aprill 2020. a., allikas https://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/pohjaveebilansi_aruanne_2017.pdf
- Keskkonnaagentuur. (2019). *100 aastat Eesti ilma (teenistust)*. Kasutamise kuupäev: 16. juuni 2020. a., allikas https://www.ilmateenistus.ee/wp-content/uploads/2019/05/100_aastat_Eesti_ilma_teenistust.pdf
- Keskkonnaagentuur. (2019). *Suurte üleujutusalaadega siseveekogude ja mererannikul korduva kõrgvee taseme poolt mõjutatud alade määramine*.
- Keskkonnaagentuur. (2020). *Loodusobjektide otsing*. Kasutamise kuupäev: 20. aprill 2020. a., allikas Keskkonnaregistri avalik teenus.
- Keskkonnaamet. (2018). *Väikeluige (Cygnus columbianus bewickii Yarr.) kaitse tegevuskava*.
- Keskkonnaministeerium. (2016). *Lääne-Eesti vesikonna üleujutusohuga seotud riskide maandamiskava*.
- Keskkonnaministeerium. (2017). *Kliimamuutustega kohanemise arengukava aastani 2030*. Kasutamise kuupäev: 1. Juuni 2020. a., allikas https://www.envir.ee/sites/default/files/kliimamuutustega_kohanemise_arengukava_aastani_2030_0.pdf
- Keskkonnaministeerium. (2020). *Reovesi ja reoveekogumisalad*. Kasutamise kuupäev: 14. jaanuar 2020. a., allikas <https://www.envir.ee/et/reovesi-ja-reoveekogumisalad>
- Keskkonnaministeerium&DANCEE. (2000). *Kaitsemetsad ja nende majandamine Eestis*.

- Keskkonnaregister. (2020). Kasutamise kuupäev: 7. mai 2020. a., allikas <http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTTPH5OZ8shj56q90v9Rs3OS7nP3Tp114h>
- Keskkonnaregister. (21. aprill 2020. a.). *Reovesi ja reoveekogumisalad*. Kasutamise kuupäev: 23. aprill 2020. a., allikas <https://www.envir.ee/et/reovesi-ja-reoveekogumisalad>
- Kohv, K. (2007). *Harku valla rohevõrgustiku tuumalade ja koridoride uuring*.
- Kutsar, R., Metspalu, P., Eschaum, K., Vahtrus, S., & Sepp, K. (2018). Rohevõrgustiku planeerimisjuhend.
- Lember, A. (23. jaanuar 2019. a.). Saaremaa vald lõpetab maakohtades ühisveevärgi arendamise. *Saarte Hääl*.
- Lääne-Eesti veemajanduskava 2021-2027 eelnõu. (kuupäev puudub). *versioon 23.05.2021*.
- Maaeluministeerium. (26. oktoober 2018. a.). Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse ning sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus. Kasutamise kuupäev: 2020. aprill 20. a., allikas <http://eelvoud.valitsus.ee/main/mount/docList/acc203df-f7d1-4b93-b50c-873cb618c2a7#EDOW8eMN>
- Meetmeprogramm 2021-2027. Ida-Eesti vesikond, Lääne-Eesti vesikond, Koiva vesikond. Eelnõu. (kuupäev puudub). *versioon 01.04.2021*.
- MTÜ Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühing. (2019). Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.
- Nefs, S., Alves, S., Zasada, I., & Haase, D. (2013). Shrinking cities as retirement cities? Opportunities for shrinking cities as green living environments for older individuals. *Environmental and planning*, 45, lk 1455-1473.
- OÜ Eesti geoloogiakeskus. (2004). Eesti Radooniriski levilate kaart. Tallinn.
- OÜ Eesti geoloogiakeskus. (2017). *Eesti pinnase radooniriski a looduskiirguse atlas*. Tallinn.
- OÜ Hendrikson & Ko. (2012). *Saare, Hiiu, Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute tuuleenergeetika teemaplaneeringud. Olemasoleva olukorra analüüs, planeeringulahenduse kujunemine, keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne*.
- Pärnu maakonna planeering. (2018). Kasutamise kuupäev: 20. aprill 2020. a., allikas <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/19122810/P%C3%A4rnu+maakonna+planeeringu+seletuskiri.pdf/42636ca5-d00a-4cc2-8ce2-ac8a96134bda>
- Rezaie, B., & Rosen, M. A. (2012). District heating and cooling: Review of technology and potential enhancements. *Applied Energy*, 93, 2-10.
- Saare maakonnaplaneering 2030+. (2016). Kasutamise kuupäev: 2020. aprill 23. a., allikas <https://maakonnaplaneering.ee/documents/2845826/19465796/0.Saare+MP+Seletuskiri.pdf/413ebb0c-f90c-475e-b073-55d593a584f0>
- Saare Maavalitsus. (2007). Saare maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad Keskkonnatingimused". Kasutamise kuupäev: 23. märts 2020. a., allikas <https://maakonnaplaneering.ee/saare-maakonnaplaneering>
- Saaremaa valla arengukava 2019-2030. (2018).
- Saaremaa valla jäätmekava 2021-2026. (2020-2021).
- Saaremaa valla koduleht. (2022). Kasutamise kuupäev: 23. märts 2020. a., allikas <https://www.saaremaavald.ee/>
- Saaremaa Vallavalitsus, Muhu Vallavalitsus, Ruhnu Vallavalitsus. (2018). Saare maakonna arengustrateegia 2019-2030. Kasutamise kuupäev: 23. märts 2020. a., allikas <https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/4050/1201/9080/Arengustrat.pdf#>
- Saidur, R., Rahim, N. A., Islam, M. R., & Solang, K. (2011). *Environmental impact of wind energy*. Renewable and Sustainable Energy Reviews 15.

- Schetke, S., & Haase, D. (2008). Multi-criteria assessment of socio-environmental aspects in shrinking cities. Experiences from eastern Germany. *Environmental Impact Assessment Review*, 28, lk 483-502.
- Schäffer, B., Pieren, R., Hayek, U. V., Biver, N., Biver, N., & Gret-Regamey, A. (2019). *Influence of visibility of wind farms on noise annoyance – A laboratory experiment with audio-visual simulations*. *Landscape and Urban Planning* 186.
- Zagubien, A., & Ingielewicz, R. (2017). *The analysis of similarity of calculation results and local measurements of wind farm noise*. *Measurement* 106.
- Zohbi, G. A., Hendrick, P., & Bouillard, P. (2015). Evaluation of the Impact of Wind Farms on Birds: The case Study of Lebanon. *Renewable Energy*, 682-689.
- Tallinna Tehnikaülikool. (2019). *Coast4us ülevaade modelleerimisest ja üleujutusosalad*.
- Tallinna Tehnikaülikool. (2019). *Väikese väina ühenduse modelleerimine ja tulemuste analüüs*. Coast4us.
- UCLA Luskin School of Public Affairs. (2014). *Placemaking for an aging population. Guidelines for senior-friendly parks*. Kasutamise kuupäev: 23. märts 2020. a., allikas https://www.lewis.ucla.edu/wp-content/uploads/sites/2/2015/04/Seniors-and-Parks-8-28-Print_reduced.pdf
- Üleriigiline planeering "Eesti 2030". (2013). Kasutamise kuupäev: 20. aprill 2020. a., allikas https://www.rahandusministeerium.ee/sites/default/files/Ruumiline_planeerimine/eesti2030.pdf

LISAD

Lisa 1. Saaremaa valla üldplaneeringu väljatöötamise kavatsus

Lisa 2. Saaremaa valla üldplaneeringu ja KSH aruande avaliku arutelu protokoll */lisatakse peale avalikku arutelu/*

Lisa 3. Asutuste ja isikute ettepanekud ja vastuväited */lisatakse peale avalikku arutelu/*

LISA 1. Saaremaa valla üldplaneeringu KSH VTK

Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsus

ÜP ja KSH koostamise algataja, ÜP kehtestaja **Saaremaa Vallavolikogu**

raekoda@saaremaavald.ee

452 5002

Saaremaa vald, 93819 Kuressaare linn, Tallinna tn 2

ÜP koostamise korraldaja ning ÜP koostaja **Saaremaa Vallavalitsus**

vald@saaremaavald.ee

452 5000

Saaremaa vald, 93819 Kuressaare linn, Tallinna tn 10

Üldplaneeringuspetsialist **Marita Kallas**

Planeeringuspetsialist **Kätlin Kallas**

katlin.kallas@saaremaavald.ee

Keskonnaosakonna juhataja **Bert Holm**

bert.holm@saaremaavald.ee

Vallaarhitekt **Mark Gritliht**

mark.gritliht@saaremaavald.ee

Aprill 2019 Kuressaare

Sisukord

1. Sissejuhatus	3
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus ja vajalikkus	4
3. Lühiülevaade Saaremaa valla üldplaneeringu alast ja eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldusest	5
3.1 Looduskeskkond	5
3.2 Tehiskeskkond	8
3.3 Sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline keskkond	10
4. Saaremaa valla üldplaneeringu seosed muude strateegiliste planeerimise dokumentidega	11
5. Saaremaa valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju	14
6. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eeldatava ajakava	16
7. Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused	17
8. Asjaomaste asutuste seisukohad KSH väljatöötamise kavatsuse kohta	20
KSH VTK Lisa 1. Ametiasutuste ettepanekud ÜP lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele ning nendega arvestamine	21

1. Sissejuhatus

Saaremaa vald on moodustunud 12 omavalitsuse – Kuressaare linna, Kihelkonna valla, Laimjala valla, Leisi valla, Lääne-Saare valla, Mustjala valla, Orissaare valla, Pihtla valla, Põide valla, Salme valla, Torgu valla ja Valjala valla – liitumise tulemusena.

Koostatav Saaremaa valla üldplaneering käsitleb kogu valla haldusterritooriumit (suurusega 2712 km²) koos piirneva merealaga. Saaremaa valla koosseisus on Saaremaa, Abruca, Vilsandi, Kõinastu ja hulgaliselt teisi väiksemaid meresaari. Saaremaa vald on Eesti suurima territooriumiga omavalitsusüksus, mis on sisuliselt võrdne Saare maakonnaga (st Saare maakonda kuuluvad veel lisaks Muhu saar ja Ruhnu saar). Saaremaa vallas on üks linn – Kuressaare ja 9 alevikku - Aste, Kihelkonna, Kudjape, Kärla, Leisi, Nasva, Orissaare, Salme, Valjala ning 427 küla.

Saaremaa valla üldplaneering koostatakse kogu valla haldusterritooriumi kohta. Üldplaneeringu ülesannete lahendamisel käsitletakse valda tervikuna mõõdukalt kahaneva asustusega piirkonnana, kus eesmärgiks on järgida eelkõige väljakujunenud asustusstruktuuri ja täiendada seda hoidlikel põhimõtetel. Üldplaneeringu koostamise tasandil tuleb ajaloos esmakordselt käsitleda Saaremaad tervikliku piirkonnana, kus konkureerivad vallad asendatakse koostoimivate ja üksteist toetavate kogukondadega, et saavutada sidusam ruumiline lahendus. Üldplaneeringu eesmärk on soodustada keskkonnasäästlikke lahendusi, eelistades juba olemasoleva hoonestatud keskkonna tihendamist või otstarbekamat kasutamist.

Saaremaa valla üldplaneering ja KSH algatati Saaremaa Vallavolikogu 27.09.2018 otsusega nr 96. Üldplaneeringu koostamise eesmärk on kogu valla territooriumi ruumilist arengut säästvalt ja tasakaalustavalt suunavate põhimõtete ja suundumuste välja töötamine.

Üldplaneeringu koostamisel ja keskkonnamõju strateegilises hindamises kasutatakse rahvusvahelise rannikualade planeerimise projekti Coast4us sisendit ja tulemusi. Nimetatud projekti raames lähtutakse muuhulgas üldplaneeringu eesmärkidest ja ülesannetest, mis puudutavad rannikuala. Projekti raames analüüsitakse ja tuuakse välja võimalikke arengustsenaariume ja teostatakse vajalikke modelleerimisi. Täpne maht ja teostatavad uuringud täpsustuvad projekti jooksul ning üldplaneeringu koostamise protsessi käigus.

Üldplaneeringu ja KSH algatamise otsusega ning planeeringu koostamise käigu ja dokumentidega on võimalik tutvuda Saaremaa Vallavalitsuse veebilehel www.saaremaaavalid.ee. Täiendavat teavet üldplaneeringu ja KSH koostamise korraldamise kohta saab Saaremaa Vallavalitsusest.

2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus ja vajalikkus

Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 14¹ lõike 11 kohaselt algatab haldusterritoriaalse korralduse muutmise tulemusena moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu moodustunud kohaliku omavalitsuse üksuse üldplaneeringu ühe aasta jooksul kohaliku omavalitsuse üksuse volikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast arvates ning kehtestab üldplaneeringu kolme aasta jooksul selle algatamisest arvates.

Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) §-le 32 on keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi *KSH*) avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks ning ebasoodsat mõju leevendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine, mille tulemusi võetakse arvesse strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja mille kohta koostatakse nõuetekohane aruanne.

KSH eesmärk (*KeHJS* § 31¹) on: arvestada keskkonnakaalutlusi strateegiliste planeerimisdokumentide koostamisel ning kehtestamisel; tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse; edendada säästvat arengut.

KSH strateegiliseks planeerimisdokumendiks on koostatav Saaremaa valla üldplaneering. Lähtudes *KeHJS* § 33 lg 1 punktist 2 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille eesmärgiks on üldplaneeringu elluviimisega kaasneva tegevuse keskkonnamõju selgitamine, hindamine ja kirjeldamine.

KeHJS § 33 lg 2¹ kohaselt korraldatakse planeerimisseaduse mõistes planeeringule keskkonnamõju strateegilist hindamist planeerimisseaduses sätestatud korras.

Pärast üldplaneeringu ja KSH algatamist koostab üldplaneeringu koostamise korraldaja KSH väljatöötamise kavatsuse. KSH väljatöötamise kavatsuses märgitakse keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave. KSH väljatöötamise kavatsus on aluseks KSH aruande koostamisele.

3. Lühiülevaade Saaremaa valla üldplaneeringu alast ja eeldatavalt mõjutatava keskkonna kirjeldusest

3.1 Looduskeskkond

Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja edasine parandamine on Eesti ruumilise korralduse, asustuse, maakasutuse, transpordi, energeetika ja kogu majanduse arengu üks oluline baastingimus. Üldplaneeringu raames on oluline silmas pidada loodusvarade, väärtuslike põllumaade, maastike ja looduskoosluste säilimist ning roheline võrgustiku toimimist tagavate meetmete kavandamist. Saaremaad mõjutab pikemas perspektiivis enim võimalik meretaseme tõus. IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) kliimatsenaariumite kohaselt võib aastaks 2030 meretase Hiiumaa rannikul tõusta umbes 5 cm, seevastu 2100 aastaks 25-45 cm. Saaremaal on üleujutusohuga seotud riskipiirkondadeks maa-ala Kuressaare linnas ja Nasva alevikus, lisaks Mullutu-Suurlahe ja Linnulahe äärsed alad. Üleujutuse tekkepõhjuseks on rannikualade üleujutamine meretaseme tõusu tõttu. Üldplaneeringu koostamisel tuleks põhjalikult kaaluda ehituskeeluvööndi vähendamise võimalusi ja põhjendatust rannikupiirkondades ja kalda ääres.

Valdaval osal Saaremaast on aluspõhi kaetud pinnakatte kihiga. Pinnakatte paksus on Saaremaal väga muutlik (mõnest sentimeetrist alvaritel kuni 122,4 meetrini Sõrve poolsaare ürgorgudes), seevastu keskmine tüsedus kuigi suur ei ole kõikides enamasti 5-10 m piires. Saaremaal on teada kokku ligemale kolmkümmend tähelepanuväärset geoloogilist objekti. Kõige silmapaistvam nende hulgas on umbes 2800 aastat tagasi meteoriidi plahvatusest tekkinud Kaali kraater, samuti Vilsandi ja Vaika saarte karstiala ning siluri ajastust pärit Panga, Undva ja Pulli pank.

Saaremaa geoloogilistest iseärasustest tulenev mõju üldplaneeringule ilmneb eelkõige läbi pinnakatte paksuse, mistõttu enamuse saare põhjaveest on tundlik reostuse suhtes. Teine aspekt on rannaalade reljeef. Lauge reljeefiga, mis on valdav Lääne, Lõuna- ja Ida-Saaremaal kaasneb maailamere tõusuga seoses ajas suurenev üleujutuste oht, mida tuleb üldplaneeringu raames silmas pidada. Teisest küljest, pankrannikute levikuga Põhja-Saaremaal kaasneb võimalus teha kaalutletud ettepanekuid ehituskeeluvööndi vähendamiseks, kus sellega ei teki konflikti kaitstavatel loodusobjektidel.

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2016 kohaselt on kõigi Saare maakonna rannikuvee-kogumite seisund halb. Seisuveekogumitest on kesises ökoloogilises seisundis Oessaare laht, teiste seisuveekogumite seisund on hea või väga hea. Kesise ökoloogilise seisundiga 7 vooluveekogud on Irase peakraav, Leisi, Laugi, Lõve, Pidula, Põduste (alamjooks) jõgi. Kõigi nende veekogude heasse seisundisse jõudmine ei ole 2021. aastaks tõenäoliselt saavutatav.

Eelmises veemajanduskavas perioodiks 2009-2015 olid kesises ökoloogilises seisundis Põduste, Laugi, Võlupe, Maadevahe ja Lõve jõed, Irase peakraav ja Koigi järv. Seega on vahepealsel ajal halvenenud Oessaare lahe ja Pidula jõe ökoloogiline seisund, seevastu paranenud Võlupe ja Maadevahe jõe ning Koigi järve ökoloogiline seisund.

Muhumaad Saaremaast eraldav Väike väin on jagatud tammi poolt kaheks suletud ja omavahel mitte ühenduses olevaks laheks. Väikese väina seisundi parandamise

võimaluste uuringu kohaselt oli väina põhjaosa ökoloogiline seisund fütoplanktoni biomassi alusel hea ja lõunaosa kesine. Põhjataimestikul baseeruv hinnang on nii põhjaku kui lõunapool kesine, põhjaloomastiku puhul oli Väikese väina seisund halvem tammist lõunapool (vastavalt kesine ja hea) ning füüsikalise-keemiliste parameetrite põhjal oli Väikese väina seisund põhjapool tammi parem kui lõunapool (seisund kesine, aga üldfosfori sisaldus lõunapool viitas halvale seisundile). Väikese väina halba seisundit eeldatavalt parandava meetmena on maakonnaplaneeringus kajastatud avad Väikese väina tammis. Vastava uuringu kohaselt suurendaks tammivade ehitamine tammi lähedal veevahetust 5- 50%.

Kaitsmata põhjaveega alad on Saaremaal Karala, Tagamõisa ja Ninase poolsaarel, Kuressaare linnast põhja poole jääv ala kuni Lääne-Saaremaa kõrgustikuni, Tagavere-Randküla piirkond. Nõrgalt kaitstud alad haaravad suurema osa Ida-Saaremaast. Suhteliselt kaitstud ja hästi kaitstud alad on Lääne-Saaremaa kõrgustikul ja Sõrve poolsaarel. Saaremaa maakonnas on neli põhjaveekogumit:

- Siluri Saaremaa põhjaveekogum;
- Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas;
- Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogum Devoni kihtide all Lääne-Eesti vesikonnas;
- Kesk-Alam-Devoni Ruhnu põhjaveekogum.

Neist Saaremaa vallas Siluri Saaremaa põhjaveekogum ja Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas, samad põhjaveekogumid paiknevad ka Muhu saarel. Ruhnu vallas paiknevad Siluri-Ordoviitsiumi põhjaveekogum Devoni kihtide all Lääne-Eesti vesikonnas ja Kesk-Alam-Devoni Ruhnu põhjaveekogum.

Kõigi põhjaveekogumite seisund on Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2015-2021 andmetel hea. Saare maakonnas võetakse tarbeveeks põhjavett peamiselt Siluri Saaremaa põhjaveekogumist. Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogumist võetakse vett Kuressaare linnas mineraalveeks. Siluri Saaremaa põhjaveekogumi looduslik veeresurss on 170 555 200 m³/aastas ehk 467 274 m³/ööpäevas. Registreeritud veevõtt puurkaevudest oli 2013. a 4150 m³/ööpäevas. Seega on looduslik põhjaveeresurss kümneid kordi suurem kui veevõtt. Arvestades ühe inimese potentsiaalseks veevajaduseks 120 l/ööpäevas, on registreeritud veevõtt enamasti väiksem haldusüksuse potentsiaalselt veevajadusest. Siiski on mitmeid piirkondi, kus tegelik veevõtt on prognoosist veevajadusest suurem (näiteks endine Kärla, Pihtla, Põide, Salme ja Torgu vald). Ilmselt on see tingitud leketest, veekadudest, ebatäpsest veearvestusest jm põhjustest. Haldusüksuste looduslik veeresurss on siiski rohkem kui 100 korda suurem nende potentsiaalsest veevajadusest. Põhjavee seisundi kaitseks on maakonnaplaneeringus seatud tingimus, mille kohaselt tuleb nõrgalt kaitstud ja kaitsmata põhjaveega aladele ehitamisel ja majandustegevuse arendamisel kasutada täiendavaid abinõusid põhjavee reostuse vältimiseks. Maakonnaplaneeringus on seatud tingimus, mille kohaselt tuleb sätestada üldplaneeringuga Kuressaare linna veehaarde toitealal maakasutus- ja ehitustingimused, mis tagavad põhjavee kvaliteedi ja kaitse.

Rohelises võrgustikus toimub inimtekkeliste mõjude pehmendamine, korvamine ja ennetamine ning koosluste areng looduslikkuse suunas või pool-looduslike koosluste ekstensiivne põllumajanduslik kasutamine traditsioonilisel viisil. See kõik toetab bioloogilist mitmekesisust ja tagab stabiilse keskkonnaseisundi. Roheline võrgustik täiendab olemasolevat kaitse- ja hoiualade võrgustikku looduslike aladega. Roheline võrgustik on suhteliselt looduslikus seisundis olevate, ekstensiivselt kasutatavate alade seostatult

toimiv süsteem, mis aitab hoida looduslikku mitmekesisust ja keskkonna stabiilsust. Roheline võrgustik koosneb suurematest tuumaladest ja neid ühendavatest kitsamatest koridoridest. Võrgustiku tuumaladeks on sobiva pindala ja paigutusega loodus- ja keskkonnakaitseliselt väärtuslikud biotoobid (elupaigad), samuti alad, mis täidavad teatud puhvrirolli väliste keskkonnamõjude suhtes. Tuumalad on omavahel ühendatud koridoridega, milleks on enamasti maastiku joonelemendid – jõeorud, samuti omavahel ühendatud metsaosad ja metsasaared. Koridorid ühendavad struktuuri tervikuks, kus on võimalik liikide levik ja asurkondade genofondi vahetus ning sedakaudu lokaalsete looduskahjustuste korvamine ja mitmekesisuse taastootmine.

Olemasolev maakondlik võrgustik toetub üleriigilises planeeringus “Eesti 2010” olevale rohelise võrgustiku kontseptsioonile. Saare maakonnas moodustab rohelise võrgustiku:

- Natura 2000 võrgustik, mis koosneb kaitsealadest, hoiualadest ja püsielupaikadest. Koos rahvusvahelise ja rahvusliku tähtsusega tuumaladega moodustavad need võrgustiku tugialad (kõige olulisemad ja tõhusamalt toimivad elemendid);

- Mere rand piiranguvööndi ulatuses – üldjuhul 200 m, millele korduva üleujutusega randadel lisandub üleujutatava ala laius. Arvestades saarelisust on mere rand üks tähtsamaid koridore võrgustiku sidususe ja territoriaalse terviklikkuse tagamiseks;

- Jõgede ja ojade kaldad piiranguvööndi ulatuses (piiranguvööndi ulatus on üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel ja ojal 100 meetrit, kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel ja ojal 50 meetrit), mis kujutavad endast olulisi saare keskosa rannikuga siduvaid koridore;

- Tugialasid ühendav nn mikrovõrgustik, mis valdavalt koosneb metsa-aladest ning poollooduslikest kooslustest. Arvestades Saaremaale iseloomulikke maastikustruktuuri, kus maastikuüksused on väikesed, ei eristata mikrovõrgustikus koridore, ribastruktuure, ribastruktuuride sõlmesid ja astmelaudu. Mikrovõrgustiku ülesanne on tagada rohelise võrgustiku tugialade vaheline sidususe ja kogu võrgustiku terviklikkus.

Üldplaneeringus on oluline arvestada rohelise võrgustiku kontekstis maakonnaplaneeringus toodud rohelise võrgustiku toimimist tagavate meetmetega. Oluline on pidada silmas, et üldplaneeringuga tuleb fikseerida mere ranna piiranguvööndi arvestamise alguspunkt.

Loodusväärtust omavad raietest puutumata vanemad metsad (nn põlismetsad), suuremad looduslikus seisundis olevad märgalad, poollooduslikud rohumaad ehk niidud ning heas seisundis veekogud. Lisaks on väärtuslikud ka väiksema pindalaga looduslikud ja looduslähedased elupaigad ja looduslikud elemendid, mis asuvad põllumajandusmaastikul või muude intensiivse maakasutusega alade sees või vahetus naabruses (väiksemad veekogud, märgalad, metsatukad, põllusaared jne). Väärtuslike maastike loodusväärtus on enamasti seotud kaitstavate loodusobjektidega (kaitsealad, hoiualad, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid), mille kaitse on tagatud looduskaitseadusega.

Väärtusliku maastikuna on käesolevas planeeringus sarnaselt maakonnaplaneeringule mõistlik määratletud alad, millel on ümbritsevast suurem kultuurilis-ajalooline, esteetiline, looduslik, identiteedi- või puhkeväärtus. Väärtuslike maastike määratlemine maakonnaplaneeringu teemaplaneeringus on aluseks kaitse, hoolduse ning teatud juhtudel ka taastamise korraldamisel kohalikul tasandil, samuti detail-, üld- ja

teemaplaneeringute koostamisel. Kokku on Saare maakonnas määratletud 68 väärtuslikku kultuurmaastikku. Neist maakondliku, potentsiaalse riikliku tähtsusega alasid 9, maakondliku tähtsusega alasid 26 ja kohaliku tähtsusega alasid 33. Väärtuslike maastike register on toodud maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ lisa 1. Teemaplaneeringus toodud väärtuslike maastike käsitus on aluseks üldplaneeringu koostamisel, ja ka keskkonnamõju (strateegilisel) hindamisel. Väärtuslike maastike piire, sisemist struktuuri (miljööväärtuslikud hoonestusalad, vaatamisväärsused jm) ning maakasutustingimusi täpsustatakse üldplaneeringuga.

Keskkonnaregistri andmetel (seisuga veebruar 2016) kuulub Saare maakonnas üleeuroopalisse Natura 2000 alade võrgustikku 86 loodusala ja 15 linnuala.

Valla üldplaneering ei ole Natura alade kaitsekorraldusega otseselt seotud ega selleks vajalik. Üldplaneeringuga ei tehta ettepanekut kaitsealade kaitsereežiimi algatamiseks, muutmiseks ega lõpetamiseks. Planeeringute koostamisel on Natura aladega reeglina juba varasemalt arvestatud ning negatiivseid mõjusid on püütud vältida või minimeerida. Nii on tööstusalade (sh tuulepargialad) ja infrastruktuuriobjektide rajamisel enamasti Natura alade läbimist välditud või minimeeritud.

Natura alad ja -liigid on siseriiklikult kaitstud looduskaitsealade alusel kaitsealade, hoiualade ja püsielupaikade kaudu. Iga kaitseala kohta on koostatud/koostamisel kaitseeskiri ja kaitsekorralduskava.

3.2 Tehiskeskond

Saaremaa valla tehniliste infrastruktuuride hulka kuuluvad teed, sadamad, joogi- ja reovee ning kaugküttesüsteemid, elektri- ja sidevõrgud, maaparandussüsteemid ja tuletõrje veevõtukoerad.

Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames on oluline määratleda tehnilise infrastruktuuri arengusuundumused ning hinnata arendamisega kaasnevat mõjusid nii loodus- kui ka sotsiaalmajanduslikule keskkonnale. Planeerimisel ja mõju hindamisel arvestada tsentraalne veevarustussüsteemi ja soojavarustussüsteemi arengu suundadega. KSH käigus tuleb tagada keskkonnanõuetele ja säästliku arengu põhimõtetele vastav jäätmemajandus. Lisaks tuleb tähelepanu pöörata teede võrgule, Kuressaare lennuväljale, sadamatele (sh väikesadamatele ja avalikele lautrikotadele ja juurdepääsude tagamisega neile), elektriühendustele jmt.

Maapiirkondade väiksemate ühisveevärgide (Audla, Veere jms) seisund on pigem keskpärane või halb, sest süsteemid vajavad renoveerimist. Kuressaare linna ühisveevärgi veehaarde veehoiuala moodustamise kohta on 2008 teostatud uuring, mis toob välja konkreetseid ettepanekud nii Unimäe kui ka Tõlli-Ansi veehaarde sanitaarkaitsealal ja veehoiualal. Tõlli-Ansi veehaare ja selle 200-meetrine sanitaarkaitseala paiknevad nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, kus valitsevad keerulised hüdrokeoloogilised tingimused. Kogu põhjaveekihi toitumine toimub 5 kuni 10 km kaugusel veehaardest põhja pool alvaritel ja Anepesa ning Kaarmise karstialadel. Põhjaveevarude hindamisel määrati hüdrokeoloogiliste arvutustega veehaarde veehoiuala (veehaarde toiteala), kus majandustegevus võib mõjutada põhjavee kvaliteeti. See on piirkond, mis ulatub kohati

rohkem kui kaheksa km kaugusele veehaardest põhja poole ja ligi 800 m lõuna poole, ja haarab lääne-loode osas, kus ühinevad Karida ja Kaarmise peakraavid, ka tükikese Karida küla maid. Valdavalt on tegemist eramaadega, kus hetkel majandustegevust ei toimu või see on aegade jooksul vaibunud, kuid maaomanike soovid võiva aegade jooksul muutuda ning tekitada siis probleeme. Unimäe piirkonnas on tarbitava, Kuressaare-Paadla veekihi kvaliteet moodustunud keerulistes hüdrogeoloogilistes tingimustes. Ühelt poolt sõltub see infiltreeruvatest sademetest ja teiselt poolt soolaka merevee ning sügavamate veekihtide vee koosmõjust. Unimäe veehaarde puhul näitavad keemiliste ja mikrobioloogiliste näitajate suured muutused veekihi seotust sügavamate soolakate veekihtidega ja nõrka kaitstust maapealse reostuse eest. Seega on igasugune ettearvamatu käitumise tagajärjel tekkinud avariil veehaardele halvad tagajärjed.

Tehnilist taristut tuleb vallas arendada arvestades ettevõtjate ja elanikkonna vajadusi. Ettevõtjaid enamasti enam ei rahulda nõukogude ajast jäänud tootmishoonete kohandamine, vaid soovitakse kaasaegseid ja funktsionaalseid hooneid koos kaasaegse tehnilises taristuga – elektrivarustuse, lairibaühenduse, vee ja kanalisatsiooniga. Kanalisatsioon suhestub üldplaneeringu kontekstis eelkõige tiheasustusaladega. Tiheasum on üldplaneeringuga eristatav ja piiritletav kompaktses asustusega maa-ala, mis hõlmab olemasolevat hoonestatud ala. Linnalise asustusega ala võib sisaldada üht või mitut tiheasumit. Tiheasumi ruumiline struktuur täpsustatakse üldplaneeringute koostamise käigus, kasutades ruumimudelit (näiteks on tiheasumiga määratud territooriumil vajalik tagada ühisveevärgi ja tsentraalse kanalisatsiooni teenus). Lisaks on kanalisatsioonitemaatika oluline silmas pidada seoses põhjavee kaitstusega. Nõrgalt kaitstud ja kaitsmata põhjaveega aladele ehitamisel ja majandustegevuse arendamisel tuleb näha ette kasutada täiendavaid abinõusid põhjavee reostuse vältimiseks, rakendades eelkõige kaasaegsete vesivarustus ja kanalisatsioonisüsteemide rajamist. Üldplaneeringu raames tuleb sellest lähtuvalt vaadata üle ka ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni piirkonnad ning teha ettepanekud nende kaotamiseks seal, kus kriitilist elanike arvu pole või ÜVK ala on perspektiivitu võimaldamaks elanikel taotlema nõuetekohase reoveekäitluse edendamiseks rahalisi vahendeid hajaasustusprogrammist.

Sademeteevee temaatika võib osutada üldplaneeringu kontekstis asjakohaseks ülejutusaladel, kus tuleks ette näha sademeteevee hajumist ja ära juhtimist soodustavaid lahendusi. Väiksemal skaalal on sademeteevee ära juhtimise temaatika lahendatav detailplaneeringu või ehitusprojektiga.

Tänapäevase jäätmehoolduse eelduseks on elanikele ja ettevõtetele mugava ja käepärase jäätmekäitlustaristu olemasolu. Korraldatud jäätmevedu eeldab heas seisundis juurdepääsuteid kasutuses olevatele kinnistutele ning kehtestab erinevad nõuded tiheasustusalal ja hajaasustusalal asuvatele kinnistutele. Jäätmete liigiti kogumise kohustus eeldab mugavaid jäätmete äraandmise võimalusi avalike konteinerite ja (mehitamata) jäätmejaamade näol, mis on jäätmevaldajale piisavalt lähedal. Valla saareline asukoht tingib vajaduse kokku kogutud jäätmete maksimaalseks taaskasutamiseks valla territooriumil, et vältida jäätmete mandrile transportimise vajadust. KSH käigus tuleb arvestada eeltoodud tingimustega, et vältida jäätmetest tulenevat keskkonnariski ja tagada jäätmehoolduse edasiarendamine Saaremaa vallas.

3.3 Sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline keskkond

Saaremaa valla elanike arv 01.02.2018 seisuga on 31 813, elanike arv on mõõdukalt kahenev, kuid ka elanike arvult on Saaremaa suurim vald Eestis. Saaremaa valla elanike arv moodustas Saare maakonna elanike arvust 93,8%. Üldine rahvastiku dünaamika viitab kogu maakonna servaalade ääremaastumisele ning Kuressaare lähiümbruses endises Kaarma vallas toimuvale ees- ja valglinnastumisele. Üldise kahanemise foonil koondub rahvastik, eriti selle noorem ja tegusam osa enam Kuressaare linna lähiümbrusse.

2017 toimunud haldusreformi üheks eesmärgiks oli siduda tervikuks juba orgaaniliselt toimiv elukorraldus. Moodustunud Saaremaa vald on üks toimepiirkond, mille keskuseks ja arengumootoriks on Kuressaare linn. Piirkondlike üksustena on Saaremaa vallas moodustatud 10 osavald (Kihelkonna, Laimjala, Leisi, Mustjala, Orissaare, Pihla, Põide, Salme, Torgu, Valjala) ja üks kogukond (Lääne-Saare). Osavalla/kogukonna eesmärk on kohaliku initsiatiivi ja identiteedi hoidmine, elanike kaasamine kohaliku elu küsimuste otsustamisse ning piirkondlike huvide esindamine valla ülesannete täitmisel. Osavalla/kogukonna elanike esinduskoguks on osavallakogu/kogukonnakogu, kes aitab kujundada arvamusi ja anda piirkonna elanike tagasisidet otsustusorganitele.

Üldplaneeringuga ei muudeta juba väljakujunenud asustusstruktuuri. Üldplaneeringus seatud tingimused peavad soosima ka väljaspool tiheasutusalasid rajada uusi eluasemekohti ning arendada ettevõtlust, et takistada väljarännet maalisest piirkonnast. Eesmärk on olemasoleva hajaasustustruktuuri säilitamine ja linnaruumi kompaktsuse tõstmine.

Saaremaa valla ettevõtlus on seni arenenud ilma ettevalmistatud tööstus- ja logistikaaladeta. Ka ettenähtavas tulevikus puudub vajadus uute suuremate tööstusalade järele. Siiski ei rahulda ettevõtjaid enamasti enam nõukogude ajast jäänud tootmishoonete kohandamine, vaid soovitakse kaasaegseid ja funktsionaalseid hooneid. Samuti võivad tööstusalade arengule takistuseks saada puudujäägid tehnilises taristus – elektrivarustus, lairibaühendus, vesi- ja kanalisatsioon. Tehnilist taristut tuleb Saaremaa valla arendada arvestades ettevõtjate vajadusi.

Saaremaa vallas on oluline luua eeldused sotsiaalse infrastruktuuri säilitamiseks ning arendamiseks. Üldplaneeringu koostamise ning KSH raames tuleb hinnata sellega kaasnevaid mõjusid, sh teenustevõrgu optimaalsust, puhke- ja virgestusalade piisavust ning kujundada ühistegevust soosiv avalik ruum.

4. Saaremaa valla üldplaneeringu seosed muude strateegiliste planeerimise dokumentidega

Lähtematerjalid üldplaneeringu koostamisel on:

- seadused ja nende alusel kehtestatud muud õigusaktid, sh riiklikud strateegilised arengut suunavad dokumendid;

- Saare maakonnaplaneering 2030+ koos lisadega (teemaplaneering „Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused“ ja Saaremaa maakonnaplaneeringu tuuleenergeetika teemaplaneering) <http://www.maavalitsus.ee/saare-maakonnaplaneering>;

- Saaremaa valla arengukava ja koostamisel olevad valdkondlikud arengukavad <https://www.saaremaavald.ee/saaremaa-valla-arengukava>;

- Saare maakonna arengustrateegia <https://www.saaremaavald.ee/saare-maakonna-arengustrateegia>

- koostamisel olev Eesti mereala planeering <http://mereala.hendrikson.ee/>;

- lepingu alusel valla poolt kasutatavad digitaalsed andmed, avaandmed ja valla geoinfosüsteemis olevad ruumandmed;

- rahvusvahelise projekti Coast4us sisendmaterjalid ja tulemused;

- keskkonnamõju strateegilise hindamise tulemused;

- PlanS § 76 lg 1 ja § 76 lg 2 nimetatud isikute poolt jt huvitatud isikute poolt esitatav info ja ettepanekud;

- Saaremaa valla territooriumil seni kehtivad üldplaneeringud ja üldplaneeringute ülevaatamise tulemused <https://www.saaremaavald.ee/et/uldplaneering>;

- Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneering (kehtestatud Kuressaare Linnavolikogu 26.01.2012 otsusega nr 1 ja Kaarma Vallavolikogu 25.01.2012 määrusega nr 1). Ühisplaneering hõlmab Kuressaare linna ja endise Kaarma valla lõunaosa külasid: Nasva, Mändjala, Keskranna, Laheküla, Unimäe, Sikassaare, Upa, Tahula, Mõisaküla, Lilbi, Vaivere, Vatsküla, Kasti, Muratsi, Praakli, Kudjape. Ühisplaneeringu koostamisel on läbiviidud keskkonnamõju strateegiline hindamine Consultare OÜ ja OÜ Hendrikson ja Ko poolt.

- Kaarma valla üldplaneering (kehtestatud Kaarma Vallavolikogu 07.07.2010 määrusega nr 9). Üldplaneering hõlmab endise Kaarma valla alasid, mis jäävad Kuressaare linna ja Kaarma valla kontaktvööndi ühisplaneeringu alast välja. Ühisplaneeringu koostamisel on läbiviidud keskkonnamõju strateegiline hindamine (koostaja Andres Tõnisson).

- Kihelkonna valla üldplaneering (kehtestatud Kihelkonna Vallavolikogu 26.05.2010 määrusega nr 8). Kihelkonna valla üldplaneeringus käsitletakse endise Kihelkonna valla

territooriumi. Kihelkonna valla üldplaneeringu koostamisel on läbiviidud Consultare OÜ poolt keskkonnamõju strateegiline hindamine.

- Kärla valla üldplaneering (kehtestatud Kärla Vallavolikogu 21.03.2006 määrusega nr 8). Kärla valla üldplaneeringus käsitletakse endise Kärla valla territooriumi.

- Laimjala valla üldplaneering (kehtestatud Laimjala Vallavolikogu 26.03.2010 otsusega nr 1-1/4). Laimjala valla üldplaneeringus käsitletakse endise Laimjala valla territooriumi.

- Leisi valla üldplaneering (kehtestatud Leisi Vallavolikogu 19.12.2000 määrusega nr 25). Leisi valla üldplaneering hõlmab endise Leisi valla territooriumit ulatuses, mis jääb välja Paaste ja Soela puhkepiirkondade üldplaneeringutest.

- Paaste puhkepiirkonna üldplaneering (kehtestatud Leisi Vallavolikogu 20.11.2001 määrusega nr 21). Paaste puhkepiirkonna üldplaneering hõlmab Paaste teest ja Orissaare-Leisi-Mustjala teest läänepoolse jäävat osa endisest Leisi valla territooriumist.

- Soela puhkepiirkonna üldplaneering (kehtestatud Leisi Vallavolikogu 20.11.2001 määrusega nr 21). Soela puhkepiirkonna üldplaneering hõlmab Soela külas asuvaid järgmisi katastriüksusi: Sadama, Soolalao, Soela, Kivisilla, Tamme, Kaasiku, Pärna, Soelaranna, Uue-Kadariku, Kadriku, Laane, Mädege, Johanna, Priidu, Mardimetsa, Jaani, Vahtra, Peetri, Mereääre, Viru, Mäealuse, Mäe, Aaviku, Uue-Lepiku, Niidi, Uhari, Maripuu, Saare, Sihi, Villemi, Turu, Pihlaka, Pärna, Kalju, Järve, Andruse, Endriku, Maripuu, Penu, Simmu, Nõmmela, Kontori, Jaani jt.

- Leisi valla teemaplaneering „Puhke- ja virgestusmaad ja haljasalad“ (kehtestatud Leisi Vallavolikogu 17.05.2010 otsusega nr 5), mis on koostatud Leisi üldplaneeringu täpsustamiseks.

- Lümända valla üldplaneering (kehtestatud Lümända Vallavolikogu 21.08.2008 määrusega nr 66). Lümända valla üldplaneeringus käsitletakse endise Lümända valla territooriumi. Lümända valla üldplaneeringu koostamisega paralleelselt viidi läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille koostas OÜ Hendrikson ja Ko.

- Ninase poolsaare üldplaneering (kehtestatud Mustjala Vallavolikogu 23.01.2004 otsusega nr 7). Ninase poolsaare üldplaneering hõlmab endise Mustjala valla territooriumit Ninase poolsaarel ja Tõlli-Mustjala-Tagaranna tee lähiümbrus kuni Orissaare-Leisi-Mustjala teeni.

- Mustjala valla külade üldplaneering (kehtestatud Mustjala Vallavolikogu 29.04.2011 otsusega nr 14). Mustjala valla külade üldplaneering hõlmab seda osa endise Mustjala valla territooriumist, mida ei ole käsitletud Ninase poolsaare üldplaneeringus. Mustjala valla külade üldplaneeringu koostamisega paralleelselt viidi läbi keskkonnamõjude strateegiline hindamine, mille koostas ERKAS Pärnu Instituut OÜ.

- Orissaare valla rannaala osaüldplaneering (kehtestatud Orissaare Vallavolikogu 12.10.2005 otsusega nr 141). Orissaare valla rannaala osaüldplaneering käsitleb endise Orissaare valla rannaalaid 3 km ulatuses tavalisest veepiirist ja Kõinastut.

- Orissaare aleviku ja sisemaa üldplaneering (kehtestatud Orissaare Vallavolikogu 21.12.2009 otsusega nr 13). Üldplaneering käsitleb Orissaare alevikku ja hõlmab endise Orissaare valla sisemaa osa, mida Orissaare valla rannaala osaüldplaneeringus ei ole

kajastatud. Orissaare aleviku ja sisemaa üldplaneeringu koostamisel on läbi viidud keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille on koostanud OÜ Consultare.

- Pihtla valla rannalade üldplaneering (kehtestatud Pihtla Vallavolikogu 13.10.2005 määrusega nr 6). Pihtla valla rannikualade üldplaneering käsitleb endise Pihtla valla rannikuala (orienteeruvalt Kuressaare - Püha - Masa maanteest lõunapoole jääv ala).

- Pöide valla üldplaan (kehtestatud Pöide Vallavolikogu 28.05.1999 määrusega nr 44). Pöide valla üldplaanis on käsitletud kogu endist Pöide valda.

- Pöide valla teemaplaneering „Puhke-, virgestus- ja haljasalad“ (kehtestatud Pöide Vallavolikogu 16.06.2016 määrusega nr 9). Teemaplaneering on kehtestatud Pöide üldplaani täpsustamiseks seoses puhke- ja virgestusalade määramisega.

- Salme valla rannaalade osaüldplaneering (kehtestatud Salme Vallavolikogu 22.09.2003 määrusega nr 16). Salme valla rannaalade üldplaneeringus on märgitud, et planeeritud alaks loetakse kokkuleppeliselt 600 meetri laiust ala tavaliselt veepiirist, planeeringuala laieneb planeeringu seisukohalt oluliste objektide ja alade piire järgides.

- Salme aleviku ja Salme valla sisemaa üldplaneering (kehtestatud Salme Vallavolikogu 20.12.2010 otsusega nr 28). Üldplaneering käsitleb ala, mis jäi välja Salme rannaalade osaüldplaneeringust. Salme aleviku ja Salme valla sisemaa üldplaneeringu koostamisel on läbi viidud keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille koostas OÜ Consultare.

- Torgu rannaalade osaüldplaneering (kehtestatud Torgu Vallavolikogu 30.01.2006 määrusega nr 1-1/2). Ka Torgu rannaalade osaüldplaneeringus on planeeritavaks maa-alaks kokkuleppeliselt 600 meetri laiune ala tavaliselt veepiirist, planeeringuala laieneb planeeringu seisukohalt oluliste objektide ja alade piire järgides.

- Torgu valla sisemaa osaüldplaneering (kehtestatud Torgu Vallavolikogu 18.09.2009 otsusega nr 1-1/25). Üldplaneering käsitleb ala, mis jäi välja Torgu rannaalade osaüldplaneeringust. Torgu valla sisemaa osaüldplaneeringu koostamisel on läbiviidud keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille koostas OÜ Consultare.

- Valjala valla üldplaneering (kehtestatud Valjala Vallavolikogu 07.06.2011 määrusega nr 6). Valjala valla üldplaneeringus käsitletakse endise Valjala valla territooriumi. Valjala valla üldplaneeringu koostamisel on läbi viidud keskkonnamõju strateegiline hindamine, mille koostas Osaühing Alkranel.

- Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014-2020+. Arengustrateegia eesmärgiks on suunata "Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi rakenduskava 2014–2020" meetme 3.2 "Kogukondlikult juhitava kohaliku arengu strateegia rakendamine." toetuste kasutamist Saare maakonna kalanduspiirkonnas.

5. Saaremaa valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju

Vastavalt KeHJS-le peab KSH selgitama, kirjeldama, ja hindama Saaremaa valla üldplaneeringu elluviimisega kaasnevat olulist keskkonnamõju ja peamisi alternatiivseid meetmeid, tegevusi ja ülesandeid, võttes arvesse üldplaneeringu eesmäärke ja Saaremaa valla territooriumit ning selle paiknemist.

Üldplaneeringuga lahendatakse järgmised ülesanded:

- kõik PlanS § 75 sätestatud ülesanded sh järgmised täpsustatud ülesanded:
- analüüsitakse uute elamualade planeerimise vajalikkust koostoimes juba varem kavandatud elamualadega, võttes seejuures arvesse rahvastiku prognoose;
- analüüsitakse asustusstruktuuri, määratakse tiheasustusalad ja maalised piirkonnad, käsitletakse ehitustingimuste määramist; käsitletakse erinevate piirkondade ühendusi Kuressaare kui valla keskusega ning sellest tulenevate vajadusetega nii ruumilise planeerimise aspektist kui ka infrastruktuurist lähtuvalt;
- analüüsitakse kehtivates üldplaneeringutes määratud miljööväertuslike alade olemust ning uute alade määramise vajadust;
- käsitletakse uute tööstusalade planeerimise otstarbekust, kaardistades esmalt olemasolevad alad koos neile lisandväertuse andmise võimaluste välja selgitamisega; analüüsitakse detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramise põhimõtteid ning määratletakse vastavad alad;
- modelleritakse üleujutusala piir ning analüüsitakse ranna ja kalda ehituskeeluvööndi kulgemist ning tehakse ettepanekuid ehituskeeluvööndi muutmiseks;
- käsitletakse maakorralduslike toimingute teostamist mahus, mis on üldplaneeringus vajalik; kaardistatakse olemasolevad puhkealad jm rekreatsiooniobjektid ja analüüsitakse uute objektide kavandamise vajalikkust;
- käsitletakse keskkonnakaitse ja keskkonnanohu seisukohast olulisi küsimusi; seatakse üldised liikluskorralduse põhimõtted erateede avalikuks kasutamiseks määramisel;
- kaardistatakse olemasolevad sadamad, sh väikesadamad, ja avalikud lautrikohad, analüüsitakse sadamate ja avalike lautrikohtade planeerimise vajadust;
- analüüsitakse olulise ruumilise mõjuga ehitiste planeerimise võimalikkust ja vajadusel määratletakse vastavad asukohad (näiteks motostaadionile).
- käsitletakse Saare maakonnaplaneeringus 2030+ (kehtestatud riigihalduse ministri 27.04.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/94) määratud ülesandeid sh järgmised täpsustatud ülesanded:
- täpsustatakse Saare maakonnaplaneeringu 2030+ määratletud rohevõrgustiku, väärtuslike põllumaade ja väärtuslike maastike temaatikat;

- kaardistatakse Saare maakonnaplaneeringu 2030+ lisa määratud elektrituulikute arendusalad ja arenduspiirkonnad ning käsitletakse üksikute tuulikute rajamist.

KSH aruande koostamisel peab arvesse võtma: olemasolevaid teadmisi ja üldtunnustatud hindamismetoodikat; Saaremaa valla üldplaneeringu kui strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja kehtestamise tasandit; seda, missugusel määral saab mitmekordse hindamise vältimiseks teatavaid küsimusi täpsemalt hinnata strateegilise planeerimisdokumendi kehtestamise erinevatel tasanditel.

Arvestades planeeringuala paiknemist, varasemaid piirkonnas läbi viidud uuringuid (sh kehtivaid üldplaneeringuid ja koostatud KSH aruande tulemusi arvestades) ja analüüse ei kaasne kavandatava tegevusega eeldatavalt olulist keskkonnamõju, mis võib olla piiriülene. Piiriülene mõju tähendab ainult riigipiiri ületavat või ületada võivat mõju, mille kohta näeb seadus ette eraldi rahvusvahelise menetluse. Valla ja maakonna piire ületada võivaid mõjusid tuleb käsitleda vastavalt konkreetse mõju ruumilisele ulatusele.

KSH aruande tulemusel pakkuda välja konkreetsed leevendusmeetmed ja soovitused, mida peab arvestama üldplaneeringu koostamisel ja valla elu arendamisel, säilitades seejuures võimalikult hea loodus- ja elukeskkonna.

Üldplaneeringu ja KSH koostamise protsessi käigus võib lisanduda mõjusid, mida tuleb töö käigus hinnata.

KSH aruanne peab sisaldama kõiki KeHJS ette nähtud kohustuslikke teemasid. KSH käigus hinnatakse üldplaneeringust tulenevaid strateegilisi keskkonnamõjusid keskkonnakomponentide lõikes:

- 1) Looduskeskkond, sh:
 - rohevõrgustik ja selle toimimine;
 - kaitstavad loodusobjektid (sh Natura 2000 võrgustiku alad);
 - ranna kaitse eesmärgid (sh üleujutusosalad ning ranna- ja kalda ehituskeeluvööndid ning nende muutmine);
 - väärtuslikud maastikud;
 - mereala sh objektide, mille teenindamiseks või toimimise tagamiseks on vaja muuta rannajoont, teha süvendus- või kaadamistööd mere põhjas või paigaldada tahkeid aineid mere põhja, mõju;
 - kliimamuutustest tulenevad võimalikud mõjud;
- 2) Tehiskeskkond, sh:
 - tehniline taristu, sh veevarustus ja kanalisatsioon;
 - maakasutus (erinevate juhtotstarvetega alade paiknemine ja nende mõjud);
 - Liikluskorraldus, sh kergliiklusteede ja planeeringuala läbivad maanteed ning kavandatavate tegevuste mõju teedele ja liiklusohutusele;
 - taastuvenergeetika (sh tuulikupargid, üksiktuulikud, päikeseenergia objektid);
 - eriojektidele, näiteks motostaadion, asukoha leidmine;
- 3) Sotsiaalne, majanduslik ja kultuuriline keskkond, sh:
 - Inimese tervis (lähitudes joogivee ja välisõhu, sh müra, tolm, seisundist);
 - Sotsiaalne infrastruktuur (sh puhke- ja virgestusalad);
 - Ettevõtlus;
 - Väärtuslikud põllumajandusmaad ning nende säilimine;
 - Piirkondade identiteet ja kultuuripärand;
 - Miljööväärtuslikud alad ning väärtuslikud maastikud ja vaated.

Käesoleva üldplaneeringu koostamisel peab hindama võimalikku mõju Natura 2000 loodus- ja linnualadele. Kuivõrd üldplaneeringu koostamise algfaasis ei ole veel selge kas ja milliseid Natura 2000 võrgustiku alasid võidakse mõjutada, siis täpsustakse seda KSH aruande koostamise ja üldplaneeringu koostamise faasis. **Eeldatavalt ei kaasne üldplaneeringuga olulist mõju Natura 2000 alade kaitse-eesmärkidele, kuna tuleb välja töötada selline planeeringulahendus, mis arvestab Natura 2000 alade kaitse-eesmärke.**

6. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eeldatava ajakava

Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamine toimub paralleelselt, seepärast on ka ajakava pandud paika ühiselt. Üldplaneeringu koostamine on pikaajaline protsess, mistõttu ei ole võimalik täpset ajakava esitada – esitatud on orienteeruv tegevuste ajakava.

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Aeg
Üldplaneeringu ja KSH algatamine	September 2018
Üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamiskavatsuse kohta ettepanekute küsimine	Oktoober- november 2018
Esitatud ettepanekute läbivaatamine, üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse täiendamine s.h lisauuringute koostamise vajaduse selgitamine	Detsember 2018- jaanuar 2019
Üldplaneeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamiskavatsuse avalikustamine veebilehel	Jaanuar 2019
KSH aruande koostaja väljaselgitamine (hange)	Detsember 2018
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu koostamine s.h lisauuringute koostamine	Jaanuar 2019- detsember 2019
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu tutvustamine volikogule	Jaanuar 2020
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avalikustamine	Veebruar- märts 2020
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu avaliku väljapaneku tulemuste avalik arutelu	Aprill 2020
Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute sisseviimine	Mai 2020
Üldplaneeringu ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse küsimine	Juuni- juuli 2020
Kooskõlastamise tulemuste analüüs ja ettepanekute sisseviimine ning vajadusel uuesti kooskõlastamiseks esitamine	August 2020
Üldplaneeringu ja KSH aruande esitamine volikogule vastuvõtmiseks	September- oktoober 2020
Üldplaneeringu ja KSH aruande avalik väljapanek ja avalik arutelu	Oktoober - november 2020
Avalikustamise käigus esitatud ettepanekute sisseviimine ja arvestamine	Detsember 2020
Üldplaneeringu esitamine heakskiitmiseks	Jaanuar 2021
Üldplaneeringu kehtestamine ja üldplaneeringu kehtestamisest teatamine	Aprill 2021

7. Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused

Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused	Võimalik mõju/võimalik huvi	Teavitamise viis
Saaremaa Vallavalitsus ja Volikogu	Kohaliku arengu edendaja ja tasakaalustatult avalike huvide kaitsja	Osaleb protsessis nii üldplaneeringu koostajana kui ka KSH osapoolena ning on kursis KSH läbiviimisega
Rahandusministeerium	Ruumilise planeerimise valdkonna eest vastutab riigihalduse minister ja endiste maavalitsuste ülesanded on delegeeritud Rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna vastavatele talitustele, kelle kohustus on suunata tasakaalustatult maakonna arengut	Teavitatakse elektrooniliselt
Keskkonnaministeerium	Keskkonnakaitse kõrge taseme tagamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Kaitseministeerium	Riigikaitse ja julgeolek	Teavitatakse elektrooniliselt
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	Ettevõtlust soosiva keskkonna kujundamine, üleriigiline transpordiühenduste koordineerimine, infrastruktuuri objektide arengu toetamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Maaeluministeerium	Eesti maaelu, põllu- ja kalamajanduse arengu kujundamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Kultuuriministeerium	Rahvusliku identiteedi säilitamine ning elujõulise kultuuriruumi tagamine ja arengu	Teavitatakse elektrooniliselt
Maa-amet	Riigi omandis oleva maa valitseja. Huvi riigimaade ja maardlate alade planeerimise vastu	Teavitatakse elektrooniliselt

Keskkonnaamet	Riigi keskkonnakasutamise, looduskaitse jmt poliitika elluviija	Teavitatakse elektrooniliselt
Muinsuskaitseamet	Muinsuskaitsetöö korraldamine, riikliku järelevalve teostamine mälestiste ja muinsuskaitsealade üle	Teavitatakse elektrooniliselt
Terviseamet	Rahva tervise ja hea elukeskkonna jaoks oluliste tingimuste ja arengute suunamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Lennumet	riigi majanduspoliitika elluviija tsiviillennunduse valdkonnas ja ohutuse tagamine lennunduse	Teavitatakse elektrooniliselt
Põllumajandusamet	Maaparandusalase tegevuse koordineerija, väärtuslike põllumajandusmaade kaitse tagamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Päästeamet	Turvalise elukeskkonna kujundamine ja tagamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Politsei ja Piirivalveamet	Sisejulgeoleku tagamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Maanteeamet	Teehoiu korraldamine ja tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks riigimaanteedel	Teavitatakse elektrooniliselt
Tehnilise Järelevalve Amet	Elektroonilise side arendamine, tööstusohutuse tagamine jmt	Teavitatakse elektrooniliselt
Veeteede Amet	Merenduse areng ja ohutu veeliikluse tagamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Veterinaar- ja Toiduamet	Tarbijaskonnale ohutu, tervisliku ja kvaliteetse toidu tootmine jmt ning põllumajanduslike loomadega seonduv	Teavitatakse elektrooniliselt
Naaberomavalitsused (Muhu, Ruhnu ja Hiiu vald)	Naaberomavalitsuste huvide kaitse ja arendamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid ja kodanikuühendused (Eesti Keskkonnaühenduste Koda)	Avaliku huvi esindaja keskkonnavaldkonnas	Teavitatakse elektrooniliselt
Riigimetsa Majandamise Keskus	Metsamajandamise sh maakasutuse, korralduse looduskaitse jmt seonduv,	Teavitatakse elektrooniliselt

Elering AS	Teenuse pakkumine ja teenusega seotud taristu rajamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Elektrilevi OÜ	Teenuse pakkumine ja teenusega seotud taristu rajamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	Teenuse pakkumine ja teenusega seotud taristu rajamine	Teavitatakse elektrooniliselt
AS Kuressaare Veevõrk	Teenuse pakkumine ja teenusega seotud taristu rajamine	Teavitatakse elektrooniliselt
AS Kuressaare Soojus	Teenuse pakkumine ja teenusega seotud taristu rajamine	Teavitatakse elektrooniliselt
Eesti Erametsaliit ja MTÜ Saaremaa Metsaühing	Metsaomanike esindusorganisatsioon, kes on palunud ennast üldplaneeringu koostamisse kaasata	Teavitatakse elektrooniliselt
Osavallakogud (Kihelkonna, Laimjala, Leisi, Mustjala, Orissaare, Pihla, Põide, Salme, Torgu, Valjala) ja Lääne-Saare Kogukonnakogu	Eeldatava mõjupiirkonna elanike esindajad	Teavitatakse elektrooniliselt esimehi
Saaremaa Ettevõtjate Liit	Eeldatava mõjupiirkonna ettevõtjate esindaja	Teavitatakse elektrooniliselt
Saaremaa valla elanikud	Eeldatava mõjupiirkonna elanikud	Teavitatakse maakonna lehes Saarte Hääl, vallalehes Saaremaa Teataja ning riiklikus väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks ka Saaremaa valla veebilehel www.saaremaaavald.ee
Saaremaa valla ettevõtted	Eeldatava mõjupiirkonna ettevõtted	
Laiem avalikkus	Erinev võimalik huvi	
Põllumajandusuuringute Keskus	Tagavad põllumajandusmaa massiivide ruumiandmete täpsuse	Teavitatakse elektrooniliselt
MTÜ Saate Kalandus	Eesmärgiks kalanduse ja sellega seotud tegevusalade arendamine ning rannakülade elujõu kindlustamine	Teavitatakse elektrooniliselt

Eelpool nimetatud kaasatavate valim ei ole lõplik, seda täiendatakse ja korrigeeritakse üldplaneeringu ja kaasamistegevuse käigus.

8. Asjaomaste asutuste seisukohad KSH väljatöötamise kavatsuse kohta

Üldplaneeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamiskavatsus saadeti kõigile peatükis „Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused“ loetletuile. Laekunud ettepanekuid ja nendega arvestamist käsitletakse Lisas 1.

Saaremaa valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsust tutvustati 2019. aasta aprilli volikogule.

KSH VTK Lisa 1. Ametiasutuste ettepanekud ÜP lähteseisukohtadele ja KSH väljatöötamise kavatsusele ning nendega arvestamine

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
Eesti Tuuleenergia Assotsiatsioon	<p>Esitas järgmised ettepanekud ÜP LS ja KSH VTK kohta:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Leida uusi sobilikke alasid tuuleenergia kasutuselevõtuks; 2. Vaadata üle, kas teemaplaneeringu koostamisel rakendatud piirangud on tänasel päeval kõik tuuleenergiale asjakohased, motiveeritud ja vajalikud; 3. Kuna riigikaitsealistel kaalutlustel pole praktikas tuuleenergia alasid võimalik kasutusele võtta, soovitatakse ÜP koostamisel teha tihedat koostööd Kaitseministeeriumiga. 	<p>ÜP koostamisel analüüsitakse uusi sobilikke alasid tuuleenergia kasutuselevõtuks ning seejuures tehakse koostööd Kaitseministeeriumiga.</p> <p>Tuuleparkide, tuulegeneraatorite ja kõrgete ehitiste ehitustingimused määratakse ÜP.</p>
Kaitseministeerium	<p>Käsitleda olemasolevaid ja kavandatavaid riigikaitselisi ehitisi ja riigikaitseliste ehitiste üldtingimusi koos ehitisele määratud piiranguvööngu ulatusega nii üldplaneeringu seletuskirjas kui ka asjakohasel juhul planeeringukaardil.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaitseliidu (KL) Saaremaa maleva staabi- ja tagalakeskus, piiranguvöönd 300 m kinnistu välispiirist; 2. KL Saaremaa maleva perspektiivne staabi- ja tagalakeskus, piiranguvöönd 300 m kinnistu välispiirist; 3. Kavandatav Karjärve lasketiir, piiranguvöönd 2000 m. Täpsustada lasketiiru ja selle piiranguvööndi piirid ÜP-ga. 	<p>Kaitseministeeriumiga koostöös vaadatakse üle riigikaitseliste ehitise piiranguvöönd ja vajadusel tehakse täpsustusi (sh vajadusel muudetakse piiri kulgemist).</p> <p>Kaitseväe ja Kaitseliidu metsamaal läbiviidavate õppustekäsitlemine ei ole üldiselt ÜP teema, kuna see ei muuda maakasutuse juhtfunktsioone. ÜP seletuskirjas saab õppuste korraldamise ära märkida.</p> <p>ÜP koostamisel analüüsitakse uusi sobilikke alasid tuuleenergia kasutuselevõtuks ning seejuures tehakse koostööd Kaitseministeeriumiga.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>4. Riigikaitse ehitiste piiranguvööndisse ja kogu valda rajatavad kõrged ehitised, tuulikud ja tuulepargid võivad avaldada mõju riigikaitse ehitise tööväimele, seetõttu on negatiivse mõju ärahoidmiseks vajalik esitada riigikaitse ehitiste piiranguvööndid iga objekti kohta eraldi (<i>vajadusel esitatakse ka riigikaitse ehitiste kaardikihid, vajalikus vormingus</i>);</p> <p>5. Kaitsevägi (KV) ja Kaitseliit (KL) kasutavad Saaremaa valla metsaalasid riigikaitse ehitiste väljaõppe korraldamiseks, mistõttu tuleb ümbritsevate alade elanikel ja kasutajatel arvestada teatud müra leviku ning raskesõidukite ja inimeste liikumisega. Palutakse ÜP-s käsitleda metsa kasutamist riigikaitse ehitiste väljaõppe korraldamiseks.</p>	Tuuleparkide, tuulegeneraatorite ja kõrgete ehitiste ehitustingimused määratakse ÜP.
Elering AS	Elering AS poolt planeeritakse rajada Väiksesse väina 100kV kaabelliin, mis dubleerib õhuliini L172A kogu Väikse väina tammi ulatuses kuni Orissaare alajaamani (ehitustööd lõppevad eeldatavalt 31.12.2020). Veekaabelliini kaitsevöönd on piki kaablit kulgev veepinnast põhjani ulatuv veeruum, mida mõlemalt poolt piiravad liini äärmistest kaablistest meres (sh järvedes) 100 m kaugusel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid (jõgedes 50 m)	Esitatud informatsiooniga arvestatakse Saaremaa valla ÜP koostamisel.
Keskkonnaamet	Esitas järgmised ettepanekud ÜP LS ja KSH VTK kohta: 1. ÜP-s vajalik käsitleda (hetkel ei ole esitatud) maardlaid ja mäeeraldisi; käsitleda kaevandamisjärgset maakasutust: <i>millised</i>	1. Esitatud ettepanekuga arvestatakse ÜP koostamise käigus, samuti käsitletakse maardlaid ja mäeeraldisi KSH aruandes;

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p><i>mõjud kitsendustega kaasnevad; milliseid tingimusi on otstarbekas üldplaneeringuga seada; kuidas aitab kaevandamine kaasa piirkonna arengule; milline on maakasutus peale maavarade ammendumist.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Ettepanek käsitleda kogu Visandi rahvuspargi ala väärtusliku maastikuna, sh arvestada Artes Terrae Vilsandi rahvuspargi arhitektuuri asustusstruktuuri uuringu tulemusi ja Eesti Euroopa maastikukonventsiooniga liitumisest tulenevaid põhimõtteid; 3. Määratleda veehaarded, kus on vajadus põhjaveevärrude kinnitamiseks (lisateave http://www.envir.ee/et/kinnitatud-pohjaveevarrud) 4. Põhjaveekogumid nimetada, tegemaks selgeks, millised paiknevad Saaremaa valla territooriumil ja millised Saare maakonnas (sh Muhu saarel). Saaremaa valla territooriumil 2 veehaaret (Tõlli ja Unimäe), mille toitealal on vajalik määratleda maakasutus ja ehitustingimused, sh tingimused maa kuivendamiseks; 5. Vajalik arvestada veemajanduskavas seatud eesmärgid ja meetmeid sh välja tuua ÜP piirkonnas kohaliku omavalitsuse vastutada olevad meetmed; 6. Välja tuua Saaremaa valla territooriumil paiknevad reoveekogumisalad, märkida 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Ettepanekuga arvestatakse ÜP koostamise käigus, samuti kaalutakse mõju KSH aruande „looduskeskkonna“ teemavaldkonnas; 3. Ettepanekuga arvestatakse ÜP koostamise käigus; 4. KSH VTK-s tehase vastavasisulised täpsustused; 5. Saaremaa valla ÜP koostamisel arvestatakse kinnitatud <i>Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas</i> seatud eesmärkidega ja meetmetega; 6. Reovee käsitlust kirjeldab KSH VTK peatükk <i>Tehiskeskond</i>. ÜP kaardile kantakse ühisveevärgi ja kanalisatsiooni ala, reoveekogumisala (üldplaneeringu koostamise käigus otsustakse, kas alad kehtestada või jätta alade määramine ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni arendamise kava ülesandeks). Lähtuvalt üldplaneeringuga kavandatavast maakasutusest tuleb KSH käigus vajadusel esitada ettepanekud olemasolevate reoveekogumisalade laiendamiseks või uute määramiseks. Reoveekogumisalade määramine lähtub Vabariigi Valitsuse 19.03.2009 määrusest nr 57 <i>Reoveekogumisalade määramise kriteeriumid</i>;

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>millised tegevused reoveekäitlemisel on reoveekogumisaladel lubatud;</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Erinevatel aladel valla territooriumil käsitleda sademevee käitluse põhimõtteid; 8. Millised on tagajärjed Väikese väina veevahetuse parandamisele, kui vahetus pareneb kesises seisundis lõuna osa ja valdavalt paremas seisundis põhjaosa vahel (soovitatakse koostööd Muhu vallaga); 9. Käsitleda suuremat tähelepanu vajavaid inimtegevused kaitsmata põhjaveega aladel; 10. Suuremate ja keskmiste RVP kujade ulatus ja tegevused, mis jäävad kujade mõjupiirkonda; 11. Maaparandussüsteemide asukohad Saaremaa valla territooriumil; 12. Jääkreostusalad ja nende ulatus, riskid; 13. Üleujutusosalade määramine mererannal ja kõrgveepiiri määramine suurte üleujutusosaladega siseveekogudel; 14. ÜP-s märkida ehituskeeluvööndi ulatuses erandeid tekitavad olukorrad; ÜP-s märkida erisuste alla minevad objektid; Ehituskeeluvööndi korrigeerimine ja vähendamine ning suurendamine; 15. Arvestada loodusobjektide kaitse-eeskirjade ja neis seatud tingimustega. Märkida loodusobjektide ajaline seis ning tuua välja, et on ajas-ruumis muutuvad; 16. Teostada Natura hindamine; 	<p>Reoveekogumisalal ja selle piiranguvööndis keelatud tegevused on sätestatud <i>Ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni seadusega (RT I, 29.06.2018, 55)</i>, mistõttu ei ole neid otstarbekas dubleerida ÜP LS-is ega koostatavas ÜP-s.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Sademevee temaatikat peetakse ÜP tasemel asjakohaseks eelkõige üleujutusosaladel, mistõttu kajastatakse seda KSH ja ÜP koostamisel eelkõige üleujutusosalade raames. Väiksema skaala sademevee ära juhtimine on lahendatav detailplaneeringute ja ehitusprojektidega; 8. Väikese väina veevahetuse mõju hinnatakse KSH aruande <i>Looduskeskkonna teemavaldkonnas (KSH VTK ptk Looduskeskkond)</i>; 9. KSH aruande käigus käsitletakse inimõju looduskeskkonna suhtes sh kaitsmata põhjaveega aladel; 10. ÜP ja KSH aruandes kajastatakse suuremate ja keskmiste reoveepuhastite kujade ulatust ja tegevusi, sh hinnatakse kujade mõju piirkonnale. 11. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>17. Kallasrada, selle sulgemine ja ümbersuunamine, selle juurdepääsuvõimalused;</p> <p>18. Riiklikul tasemel mittekaitstavad loodusväärtused. Rohevõrgustikualade korrigeerimine, kaitse – ja kaitsetingimuste seadmine. Ruumikujude puhul tuleb lähtuda maakonnaplaneeringust. Arvestada olemasolevate kooslustega. Riikliku looduskaitse tähtsusega objektide kaitse alla võtmine.</p> <p>19. Koostada planeering ametkondadele ja avalikuks kasutuseks (ametkondadele I ja II kaitsekategooria leiukohtadega). Avalikus võib kõiki kujutada tsenseeritult, märkides kaitstava liigi elukohta (kategooriaid ei eralda);</p> <p>20. Analüüsida maatulundusmaa metsamaal raadamisest tingitud tagajärgi; <i>raadates veekogu piiranguvööndis metsamaad likvideeritakse ka eituskeeluvöönd piiranguvööndi metsamaal.</i></p> <p>21. Paljude tööstus- või tootmistegevustega (sh sooja tootmine) kaasneb keskkonnahäiring (nt lõhn, müra, tolm, muu õhusaaste jms) keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule. <i>Tööstus/tootmine tuleks planeerida tiheasustusest piisavalt eemale (piisav vahemaa KSH käigus).</i> Defineerida suurema ja väiksema häiringuga tegevused koos reeglitega.</p>	<p>12. Jääkreostusalade ulatust, mõjutatud keskkonna piire ja riske hinnatakse KSH aruande koostamise käigus ,</p> <p>13. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>14. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>15. Ettepanekuga arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>16. . KSH VTK-d täiendatakse vastava punkti osas ning KSH aruande raames teostatakse Natura hindamine.</p> <p>17. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>18. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>19. Antud ettepanekuga arvestatakse ÜP koostamise käigus;</p> <p>20. -.23. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>22. Vastavalt <i>Atmosfääriõhu kaitse seadusele</i> määratakse mürakategooriad tekstis vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I kategooria – virgestusrajatise maa-alad; • II kategooria – haridusasutuse, tervishoiu- ja

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p><i>Võimalusel kasutada puhveralasi suurema/väiksema heite/keskkonnahäiringuga ala ja elanike/laiema üldsuse poolt igapäevaselt kasutatavate alade vahel.</i></p> <p>22. Määrata müra normtasemete kategooriad, lähtuvalt hetkeolukorras millised on piirkondade praegused müratasemed, kas esineb probleeme, kas kavandatavad normtasemed on saavutatavad, kas on vajalik eesmärkide saavutamiseks reserveerida maad (müratõkete ja vallide tarbeks);</p> <p>23. KSH-s peab olema käsitletud: põhjavesi, pinnavesi, sadevesi, üleujutuspiirkonnad, jääkreostus, arendusest tulenev mõju eelnevatele. Vajalik esitada nitraaditundlikud alad, kaitsmata põhjaveega alad, inimtegevuse suhtes tundlikumad alad.</p> <p>24. KSH koostamise käigus selgitada, kas varasemalt on esinenud probleeme kiirguse osas (radoonisisaldus pinnases üle normtaseme) ja vajaks suuremat tähelepanu.</p> <p>25. Vajalik selgitada kas ja kuhu oleks vajalik rajada kohaliku tähtsusega jäätmekäitluskoht, millised on vajalikud tingimused selle rajamiseks.</p> <p>26. Palume ÜP koostamisel ja KSH-s arvestada teie haldusterritooriumil esineda võivate üleujutusohutudega ning kliimamuutustega kaasnevate võimalike riskidega (veetaseme tõusust ja sademete rohkusest tingitud</p>	<p>sotsiaalhoolekandeametuse ning elamu maa-alad, rohealad;</p> <ul style="list-style-type: none"> • III kategooria – keskuse maa-alad; • IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad; • V kategooria – tootmise maa-alad; • VI kategooria – liikluse maa-alad. <p>24. Ettepanekuga arvestatakse KSH aruande koostamise käigus;</p> <p>25. Teemasid käsitletakse ÜP ja KSH aruande koostamisel;</p> <p>26. KSH VTK ptk Saaremaa valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju on esitatud, et KSH aruande koostamisel hinnatakse kliimamuutustest tulenevaid võimalikke mõjusid.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
	<p>üleujutuste võimendumine, tormide tugevnemine ja sagenemine, ranna- ja kaldaerosiooni kiirenemine, maalihete esinemine ning linnaliste asumite soojusaarte efekt) ja nende maandamise võimalustega. Soovitame tutvuda Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud üleujutusega seotud riskide maandamiskava ja kliimamuutustega kohanemise arengukavaga.</p>	
Keskkonnaministeerium	<p>Keskkonnaministeeriumi allasutuseks on Maa-amet, kes annab seisukoha maardlate osas ning Keskkonnaamet kui kohalike olude tundja. Keskkonnaministeeriumi hinnangul on piisav, kui kõnealuse üldplaneeringu koostamisel lähtutakse kaasamisel ja koostöö tegemisel põhimõttest, et kui meie haldusala ametiasutusel on pädevus esitada ettepanekuid ja kooskõlastusi, siis ei ole vaja seisukohti dubleerida ning pöörduda sama küsimusega Keskkonnaministeeriumi poole. Kui määruse § 3 punkt 3 ei rakendu, kuid leiata sellegipoolest, et Saaremaa valla üldplaneering käsitleb teemasid, mille osas Keskkonnaministeeriumi allasutustel puudub seisukoha andmiseks volitus või pädevus, palume tuua kaaskirjas välja põhjendused, miks oodatakse täiendavalt Keskkonnaministeeriumi kaasatust üldplaneeringu koostamise protsessi.</p>	<p>KSH VTK ptk <i>Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused</i> on esitatud Maa-amet ja Keskkonnaamet mõjutatavate asutuste ja organisatsioonide nimekirjas ning Saaremaa vallavalitsus on esitanud KSH VTK ja ÜP lähteseisukohad oma 19.10.2018 kirjaga nr 5-2/7143-1.</p> <p>Arvestatakse allasutuste poolt esitatud ettepanekute ja kommentaaridega.</p>
Lennuamet	Lennuamet palub Kuressaare linna ja selle lähiümbruse hoonete kõrguspiirangu määramisel arvestada, et linn paikneb Kuressaare lennuvälja lähiümbruse	Ettepanekuga arvestatakse ÜP koostamisel, sh lähtutakse ÜP koostamisel kehtivast

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
	piirangupindadega kaetud alal. <i>Lennuvälja lähiümbruse piirangupindade ulatusega on võimalik tutvuda Maameti geoportaali lennukaardi rakenduses.</i>	seadusandlusest, sh <i>lennuseadusest</i> (RT I, 12.12.2018, 50).
Maanteeamet	<p>Esitas algatamisteate saamisel ÜP teedevõrgu kujundamiseks, liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramiseks ja KSH VTK koostamiseks seisukohad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Planeeringus käsitleda riigiteede kaitsevööndite laiuseid (50 m) ja tee kaitsevööndis (30 m) kehtivaid piiranguid (EhS § 71 lg 2). Tänavate puhul arvestada EhS § 71 lg 3 sätestatuga. 2. Alevikke läbivaid riigiteid käsitletakse tänavatena (EhS § 71 lg 3). Välja kujunemata hoonestusjoone ja linliku keskkonna puudumise tuttu ning tee funktsioonist lähtuvalt teeb amet ettepaneku määrata järgmiste riigiteede kaitsevööndi laiuseks 20 m äärmise sõiduraja välimisest servast: <ul style="list-style-type: none"> - Kuressaare linnas riigitee nr 76 Kuressaare ringtee; - Nasva alevikus riigitee nr 77 Kuressaare–Sääre; - Salme alevikus riigitee nr 77 Kuressaare–Sääre km 18,78-20,2 (alates Tiigi teest) ainult vasakul poolel; - Leisi alevikus riigitee nr 79 Upa–Leisi km 35,47-36,35 (Kooli tänavani); - Aste alevikus riigitee nr 86 Kuressaare–Võhma–Panga; 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ÜP joonistel seadusest tulenevaid teede ja raudteede kaitsevööndeid ei esitata, üldplaneeringu tekstis (ja vajadusel joonisel) tuuakse välja vaid erisused, kui täpsustatakse seaduses esitatud kaitsevööndit. ÜP koostamisel täpsustatakse linnalise liikluskeskkonna kaitsevöönd. 2. Esitatud tingimuste kohta on võimalik Saaremaa vallas võtta seisukoht ÜP koostamise käigus. Tingimuste üle arutlemiseks võib olla vajalik korraldada arutelu Maanteeameti esindajatega. <p>Ülejäänud esitatud ettepanekuid käsitletakse ÜP koostamise käigus.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<ul style="list-style-type: none"> - Valjala alevikus riigitee nr 21159 Valjala–Kallmäe km 0,35-1,38 (alates Kooliteetänavast) vasakul poolel ning km 0,17-1,25 paremal poolel (alates Reovee teest); - Kihelkonna alevikus riigitee nr 21102 Mustjala–Kihelkonna–Tehumardi km 16,11-16,82. <p>3. Kui olemasoleva hoonestusjoone jätkub väljaspool tiheasustusala, kaalub Maanteeamet omavalitsuse põhjenduste alusel EhS § 71 lg 2 tuleneva kaitsevööndi laiuse vähendamist. Peale planeeringu kehtestamist on vajalik kaitsevööndi laiuseid kajastav joonis esitada Maanteeametile GIS või CAD formaadis;</p> <p>4. ÜP määrata tingimus, et riigitee kaitsevööndisse üldjuhul hooneid ei kavandata. Kui aga kavandamine on põhjendatud väljakujunenud hoonestusjoonega, siis määrata tingimus, et arendaja peab arvestama liiklusest tulenevate häiringute (müra, saaste, vibratsioon) kahjuliku mõjuga. Normidele vastavuse tagamine, leevendavate meetmete kasutusele võtmine ja finantseerimine on arendaja kohustus.</p> <p>5. Soovitatakse müratundlikke alasid/ objekte riigiteede mõjupiirkonda mitte planeerida;</p> <p>6. Juurdepääsu tagamiseks riigiteele, määrata tingimus:</p>	

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<ul style="list-style-type: none"> - kinnistut teenindava eratee avalikult kasutatavaks määramiseks, vajadusel transpordimaa kavandamiseks ja teeregistrisse kandmiseks; - kinnistute maakorralduslikul jagamisel tuleb juurdepääs tagada seni kinnistut teenindanud juurdepääsu kaudu ühiselt ning uutel moodustatavatel KÜ-del puudub õigus igäühel eraldi juurdepääsu saamiseks riigiteelt. <ol style="list-style-type: none"> 7. Riigiteega külgneva ehitustegevuse kavandamisel DP kohustuseta alal, tuleb reeglina juurdepääsuks kasutada kohalikke teid ja olemasolevaid ristumisi riigiteega; 8. Terviklike ruumilahenduse saavutamiseks riigiteelt juurdepääsude kavandamisel selgitada välja avalik huvi ning vajadusel määrata DP kohustus; 9. Jalgratta- ja jalgteed tuleb määrata väljapoole riigitee transpordimaad. Täpsustada ruumivõimalused kergliiklusteede rajamiseks eramaadel; 10. Määrata tingimus, et põhjendatud juhul tuleb suurendada kaevandatavatele aladele juurdepääsuteede, kaasa arvatud riigiteede kandevõimet või viia need muul moel liikluskoormusega vastavusse; 11. Kui rajatise kõrgus (tuulikute puhul lisada labade pikkus) on suurem kui kaugus äärmise 	

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>sõiduraja välimisest servast, siis määrata rajatise asukoha kooskõlastamise vajadus riigitee omanikuga;</p> <p>12. Integreerida planeeringusse maakonnaplaneeringuga kavandatud tehnoloogiline vöönd, sh seatud tingimused;</p> <p>13. Uute arendus- ja elamualade kavandamisel analüüsida olemasoleva teedevõrgu võimekust ja vastavust. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et Maanteeamet ei võta arendustegevuse vajadustest tingitud uute teelõikude rajamise ja riigiteede ümberehitamise kohustust. Tingimuste määramisel tagada ühistranspordiga ligipääsetavus;</p> <p>14. Tingimuste määramisel lähtuda asjaolust, et riigitee kui rajatise püsivuse ja toimimise tagamiseks üldjuhul ei juhita arendusalade sademevett riigitee kraavidesse;</p> <p>15. Tehnovõrkude kavandamist riigitee transpordimaale tuleb vältida, kuna transpordimaa on vajalik eelkõige tee ja selle koosseisu kuuluvate rajatiste paigutamiseks;</p> <p>16. Planeeringut koostades tuleb soodustada ühissõidukite eeliskasutamist, vähendades sellega transpordi negatiivset mõju keskkonnale ja sellest põhjustatud tervisekahjustusi ning aidates kaasa</p>	

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>liiklusõnnetuste ja liiklusummikute ärahoidmisele.</p> <p>17. Lähtuda riigitee funktsioonist teenindada eelkõige läbivat liiklust ja arvestada, et kohalikku liiklust teenindab eelkõige kohalik tee. Planeeringulahendusega vältida kohaliku liikluse suunamist transiitliiklusega teele.</p> <p>18. Arendusalade juurdepääsud lahendada läbi kogujateede, mis on ühendatud riigiteega ühise ristumiskoha kaudu. Määrata perspektiivse ja olemasoleva suletava juurdepääsu asukoht avalikult kasutatavale teele;</p> <p>19. Pendelliikluse vältimiseks on soovitatav kavandada piirkonna liiklussagedust suurendavad arendused keskustesse;</p> <p>20. Vältida planeeringulahendust, mis tingib vajaduse hajaasustusega piirkonnas riigitee pidevaks ületamiseks;</p> <p>21. Põhimaanteedele uusi samatasandilisi ristumiskohti mitte kavandada. Kohalike teede liitumine põhimaanteedega toimub ainult üldplaneeringuga kavandatud eritasandiliste ristumiskohtade (sõlmede) kaudu. Arvestada, et olemasolevad üksikute kinnistute ristumiskohad säilivad senise maakasutuse tarbeks ega jää pikas perspektiivis kasutusele;</p> <p>22. Liiklejate ohutuse tagamiseks ja riigitee korra kohaseks kasutamiseks ei ole parkimine riigiteel lubatud. Arendusalade, sh avaliku</p>	

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<p>kasutusega alade, planeerimisel (puhkealad, supluskohad jm) kavandada lahendus, kus parkimine toimub väljaspool riigiteed ja alaga samal teepoolel;</p> <p>23. Töös kasutada riikliku teeregistri põhiseid teede nimetusi ja numbreid (<i>seisukohtade kirjas esitatud mitmed allikad, mida töö tarvis kasutada</i>).</p>	
	<p>Esitas LS ja KSH VTK kooskõlastamisel järgmised ettepanekud ja tähelepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vajalik hinnata riigiteede rekonstrueerimise vajadust ja vajalikke kitsendusi. 2. Vajalik esitada kaevandamisalad ja piirkonnad, kus võiks tulevikus maavara kaevandada ning anda võimalikud kitsendused. 	<p>Esitatud ettepanekutega arvestatakse KSH aruande koostamise käigus.</p>
Maaeluministerium	<p>Esitas LS ja KSH VTK kooskõlastamisel järgmised ettepanekud ja tähelepanekud:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täpsustada puhtaveelise veekogu mõistet. 2. Täiendada peatükis „Saaremaa valla üldplaneeringu seosed muude strateegiliste planeerimise dokumentidega“ loetelu Saare maakonna kalanduspiirkonna arengustrateegia 2014-2020+; 3. Täiendada peatükki „Eeldatavalt mõjutatavad isikud, organisatsioonid ja asutused“ loetelu Põllumajandusuuringute Keskuse ja MTÜ Saate Kalandus-e võrra. 	<p>Arvestatakse tehtud parandusettepanekutega KSH VTK:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tekstist eemaldatud viide „maaparandusest rikkumata“, kuivõrd tööpooldest ei pruugi veekogude mittehea seisund olla tingitud maaparandusest. Sõnastuse täpsustus: Loodusväärtust omavad raietest puutumata vanemad metsad (nn põlismetsad), suuremad looduslikus seisundis olevad märgalad, poollooduslikud rohumaad ehk niidud ning heas seisundis veekogud. 2. Täiendatakse vastavat peatükki. 3. Täiendatakse vastavat peatükki.

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Arvestada Saaremaa ÜP koostamisel riikliku tähtsusega põllumajandusmaadega ning maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis käsitleb väärtuslikku põllumajandusmaad ja selle kaitsetingimusi. Pöörata erilist tähelepanu väärtusliku põllumajandusmaa kui taastumatu loodusressursi kaitsemeetmetele. 2. Põllumajandusmaa massiivide ruumiandmete õigsuse tagamiseks ning planeeringumenetluses riikliku ja kohaliku tähtsusega väärtuslike põllumajandusmaade kaardistamisel palutakse koostööd teha Põllumajandusuuringute Keskuse ja Põllumajandusametiga. 	<p>Väärtuslike põllumajandusmaade alusandmetena kasutatakse Saare maakonnaplaneeringu kaardikihte ning arvestatakse vastavaid kaitsemeetmeid. Täiendavalt tehakse koostööd Põllumajandusuuringute Keskuse ja Põllumajandusametiga.</p> <p>ÜP koostamise raames täpsustatakse väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimusi ning alade piire</p>
Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP-le ja KSH VTK-le:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaaluda lisaks maakonnaplaneeringus esitatud tuuleenergia aladele ka võimalust laiendada taastuvenergiaks sobilike arendusalade ja arenduspiirkondade loendit. 	<p>ÜP koostamisel analüüsitakse uusi sobilikke alasid tuuleenergia kasutuselevõtuks ning seejuures tehakse koostööd Kaitseministeeriumiga.</p>
Muinsuskaitseamet	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP-le:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kinnismälestiste kaitsevööndiks on 50m (Muinsuskaitseaduse § 25 lg 3); 2. Mälestistel ja mälestise kaitsevööndis kehtivad muinsuskaitseadusest tulenevad kitsendused (Muinsuskaitseaduse § 24 ja § 25); 3. Muinsuskaitseameti kirjaliku loata kinnismälestisel keelatud: 	<p>Seadusest tulenevaid nõudeid ei dubleerita koostatavasse planeeringusse.</p> <p>ÜP koostamise käigus koostatakse vajadusel muinsuskaitse eritingimused maa-ala muutmisel, kus paikneb muinsuskaitseala või selle kaitsevöönd (selgub ÜP koostamise käigus).</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
	<ul style="list-style-type: none"> - Mullatööd ja maaharimine; - Siseruumis avatud arhitektuursete ja konstruktiivsete elementide ja detailide eemaldamine ja rikkumine ning konstruktsioonide alsest asukohast eemaldamine, katmine või nende muul viisil rikkumine; - Teede, trasside ja võrkude rajamine. <p>4. Muinsuskaitseameti kirjaliku loata kinnismälestise kaitsevööndis keelatud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ehitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine, muud mulla- ja kaevetööd ning maaparandustööd; - Kinnismälestiste vaadeldavuse sulgemine. <p>5. Üldplaneeringuga maa-ala muutmisel, kus paikneb muinsuskaitseala või selle kaitsevöönd on vajalik koostada ÜP eritingimused. Eritingimusi ei pea koostama Muinsuskaitse nõusolekul juhul, kui kavandatav tegevus ei muuda oluliselt väljakujunenud ruumilist olukorda või muinsuskaitseala säilimist ja vaadeldavust.</p> <p>6. Üldplaneeringus peaks käsitlema mälestiste ja vanalinna muinsuskaitsealal hoonete kasutuses hoidmine ja kasutuseta hoonetele uue funktsiooni leidmine;</p> <p>7. Oluline on planeeringutega tagada ka soodsad eeldused ja võimalused kultuuripärandi säilimiseks;</p> <p>8. Saaremaa valla territooriumil asub 94 väärtuslikku 20. sajandi arhitektuuri inventeerimisel kaardistatud hoonet, mida soovitame säilitada ja hoida nende arhitektuurset väärtust läbi üldplaneeringus miljööväärtuslikuks alaks või väärtuslikuks</p>	<p>Töö käigus selgitatakse täiendavaid võimalikke kultuuriväärtusi ning nende säilitamise meetmeid.</p> <p>ÜP koostamise käigus kaalutakse miljööväärtuslike alade määramist ja/või või väärtuslikuks üksikobjektiks tunnistamist. ÜP koostamisel kaalutakse XX sajandi arhitektuuripärandi ja pärandkultuuriobjektide kaitse alla võtmist kohalikul tasemel – üksikobjektide määramist ning nende kaitse- ja kasutustingimuste seadmist koos ressursside leidmisega kavandatu elluviimiseks.</p> <p>Tulevikus algatatavad detailplaneeringud ja projekteerimistingimused kooskõlastatakse Muinsuskaitseametiga.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
	<p>üksikobjektiks tunnistamise. Saaremaa vallal võtta seisukoht ÜP koostamise käigus.</p> <p>Muinsuskaitseamet juhtis oma kirjaga tähelepanu järgmistele analüüsimist vajavatele teemadele ja vajadusele hinnata planeeringu elluviimisega kaasnedavad võimalikud mõjud:</p> <ul style="list-style-type: none"> - erinevate ajaperioodide kultuuripärandi kihistused ja nende väärtus; - võimalikud arheoloogiliselt väärtuslikud alad; - olemasolevad ja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad; - ajalooliselt väärtuslikud objektid, sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne ning nende säilimiseks vajalike tingimuste seadmine; - maastikupilt, sh vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele, vaatekoridoride määratlemine; - väärtuslike maastike piiride täpsustamine; - kultuurilise eripära säilimine talude planeeringutes, ehitistes, rajatistes, aedades, parkides jm. 	<p>Muinsuskaitseameti kirjas välja toodud teemasid käsitletakse ÜP koostamise käigus ja KSH aruandes „Maastik ja kultuuripärand“ valdkonna all. Samuti tuuakse välja täiendavaid leevendavaid meetmeid kultuurikeskkonna säilimise tagamiseks.</p> <p>Kaitsevööndite võimaliku täpsustamise osas konsulteeritakse ÜP koostamise raames maakonna vaneminspektoriga.</p> <p>KSH VTK pkt „Saaremaa valla üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev oluline keskkonnamõju“ on esitatud kohustuslikud teemad, mida käsitletakse sotsiaalsete mõjude hindamise käigus, sh on nimetatud kultuuripärand.</p>
Põllumajandusamet	<p>Põllumajandusamet esitas oma kirjas põllumajandusameti jaoks olulise info, millega peab arvestama ÜP koostamiseks:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ÜP koostamise ülesannete ja lähteseisukohtadena oleks nimetatud olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist tagavate meetmete määramine (süsteemide terviklikkuse säilitamine); 	<p>Vastused</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Täpsustatakse ÜP lähteseiskohti. 2. ÜP ja KSH aruande koostamisel lähtutakse kehtivast seadusandlusest. 3. Väärtuslike põllumajandusmaade alusandmetena kasutatakse Saare maakonnaplaneeringu kaardikihte ja põllumajandusmassiivide registri andmeid ning arvestatakse vastavaid

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<ol style="list-style-type: none"> 2. ÜP koostamisel on oluline lähtuda <i>Maaparandusseaduses</i> sätestatud nõuetest. 3. Kõik põllumajandusmassiivid pindalaga alates 2 ha kaardistatakse ja kantakse loodavasse põllumajandusmassiivide registrisse, kohalik omavalitsus võib ülejäänud põllumajandusmassiivide kaardile kantud põllumajandusmaa massiividest (mi ei ole riikliku tähtsusega) omal äranägemisel veel omakorda määrata kohaliku tähtsusega põllumajandusmaa massiivid. 4. Koostatavate piirangut põhjustavate objektide kaartidele lisada maaparandussüsteemi rajatiste asukohad, mis selgitaksid kitsenduste asukohta. 5. ÜP koostamisel pakkuda välja millised on ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused maaparandushoiualadel, eelkõige nendel aladel, kus kavandatakse maakasutuse ning ehitusõiguse muutmist. 	<p>kaitsemeetmeid. ÜP koostamisel kaalutakse kohaliku tähtsusega põllumajandusmaade määramist.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. ÜP raames koostatavate kaartide koostamisel lähtutakse esitatud seisukohast. 5. ÜP koostamisel analüüsitakse nimetatud teemasid.
Päästeamet	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP-le ja KSH VTK-le:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ÜP-s tuleb ette näha tuletõrje veevarustus; 2. ÜP seletuskirjas ja joonistel on oluline märkida tuletõrje veevõtukohtade asukohas, juurdepääsud, -tüübid, -kitsendused ja tingimused rajamise kohustuse kohta. 	<p>Esitatud ettepanekuga arvestatakse ÜP ja KSH aruande koostamisel. Üldplaneeringus esitatakse joonisel tuletõrje veevõtukohtad, tekstis käsitletakse juurdepääsu tingimused, võimalikud kitsendused ja rajamise kohustus.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
Päästeamet Lääne päästkeskus	Annab teada, et on võtnud teadmiseks Saaremaa Vallavalitsuse poolt algatatud ÜP ja keskkonnamõjude strateegilise hindamise koostamise ning edastab lähteseisukohad eraldi otse valda juhendmaterjalina.	ÜP koostamisel arvestatakse Päästeameti juhustega niivõrd, kui see on ÜP täpsusastmes võimalik.
Pöide osavald	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP lähteseisukohtadele:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Esitati mitmed sotsiaaleluruumidega seonduvad probleemid ja neist tulenevad ettepanekud arengukava koostamiseks, nt: <ul style="list-style-type: none"> - Kriisikava väljatöötamine; - Avalike ujumiskohtade korrashoid; - Vabatahtliku tegevuse toetamine; - Säilitada Tornimäe põhikoolis vähemalt I ja II kooliaste; - Ehitada lõplikult välja Tornimäe rahvamaja keldrikorrus; - Tagada toimiv transporditeenus; - Algatada Tornimäe keskuse detailplaneering, läbi mille oleks võimalik tegeleda elamuehitusega jms; - Säilitada, hoida ja parendada Kübassaare looduslaagrit, Koigi mõisaparki, Koigi matkarada, Pöide terviserada, Mihkel Ranna dendraariumit, Tornimäe ja Pöide kirikut, Kahutsi maalinna jt. olulisi kultuuriväärtuslikke või muinsuskaitseobjekte; - Jms. 	<p>Esitatud ettepanekud on suuresti suunitletud Saaremaa valla arengukava koostamiseks, olles seetõttu valdkonnaspetsiifilised. Üldplaneeringu eesmärgiks on kogu valla territooriumi ja selle osa ruumilise arengu põhimõtete ja suundumiste määratlemine (<i>planeerimisseadus § 74 lg 1</i>).</p> <p>Üldplaneeringuga lahendatavad ülesanded on esitatud <i>planeerimisseaduse § 75</i>, jäädes üldisemale tasemele, kui esitatud ettepanekutes kirjeldatud. Esitatud teemadega arvestatakse ÜP koostamisel, kuid ÜP lähteseisukohti ja KSH VTK-d nende osas ei täiendata.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
Rahandusministeerium	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP-le ja KSH VTK-le:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pöörata tähelepanu rohelise võrgustiku temaatikale, mida maakonnaplaneeringus avatud ei ole. Lähtuda maakonnaplaneeringus toodud tingimustest, mis aitavad tagada rohevõrgustiku terviklikkuse ja sidususe maakondlikul tasandil. 	<p>Esitatud ettepanekut arvestatakse ÜP koostamise ja KSH aruande koostamise käigus. Täpsustatakse maakonnaplaneeringu rohevõrgustiku piire ja vajadusel kasutamistingimusi.</p>
Terviseamet	<p>Esitas järgmised ettepanekud Saaremaa valla ÜP-le ja KSH VTK-le:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tuleb arvestada joogivee ressursi olemasolu ja joogivee kvaliteedi nõuetega; 2. Piirkonnas paiknevad veekogud, mida kasutatakse elanike poolt suveperioodil suplemiseks (nii ametlikud kui mitteametlikud) peavad vastama Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrusele nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“; 3. Määrata Saaremaa valla maa-alal atmosfääri kaitse seaduse § 7 järgsed mürakategooriad ning alad, kus tuleb tagada liiklus- ja tööstusmüra siht- ja piirväärtused; 4. Amet ei soovita müra- ja saastetundlike objektide planeerimist tiheda liiklussagedusega teede lähedusse. Uute teede projekteerimisel arvestada liiklusest tulenevate negatiivsete mõjudega ning et tagatud oleksid kehtivad müra-, õhusaaste ja vibratsiooni normid. Uute sotsiaalobjektide planeerimisel tuleb hinnata, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. -2. KSH aruandes tuuakse välja võimalikud olulised keskkonnamõjud. Kui töö käigus selgub oluline keskkonnamõju valdkonnas, mida seisukohas toodud õigusakt puudutab, siis arvestatakse vastavas õigusaktis toodud nõuetega. 2. ÜP kaardile kantakse valla maadel paiknevad supluskohad. 3. Vastavalt <i>Atmosfääriõhu kaitse seadusele</i> määratakse mürakategooriad tekstis vastavalt üldplaneeringu maakasutuse juhtotstarbele järgmiselt: <ul style="list-style-type: none"> • I kategooria – virgestusrajatise maa-alad; • II kategooria – haridusasutuse, tervishoiu- ja sotsiaalhoolekandeasutuse ning elamu maa-alad, rohealad; • III kategooria – keskuse maa-alad;

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seisukoht teemadele
	<p>millised piirkonnad ja keskkonnatingimused sobivad objektide rajamiseks. Võimalusel märkida sobivad piirkonnad ÜP joonistele.</p> <p>5. Tootmistegevuste planeerimisel tuleb planeerida ka piisav puhverala elamu- ja tööstusala vahele, leevendamaks tootmisest põhjustatud negatiivseid mõjusid ning tagaks elamualal normeeritud müra- ja välisõhu saastatuse tasemed.</p> <p>6. Uute kergliikluste planeerimisel arvestada võimaliku valgusreostusega ning vajadusel kavandada leevendusmeetmed.</p> <p>7. Kaitsevöönditesse mitte planeerida uusi elamuid ja sotsiaalobjekte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad; • V kategooria – tootmise maa-alad; • VI kategooria – liikluse maa-alad. <p>4.-5. ÜP koostamisel võetakse arvesse Terviseameti ettepanekuid ning arvestab seisukohtadega ÜP koostamisel.</p> <p>6. Lähtuvalt <i>planeerimisseaduse</i> § 75 on üldplaneeringu ülesandeks liikluskorralduse üldiste põhimõtete määramine. Täpsemad kergliikluste rajamisega kaasnevad mõjusid ja leevendusmeetmeid käsitletakse detailplaneeringutes ja nende KMH/KSH-des.</p> <p>7. Tegemist on seadusandlusest tuleneva nõudega, kaitsevööndite vähendamisel arvestatakse kaasneva keskkonnahäiringuga (nt lõhn, müra, tolm, muu õhusaaste jms) keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, tagades vastavad normtasemed.</p>
MTÜ Eesti Erametsaliit	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerimisseaduse kohaselt tuleb üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise protsessi erinevatest etappidest metsaomanikke, kelle õigusi planeering võib puudutada kaasata planeerimisseaduse § 81 lõike 1; § 82 lõike 4; § 85 lõike 1; § 87 lõigete (1) ja (5); § 88 lõigete (1) ja (3) sätteid jälgides. 	<p>ÜP ja KSH koostamise raames analüüsitakse asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuise eest või tuleoahu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmise vajadust.</p>

Planeerimisseaduse § 76 lõikes 1 ja 2 nimetatud isikud	Kokkuvõtte Saaremaa valla üldplaneeringu (ÜP) lähteseisukohtade (LS) ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) väljatöötamise kavatsuse (VTK) kohta esitatud ettepanekutest	Seiskoht teemadele
	<ul style="list-style-type: none"> • Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 kohaselt on üldplaneeringu üheks ülesandeks asula või ehitiste kaitseks õhusaaste, müra, tugeva tuule või lumetuisu eest või tuleohu vähendamiseks või metsatulekahju leviku tõkestamiseks lageraie tegemisel langi suurusele ja raievanusele piirangute seadmine. Planeerimisseaduse § 75 lõike 1 punkti 21 alusel ei saa planeeringuga lageraiet keelata, saab seada piiranguid langi suuruse ja raievanuse osas. Lisaks eeldab senisele metsanduslikule tegevusele piirangute seadmine Metsaseaduse § 231 alusel metsaomanikega kokkuleppe saavutamist. • Planeeringute käigus tehtud piirangute tulemusel omanikule saamata jäänud tulu kompenseerida sarnaselt Natura alal tehtud piirangutele. 	<p>Selliste vajaduste ilmnemisel teavitatakse metsaomanikke ning tehase nendega koostööd kokkulepete saavutamiseks.</p>